

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Dunajska 58, 1000 Ljubljana

T: 01 434 57 00
E: irskglr.mkgp@gov.si
www.ikglr.gov.si

Številka: 010-9/2024-1

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

POROČILO ZA LETO 2023

Ljubljana, marec 2024

PREDGOVOR

Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (v nadaljevanju: IRSKGLR) s poročilom o delu, sestavljenim na podlagi 10. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru prikazuje v nadaljevanju s ključnimi kazalniki obseg delovanja v letu 2023.

Poročilo temelji na agregatnih podatkih in vsebinskih analizah, ki so jih za svoja področja dela pripravile inšpekcije, ki delujejo v okviru organa in Služba za skupne in pravne zadeve.

Analiza zbranih podatkov za preteklo leto kaže na uspešno, stabilno in učinkovito delovanje IRSKGLR.

Pri nadzorih se med drugim opaža zaraščanje predvsem trajnih travnikov na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji ter vinogradov. Drugo največje tveganje pri izgubi obdelovalnih površin je še vedno urbanizacija ter gradbena, oglaševalska in transportna dejavnost, ki se zajeda v najboljša kmetijska zemljišča. Zaradi interesov po gradnji predvsem počitniških objektov, je še vedno velik pritisk tudi na kmetijska zemljišča obalnih občin. Zaradi vsega navedenega je v letu 2023n inšpekcija za kmetijstvo med drugim dala velik poudarek nadzoru pravilne rabe in obdelanosti kmetijskih zemljišč.

V letu 2023 se je nadaljeval trend visokih cen vhodnih surovin v kmetijstvu, priča pa smo bili večjemu števil neurij, žal tudi katastrofalnim poplavam v avgustu. Vse ujme so povzročile med drugim veliko škodo tudi v kmetijstvu in gozdovih, pri ukrepih sanacije le te pa sta se vključili tudi inšpekciji za kmetijstvo in gozdarstvo.

Slovenske gozdove je v zadnjih letih prizadelo več naravnih ujm. Gozdove prizadete z žledom in vetrolomi nato ogrožajo še smrekovi podlubniki. Prav zato je v zadnjih letih, tako tudi v letu 2023, bila prva prioriteta dela inšpekcije za gozdarstvo nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del.

Ujme, ki so zelo negativno vplivale na količino in kakovost pridelanega grozda, so vplivale tudi na delo inšpekcije za vinarstvo, ki je med drugim izvajala tudi preglede povezane z zlato trsno rumenico.

Posebna pozornost inšpekcije za lovstvo je bila dana nadzoru lovsko čuvajske službe na območju celotne Republike Slovenije. Pregledani so bili vsi upravljavci in izveden nadzor v vseh loviščih in loviščih s posebnim namenom.

IRSKGLR je tudi v letu 2023 aktivno sodeloval v delovni skupini Vlade RS za preprečevanje goljufivih in zavajajočih praks v agroživilski verigi.

Na področju morskega ribištva je aktivno potekalo sodelovanje z nadzornimi organi Evropske komisije.

V lanskem letu smo med drugim izvedli temeljit pregled dela IRSKGLR, na osnovi katerega smo začeli izvajati ukrepe za še bolj uspešno in učinkovito delo IRSKGLR z namenom varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb. S tem

želimo še izboljšati rezultate dela in ugled IRSKGLR v širši in strokovni javnosti, prav tako pa med drugim želimo izboljšati stanje na področju uporabe in izkoriščenosti informacijsko – komunikacijskih orodij, ki so na voljo v IRSKGLR.

Tako so se začele med drugim izvajati aktivnosti na področju vodenja inšpekcij, upravljanja s kadrovskimi viri, izboljšanja sistema obvladovanja tveganj v inšpekcijah in zagotavljanja informacijske varnosti. Posebno pozornost smo namenili ukrepom za dvig učinkovitosti ter še bolj kakovostno delo inšpekcij, prav tako pa večjemu obsegu dela z različnimi javnostmi. Okrepili smo pravno službo, s čimer imajo inšpektorji več podpore pri zapletenih upravnih in prekrškovnih postopkih, pričeli pa smo z aktivnostmi, s katerimi bomo omogočili večji obseg internih usposabljanj v IRSKGLR. Prav tako smo pričeli z nadgradnjo informacijskega sistema IRSKGLR, ki bo predvidoma dodatno nadgrajen in izboljššan v prihodnjih dveh letih.

V letu 2023 smo v okviru projekta eFokus, kljub nepričakovanim zastojem zaradi Ministrstva za digitalno preobrazbo in Urada RS za okrevanje in odpornost, uspešno izvedli nakup načrtovane računalniške opreme in natančnih GPS sprejemnikov za zajem terenskih podatkov, med drugim pa so zagotovljene tudi ustrezna kartografska podpora na mobilnih napravah. Prav tako so se vzpostavile spletne GIS aplikacije, kjer so podlage in sloji inšpektorjem na voljo za dodatne analize, pripravo poročil na terenu zajetih podatkov, zagotovili pa smo tudi integracijo prostorskih podatkov med poslovnim informacijskim sistemom eNIS in na novo vzpostavljenimi rešitvami. Mobilne aplikacije s kartografsko podporo smo v uporabo dali tudi Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in Inšpektoratu za naravne vire in prostor. S tem sledimo jasnemu cilju digitalne preobrazbe javnega sektorja in državne uprave.

Posebno pozornost smo namenili izboljšanju sodelovanja z ostalimi inšpekcijskimi ter različnimi strokovnimi službami, npr. Zavodom za gozdove Slovenije in Javno kmetijsko svetovalno službo pri KGZS, ter ostalimi, ki delujejo na področju dela IRSKGLR.

Znotraj Inšpekcijskega sveta smo si prizadevali za primerljivo umestitev inšpektorjev znotraj enotnega plačnega sistema v javnem sektorju, s čimer bomo nadaljevali tudi v letu 2024.

Kljub kadrovske podhranjenosti, tako inšpekcij kot podpornih služb, lahko zaključimo, da smo na IRSKGLR uspešno in učinkovito izvedli zadane naloge, s tem pa uspešno nadaljevali izvajanje postavljenih strateških ciljev. Za to so zaslužni vsi sodelavci, brez katerih del in nalog ne bi bilo mogoče opraviti. Za opravljeno delo se jim zahvaljujem, prav tako pa za pripravljenost za sodelovanje pri uvajanju sprememb v IRSKGLR.

mag. Igor Kotnik
GLAVNI INŠPEKTOR

Kazalo

UVOD	1
ZAKONODAJA	2
<i>Predpisi s področja državne ureditve</i>	2
<i>Predpisi s področja upravnega prava ter prekrškov</i>	3
<i>Materialni predpisi</i>	3
Inšpekcija za kmetijstvo	3
Inšpekcija za vinarstvo	8
Inšpekcija za gozdarstvo	12
Inšpekcija za lovstvo in ribištvo	13
ORGANIZACIJSKE IN SPLOŠNE ZADEVE	17
<i>Organizacija</i>	17
<i>Izobraževanje</i>	18
<i>Finančni viri</i>	19
<i>Javna naročila izvedena v letu 2023</i>	22
<i>Informatika</i>	23
DELO IRKGLR PO INŠPEKCIJAH	27
PREGLED OPRAVLJENEGA DELA	27
<i>Število postopkov po Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru</i>	27
<i>Število postopkov po Zakonu o prekrških</i>	28
UGOTOVITVE IN VSEBINSKI KOMENTAR DELA	30
INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO	30
<i>Splošno</i>	30
<i>Organiziranost in kadrovska struktura</i>	31
<i>Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora</i>	32
<i>Ukrepi po Zakonu o prekrških v letu 2023</i>	38
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	39
MINERALNA GNOJILA	47
ŽIVINOREJA	48
NADZORI IN UKREPI PO DOLOČBAH ZAKONA O KMETIJSTVU	50
VZORČENJE TAL NA OSTANKE FFS, NITRATE IN TEŽKE KOVINE NA VVO TER NA ONESNAŽEVALA V TLEH GNOJENIH Z DIGESTATOM	54
VARSTVO VODA PRED ONESNAŽEVANJEM Z NITRATI IZ KMETIJSKIH VIROV	61
BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI, UPORABA KOMPOSTA ALI DIGESTATA	64
PROMOCIJA KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVIL	65
SPOROČANJE PODATKOV V TRŽNO INFORMACIJSKI SISTEM	66
INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO	71
<i>Splošno</i>	71
<i>Organiziranost in kadrovska struktura inšpekcije za vinarstvo</i>	74
<i>Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora</i>	75
NADZOR PRIDELAVE GROZDJA IN VINA	75
PRIDELAVA GROZDJA IN VINA	75
REGISTER PRIDELOVALCEV GROZDJA IN VINA - RPGV	80
PROMET Z GROZDJEM, MOŠTOM IN ENOLOŠKIMI SREDSTVI	86
<i>Označevanje vina in enoloških sredstev</i>	89
VZROČENJE VINA IN ENOLOŠKIH SREDSTEV	91
<i>Nadzor nad delom pooblaščenih organizacij</i>	100

<i>Izrečeni ukrepi v skladu z določili Zakona o prekrških</i>	105
<i>Predlogi za izboljšanje dela</i>	110
INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO	111
<i>Splošno</i>	111
<i>Organiziranost in delovanje inšpekcije za gozdarstvo</i>	111
<i>Sanitarna sečnja v letu 2023</i>	117
<i>Inšpekcijski postopek</i>	120
ZAKON O GOZDOVIH (ZG).....	121
NADZOR DOLOČB UREDBE (EU) 995/2010.....	129
ZAKON O GOZDNEM REPRODUKCIJSKEM MATERIALU.....	131
ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU RASTLIN	133
UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV	139
NADZOR VOŽENJ V NARAVNEM OKOLJU	139
UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA SPREMEMBE	140
<i>Delo inšpekcije za gozdarstvo kot prekrškovnega organa</i>	140
INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO	144
<i>Splošno</i>	144
<i>Organiziranost in kadrovska sestava</i>	144
<i>Pregled opravljenega dela</i>	145
<i>Inšpekcija za lovstvo</i>	147
<i>Inšpekcija za ribištvo - sladkovodno ribištvo</i>	154
<i>Inšpekcija za ribištvo – morsko ribištvo</i>	157

UVOD

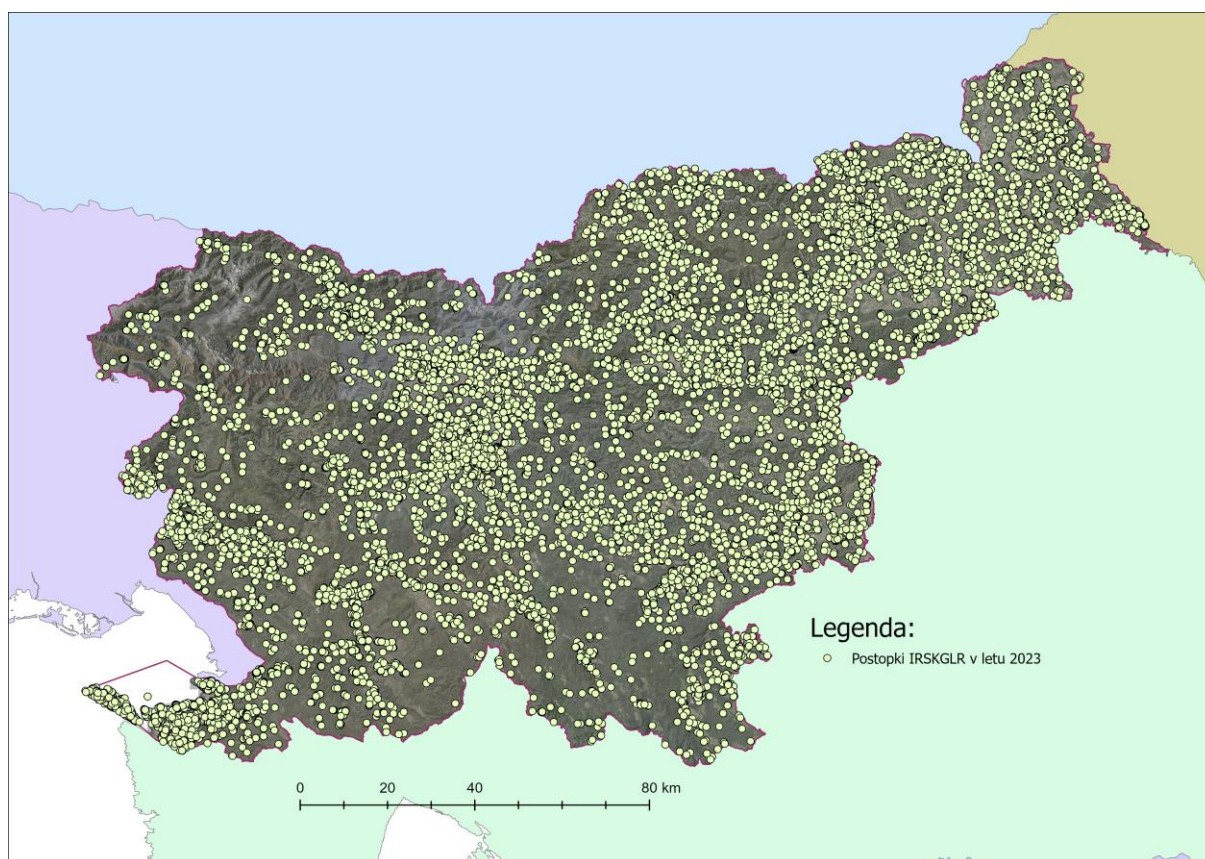
IRSKGLR je bil ustanovljen na podlagi Uredbe o organih v sestavi ministrstev (s spremembo uredbe Uradni list RS, št. 91/2014) in opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov iz pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP).

Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področij kmetijstva, varstva kmetijskih zemljišč, delovanjem agrarnih skupnosti, promocije kmetijskih in živilskih proizvodov, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, vključno z nalogami uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, razvoja podeželja, ukrepov kmetijske politike, zootehnike, na področju identifikacije in registracije živali, nad izvajanjem rejskih programov ter delovanjem selekcijskih centrov, delovanjem javnih služb v kmetijstvu, dobre kmetijske prakse, prometom in uporabo organskih in mineralnih gnojil in sredstev za izboljšanje tal ter njihove uporabe na obdelovalnih in pašnih površinah, na področju živalskih stranskih proizvodov in pridobljenih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi, razen nalog, ki so v pristojnosti Agencije Republike Slovenije za okolje in Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, nad uporabo biološko razgradljivih odpadkov, varstvom voda in kmetijskih zemljišč pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, na področju soobstoja gensko spremenjenih kmetijskih rastlin, gozdarstva, lovstva in varstva prostoživečih živalskih vrst, sladkovodnega in morskega ribištva, na podlagi veljavnega protokola ali zakonske podlage lahko opravlja tudi kontrolo v postopkih izvajanja ukrepov iz pristojnosti Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Inšpektorat je glede na delovno področje sestavljen iz štirih inšpekcij in službe za skupne in pravne zadeve.

Inšpekcije, ki delujejo v okviru inšpektorata, so:

- Inšpekcija za kmetijstvo (KI),
- Inšpekcija za vinarstvo (VI),
- Inšpekcija za gozdarstvo (GI),
- Inšpekcija za lovstvo in ribištvo (LRI).

Slika 1: Pregled vseh opravljenih nadzorov inšpektorata v letu 2023 na območju Republike Slovenije.

Zakonodaja

V tem seznamu navajamo le nabor poglavitnih zakonov z delovnega področja inšpektorata. Njihove uradne objave niso citirane, zaradi številnih sprememb predpisov. Zakonodaja je dostopna preko spletnih strani IRSKGLR (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-kmetijstvo-gozdarstvo-lovstvo-in-ribistvo/zakonodaja-inspektorata-za-kmetijstvo-gozdarstvo-lovstvo-in-ribistvo/>) oziroma MKGP ter drugih ministrstev.

Predpisi s področja državne ureditve

- Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23)
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb)
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22)

Predpisi s področja upravnega prava ter prekrškov

- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – UPB, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb)
- Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – UPB, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš in 189/20 – ZFRO)
- Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – UPB, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US)
- Zakon o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L, 35/18 – odl. US in 204/21)
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – UPB in 40/14)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 163/22)
- Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US, 100/22 – ZNUZSZS, 28/23 in 88/23 – ZOPNN-F)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22)

Materialni predpisi

Inšpekcija za kmetijstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15, 36/18 in 151/22)
- Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2028 (Uradni list RS, št. 172/21)
- Uredba o izvajanju državne javne službe na osuševalnih in namakalnih sistemih (Uradni list RS, št. 82/18 in 79/23)
- Uredba o ukrepu dobrobit živali iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 v letu 2022 (Uradni list RS, št. 203/21)
- Uredba o ureditvi trga s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11, 50/15)
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Uredba o ugotavljanju onesnaženosti kmetijskih zemljišč in gozda (Uradni list RS, št. 6/90, Uradni list RS, št. 59/96 - ZKZ, 68/96)
- Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17, 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje (Uradni list RS,

št. 10/22)

- Uredba o podrobnejših merilih za presojo, ali obdelovalec ravna kot dober gospodar (Uradni list RS, št. 81/02)
- Uredba o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 111/23)
- Zakon o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1, 45/04 – ZdZPKG, 90/12 – ZdZPVHVR in 45/15)
- Uredba o izvajanju uredbe (EU) o reji živali (Uradni list RS, št. 59/18)
- Uredba o izvajanju izvedbene uredbe (EU) o določitvi pravil v zvezi z metodami za identifikacijo enoprstih kopitarjev (Uradni list RS, št. 103/15)
- Pravilnik o centralnem registru objektov akvakulture in komercialnih ribnikov ter o zbiranju podatkov o staležu in proizvodnji akvakulture (Uradni list RS, št. 3/11)
- Uredba o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji (Uradni list RS, št. 99/08)
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu (Uradni list RS, št. 30/23)
- Zakon o mineralnih gnojilih (Uradni list RS, št. 29/06, 90/12 – ZdZPVHVR)
- Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov (Uradni list RS, št. 26/11, 57/12)
- Uredba o določitvi višine in začetku plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja pridelave in predelave sadja (Uradni list RS, št. 81/16, 10/18)
- Uredba o obveznem prispevku za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja mleka za obdobje 2023–2025 (Uradni list RS, št. 77/22)
- Uredba o obveznem prispevku za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja mesa za obdobje 2023–2025 (Uradni list RS, št. 60/22)
- Uredba o določitvi višine in začetku plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja pridelave in predelave mesa za goveje in perutninsko meso (Uradni list RS, št. 103/15)
- Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17, 64/19, 121/21 in 132/23)
- Zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami (Uradni list RS, št. 41/09 in 69/15 – ZOPPGSR)
- Zakon o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin (Uradni list RS, št. 69/15)
- Uredba o podrobnih ukrepih za pridelavo gensko spremenjene koruze (Uradni list RS, št. 12/10)
- Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF, 17/14, 163/22, 18/23 – ZDU-10, 88/23, 95/23 – ZIUOPZP in 117/23 – ZIUOPZP-A)
- Zakon o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 74/15 in 44/22)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE)

- Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Uradni list RS, št. 99/13, 56/15, 56/18 in 44/22 – ZVO-2)
- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 - ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče (Uradni list RS, št. 98/11 in 93/13 in 84/16)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca (Uradni list RS, št. 25/16)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Rižane (Uradni list RS, št. 49/08, 72/12 in 69/13)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Apaškega polja (Uradni list RS, št. 59/07, 32/11 in 22/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja (Uradni list RS, št. 59/07, 32/11 in 24/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer (Uradni list RS, št. 191/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja (Uradni list RS, št. 24/07, 32/11, 22/13, 79/2015 in 182/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Selniška dobava (Uradni list RS, št. 72/06, 32/11 in 22/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Uradni list RS, št. 43/15, 181/21, 60/22 in 35/23 – odl. US)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Uradni list RS, št. 115/07, 9/08 – popr., 65/12 in 93/13)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko (Uradni list RS, št. 24/12)
- Uredba o vodovarstvenih območjih za občini Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane (Uradni list RS, št. 164/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice (Uradni list RS, št. 62/13, 92/14 in 93/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju Slovenj Gradca (Uradni list RS, št. 56/15, 21/18 in 17/23)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič (Uradni list RS, št. 53/16)
- Uredba o načinu izplačevanja in merilih za izračun nadomestila za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima (Uradni list RS, št. 105/11, 64/12, 44/13, 55/15, 97/15, 77/16 in 197/20)

- Uredba o neposrednih plačilih iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (Uradni list RS, št. 17/23, 63/23, 113/23 in 2/24)
- Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2022 (Uradni list RS, št. 20/22 in 110/22)
- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo, 61/17 – GZ, 54/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o planinskih poteh (Uradni list RS, št. 61/07 in 92/21)
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C, 60/17, 82/20 in 18/23 – ZDU-10)
- Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 92/22 – uradno prečiščeno besedilo in 153/22)
- Uredba o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev (Uradni list RS, št. 129/20)
- Uredba o koordinaciji delovanja ministrstev in njihovih organov v sestavi s pristojnostmi na področju varnosti živil in krme, zdravstvenega varstva živali in zaščite živali ter zdravstvenega varstva rastlin (Uradni list RS, št. 82/10)
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 58/11)
- Zakon o izvajanju Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 200/20 in 16/23)

Evropska zakonodaja:

- Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L št. 375 z dne 31. 12. 1991, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o prilagoditvi nekaterih aktov, za katere se uporablja postopek, določen v členu 251 Pogodbe (UL EU L 375 z dne 31.12.1991, str. 1-8)
- Uredba Komisije (EU) 2015/262 z dne 17. februarja 2015 o določitvi pravil v skladu z direktivama Sveta 90/427/EGS in 2009/156/ES v zvezi z metodami za identifikacijo enoprstih kopitarjev (uredba o potnih listih za enoprste kopitarje) (UL EU L št. 59 z dne 03.03.2015, str. 1)
- Uredbe (EU) št. 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zarodnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali (»Uredba o reji živali«) (UL EU L št. 171 z dne

- 29.06.2016, str. 66)
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL EU L št. 327 z dne 22.12.2000, str. 1)
 - Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL EU št. L 312 z dne 22.11.2008, str. 3)
 - Uredba (ES) št. 1069/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi, ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1774/2002 (Uredba o živalskih stranskih proizvodih) (UL EU št. L 300 z dne 14.11.2009, str. 1)
 - Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL EU št. L 169 z dne 25.06.2019, str. 1)
 - Uredba (EU) 2019/1009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu, spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2003/2003 (UL EU št. L 170 z dne 25.06.2019, str. 1)
 - Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1)
 - Uredba (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL EU št. L 345 z dne 27.12.2017, str. 1)
 - Uredba (EU) 2019/515 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 764/2008 (UL EU št. L 91 z dne 29.03.2019, str. 1).

Inšpekcija za vinarstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o vinu (Uradni list RS, št. 105/06, 72/11, 90/12 – ZdZPVHVVR, 111/13 in 27/17 – ZKme-1D)
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF, 17/14, 163/22, 18/23 – ZDU-10, 88/23, 95/23 – ZIUOPZP in 117/23 – ZIUOPZP-A)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 130/22)
- Pravilnik o označevanju in embalaži vina (Uradni list RS, št. 37/10 in 8/17)
- Pravilnik o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom (Uradni list RS, št. 96/09)
- Pravilnik o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja - Bizeljčan (Uradni list RS, št. 22/09, 59/09)
- Uredba o ureditvi trga z vinom (Uradni list RS, št. 69/08, 77/08, 27/09, 6/12, 24/13, 66/14, 38/16 in 14/17)
- Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15, 36/18 in 151/22)
- Pravilnik o višini stroškov za izdelavo predhodnega mnenja o ustreznosti elaborata, ki določa naziv PTP, za spremljanje dozorevanja grozdja, za mnenje o ustreznosti količine in kakovosti grozdja za pridelavo vrhunskega vina ZGP, za izdelavo 3 izotopskih analiz in za dodatno izobraževanje pokuševalcev (Uradni list RS, št. 31/08, 104/09, 51/12, 32/13, 15/14, 17/15 in 29/16)
- Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Teran (Uradni list RS, št. 205/21)
- Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Metliška črnina in vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Belokranjec (Uradni list RS, št. 112/22)
- Pravilnik o seznamu geografskih označb za vina in trsnem izboru (Uradni list RS, št. 49/07, 26/21 in 15/22)
- Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina (Uradni list RS, št. 16/07, 62/09 in 4/16)
- Pravilnik o načinu jemanja vzorcev vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina ter vzorcev enoloških sredstev za analize in o postopku z odvzetimi predmeti (Uradni list RS, št. 94/05 in 105/06 – ZVin)
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati grozdje za predelavo v vino, o dovoljenih tehnoloških postopkih in enoloških sredstvih za pridelavo vina in o pogojih glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov v prometu (Uradni list

- RS, št. 43/04, 127/04, 112/05 in 105/06-Zvin)
- Pravilnik o imenovanju pokuševalcev in pooblaščne organizacije za preizkušanje pokuševalcev in organoleptičnih sposobnosti kmetijskih inšpektorjev (Uradni list RS, št. 69/01, 87/01 popr. in 105/06-ZVin)
 - Navodilo o fizikalno kemijskih analizah grozdnega mošta in vina (Uradni list RS, št. 43/01, in 105/06 – ZVin)
 - Pravilnik o postopku in načinu ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina (Uradni list RS, št. 32/00, 99/01, in 105/06 – ZVin)
 - Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Cviček (Uradni list RS, št. 44/22)
 - Pravilnik o kontroli kakovosti grozdja v času trgatve (Uradni list RS, št. 68/99, 79/00, 69/01 in 105/06-ZVin)
 - Uredba o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živili (Uradni list RS, št. 72/10 in 129/20)
 - Uredba o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev (Uradni list RS, št. 129/20)
 - Pravilnik o registraciji in odobritvi obratov na področju živil (Uradni list RS, št. 96/14)
 - Pravilnik o zdravstvenih zahtevah za osebe, ki pri delu v proizvodnji in prometu z živili prihajajo v stik z živili (Uradni list RS, št. 82/03 in 25/09)
 - Uredba o sistemu dovoljenj za zasaditev vinske trte (Uradni list RS, št. 4/16 in 23/17)
 - Odredba o zgornji meji količine vina za lastno rabo (Uradni list RS, št. 19/02 in 47/16 – Ztro-1)
 - Pravilnik o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja – Ritoznojčan (Uradni list RS, št. 38/16)
 - Uredba o izvajanju uredbe (ES) o aditivih za živila (Uradni list RS, št. 12/11 in 87/12)

Evropska zakonodaja:

- Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL EU št. L 347 z dne 20.12.2013, str. 671)
- Delegirana uredba Komisije (ES) št. 2019/934, z dne 12. marca 2019, o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede vinorodnih območij, na katerih je mogoče delež alkohola povečati, dovoljenih enoloških postopkov in omejitev, povezanih s pridelavo in konzerviranjem proizvodov vinske trte, najmanjšega odstotnega deleža alkohola za stranske proizvode in njihovega odstranjevanja ter objave spisov OIV (UL EU št. L 149 z dne 07.06.2019, str. 1)
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017 o

dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistema dovoljenj za zasaditev vinske trte, registra vinogradov, spremnih dokumentov in certificiranja, registra o prejemu in izdaji, obveznega prijavljanja, uradnega obveščanja in objavljanja sporočenih informacij ter o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede ustreznih preverjanj in kazni, spremembi uredb Komisije (ES) št. 555/2008, (ES) št. 606/2009 in (ES) št. 607/2009 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 436/2009 in Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/560 (UL EU št. L 58 z dne 28.02.2018, str. 1)

- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 314/2012 z dne 12. aprila 2012 o spremembi uredb (ES) št. 555/2008 in (ES) št. 436/2009 glede dokumentov, ki spremljajo prevoz proizvodov iz grozdja in vina, ter evidenc, ki se vodijo v vinskem sektorju (UL EU št. L 103 z dne 13.04.2012, str. 21)
- Uredba Komisije (ES) št. 555/2008 z dne 27. junija 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 479/2008 o skupni ureditvi trga za vino glede podpornih programov, trgovine s tretjimi državami in obsega vinogradniških površin ter o izvajanju nadzora v vinskem sektorju (UL EU št. L 170 z dne 30.06.2008, str. 1)
- Uredba (EU) št. 251/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 1601/91 (UL EU št. L 84 z dne 20.03.2014, str. 14)
- Uredba (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije (UL EU št. L 345 z dne 06.12.2021, str. 262)
- Mednarodni sporazumi Evropske Skupnosti s tretjimi državami, ki urejajo zaščito poimenovanj vin in medsebojno priznavanje enoloških postopkov in sredstev
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/1149 z dne 15. aprila 2016 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede nacionalnih podpornih programov v vinskem sektorju in o spremembi Uredbe Komisije (ES) št. 555/2008 (UL EU št. L 190 z dne 15.07.2016, str. 1)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1150 z dne 15. aprila 2016 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede nacionalnih podpornih programov v vinskem sektorju (UL EU št. L 190 z dne 15.07.2016, str. 23)
- Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL EU št. L 31 z dne 01.02.2002, str. 1-24)

- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 z dne 29. aprila 2004 o higieni živil (UL EU št. L 139 z dne 30.04.2004, str. 1-54)
- Uredba EU št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in svet z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL EU št. L 304 z dne 22.11.2011, str. 18)
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 396/2005 z dne 23. februarja 2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi rastlinskega in živalskega izvora ter o spremembi Direktive Sveta 91/414/EGS (UL EU št. L 70 z dne 16.03.2005, str. 1)
- Uredba (ES) št. 1331/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o vzpostavitvi skupnega postopka odobritve za aditive za živila, encime za živila in arome za živila (UL EU št. L 354 z dne 31.12.2008, str. 1)
- Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL EU št. L 154 z dne 16.06.2017, str. 1)
- Delegirana uredba komisije (EU) 2019/33 z dne 17. oktobra 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v vinskem sektorju, postopkom ugovora, omejitvami uporabe, spremembami specifikacij proizvoda, preklicem zaščite ter označevanjem in predstavitvijo (UL EU št. L 9 z dne 11.01.2019, str. 2)
- Izvedbena uredba komisije (EU) 2019/34 z dne 17. oktobra 2018 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v vinskem sektorju, postopkom ugovora, spremembami specifikacij proizvoda, registrom zaščitenih imen, preklicem zaščite in uporabo simbolov ter Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z ustreznim sistemom pregledov (UL EU št. L 9 z dne 11.01.2019, str. 46)

- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/1007 z dne 18. junija 2021 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2018/274 glede banke podatkov izotopskih analiz in pregledov v vinskem sektorju (UL EU št. L 222 z dne 22.06.2021, str. 8)

Inšpekcija za gozdarstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS, 77/16 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov (Uradni list RS, št. 14/18 in 65/20)
- Zakon o gozdnem reprodukcijskem materialu (Uradni list RS, št. 58/02, 85/02 - popr., 45/04 - ZdZPKG in 77/11)
- Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 – UPB, 36/10 in 40/14 – ZIN-B in 21/18 – ZNOrg)
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNSPP in 18/23 – ZDU-10)
- Zakon o planinskih poteh (Uradni list RS, št. 61/07 in 92/21)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22)
- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo, 61/17 – GZ, 54/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZZNSPP in 133/23)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 56/99 – ZON, 41/04 – ZVO-1, 58/11 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o izvajanju uredb (EU) o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin (Uradni list RS, št. 78/19 in 69/23)
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 56/99 – ZON, 41/04 – ZVO-1, 58/11 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 20/14)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih glivah (Uradni list RS, št. 58/11)

Evropska zakonodaja:

- Uredba EU št. 995/2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode z dne 20.10.2010 (UL EU št. L 295 z dne 12.11.2010, str. 23)
- Uredba (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES (UL EU št. L 317 z dne 23.11.2016, str. 4)
- Izvedbena uredba komisije (EU) 2019/2072, z dne 28. novembra 2019 o določitvi enotnih pogojev za izvajanje Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, kar zadeva ukrepe varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 690/2008 in spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2019 (UL EU št. L 319 z dne 10.12.2019, str. 1)
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1)

Inšpekcija za lovstvo in ribištvo

Področje lovstva:

- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22)
- Odlok o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/04, 197/20, 58/22 in 137/22)
- Uredba o ustanovitvi lovišča s posebnim namenom Brdo pri Kranju (Uradni list RS, št. 114/04)
- Uredba o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 117/04, 38/14, 58/22, 137/22 in 162/22)
- Uredba o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo (Uradni list

- RS, št. 100/08)
- Odlok o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04, 38/14, 197/20, 58/22, 137/22 in 162/22)
 - Pravilnik o vsebini in načinu vodenja katastra lovsko upravljavskih območij, lovišč in lovišč s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 8/05 in 80/12)
 - Pravilnik o merilih za finančno ovrednotenje nalog lovskih organizacij (Uradni list RS, št. 14/23)
 - Pravilnik o območnih združenjih upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 62/06)
 - Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20)
 - Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Uradni list RS, št. 120/05 in 29/15)
 - Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (Uradni list RS, št. 50/16)
 - Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14)
 - Pravilnik o polharski dovolilnici (Uradni list RS, št. 75/09)
 - Pravilnik o minimalnih pogojih za zaščito posameznih ne lovnih površin pred škodo od divjadi (Uradni list RS, št. 42/16)
 - Pravilnik o organizaciji lovsko-čuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka (Uradni list RS, št. 120/05, 79/06, 17/11 in 46/16)
 - Pravilnik o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (Uradni list RS, št. 3/06 in 37/07)
 - Pravilnik o lovski izkaznici (Uradni list RS, št. 4/12)
 - Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo, 21/18 – ZNOrg, 92/20, 159/21 in 109/23)
 - Pravilnik o izvajanju uredbe (ES) o zaščiti živali med prevozom (Uradni list RS, št. 1/24)
 - Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 90/01 in 46/14 – ZON-C)
 - Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst (Uradni list RS, št. 98/02, 46/04 in 39/08)
 - Pravilnik o označevanju živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 58/04)

Področje sladkovodnega ribištva:

- Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06)
- Uredba o pravilih ravnanja v zvezi z ukrepanjem ob poginih rib (Uradni list RS, št. 91/09)
- Uredba o ribjih vrstah, ki so predmet ribolova v celinskih vodah (Uradni list RS,

št. 46/07)

- Uredba o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 52/07)
- Uredba o določitvi voda posebnega pomena ter načinu izvajanja ribiškega upravljanja v njih (Uradni list RS, št. 52/07)
- Uredba o koncesijah za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 80/07 in 44/22 – ZVO-2)
- Pravilnik o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah (Uradni list RS, št. 99/07, 75/10)
- Pravilnik o podrobnejših pogojih za pridobitev dovoljenja za gojitev rib za poribljavanje (Uradni list RS, št. 61/10)
- Pravilnik o komercialnih ribnikih (Uradni list RS, št. 113/07 in 100/12)
- Pravilnik o načrtovanju in poročanju v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/08)
- Pravilnik o ribiškem katastru in evidencah v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/08)
- Pravilnik o obliki in vsebini značke in službene izkaznice ribiškega čuvaja ter poročanju in vodenju evidenc o opravljanju ribiško čuvajske službe (Uradni list RS, št. 85/08)
- Pravilnik o pogojih in načinu smukanja prostoživečih domorodnih ribjih vrst (Uradni list RS, št. 63/08)
- Pravilnik o odškodninskem ceniku za povračilo škode na ribah (Uradni list RS, št. 110/08)

Področje morskega ribištva:

- Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06, 76/15, 69/17 in 44/22)
- Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov (Uradni list RS, št. 38/16 in 197/20)
- Uredba o izvajanju uredbe (EGS), uredb (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike (Uradni list RS, št. 75/16 in 76/17)
- Uredba o izvajanju uredb (ES) o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje (Uradni list RS, št. 50/16, 76/17 in 149/21)
- Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006 (UL EU št. L 343 z dne 22.12.2009, str. 1-50)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 404/2011 z dne 8. aprila 2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne

- ribiške politike (UL EU št. L 112 z dne 30.04.2011, str. 1)
- Uredba komisije (ES) št. 1010/2009 z dne 22. oktobra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanj (UL EU št. L 280 z dne 27.10.2009, str. 5-41)
 - Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/1962 z dne 28. oktobra 2015 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 404/2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike (UL EU št. L 287 z dne 30.10.2015, str. 6-51)
 - Uredba (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (UL EU št. L 354 z dne 28.12.2013, str. 22-61)
 - Uredba (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1184/2006 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 104/2000 Uredba (EU) št. 1627/2016 (UL EU št. L 354 z dne 28.12.2013, str. 1-21)
 - Uredba Sveta (ES) št. 1967/2006 z dne 21. decembra 2006 o ukrepih za upravljanje za trajnostno izkoriščanje ribolovnih virov v Sredozemskem morju, spremembi Uredbe (EGS) št. 2847/93 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1626/94 (UL EU št. L 409 z dne 30.12.2006, str. 9)
 - Uredba Sveta (ES) št. 1005/2008 z dne 29. septembra 2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje in o spremembi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1936/2001 in (ES) št. 601/2005 ter o razveljavitvi uredb (ES) št. 1093/94 in (ES) št. 1447/1999 (UL EU št. L 286 z dne 29.10.2008, str. 1)
 - Izvedbeni sklep komisije št. 156/2014 (UL EU št. L 15 z dne 22.1.2015, str. 83)
 - Pravilnik o pristočnem ribolovu na morju (Uradni list RS, št. 64/08)

Organizacijske in splošne zadeve

Organizacija

Na dan 31. 12. 2023 je IRSKGLR deloval na 20 lokacijah po Sloveniji, organiziran v uradu glavnega inšpektorja in 8 območnih enotah. V okviru inšpektorata so delovale 4 inšpekcije in centralno organizirana služba za skupne in pravne zadeve:

- Inšpekcija za kmetijstvo,
- Inšpekcija za gozdarstvo,
- Inšpekcija za vinarstvo,
- Inšpekcija za lovstvo in ribištvo,
- Služba za skupne in pravne zadeve.

Enotni kadrovski načrt MKGP za leto 2023 in 2024 številka 100-5/2023/1 z dne 13.02.2023 je določil, da je dovoljeno število zaposlenih v Inšpektoratu Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo na dan 31. 12. 2023, 85 oseb in 1 kvota za zaposlitev pripravnika. Na dan 31.12.2023 je bilo v Inšpektoratu Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo zaposlenih 82 javnih uslužbencev za nedoločen, od tega 2 javna uslužbenca, ki sta delala krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Od 2 javnih uslužbencev, ki sta delo opravljala s krajšim delovnim časom, je 1 javna uslužbenka delala 20 ur na teden in 1 javna uslužbenka 25 ur na teden.

Struktura zaposlenih po delovnih mestih je bila naslednja:

- 68 inšpektorskih delovnih mest,
- 14 drugih uradniških in strokovno tehničnih delovnih mestih.

V letu 2023 je 7 javnih uslužbencev nastopilo z delom v inšpektoratu, delovno razmerje pa je prenehalo 9 javnim uslužbencem. Na dan 31.12.2023 je bilo v inšpektoratu zaposlenih 41 žensk in 41 moških. Povprečna starost zaposlenih je znašala 54,4 let.

Število zaposlenih po notranjih organizacijskih enotah (NOE) je razvidno iz preglednice 1.

Preglednica 1: Število zaposlenih po NOE na dan 31.12.2023.

Naziv NOE	Št. zaposlenih
Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo – UGI (Urad glavnega inšpektorja)	2
Inšpekcija za kmetijstvo	2
Inšpekcija za gozdarstvo	0
Inšpekcija za vinarstvo	1
Inšpekcija za lovstvo in ribištvo	1
Služba za skupne in pravne zadeve	8
Območna enota Celje	13
Območna enota Koper	10
Območna enota Kranj	6
Območna enota Ljubljana	12
Območna enota Maribor	10
Območna enota Murska Sobota	5
Območna enota Nova Gorica	5
Območna enota Novo mesto	7
SKUPAJ	82

Izobrazbena struktura zaposlenih je razvidna iz preglednice 2.

Preglednica 2: Izobrazbena struktura zaposlenih.

Stopnja izobrazbe	Odstotek
Doktorat	0
Magisterij	13,4
Univerzitetna, druga bolonjska	68,3
Visoka strokovna, prva bolonjska	12,2
Višja strokovna	3,7
Srednja	2,4
SKUPAJ	100 %

Na kadrovskem področju so bile v letu 2023 izvajane in izvedene vse aktivnosti, določene z Zakonom o javnih uslužbencih, ki se nanašajo na karierni razvoj zaposlenih. V skladu s 105. členom Zakona o javnih uslužbencih, ki določa, da mora nadrejeni vsaj enkrat letno opraviti razgovor z vsakim javnim uslužbencem, so bili opravljeni letni razgovori z zaposlenimi.

Izobraževanje

Zaposleni so se v letu 2023 udeležili različnih seminarjev, tečajev, konferenc in drugih oblik izpopolnjevanja in usposabljanja.

Finančni viri

Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo je neposredni proračunski uporabnik in je v celoti financiran iz sredstev Proračuna RS. Delno se za potrebe inšpekcije za morsko ribištvo, v okviru katere deluje tudi nadzorni center za morsko ribištvo, zagotavlja večino opreme za nadzor morskega ribištva iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo, ukrepa Nadzor in izvrševanje v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji za obdobje 2014-2020, ki ga upravlja MKGP. Iz tega sklada se je do 31.10.2023 zagotavljalo plače za dve zaposleni inšpektorici. V okviru izvajanja projekta Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora – eFokus se zagotavljajo sredstva EU za povečanje učinkovitosti in zanesljivosti inšpekcijskega dela na terenu. Več o vsebini projekta je razvidno v poglavju Informatika.

Sprejeti in realizirani finančni načrt IRSKGLR je razviden iz preglednice 3.

Preglednica 3: Sprejeti in veljavni proračun IRSKGLR za leto 2023 z realizacijo.

Proračunska postavka	Naziv PP	Sprejeti proračun v €	Veljavni proračun na dan 31.12.2023 v €	Izplačila upravičencem v letu 2023 v €	Poraba glede na sprejeti proračun (%)
	IRSKGLR – Skupaj	4.709.311	4.715.616	4.404.842	93,5
221184	Plačilo DDV za NOO - IRSKGLR	145.282	63.885	61.113	42,1
261810	Certifikati, informatika, obrazci in registri	36.155	27.155	16.346	45,2
261910	Analize odvzetih vzorcev inšpekcije in izvedenci	141.253	141.243	138.656	98,2
452410	Materialni stroški	437.595	518.992	440.885	100,8
597010	Plače	3.862.026	3.862.026	3.658.706	94,7
677510	Izvršbe inšpekcijskih odločb	30.000	24.000	16.623	55,4
772010	Investicije in investicijsko vzdrževanje	53.000	68.000	63.641	120,1
774210	Prevozna sredstva – sredstva odškodnin	2.000	6.407	4.973	248,7
895900	Sredstva od prodaje državnega premoženja	2.000	3.898	3.898	194,9

Poraba finančnih sredstev v letu 2023 je glede na sprejeti proračun znašala 93,5 % celotne načrtovane porabe. Poraba sredstev na posamezni proračunski postavki je bila delno skladna s planirano letno dinamiko.

Obrazložitev porabe po posameznih proračunski postavkah:

Na PP 221184 so bila v letu 2023 načrtovana sredstva v višini 145.282 € za plačilo DDV v okviru izvajanja Projekta – Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora - eFokus. Realizacija izplačil za DDV v okviru tega projekta je znašala 61.113 €. Sredstva so bila porabljena za plačilo DDV ob nakupu računalniške in programske opreme v skladu s projektom. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke in financiranja iz evropskih sredstev v okviru PP 221468 v povezavi s PP 221468 je razvidno v poglavju Informatika.

Na PP 261810 Certificati, informatika, obrazci in registri so bila sredstva porabljena v skladu z namenom postavke za potrebe informatike. Nadaljevanje združevanja in posodabljanja poslovnih aplikacij za potrebe IRSKGLR. Realizacija je znašala 16.346 €. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke je opisano v poglavju Informatika.

Na PP 261910 Analize odvzetih vzorcev inšpekcije in izvedenci je bila poraba sredstev v skladu z načrtovano in je znašala 138.656 €. Sredstva so bila porabljena za izvedbo analiz odvzetih vzorcev v inšpekcijskih postopkih na področju kmetijstva in vinarstva. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavk je razvidno v poglavjih po posameznih inšpekcijah.

Na PP 452410 Materialni stroški je bila poraba v skladu z načrtovano v skupnem znesku 440.885 €. Sredstva zagotavljajo pogoje za delovanje organa in za ustrezne delovne pogoje za nemoteno delo uslužbencev. Namenjena so za pokrivanje stroškov kot so pisarniški in splošni material, posebni material in storitve, promocija zdravja na delovnem mestu, komunalne storitve, vzdrževanje službenih vozil, službena potovanja, tekoče vzdrževanje in poslovne najemnine. Prerazporeditev sredstev iz proračunske DDV za NOO v višini 81.396 € je zagotovila dodatno potrebna sredstva za plačilo stroškov prevajanja, odvetniških stroškov, zaščitne opreme za inšpektorje.

Na PP 597010 Plače je bila poraba nižja od sprejetega proračuna in sicer v višini 3.658.706 €. Sredstva na tej PP so namenjena plačam uslužbencev v skladu s kadrovskim načrtom in veljavnimi zakonskimi predpisi.

Na PP 677510, ki je namenjena Izvršbam inšpekcijskih odločb po drugi osebi, je bila realizacija nižja od sprejetega proračuna in je znašala 16.623 €. Sredstva so bila porabljena za stroške izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi na področju inšpekcij za kmetijstvo, lovstvo in gozdarstvo. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavk je razvidno v poglavjih po posameznih inšpekcijah.

Na PP 772010 Investicije in investicijsko vzdrževanje je bila realizacija v skladu z načrtovano v višini 63.641 €. Iz sredstev ne tej postavki so bila kupljena 3 službena vozila, 57 mobilnih telefonov in pisarniški stroji in pohišstvo. Tekom leta so bila nabavljena 3 nova vozila prek skupnega javnega naročila, ki ga je izvedlo Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU), in sicer 2-krat Dacia duster 4x4 v vrednosti

40.496,50 EUR in 1-krat Peugeot e-208 v vrednosti 33.259,40 EUR, sofinancirano s strani MOPE, strošek IRSKGLR 13.894,50 EUR. Na dan 31.12.2023 je vozni park organa obsegal 47 vozil, od tega 27 manjših vozil, 14 vozil s povišanim podvozjem, 5 vozil na štiri kolesni pogon ter 1 električno vozilo. Povprečna starost vozil je znašala 6,7 let.

PP 774210 in PP 895900 sta namenski proračunski postavki. Realizacija tekom leta 2023 je znašala 4.973 € na PP 774210 in 3.898 € na PP 895900. Sredstva v navedeni višini so bila porabljena za nakup novih službenih vozil, ki so navedena v predhodnem odstavku. Več o prenosu sredstev iz leta 2022 je opisano v odstavku Obrazložitev prenosa neporabljenih namenskih sredstev iz preteklega leta v skladu s 44. členom ZJF.

V preglednici 4 je razviden prikaz načrtovanih sredstev iz NOO za leto 2023 z realizacijo.

Preglednica 4: Načrtovana sredstva iz NOO za leto 2023 z realizacijo.

Proračunski uporabnik/ Proračunska postavka	Naziv PP	Sprejeti plan v €	Veljavni proračun na dan 31.12.2023 v €	Izplačila upravičencem v letu 2023 v €
PU 1621/ 221468	C2K7IL Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva - eFokus	785.803	277.788	277.788

V okviru izvajanja Projekta – Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora - eFokus, je bil na PP 221184 v letu 2023 načrtovani plan porabe v višini 785.803 €. Dejanska realaizacija glede na izvajanje projekta je znašala 277.788 €. Sredstva so bila porabljena za nakup računalniške in programske opreme v skladu s projektom. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke je opisano v poglavju Informatika. Izvedba projekta se je zamaknila v leto 2024.

Obrazložitev večjih odstopanj med sprejetim in realiziranim finančnim načrtom

Večjih odstopanj med skupnim sprejetim in realiziranim finančnim načrtom ni bilo. Izvedena realizacija je bila 93,5%. Do odstopanja realizacije je prišlo na nivoju posameznih proračunski postavk

Na PP 221184 Plačilo DDV za NOO je prišlo do realizacije v višini 42,1% sprejetega proračuna. Realizacije je odvisna od poteka izvedbe celotnega projekta. Del izvajanja projekta je bil prestavljen na leto 2024, zato se je del sredstev v višini 81.396 € prerazporedil na proračunsko postavko 452410 Materialni stroški.

Odstopanja so se pojavila na PP261810 Certifikati, informatika, obrazci in registri, kjer je bila predvidena poraba v višini 36.155 €, dejansko pa je prišlo do realizacije v višini 16.346 € kar predstavlja 45,2% sprejetega proračuna. Odstopanje je povezano z izvajanjem projekta 2336-22-0001, ki delno pokriva področje vzdrževanja in nadgradnje IT opreme. V letu 2023 ni bila

sklenjena pogodba za vzdrževanje aplikacije eNIS. Nova pogodba iz pokrivanja teh vsebin je predvidena v letu 2024.

PP 677510, ki je namenjena Izvršbam inšpekcijskih odločb po drugi osebi, je bila realizacija nižja od načrtovane in sicer 55,4%. Navedeno je posledica dejstva, da inšpekcijski zavezanci ob ukrepu izvršbe inšpekcijske odločbe po drugi osebi, sami izvedejo kar jim je bilo naloženo pred rokom izvršbe, zato do dejanske izvedbe ne pride. Porabo na tej postavi je tudi sicer zelo težko načrtovati, ker je nemogoče napovedati potrebe po izvršbah drugih oseb v inšpekcijskih postopkih. Sredstva za izvajanje navedenega inšpekcijskega ukrepa pa morajo biti nujno zagotovljena, saj v nasprotnem primeru postopkov ne bi bilo mogoče izvrševati.

Poraba na PP 772010 je bila višja od načrtovane in je znašala 120,1%. Dodatno potrebna finančna sredstva so bila prerazporejena iz PP 261810 in PP 677510. Zaradi visokih cen nakupa treh novih službenih vozil in zamenjave dotrajanih vozil je bilo potrebno zagotoviti dodatna finančna sredstva, ki pri sprejemanju proračuna niso bila zagotovljena v dovolj visokem znesku.

Obrazložitev prenosa neporabljenih namenskih sredstev iz preteklega leta v skladu s 44. členom ZJF

Sredstva na PP 774210 so nastala na podlagi izplačil odškodnin zavarovalnice ob škodnih dogodkih s prevoznimi sredstvi. Sredstva na PP 895900 so posledica prodaje odpisanih službenih vozil. Ostanek namenskih sredstev iz leta 2022 v znesku 3.029 € na PP 774210 je bil prenesen v naslednje proračunsko obdobje 2023, ker so navedena sredstva odškodnin prispela po izvedenem postopku nabave vozil v letu 2022. Prenosa sredstev od prodaje vozil iz leta 2022 na PP 895900 ni bilo.

Javna naročila izvedena v letu 2023

Večina javnih naročil za potrebe IRSKGLR je bila realizirana v okviru skupnih javnih naročil za državno upravo pod okriljem Direktorata za javna naročila na MJU. Takšna naročila so bila štiri, in sicer:

- SJN1/2023 Nakup okoljsko manj obremenjujočih novih motornih vozil in električnih vozil, razen vozil za posebne namene ODVOZ-1/2023, št. 4301-1/2023
- SJN2/2023 Nakup potrošnega materiala za tiskanje za tiskalnike vseh blagovnih znamk, razne HP, ODTON-2/2023, št. 4301-2/2023
- SJN3/2023 Nakup in dobava papirja za tiskanje in kopiranje formata A4/A3 ODPAP-47/2022 št. 4301-26/2022
- SJN4/2023 Nakup goriva ter določenih izdelkov za nego in vzdrževanje vozil in osnovnih nadomestnih delov na bencinskih servisih dobaviteljev ODGO-15/2023, št. 4301-15/2023

V letu 2023 smo izvedli 5 evidenčnih javnih naročil od vrednosti 10.000 eur do 40.000 € za katere je bila sklenjena pogodba, 3 evidenčna javna naročila do vrednosti 10.000 € za katere je bila sklenjena pogodba, ostalo pa so bile izdane naročilnice, od tega 48 naročilnic za dobavljeno blago ter 84 naročilnic za opravljene storitve.

Informatika

Za informacijsko podporo zaposlenim na inšpektoratu deloma skrbita dva zaposlena inšpektorja, ki poleg ostalih nalog nudita pomoč pri uporabi namizne računalniške opreme in poslovnih aplikacij. Skrb za informacijsko podporo inšpektorata je z letom 2017 sicer prevzelo MJU, danes po reorganizaciji pa je to Ministrstvo za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP), zato smo v primeru izpadov informacijskih sistemov, odpovedi dotrajane namizne računalniške opreme in tiskalnikov, vse okvare in incidente prijavljali na MDP. MDP zagotavlja centralno podporo uporabnikov preko pogodbenih izvajalcev, ki so izbrani v okviru javnih naročil. Razreševanje servisnih zahtevkov je relativno dobro v primeru systemske opreme, večje so težave v primeru podpore namizne računalniške opreme, kjer kakšni servisni postopki predolgo trajajo. Pri zagotavljanju namizne računalniške opreme nam predvsem primanjkuje tiskalniška in potrošna računalniška oprema. V letu 2023 pa smo preko javnih naročil in MDP zagotovili dovolj prenosnih računalnikov in zaslonov, da v letu 2024 vsem zaposlenimi zagotovimo ustrezno opremo za učinkovito delo v službi in na terenu.

Na področju podpore pri uporabi namizne računalniške in tiskalniške opreme od MDP pričakujemo boljšo podporo in odzivnost, ker sedaj večji del podpore uporabnikom zagotavljamo sami, z lastnimi kadri, če želimo, da delovni proces zaposlenih vsaj okvirno nemoteno teče.

Pri systemski opremi, na kateri tečejo poslovne aplikacijske rešitve inšpektorata nimamo večjih težav. V primeru systemske opreme zgledno sodelujemo z MDP, ki tudi proaktivno pristopa k razreševanju težav in k nadgradnjam operativnega systemskega okolja. Vsa ta oprema je razmeroma nova, iz leta 2021 in je performančno ustrezna, zato z nadgradnjo aplikacijskih rešitev in diskovnimi kapacitetami nimamo težav.

Na področju telekomunikacijske opreme in mrežnih povezav MJU prav tako zagotavlja ustrezn nivo storitev, pri čemer gre pohvala MJU tudi za proaktivni pristop na področju nadgradnje povezav. Pri okvarah in izpadih povezav je podpora zmeraj hitro odreagirala.

V letu 2023 smo skrbeli za nemoteno delovanje obstoječih poslovnih aplikacij in podatkovnih baz v glavnem z lastnim znanjem in kadri. Pri namenskih poslovnih aplikacijah smo nadaljevali z manjšimi nadgradnjami obstoječih modulov in prilagoditvami poslovne aplikacije Enotni nadzorni informacijski sistem (v nadaljevanju: eNIS).

Pri nadgradnjah smo skrbeli predvsem za osnovno skladnost aplikacije s spremembami zakonodaje, spremembami izvornih evidenc in registrov in za izpolnjevanje obveznosti nacionalnega in mednarodnega poročanja, ki ga je iz leta v leto več. Z lastnimi kadri smo skrbeli za nujno nemoteno delovanje strežniške in druge systemske strojne opreme, na katerih tečejo poslovne aplikacije in za pomoč uporabnikom pri uporabi poslovnih aplikacij.

Po nadgradnji aplikacijskih rešitev smo iskali rešitve za lažji in hitrejši vnos podatkov na več ravneh, tudi vse kontrole podatkov so olajšane in izboljšane na precejšnjem prihranku časa, implementirane že na vnosnih maskah. Z nadgradnjo poročil in

poizvedb smo razbremenili del ročnega poročanja inšpektorjev, poročila pa omogočajo poročanje po različnih kriterijih, tudi prostorskih.

Za potrebe učinkovitega nadzora na področju morskega ribištva smo konec leta začeli s posodobitvami modulov za nadzor morskega ribištva s prenovo podatkovne baze in vnosnih mask ribiških zapisnikov, ki so enotni za vse države članice EU. Prenavljamo tudi sistem poročil iz tega naslova, modul za vodenje zavezancev nadzora, ocene tveganja in načrtovanja inšpekcijskih pregledov glede na oceno tveganja.

Pri nadzoru morskega ribištva uporabljamo tudi informacijski sistem z imenom Pelagus, ki ga je vzpostavila Uprava RS za pomorstvo in služi sprotnemu spremljanju ladijskega prometa. Znotraj tega imamo dostop do modula za nadzor ribiških plovil na morju, vključno z radarskim spremljanjem plovil. Prav tako imamo vzpostavljeno podatkovno povezavo med aplikacijo eNIS s podatki iz aplikacije InfoRib, ki je bila prenovljena v letu 2022, da lažje preverjamo podatke o ulovu iz ribiških dnevnikov in inšpekcijskih zapisnikov, podatke o prvi prodaji rib, vsa dovoljenja na področju gospodarskega ribolova in druge vsebine, ki so potrebne za pripravo in izdelavo ocene tveganja in navzkrižnih preverjanj, ki jih opravlja inšpekcija za morsko ribištvo. Navedene podatke uporabljamo pri analizi neskladij in pri navzkrižnem preverjanju teh v okviru Centra za nadzor morskega ribištva.

V letu 2023 smo nadaljevali tudi z izvajanjem projekta Zasnova in razvoj podpornega informacijskega sistema za učinkovit in transparenten inšpekcijski nadzor na terenu - eFokus, ki je financiran iz EU sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost »NextGenerationEU«. Projekt zagotavlja potrebno informacijsko infrastrukturo z vzpostavitvijo novih aplikacij in ustrezno računalniško opremo za digitalno terensko delo inšpektorjev. S projektom bo Inšpektorat povečal učinkovitost in zanesljivost inšpekcijskega terenskega dela na način, da bo inšpektor na terenu imel na voljo potrebne podatke v digitalni obliki, na različnih tipih naprav, vključno z mobilnimi telefoni. Tako bo na terenu lahko preveril potrebne podatke in sloje, tam opravil potrebna dejanja in ugotovitve, vključno z zapisnikom, posnetkom stanja, fotografijami in izjavami strank. Zajete podatke bo shranil v digitalni obliki in jih že iz terena posredoval v zaledni informacijski sistem Inšpektorata. Na terenu samem bo lahko izdal osnovni zapisnik v obliki elektronskega dokumenta za enostavne postopke. Razviti spletni prostorski portali bodo omogočali prostorsko analitiko na terenu zbranih podatkov, vizualizacijo podatkov, izdajanje tipskih dokumentov opremljenih s kartami ter na terenu zajetimi fotografijam in pripravo drugih prostorsko podprtih poročil. Ocenjena vrednost projekta znaša 1.281.120 evrov z DDV. Znesek v višini 1.050.098 evrov se financira iz EU sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost, medtem ko se DDV krije iz integralnega proračuna.

V letu 2022 smo iz tega mehanizma že kupili potrebno licenčno opremo in začeli z vzpostavitvijo potrebne strežniške infrastrukture za razvoj zalednih aplikacij. Z razvojem teh smo začeli v letu 2023.

Aktivnosti na projektu eFOKUS potekajo v skladu s programom projekta in investicijskim načrtom. Časovno vsebine izgradnje informacijskih rešitev nekoliko zamujajo, zaradi različnih usklajevanj in pridobivanja soglasij s strani Ministrstva za digitalno preobrazbo za izvedbo vsakega javnega naročila kar precej podaljša izvedbo

vseh naročil. Zelo velik je tudi obseg dokumentacije, ki je potrebna za realizacijo nabav in stalnih poročanj.

V okviru projekta smo trenutno implementirali rešitve za podporo terenskega inšpekcijskega dela, da smo inšpektorjem zagotovili kartografsko podporo na mobilnih napravah, vzpostavili smo spletne GIS aplikacije, kjer so iste podlage in sloji inšpektorjem na voljo za dodatne analize, pripravo poročil na terenu zajetih podatkov, zagotovili smo integracijo prostorskih podatkov med poslovnim informacijskim sistemom eNIS in na novo vzpostavljenimi rešitvami. Tako imajo inšpektorji na terenu pregled, na katerih zemljiščih so bili že izvedeni kateri inšpekcijski in prekrškovni postopki in osnovne informacije o teh zadevah. Prav tako inšpektorji na terenu lahko zajemajo osnovne prostorske podatke in fotografije, ki se neposredno iz terena pretakajo v zaledne sisteme IRSKGLR. Mobilne aplikacije s kartografsko podporo smo dali v uporabo tudi Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in Inšpektoratu za naravne vire in prostor.

V letu 2023 smo v okviru projekta izvedli javni naročili za:

- nakup prenosnih in tabličnih računalnikov (80 prenosnikov in 50 Android tablic).
- nakup natančnih satelitskih GNSS sprejemnikov za zajem prostorskih podatkov (4. kompleti).

Trenutno sta realizirana dva mejnika, ki sta predvidena za realizacijo do konca I. 2024:

- vzpostavitev ARC GIS serverja s prostorskimi sloji,
- vzpostavitev ARC GIS portala za razvoj in implementacijo mobilnih aplikacij.

Realizacija na projektu je ob zaključku leta 2023 znašala 30,6 % vrednosti projekta.

Ker pri svojem delu zaposleni IRSKGLR uporabljajo vse več aplikacij drugih državnih organov, kot so Zemljiška knjiga, aplikacije Zavoda za gozdove Slovenije, aplikacije Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, evidence in registre Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Finančne uprave RS, MKGP, Ministrstva za notranje zadeve in nekaterih drugih organov, kot sta Uprava za javna plačila in Ministrstvo za finance. Na eni strani s tem zaposleni pridobijo na času pri vpogledu v podatke iz uradnih evidenc in registrov, po drugi strani pa uporaba različnih aplikacij za njih pomeni vse večji tehnološki izziv in uporabniške veščine, saj je vsaka aplikacija napisana v drugačni tehnologiji, uporablja različne načine avtentikacije, ki so za navadne uporabnike velik tehnološki izziv. Tako imajo uporabniki za vsako izmed teh različna uporabniška imena in gesla, ponekod avtentikacija poteka z digitalnimi potrdili in različnimi rešitvami. Velik izziv spletnih aplikacij je tudi zagotavljanje skladnosti in varnostnih posodobitev brskalnikov, ki pogosto blokirajo zastarele aplikacije. Tako izzivov pri pomoči uporabnikov iz dneva v dan ne manjka, že zaradi uporabe tehnologije, ki ni v domeni inšpektorata.

Zaposlenim smo za delo s službenimi aplikacijami omogočili varni VPN dostop do nekaterih službenih aplikacij, da lahko delajo od doma ali iz terena, tudi inšpektorji, ki delo opravljajo na službenem plovilu ali v okviru za to opremljenih vozil, predvsem na

področju nadzora morskega ribištva v pristaniščih in ribarnicah. Tehnična podpora uporabnikom je na tem področju potrebna ves čas, saj se tehnologije in rešitve ves čas posodablajo. Pri podpori uporabnikom na daljavo se poslužujemo sistema ISL light rešitve, ki je pohvale vredna za pomoč uporabnikom na različnih lokacijah, ki jih ima inšpektorat po Sloveniji.

V letu 2023 smo od MDP prejeli sledečo IT opremo:

- 8 računalniških zaslonov,
- 8 prenosnih računalnikov,
- 2 namizni barvni multifunkcijski napravi,
- 1 namizni tiskalnik.

MDP nam zagotavlja še servis v primeru okvar ključne namizne računalniške in tiskalniške opreme, a so ti postopki razmeroma dolgotrajni. Tudi v primeru zamenjav stare z novo opremo pričakujemo boljšo učinkovitost in več podpore s strani MDP, posebno pri namestitvah novih računalnikov in prenosu obstoječih podatkov in nastavitvev uporabnikov na novo opremo. Trenutno moramo večino teh storitev zagotavljati z lastnimi kadri, prej, ko še nismo bili centraliziran organ, smo imeli na razpolago pogodbene zunanje izvajalce, ki so bili na naši lokaciji prisotni v skladu s krovno pogodbo, ki je ure prisotnosti omogočala na podlagi števila zaposlenih v organu.

Od časa epidemije covida-19, ko smo začeli s spletnimi sestanki, se tega še naprej poslužujemo, da prihranimo na času službenih poti in stroških. Kot najboljša rešitev za naše potrebe se je izkazala aplikacija MS Teams, uporabljamo pa tudi Zoom in Webex.

DELO IRSKGLR PO INŠPEKCIJAH

PREGLED OPRAVLJENEGA DELA

Število postopkov po Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru

V preglednicah 5, 6, 7 in 8 je predstavljeno število postopkov, ki so bili izvedeni po Zakonu o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju: ZUP) in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (v nadaljevanju: ZIN) za zadnjih šest let.

Preglednica 5: INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2017	7717	303	1261	136	9417
2018	6043	275	998	174	7490
2019	6782	483	1401	65	8731
2020	8778	684	968	144	10574
2021	7806	749	1104	290	9949
2022	7062	669	1037	200	8968
2023*	5825	566	656	146	7193

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 35.

Preglednica 6: INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2017	4633	199	285	204	5321
2018	4320	83	358	305	5066
2019	2280	252	281	139	2952
2020	3636	201	283	212	4332
2021	4407	101	198	474	5180
2022	3332	129	165	403	4029
2023*	2245	63	121	202	2631

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 74.

Preglednica 7: INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2017	2706	332	134	158	3330
2018	3105	487	162	169	3923
2019	2657	150	165	203	3175
2020	2774	118	155	193	3240
2021	2926	157	177	206	3466
2022	2580	179	213	202	3174
2023	2253	233	373	131	2990

Preglednica 8: INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2017	1516	103	158	33	1810
2018	1188	99	145	44	1497
2019	1313	76	135	38	1562
2020	919	109	201	51	1280
2021	1641	80	214	68	2003
2022	1298	64	201	57	1620
2023	1388	172	175	99	1834

Število postopkov po Zakonu o prekrških

V preglednicah 9, 10, 11 in 12 je razvidno število postopkov, ki so jih posamezne inšpekcije vodile po Zakonu o prekrških (v nadaljevanju: ZP-1) za obdobje zadnjih šestih let.

Preglednica 9: INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2017	180	47	138	69	434
2018	113	122	141	54	430
2019	133	117	144	50	444
2020	167	88	122	36	413
2021	278	161	115	81	635
2022	334	91	84	47	556
2023	41	83	64	34	222

Preglednica 10: INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2017	215	137	36	12	400
2018	43	236	36	25	340
2019	52	138	13	13	216
2020	191	84	11	2	288
2021	236	76	18	7	337
2022	132	119	13	16	280
2023	203	87	6	5	301

Preglednica 11: INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2017	246	477	87	422	1232
2018	177	352	93	328	950
2019	190	371	86	297	944
2020	255	352	77	266	950
2021	333	255	55	299	942
2022	263	330	65	319	977
2023	225	452	71	340	1088

Preglednica 12: INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2017	152	96	29	205	482
2018	157	51	111	184	503
2019	152	125	180	186	643
2020	177	139	142	197	655
2021	160	140	215	414	929
2022	71	80	51	474	676
2023	72	144	45	205	466

Splošno

Slovensko kmetijstvo in kmetijska politika se morata nenehno prilagajati spremembam in izzivom, s katerimi se srečuje evropsko kmetijstvo. V okviru skupne kmetijske politike za obdobje 2023-2027 nas čakajo številne strukturne spremembe, katerim se slovenska kmetijska politika skuša približati že z aktualnimi ukrepi. V strateškem načrtu so opredeljeni trije glavni cilji, ki se medsebojno dopolnjujejo: izboljšanje dohodkovnega položaja in konkurenčnosti kmetij in s tem ohranjanje poseljenosti podeželja ter prilagajanje na podnebne in okoljske spremembe v luči trajnostnega kmetijstva in krožnega gospodarstva.

Tako bo potrebno do leta 2030 zmanjšati porabo bolj nevarnih pesticidov za 50 % ter zmanjšati prodajo antimikrobnih zdravil za rejne živali in ribogojstvo za 50 %. Ob zagotavljanju rodovitnosti tal bo potrebno zmanjšati izgube hranil za 50 %, kar bo vplivalo na zmanjšano porabo gnojil za vsaj 20 % hkrati pa bo potrebno povečati kmetijske površine pod ekološkim kmetovanjem za vsaj 25 % ter bistveno povečati ekološko ribogojstvo.

Se je pa na žalost v letu 2022 pojavila ukrajinska in posledično energetska kriza, ki je vsaj v začetni fazi vplivala tudi na podražitev repromateriala v kmetijstvu. Podražili so se pogonsko gorivo, semena, zaščitna sredstva, mineralna gnojila in krma, kar je možno ogrozilo dohodek na kmetiji in zmanjšalo bruto domači proizvod v kmetijstvu. Vse to je povzročilo izrazite motnje pri delovanju nekaterih trgov.

Naravne razmere za kmetijstvo v RS so neugodne. Zemljišča, primerna za kmetijstvo, so omejena, saj gozdovi pokrivajo več kot 60% ozemlja. Kmetijska zemljišča zavzemajo manj kot 30% vse površine, ta delež pa vztrajno pada zaradi zaraščanja, širjenja zazidalnih površin in nove prometne infrastrukture. Okoli 75% kmetijskih zemljišč je na območjih z neugodnimi razmerami za kmetovanje, večinoma v gorskih in gričevnatih predelih. Čeprav neugodne razmere povsem ne preprečujejo kmetovanja na teh območjih, pa je zaradi njih produktivnost nižja, izbor kmetijskih usmeritev omejen, proizvodni stroški pa višji. V strukturi kmetijske zemlje v uporabi prevladuje trajno travinje (okoli 60%). Negativne posledice se zato kažejo predvsem v živinoreji, kjer je prilagajanje aktualnim stanjem na trgu veliko počasneje. Le okoli 35% vseh kmetijskih zemljišč je namenjen pridelavi poljščin in vrtnin, preostalih 5% pa pokrivajo trajni nasadi. RS je glede površine njivskih površin na prebivalca na dnu evropske unije, saj ta znaša le 800 m² *per capita*.

Kmetijstvo je zaradi svoje večnamenske vloge gospodarska dejavnost posebnega družbenega pomena. Njegova glavna naloga je pridelava varne in kakovostne hrane. Poleg tega kmetovanje pomembno vpliva na kakovost voda, tal, zraka in biotsko raznovrstnost. S svojo gospodarsko in socialno vlogo pomembno prispeva k podobi kulturne krajine in vitalnosti in poseljenosti podeželja.

Pri nadzoru se opaža zaraščaje predvsem trajnih travnikov na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji ter vinogradov. Razlog je v ostarelosti kmetov, katerih povprečna starost je 58 let, zaradi česar so potrebne sistemske rešitve, ki bodo motivirale mlade prevzemnike za nadaljevanje kmetovanja na teh območjih s proizvodi, ki imajo dodano vrednost v shemah kakovosti.

Inšpekcija za kmetijstvo si je v letu 2023 pri svojem delu zastavila naslednje cilje:

- preprečevanje zaraščanja in degradacije kmetijskih zemljišč,
- zagotavljanje finančne discipline in sledljivosti porekla pri prijavi pridelka z nadzorom registrov RKG in VOLOS,
- zagotavljanje zadostnega deleža lastnih surovin in surovin dokupljenih iz drugih kmetij ter opravljanje lastnih storitev s ciljem boljše rabe lastnih proizvodnih zmogljivosti in delovnih moči kmetije pri nadzoru dopolnilne dejavnosti na kmetiji,
- zagotavljanje dobre kmetijske prakse pri gnojenju s spoštovanjem kmetijsko okoljskih pogojev, še posebej na vodovarstvenih območjih,
- nadzor identifikacije in registracije živali ter izvajanja rejskih programov javnih služb s področja kmetijstva oziroma živinoreje,
- zagotavljanje plačevanja prispevkov za promocijo nekaterih kmetijskih pridelkov in živil,
- nadzor nad spoštovanjem deleža ekoloških živil in živil iz shem kakovosti pri zelenem javnem naročanju javnih zavodov,
- zagotavljanje pravilne prijave škode v kmetijstvu zaradi naravnih nesreč na podlagi nadzora,
- preprečevanje nepoštenih poslovnih praks, zlasti pri označevanju storitev kmetijske dejavnosti,
- preprečevanje sive ekonomije pri prometu s kmetijskimi pridelki in izdelki, kar smo poskušali doseči na tri načine:
 - o s poostrenimi nadzori v okviru obstoječe zakonodaje,
 - o z okrepljenim sodelovanjem z ostalimi inšpekcijami in organi, ki sodelujejo v Inšpekcijskem svetu (Policija, FURS, UVHVVR, TIRS) in
 - o z aktivnim sodelovanjem pri spremembah področne zakonodaje.

Organiziranost in kadrovska struktura

Inšpekcija za kmetijstvo opravlja nadzor nad 19 zakoni, 37 uredbami, 26 podzakonskimi akti, 9 uredbami EU in 3 direktivami EU. Nadzor nad izvajanjem določb zakonov in podzakonskih predpisov je v letu 2023 izvajalo 24 kmetijskih inšpektorjev (22,6 FTE) v 8 območnih enotah in 9 izpostavah Inšpektorata. Od tega sta dve sodelavki zaposleni za polovični delovni čas, štirje sodelavci opravljajo tudi naloge vodij območnih enot v Ljubljani, Mariboru, Kopru in Novi Gorici. Inšpektor v OE Maribor in inšpektorica v OE Celje sta se upokojila.

Skozi celotno leto je bilo organiziranih več skupnih sestankov, usposabljanj in izobraževanj, ki so potekala v živo in virtualno. Na delovnih sestankih so se inšpektorji

seznanili z novostmi na področju zakonodaje, izmenjali dobre prakse s ciljem, da se napake ne ponavljajo pri delu in odločitvah ostalih inšpektorjev, prediskutirali so tudi primere slabe prakse. Namen in cilj skupnih sestankov je bil tudi poenotenje inšpekcijskih postopkov. Ob tem je potrebno poudariti, da sta se število in vrsta kršitve med posameznimi deli države zelo razlikovali, kar bo podrobneje obrazloženo in vizualno prikazano v nadaljevanju poročila.

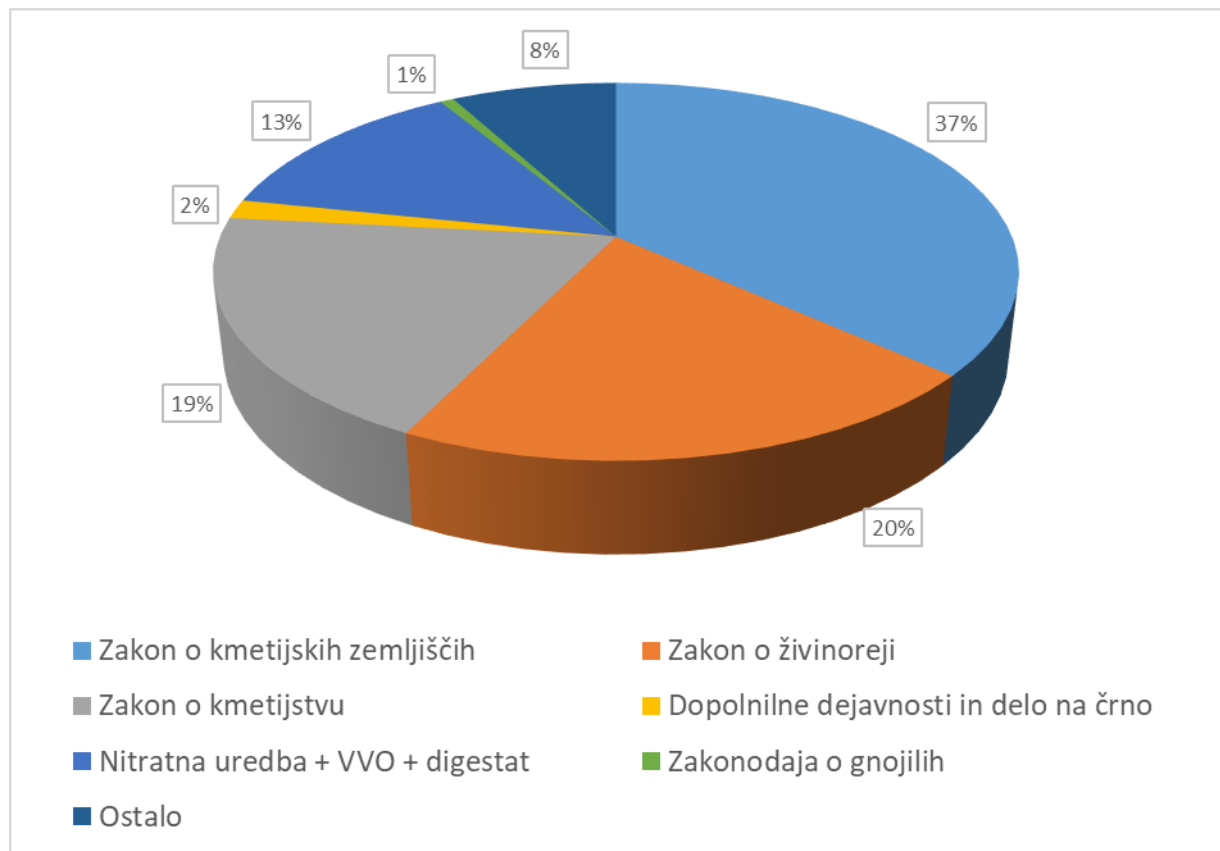
Zaradi velikega obsega nalog in zakonskih predpisov, ki določajo pristojnost nadzora inšpekciji za kmetijstvo, se pri določenih specialnih ali sezonsko vezanih vsebinah nadzor organizira v manjših skupinah.

Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora

Kmetijski inšpektorji so v letu 2023 skupno opravili 8036 pregledov in izdali 5587 zapisnikov. Ugotovili so 2588 nepravilnosti ter izdali 857 upravnih odločb.

PRIMERJAVA PODATKOV PO VSEBINAH NADZORA ZA LETO 2023

Iz slike 2 je razviden prikaz skupnega števila inšpekcijskih in kontrolnih pregledov v letu 2023 po vsebinskih področjih.

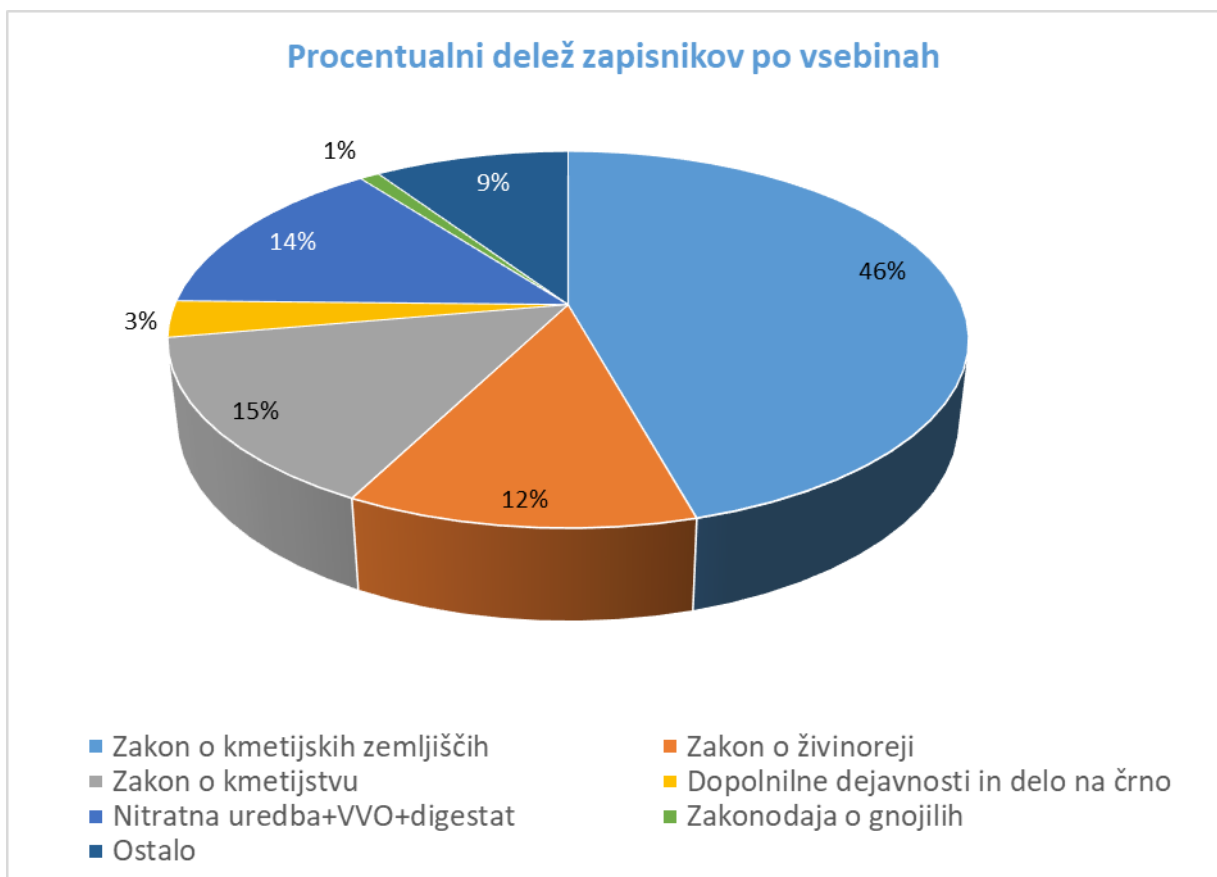

Slika 2: Skupno število inšpekcijskih in kontrolnih pregledov inšpekcije za kmetijstvo v letu 2023 po vsebinskih področjih.

Iz slike 2 je razvidno tudi, da ima inšpekcija za kmetijstvo veliko različnih vsebin, ki so predmet nadzora. Iz izpostavljenih vsebin je inšpekcija za kmetijstvo v letu 2023 namenila največ časa nadzoru na podlagi Zakona o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju: ZKZ) v povezavi s zaraščanjem in nenamensko rabo kmetijskih zemljišč, sledi nadzor na podlagi Zakona o živinoreji in Zakona o kmetijstvu ter izvajanju nitratne uredbe vključno z nadzorom vodovarstvenih območij ter nadzorom uporabe digestata in komposta na kmetijskih zemljiščih, v manjšem deležu pa so se izvedli nadzori vsebin na področju dopolnilnih dejavnosti, v povezavi z preprečevanjem zaposlovanja in dela na črno.

Od skupaj 5587 zapisnikov v letu 2023 je bilo prav tako največ zapisnikov izdanih na področju ZKZ (2552), sledijo Zakon o kmetijstvu ter izvajanje nitratne uredbe, nadzor vodovarstvenih območij ter nadzor uporabe digestata in komposta na kmetijskih zemljiščih ter nadzor na podlagi Zakona o živinoreji (v nadaljevanju: ZKme-1). Kar 525 ali 9 % vseh zapisnikov je porazdeljenih na nadzor pravilne uporabe oljčnih tropin za gnojenje, vzorčenju konoplje na vsebnost THC, usposabljanju varne vožnje s traktorji in traktorskimi priključki ter nespoštovanju z odločbo odrejenih ukrepov po ZIN.

Iz slike 3 je razviden prikaz skupnega števila zapisnikov v letu 2023 po vsebinskih področjih.

Slika 3: Skupno število zapisnikov inšpekcije za kmetijstvo v letu 2023 po vsebinskih področjih.

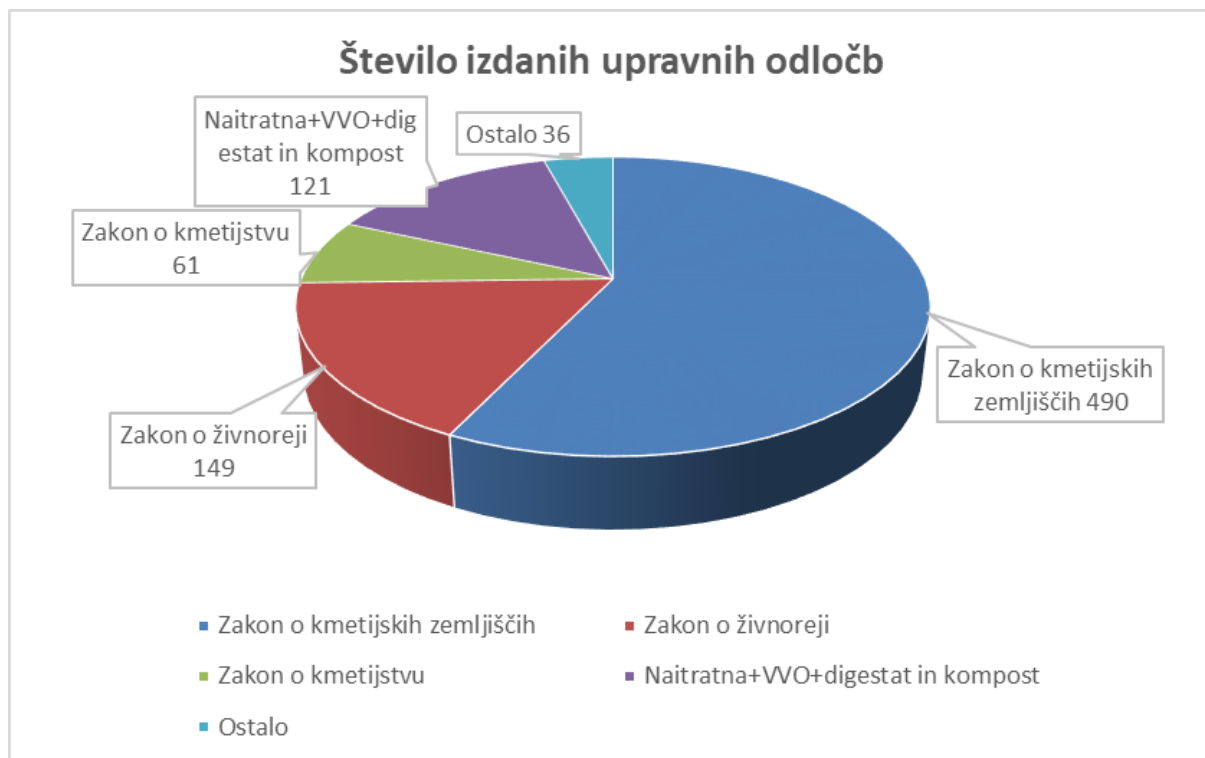
Iz slike 4 je razviden prikaz skupnega števila nepravilnosti v letu 2023 po vsebinskih področjih.

Slika 4: Skupno število nepravilnosti v letu 2023 po vsebinskih področjih.

Največ nepravilnosti pri izpostavljenih vsebinskih področjih je bilo ugotovljenih pri nadzoru kmetijskih zemljišč in po Zakonu o živinoreji, nato sledijo nepravilnosti na področju ZKme-1, nitratne uredbe, nadzor vodovarstvenih območij ter nadzor uporabe digestata in komposta na kmetijskih zemljiščih.

Iz slike 5 je razviden prikaz skupnega števila izdanih odločb v letu 2023 po vsebinskih področjih.

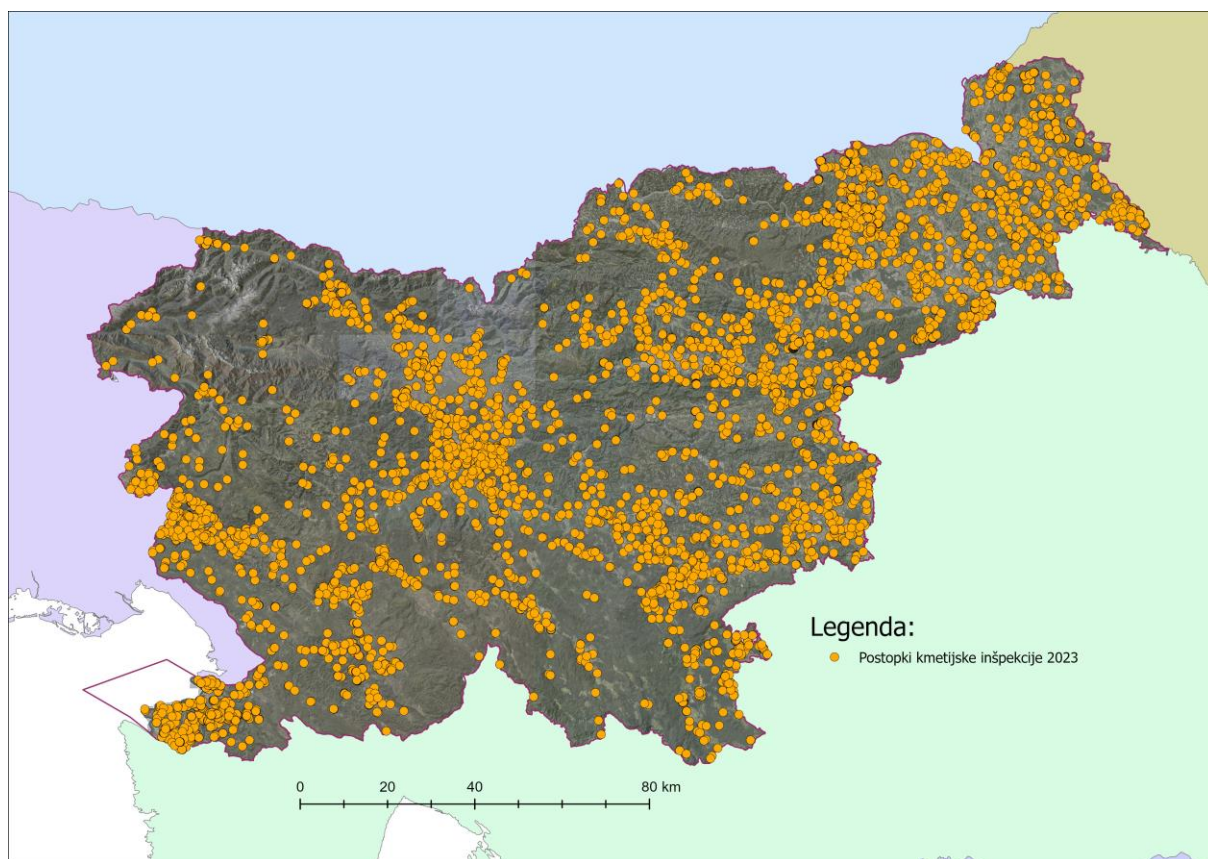

Slika 5: Skupno število izdanih odločb inšpekcije za kmetijstvo v letu 2023 po vsebinskih področjih.

Tudi pri podatkih o izdanih ureditvenih odločbah je na prvem mestu področje nadzora na podlagi ZKZ ter Zakona o žvinnoreji, sledi nadzor naitratne uredbe, nadzor vodovarstvenih območij ter nadzor uporabe digestata in komposta na kmetijskih zemljiščih ter nadzor na podlagi ZKme-1.

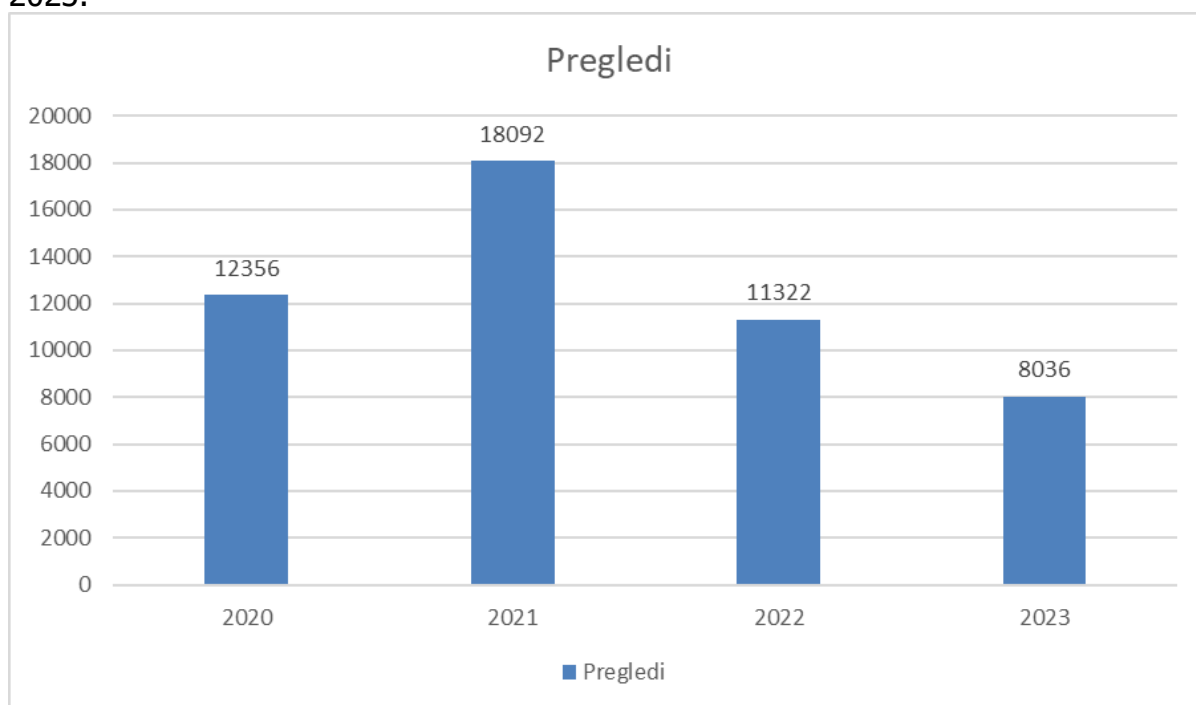
SKUPNO ŠTEVILO PREGLEDOV V LETU 2023

Iz podatkov o opravljenih pregledih v letu 2023 iz slike 6 je razvidno, da je največ pregledov opravljenih na območjih z intenzivnim kmetijstvom, kjer je tudi največ prijav, manj pregledov pa je na območju TNP, dolenjskega krasa, Zasavja, Jezerskega in obrobja Pohorja, tudi na račun gozdnatosti. Število samih pregledov se je v primerjavi z letom 2022 nekoliko zmanjšalo na račun dveh upokojitev in uvajanja novih kmetijskih inšpektorjev ter treh bolniških staležev. Prav tako je bil nadzor usmerjen v reševanje zahtevnejših in dolgotrajnejših primerov, povezanih s problematiko degradacije in nenamenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri zelenem javnem naročanju so bili pregledi glede na prvo leto nadzora usmerjeni v preventivno opozarjanje javnih zavodov o doseganju potrebnih kvot ekoloških živil in živil iz ostalih shem kakovosti v obratih javne prehrane (vrtci, šole, domovi starejših občanov), kar je prav tako vplivalo na obseg ostalih pregledov).

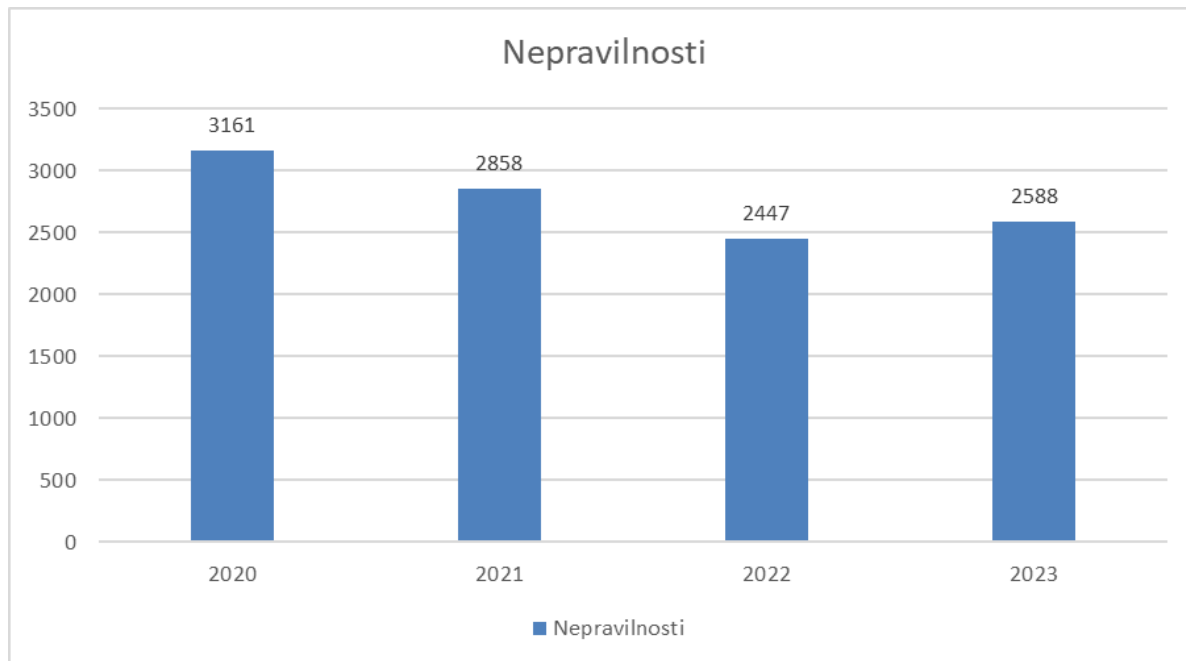
Slika 6: Pregledna karta opravljenih pregledov inšpekcije za kmetijstvo v letu 2023.

Iz slike 7 je razviden prikaz skupnega števila opravljenih pregledov v obdobju 2020-2023.

Slika 7: Skupno število opravljenih pregledov inšpekcije za kmetijstvo v obdobju 2020-2023.

Iz slike 8 je razviden prikaz skupnega števila ugotovljenih nepravilnosti v obdobju 2020-2023.

Slika 8: Skupno število ugotovljenih nepravilnosti inšpekcije za kmetijstvo v obdobju 2020-2023.

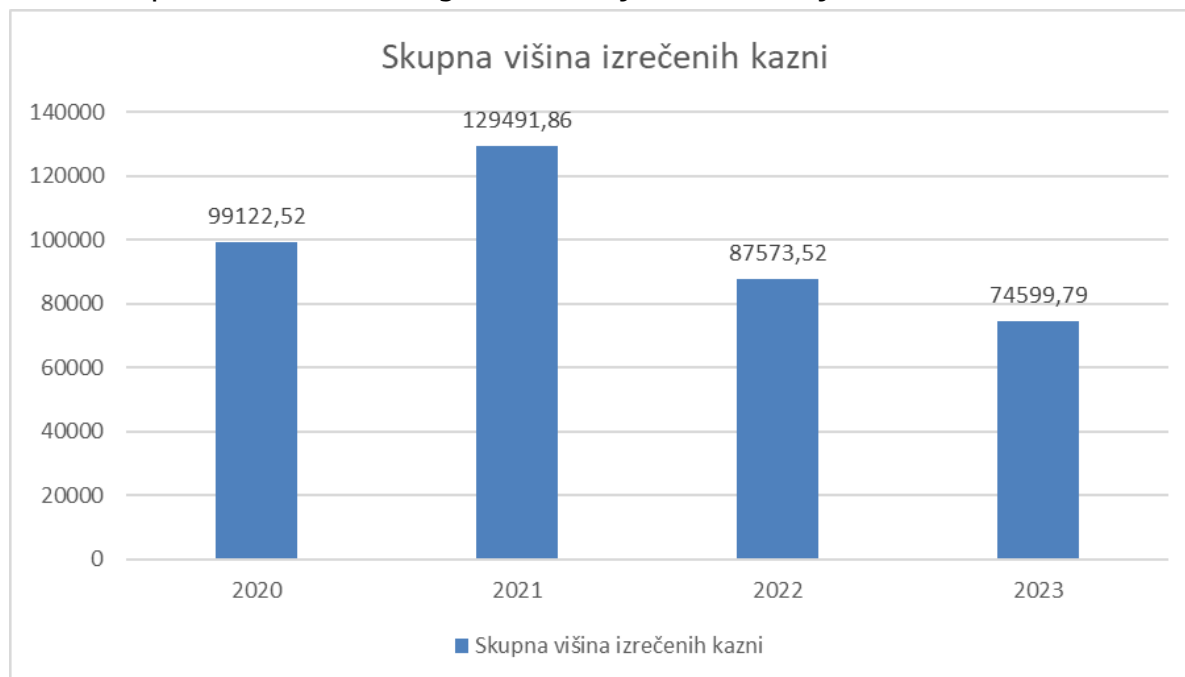
Ukrepi po Zakonu o prekrških v letu 2023

V letu 2023 je inšpekcija za kmetijstvo skupno izrekla 204 ukrepov, od tega 67 plačilnih nalogov, 39 odločb z globami, 69 opominov in 29 opozoril. Podrobnejša razdelitev izrečenih ukrepov je narejena po posameznih vsebinah poročila. Skupna višina izrečenih glob je 74.599,79 € in sodnih stroškov 5.300 €. V primerjavi z letom 2022 je bilo izdanih manj opozoril. Prav tako se je inšpekcija za kmetijstvo osredotočala na izvršilne upravne postopke z denarno prisilitvijo v 151. primerih, višina izrečenih kazni je znašala 31.000 €. Prikaz skupnega števila izrečenih prekrškovnih ukrepov v obdobju 2020-2023 je razviden iz spodnje slike.

Slika 9: Skupno število izrečenih prekrškovnih ukrepov inšpekcije za kmetijstvo v obdobju 2020-2023.

Prikaz skupne višine izrečenih glob v obdobju 2020-2023 je razviden iz slike 10.

Slika 10: Skupna višina izrečenih glob inšpekcije za kmetijstvo v obdobju 2020-2023.

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

V Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) imamo približno 676.000 hektarov kmetijskih zemljišč, od tega jih je po podatkih iz Registra kmetijskih zemljišč 605.000 hektarov v uporabi. Kmetijske površine so pomembne za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Obseg tovrstnih zemljišč se zaradi intenzivne pozidave, infrastrukturnih projektov, zaraščanja in letos tudi zaradi naravnih ujm še vedno zmanjšuje. Pred trajnimi spremembami jih skušamo obvarovati s spodbudami lastnikom o odpravi zarasti, uvajanja novih spodbud za izvajanje kmetijskih dejavnosti in ustreznim upravljanjem, predvsem s strani Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS.

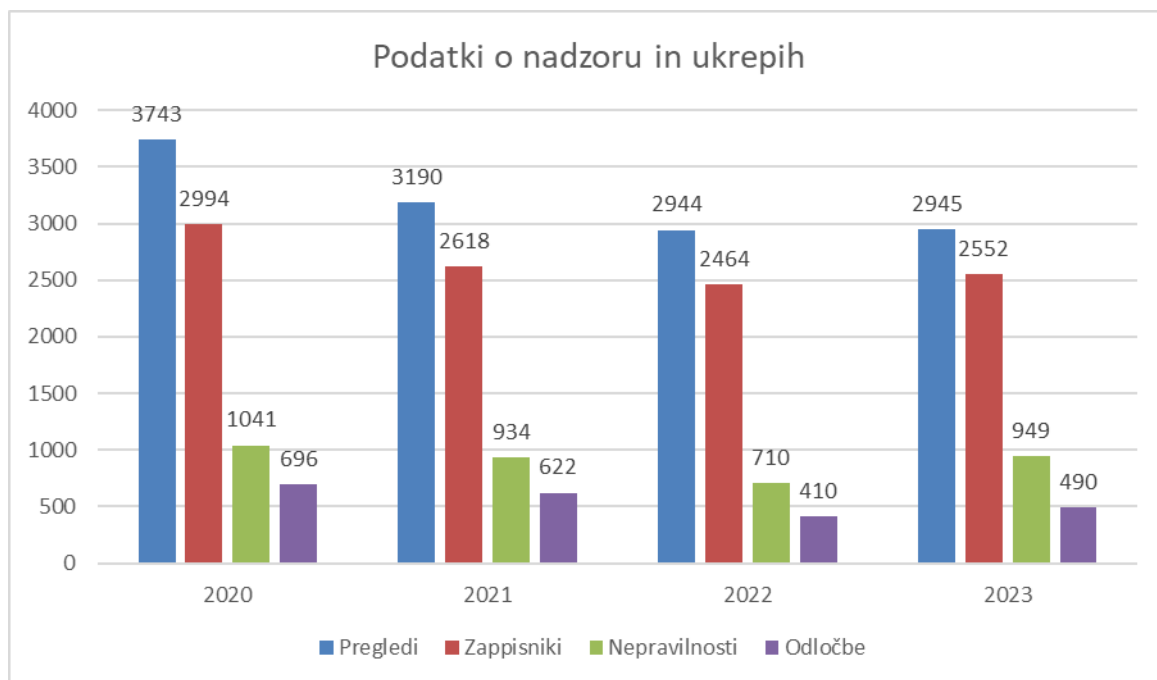
Neugodna starostna struktura uporabnikov kmetijskih zemljišč, skupaj z intenzivnim opuščanjem kmetijske dejavnosti določenih skupin novih generacij povzroča v nekaterih območjih RS resne probleme z zaraščanjem kmetijskih zemljišč (Bovško, Primorski Kras, Belokranjsko, Kozjansko, vzhodno Štajersko in Goričko). Drugo največje tveganje pri izgubi obdelovalnih površin pa je še vedno urbanizacija ter gradbena, oglaševalska in transportna dejavnost, ki se zajeda v najboljša kmetijska zemljišča. Zaradi interesov po gradnji predvsem počitniških objektov, je še vedno velik pritisk tudi na kmetijska zemljišča obalnih občin.

Zaradi vsega navedenega daje inšpekcija za kmetijstvo velik poudarek nadzoru pravilne rabe in obdelanosti kmetijskih zemljišč, kjer pa poleg inšpekcijskih ukrepov, mora varovanje kmetijskih zemljišč biti podkrepjeno tudi s sistemskimi rešitvami. Pravilna interpretacija namenske rabe najboljših kmetijskih zemljišč, je ključna za ohranjanje kmetijskih zemljišč, ki se bodo uporabljale izključno za pridelavo hrane in krme. Vse

ostale dejavnosti, ki se izvajajo na kmetijskih zemljiščih pa večinoma predstavljajo degradacijo in posledično izgubo kmetijskih zemljišč.

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2023 v upravnih zadevah po ZKZ opravila skupaj 2.945 pregledov, izdelala 2.552 zapisnikov, ugotovila 949 nepravilnosti in izdala 490 inšpekcijskih odločb.

V prekrškovnih postopkih je inšpekcija izdala 5 plačilnih nalogov, 11 odločb o prekrških z izrekom globe in 16 opominov po ZP-1. Skupna višina izrečenih kazni v prekrškovnem postopku je v letu 2023 znašala 20.000 €. Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb med leti 2020 in 2023 po Zakonu o kmetijskih zemljiščih je razvidna iz slike 11.

Slika 11: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb med leti 2020 in 2023 po Zakonu o kmetijskih zemljiščih.

Obdelanost kmetijskih zemljišč in zaraščanje

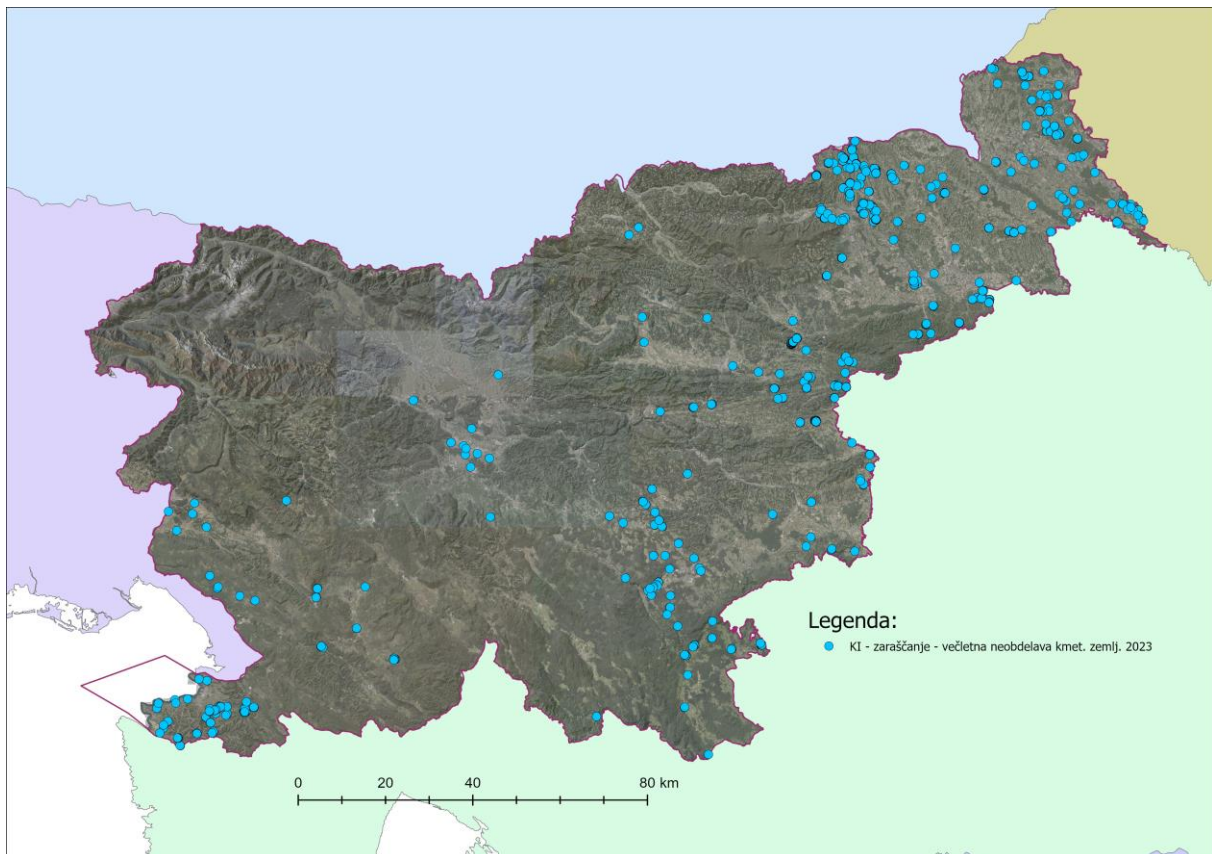
Inšpekcija za kmetijstvo je po vsebini zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč v letu 2023 izvedla 1.088 pregledov in ugotovila 482 nepravilnosti ter izdala 259 ureditvenih odločb.

Z leti se ugotavlja, da se kmetijska zemljišča še vedno zaraščajo, vendar v vedno manjšem obsegu kot v preteklih letih. Še vedno se zaraščajo predvsem zaradi nezainteresiranosti lastnikov za obdelavo zaradi lastniških sporov, ostarelih lastnikov, ki ne želijo predati zemljišč v uporabo naslednikom ali zaradi bivanja lastnikov zemljišč v tujini.

Zaradi zgoraj navedenih razlogov so v inšpekcijskem postopku kmetijski inšpektorji pogosto v dilemi glede smiselnosti izvršb zaradi neizvršitve naloženih obveznosti z

odločbami, izrečenih zaradi zaraščanja. Denarne izvršbe so relativno neučinkovite, ker lastniki nimajo sredstev oziroma se kljub izrekanju kazni, stanje na terenu v veliko primerih ne spremeni ali izboljša. Pri izvedbi izvršb po drugi osebi se površine sicer očistijo, vendar se porabljenega sredstva od lastnikov ne morejo izterjati, očiščena površina pa se nato ne uporablja v kmetijske namene in se ponovno zarastejo.

Zaradi zaraščanja je še vedno veliko prijav tudi na zemljiščih v mešanem lastništvu Sklada kmetijskih zemljišč, v manjšem delu v lasti občin in fizičnih oseb. Iz slike 12 je razvidna prostorska razporeditev opravljenih pregledov po vsebini večletnega zaraščanja v letu 2023.

Slika 12: Prostorska razporeditev opravljenih pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini večletnega zaraščanja v letu 2023.

Nenamenska raba kmetijskih zemljišč zaradi nasipavanj, izkopavanj in erozije

Pristojnosti za ukrepanje pri posegih na kmetijska zemljišča, kot so nasipavanja in izkopavanja ima poleg inšpekcije za kmetijstvo še inšpekcija za naravne vire in rudarstvo ter inšpekcija za okolje. Ker se pristojnosti zelo prepletajo, predvsem v primerih, kjer je za nasipavanje izdano ali zahtevano, pa ni izdano okoljevarstveno dovoljenje, je ukrepanje pri takšnih posegih na kmetijskih zemljiščih kompleksno. Inšpekcija za kmetijstvo svoje ukrepe utemeljuje na podlagi 4., 7. in 107. člena ZKZ.

Na področju varstva, nasipavanja in izkopavanja kmetijskih zemljišč je bilo v letu 2023 skupaj opravljenih 668 pregledov, ugotovljenih je bilo 160 nepravilnosti in izdanih 84 ureditvenih odločb.

Objekti na kmetijskih zemljiščih in nenamenska raba kmetijskih objektov ter uporaba kmetijskih zemljišč kot nelegalna parkirišča

Inšpekciji za kmetijstvo pravno podlago za ukrepanje glede nenamenske rabe kmetijskega zemljišča in kmetijskih objektov določa ZKZ. Pristojnost za nadzor nad določbami ZKZ je urejena v 106. členu, ki določa, da izvajanje določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, nadzorujejo kmetijski inšpektorji.

Pristojnosti in pooblastila kmetijskega inšpektorja so podrobno urejena v 107. členu ZKZ.

Bistveno določilo v ZKZ je navedeno v 4. členu, ki opredeljuje uporaba kmetijskega zemljišča v skladu z njegovim namenom. V prvem odstavku 4. člena ZKZ, je določeno, *da je potrebno kmetijska zemljišča uporabljati v skladu z njihovim namenom ter preprečevati njihovo onesnaževanje ali drugačno degradiranje in onesnaževanje ali drugačno zaviranje rasti rastlin.*

Iz dosedanje pravne prakse je jasno, da se kmetijska zemljišča morajo uporabljati zgolj v namene kmetijske proizvodnje in opravljanje kmetijskih dejavnosti. Poleg tega je pravna praksa nakazala, da dvojna raba kmetijskega zemljišča, torej v kmetijske namene in hkrati v druge namene, kot je npr. oglaševanje, ni dovoljena, čeprav se kmetijsko zemljišče primarno uporablja za kmetijsko proizvodnjo. Vsebina kmetijske proizvodnje je smiselno določena v ZKme-1, ki v 102. členu določa, da je kmetijsko opravilo delovni proces ali vsakršna dejavnost, katere namen je opravljanje kmetijske dejavnosti. Kmetijska opravila so primeroma naštetja v tem členu in sicer: obdelava tal, gnojenje, delo s kmetijsko mehanizacijo, paša itd.; kmetijske dejavnosti pa so tiste dejavnosti, ki so kot take opredeljene v Standardni klasifikaciji dejavnosti (dejavnosti v oddelku 01, skupina 01.1 – 03.2, področje A).

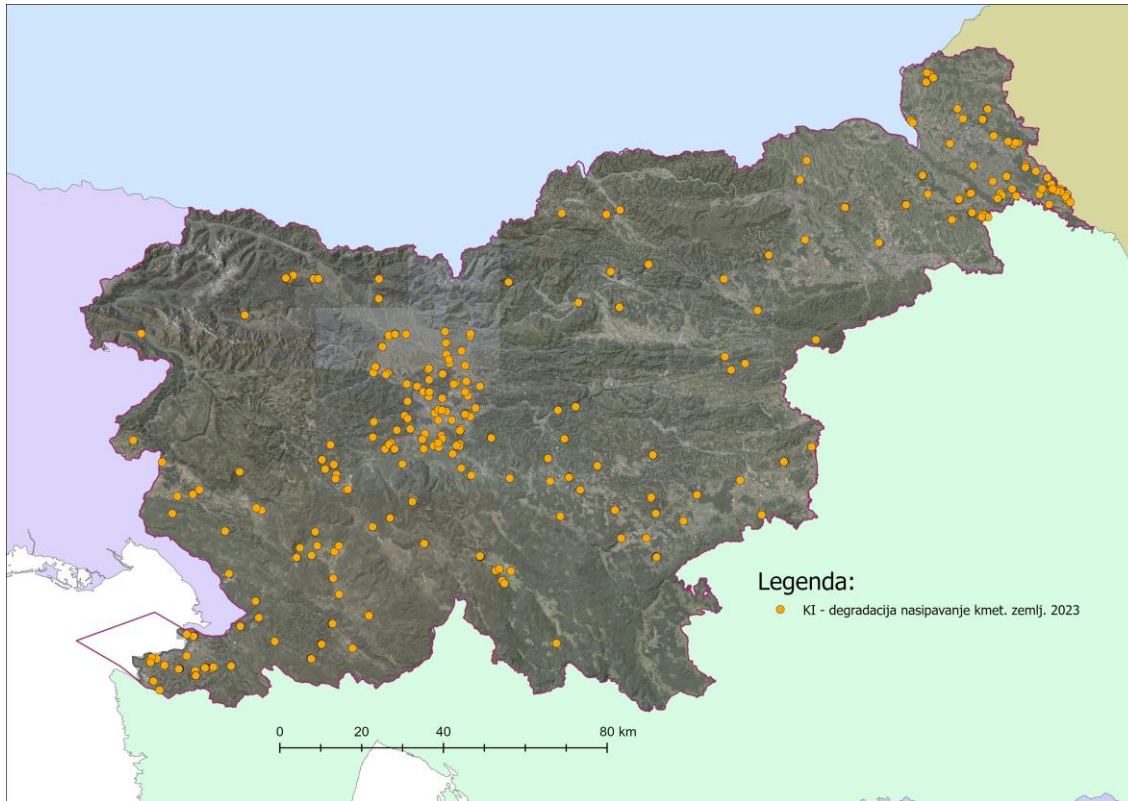
V skladu s tem je mogoče zaključiti, da je potrebno zemljišča, ki se uporabljajo za kmetijsko proizvodnjo, obdelovati po standardu dobrega gospodarja; pri tistih, ki se ne obdelujejo, pa poskrbeti, da se prepreči zaraščanje. V primeru ravnanja, nasprotnega temu, mora kmetijski inšpektor izreči ukrep v skladu s prvo alinejo B odstavka 107. člena ZKZ.

Ves opisan nadzor in ukrepi kmetijskega inšpektorja se torej dotikajo pravilne rabe in uporabe kmetijskega zemljišča kot naravnega bogastva, nikakor pa ne nadzora nad skladnostjo objektov s prostorskimi akti, izvajanje gradnje brez predpisane dokumentacije ali izpolnjevanjem bistvenih zahtev objektov.

Glede nenamenske rabe kmetijskih objektov pa je treba upoštevati določilo desetega odstavka 3.ea člena ZKZ, ki določa, da je treba kmetijske objekte uporabljati le v kmetijske namene.

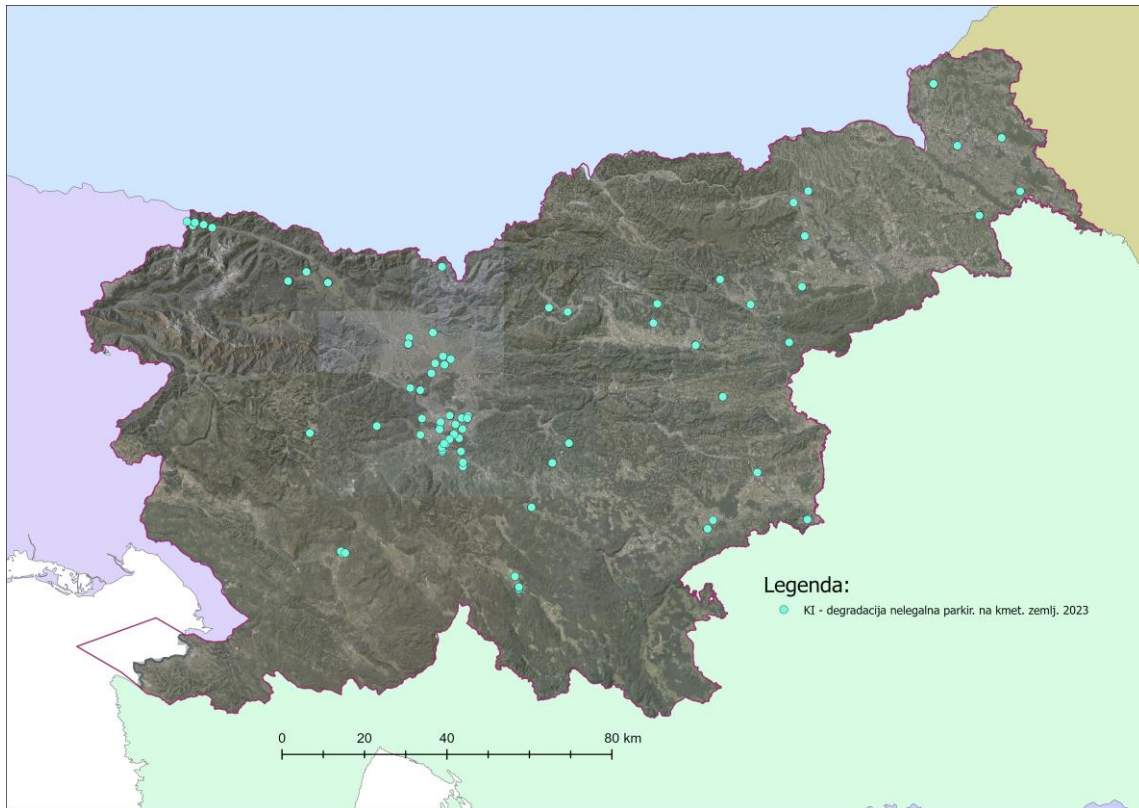
Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2023 opravila 498 pregledov, pri čemer je ugotovila 107 nepravilnosti in izdala 64 odločb.

Prostorska razporeditev pregledov po vsebinskih področjih nasipavanja na kmetijskih zemljiščih v letu 2023 je razvidna iz slike 13.

Slika 13: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih nasipavanja na kmetijskih zemljiščih v letu 2023.

Pregledna karta postopkov po vsebinskih področjih nelegalnih parkirišč na kmetijskih zemljiščih v letu 2023 je razvidna iz slike 14.

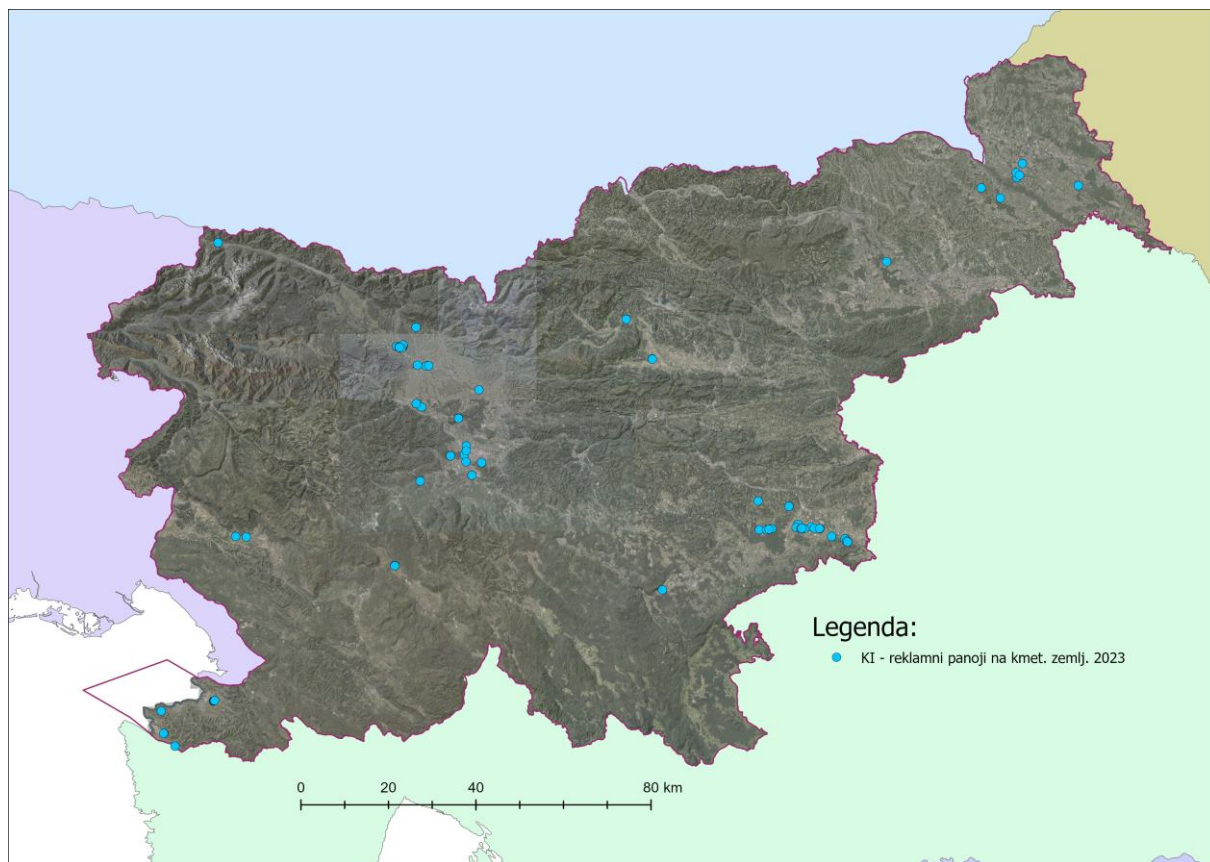

Slika 14: Pregledna karta postopkov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih nelegalnih parkirišč na kmetijskih zemljiščih v letu 2023.

Postavitev oglasnih panojev na kmetijskih zemljiščih

V sklopu nadzorov nenamenske rabe kmetijskega zemljišča inšpekcija za kmetijstvo izvaja tudi nadzor postavitve oglasnih panojev, za katera ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja. Tako je v letu 2023 inšpekcija za kmetijstvo izvedla 110 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 14 nepravilnosti in izdanih 16 odločb. Število oglasnih panojev na kmetijskih zemljiščih, kljub nadzoru in ukrepanju iz leta v leto povečuje. K reševanju te problematike je inšpekcija za kmetijstvo aktivno pristopila tudi pri spremembi ZKZ. Tako kot nelegalna parkirišča so tudi oglasni panoji postavljeni ob vpadnicah v večja urbana središča in v turističnih centrih. Ob tem se poudarja, da je v primeru odstranjevanja oglasnih panojev inšpekcijski postopek dokaj kompleksen, saj v postopku nastopajo lastniki zemljišč, zakupniki ter tudi oglaševalska podjetja, ki z vsemi pravnimi sredstvi zavlačujejo inšpekcijski postopek.

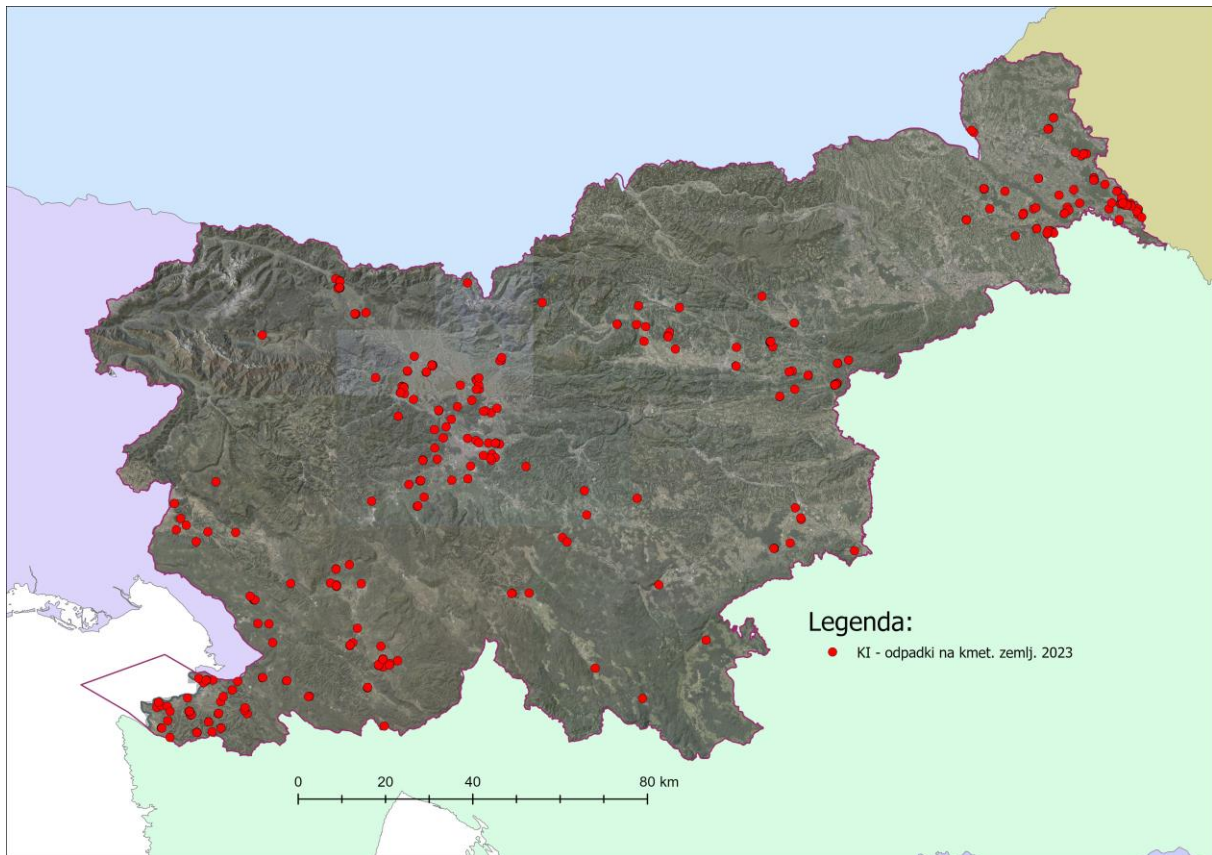
Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebinskih področjih reklamnih panojev na kmetijskih zemljiščih v letu 2023 je razvidna iz slike 15.

Slika 15: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih reklamnih panojev na kmetijskih zemljiščih v letu 2023.

Odlaganje odpadkov

Na področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih je bilo v letu 2023 opravljenih 312 pregledov, ugotovljenih 49 nepravilnosti in izdanih 36 odločb. Ker se obseg gradbenih del povečuje, krati pa so se v letu 2023 zgodile naravne ujme, se predvideva, da se bo spet povečal pritisk na kmetijska zemljišča v obliki različnega odlaganja odpadnih gradbenih materialov in izkopov. Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebinskem področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih v letu 2023 je razvidna iz spodnje slike.

Slika 16: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskem področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih v letu 2023.

Namakalni in osuševalni sistemi

Namakalni sistem je skup naprav za zagotovitev vode, njeno distribucijo in rabo z namenom zagotoviti rastlinam zadostno količino vode v tleh. Kot namakalni sistemi se štejejo tudi oroševalni sistemi za protislansko zaščito. Namakalni sistem je sestavljen iz odvzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme. Uvedbo namakalnega sistema lahko MKGP predlagajo:

- lokalne namakalne sisteme: lokalne skupnosti,
- zasebne namakalne sisteme: lastniki kmetijskih zemljišč na predvidenem območju namakalnega sistema ali fizične ali pravne osebe, ki jih pooblastijo lastniki zemljišč na predvidenem območju namakalnega sistema.

Agromelioracije pa so posegi, s katerimi se izboljša kvaliteta in rodovitnost kmetijskih zemljišč. Tako je v zakonskih predpisih opredeljeno, da obstajata dve različni vrsti agromelioraciji in sicer nezahtevne in zahtevne agromelioracije, ki so opredeljene v 78. členu ZKZ. Inšpekcija za kmetijstvo v sklopu nadzorov agromelioracij opravi pregled terena pred začetkom izvedbe agromelioracije, potem opravi nadzor med izvajanjem agromelioracije, zadnji nadzor pa opravi, ko je agromelioracija zaključena oziroma, ko poteče rok iz izdane ureditvene odločbe MKGP.

Na podlagi vseh zgoraj navedenih določb je bilo opravljenih 135 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 61 nepravilnosti in izdanih 7 ureditvenih odločb.

Nadzor izvrševanja odločb o krčitvi gozda v kmetijske namene

V 2.a členu ZKZ je določeno, da po krčitvi gozda na zemljišču, za katero je izdano dovoljenje za krčitev gozda v kmetijske namene do 0,5 ha, lastnik zemljišča v roku 30 dni po izvedeni krčitvi obvesti Zavod za gozdove Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZGS) o izvedeni krčitvi. Nato ZGS na podlagi obvestila o izvedeni krčitvi izda ugotovitveno odločbo, s katero ugotovi, da je bil gozd deloma ali v celoti izkrčen. Na podlagi tega inšpekcija za kmetijstvo opravlja nadzor ali so taka zemljišča res vzpostavljena za kmetijsko rabo.

Na podlagi navede določbe je bilo opravljenih 15 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 9 nepravilnosti in izdana 1 ureditvena odločba.

MINERALNA GNOJILA

Nadzor po tem predpisu obsega vzorčenje na kakovost in označenost mineralnih gnojil in mineralno organskih gnojil. Poleg tega se izvaja nadzor označenosti organskih gnojil, ki vsebujejo živalske stranske proizvode (v nadaljevanju: ŽSP) v prometu. Uredba (EU) 2019/1009, ki je začela veljati 16.07.2022 regulira tudi organska gnojila, sredstva za apnjenje, izboljševalce tal, rastne medije, inhibitorje in biostimulante. S to uredbo se je razveljavila Uredba o mineralnih gnojilih 2003/2003 in del Zakona o mineralnih gnojilih, ki se nanaša na gnojila ES. Dne 11.03.2023 je bila sprejeta Uredba o izvajanju uredbe (EU) o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu. V izvedbeni uredbi so opredeljene tudi pristojnosti MKGP kot priglasitvenega organa ter IRSKGLR za izvajanje nadzora nad Uredbo (ES) št. 2019/1009. Pri trženju sredstev za gnojenje so se pojavile nove nejasnosti, predvsem v zvezi s sredstvi, ki jih proizvajalci ne bodo označili z oznako CE in v tem delu nova Uredba ne bo veljala. V dogovorih s strokovnimi sodelavci na MKGP je bilo sprejeto mnenje, da je smiselno tudi za ta sredstva sprejeti nacionalni zakonski predpis v obliki novega zakona, katerega cilj bo vsaj osnovna regulacija vseh kategorij sredstev za gnojenje, katerih trženje bo dovoljeno v RS in ne bodo označena kot sredstva CE. Postopek sprejemanja novega zakona še ni stekel. V skupini za pripravo zakona bo tudi predstavnik IRSKGLR.

Dodaten problem je tudi usposobljenost laboratorijev za določanje kakovostnih parametrov novih sredstev za gnojenje kot so mikroorganizmi, inhibitorji rasti, izboljševalci tal in denitrifikacijske bakterije.

V letu 2023 je bilo skupaj opravljenih 49 pregledov glede označenosti mineralnih gnojil v prometu, izdanih je bilo 6 ureditvenih odločb.

V sklopu nadzora je inšpekcija za kmetijstvo odvzela 25 vzorcev mineralnih gnojil za kontrolo kakovosti, od tega 4 vzorci niso bili skladni, zato so bile izdane odločbe o umiku gnojil iz prometa ter v treh primerih zaračunani stroški analiz.

Pregledi so se opravljali večinoma v prvi polovici leta 2023, torej pred začetkom vegetacijske sezone, ko kmetje nabavljajo repromaterial.

ŽIVINOREJA

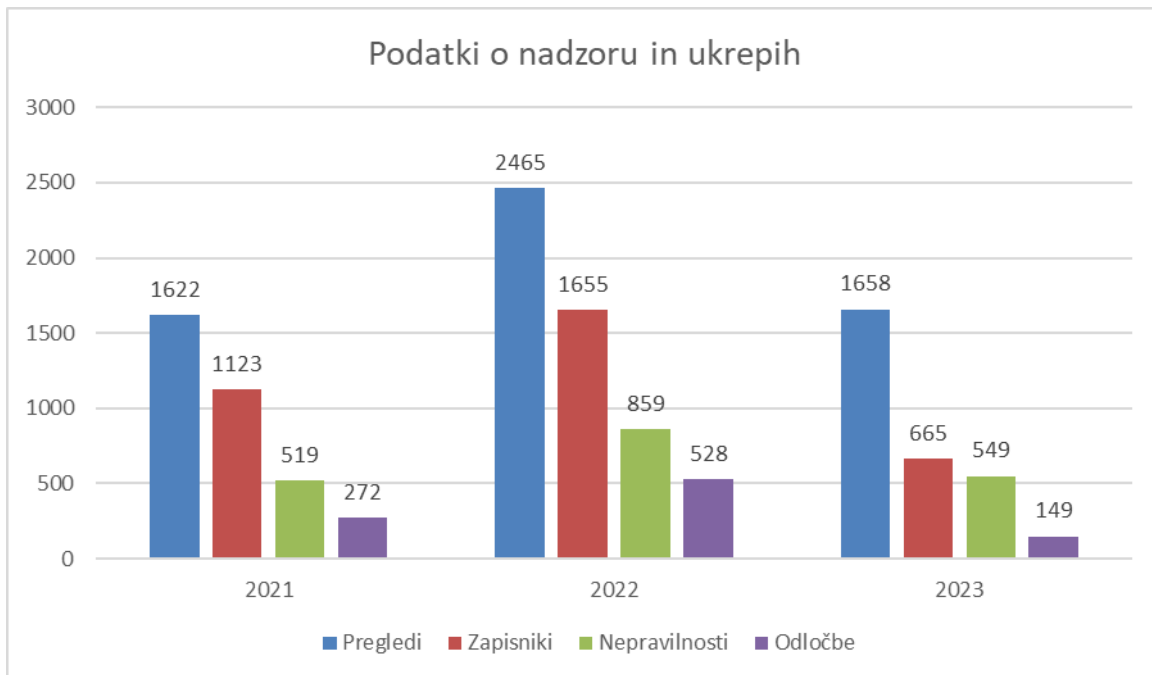
Na področju Zakona o živinoreji je bilo opravljenih 1658 pregledov. Ugotovljenih je bilo 549 nepravilnosti ter na podlagi tega izdanih 149 ureditvenih odločb. V prekrškovnem postopku je bilo izdanih 5 odločb o prekršku, 13 plačilnih nalogov ter izrečeno 1 opozorilo po ZP-1. Skupna višina izrečenih denarnih kazni je bila 1.159,79 €.

Domače živali morajo biti označene in registrirane v predpisanih rokih in na predpisan način zaradi zootehniških in veterinarskih razlogov, izvajanja ukrepov kmetijske politike, prometa in sledenja domačih živali, zagotavljanja zadostne prireje živalskih proizvodov ter zagotavljanja kakovosti živalskih proizvodov.

Za označitev domačih živali mora poskrbeti lastnik živali. Žival označi lastnik oziroma rejec živali sam ali osebe, ki jih izbere izmed tistih, ki izpolnjujejo predpisane pogoje za strokovne delavce v skladu s predpisi o veterinarstvu. Za pravilnost označitve živali odgovarja lastnik oziroma rejec živali, če opravlja označitev sam, če pa izbere za izvedbo označitve drugo osebo, odgovarja za pravilnost označitve ta oseba.

Rejci so dolžni voditi predpisano hlevsko knjigo in druge predpisane zbirke podatkov ter sporočati podatke na predpisan način.

Iz slike 17 je razvidna primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o živinoreji v obdobju 2020-2023.

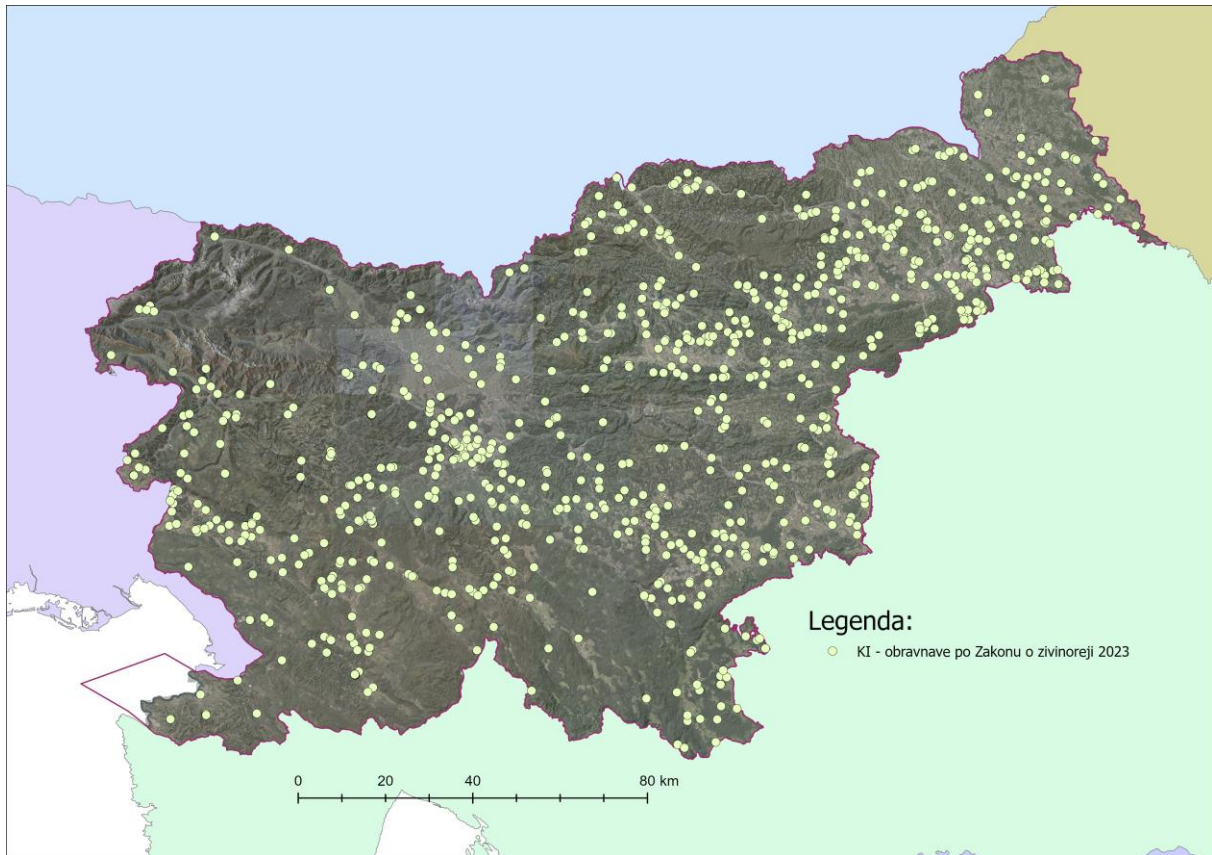
Slika 17: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o živinoreji v obdobju 2020-2023.

Inšpekcija za kmetijstvo opravlja usmerjene inšpekcijske preglede nadzora določenega vsebinskega področja, kamor spadata nadzor označevanja čebelnjakov in stojišč ter nadzor identifikacije in registracije prašičev, predvsem pri evidentiranju premikov. Nadzor identifikacije in registracije govedi ter drobnice pa potekata v sklopu ostalih nadzorov na kmetijskem gospodarstvu.

Na področju Zakona o živinoreji je bilo opravljenih 1658 pregledov. Ugotovljenih je bilo 549 nepravilnosti ter na podlagi tega izdanih 149 ureditvenih odločb. V prekrškovnih postopkih je bilo izdanih 5 odločb o prekršku, 13 plačilnih nalogov ter izrečeno 1 opozorilo po ZP-1. Skupna višina izrečenih denarnih kazni je znašala 1.159,79 €.

V letu 2023 so bile prioritete glede na kadrovske primanjkljaje ter veliko število prijavi (950) osredotočene predvsem na problematiko nenamenske rabe in zaraščanja kmetijskih zemljišč.

Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini Zakona o živinoreji v letu 2023 je razvidna iz slike 18.

Slika 18: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini Zakona o živinoreji v letu 2023.

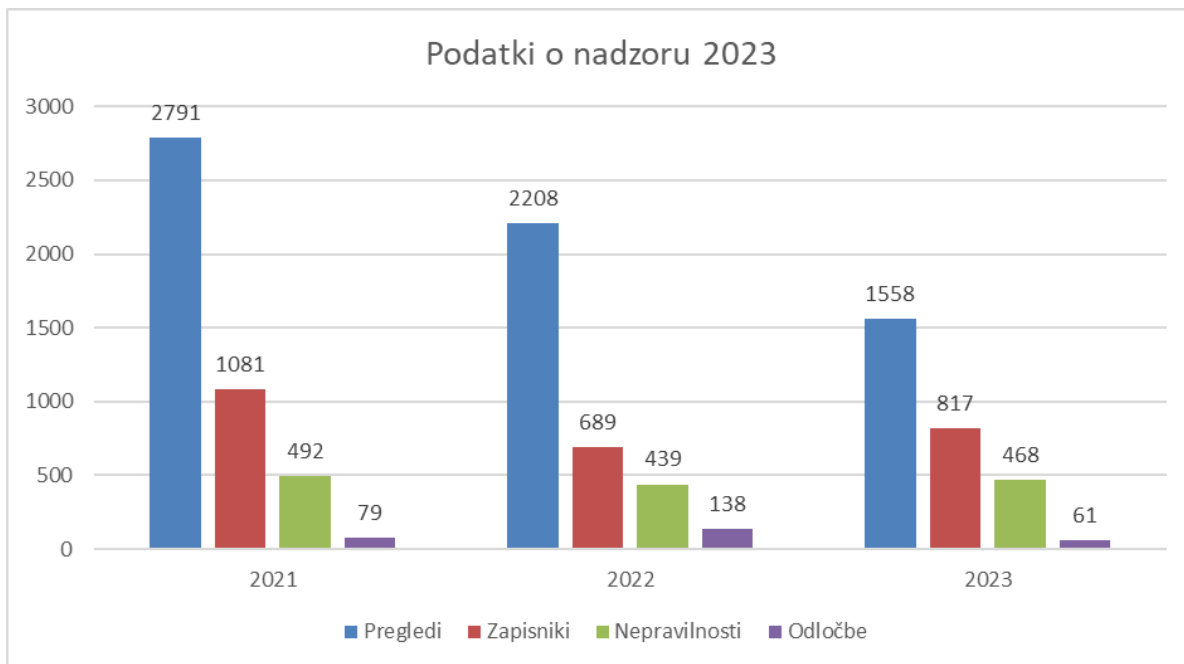
NADZORI IN UKREPI PO DOLOČBAH ZAKONA O KMETIJSTVU

Na podlagi ZKme-1 je bilo v letu 2023 skupno opravljenih 1558 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 468 nepravilnosti in izdanih 61 inšpekcijskih upravnih odločb.

V prekrškovnem postopku ni bilo izdanih plačilnih nalogov ter odločb o prekršku, izrečena pa so bila 3 opozorila.

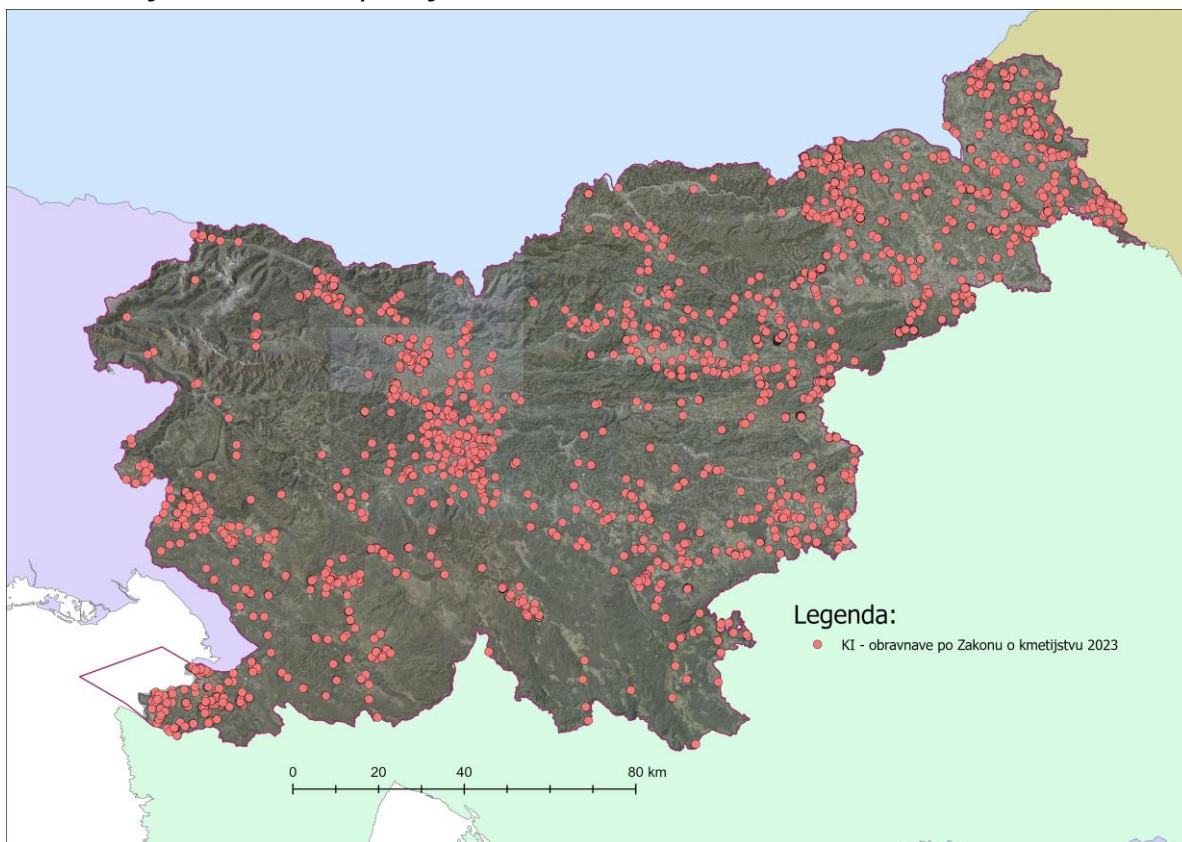
Velik delež nadzora je bil usmerjen v nadzor prodaje kmetijskih pridelkov končnemu potrošniku, sledi nadzor zelenega javnega naročanja ter prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij na tržnicah.

Iz slike je razvidno, da se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 število izdanih upravnih odločb zmanjšalo. Razlog je v večjem številu opravljenih nadzorov glede zelenega javnega naročanja, kjer je nadzor temeljil na preventivnih ustnih ukrepih, saj obdobja za izpolnitev vseh zakonskih pogojev niso bila še zaključena in zato je posledično manj izrečenih ukrepov. Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o kmetijstvu v obdobju 2021-2023 je razvidna iz slike 19.

Slika 19: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o kmetijstvu v obdobju 2021-2023.

Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini Zakona o kmetijstvu v letu 2023 je razvidna iz spodnje slike.

Slika 20: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini Zakona o kmetijstvu v letu 2023.

NADZOR TRŽNIC GLEDE POREKLA SADJA IN ZELENJAVE TER STATUSA NOSILCEV KMETIJ PRI PRODAJI

Inšpekcija za kmetijstvo je od 26. maja do 15. junija 2023 nadzirala prodajo sadja in zelenjave iz slovenskih kmetij na lokalnem trgu. Skupaj je bilo pregledanih 141 prodajalcev in prodajalk v 33. krajih na večjih tržnicah RS, obcestnih prodajah ter ob trgovskih centrih in na kmetijah. Nadzor se je izvajal v skladu z ZKme-1 in Uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

IRSKGLR je pristojen za nadzor porekla in sledljivosti kmetijskih pridelkov in živil iz kmetij, torej pridelovalcev fizičnih oseb, ki prodajajo svoje pridelke na lokalnem trgu, na tržnicah, obcestnih stojnicah, na kmetijah in od vrat do vrat. Nosilec kmetije lahko pri tem prodaja le istovrstne pridelke iz svoje osnovne kmetijske dejavnosti in ne sme dokupovati pridelkov iz prometa. Če dokupuje kmetijske pridelke in živila od drugih kmetij, mora za to imeti dovoljenje upravne enote za opravljanje dopolnilne dejavnosti in mora izdajati račune. Pri tem se nadzirajo tudi evidence rabe kmetijskih zemljišč ter vpis nosilca kmetije, članov ter zaposlenih v register kmetijskih gospodarstev. Pravne osebe v prometu lahko dokupujejo pridelke in živila od drugod, vendar pa nadzor glede porekla pridelkov in izdelkov pravnih oseb ali ne izdajanja računov izvajajo Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljevanju: UVHVVR) ter druge pristojne inšpekcije.

Na podlagi nadzora je IRSKGLR v štirih primerih izdal opozorila po ZIN, ker stojnice niso bile primerno označene s podatki o kmetiji. V šestih primerih so bile izdane odločbe o začasni prepovedi prometa zaradi prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov iz drugih kmetij brez dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. V dveh primerih poslovanja pravnih oseb sta bili zadevi odstopljeni FURS, TIRS ter UVHVVR zaradi ne izdajanja računov oziroma pomanjkljivih deklaracij pri poreklu mesnih izdelkov. V dveh primerih fizični osebi za svoje predelane izdelke nista potrebovali dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, saj sta prijavili mali obseg predelave na spletni strani FURS – e Davki. V tem primeru je prijavljen dohodek manjši od 3.500 eur letno, pri gotovinskem poslovanju pa morajo vseeno izdajati račune iz vezane knjige računov.

V letošnjem letu opažamo trend zmanjševanja neskladnosti pri prodaji sadja in zelenjave fizičnih oseb glede porekla, še vedno pa se pojavljajo nepravilnosti pri pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Na podlagi navedenega bo letošnji poudarek pri nadaljevanju nadzora usmerjen v te dejavnosti.

NADZOR VSEBNOSTI THC V KONOPLJI

V RS je dovoljeno gojiti konopljo ali vrtni mak na strnjeni površini, ki ni manjša od 0,1 ha. Konoplja se lahko goji za namen pridelave semena za nadaljnje razmnoževanje, za proizvodnjo hrane in pijač, za pridobivanje substanc za kozmetične namene, za pridelavo vlaken, za krmo živali in za druge industrijske namene. Vrtni mak se lahko goji za namen pridelave semena, in sicer za nadaljnje razmnoževanje, za namene kuhanja ter za pekovske in slaščičarske namene, za pridobivanje substanc za kozmetične namene, za prehrano živali in za industrijske namene.

Za konopljo se štejejo sorte konoplje, ki so našteje v Skupnem katalogu sort poljščin (evropska sortna lista), objavljenem vsako leto v Uradnem listu EU.

Vsebnost tetrahidrokanabinola (THC) v vzorcu konoplje ne sme presegati 0,3%. Kontrola se opravi v skladu z metodologijo, določeno v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 809/2014.

Dovoljenje lahko pridobi nosilec kmetijskega gospodarstva za gojenje izključno na kmetijskih zemljiščih, ki jih ima vpisana v RKG, če izpolnjuje pogoje. Zainteresirani pridelovalec za gojenje konoplje ali maka mora za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje najpozneje do 10. maja, za pridelavo vrtnega maka najpozneje do 15. marca oziroma najpozneje do 31. avgusta za tekoče leto gojenja, odvisno od zvrsti vrtnega maka, vložiti vlogo na MKGP.

Vloga za pridobitev dovoljenja mora vsebovati naslednje podatke:

- ime, priimek in naslov oziroma firmo in sedež pridelovalca,
- identifikacijsko število kmetijskega gospodarstva (KMG-MID),
- površino kmetijskega zemljišča namenjeno za sejanje konoplje ali vrtnega maka z navedbo podatkov o GERK, na katerem se poseje konoplja ali vrtni mak: GERK-PID, domače ime GERK, vrsta dejanske rabe GERK, površina GERK (v ha, a in m²) ter površino posamezne sorte konoplje ali vrtnega maka (v ha, a in m²),
- sorto konoplje ali vrtnega maka,
- opredelitev namena pridelave,
- predvideni datum setve,
- količino semena, predvideno za setev,
- predvideni datum spravila.

Vlogi za dovoljenje je treba priložiti uradne etikete na embalaži. Dovoljenje se izda z veljavnostjo za čas trajanja ene vegetacije posevka. Ministrstvo po pravnomočnosti dovoljenja kopijo dovoljenja posreduje Policiji – Upravi kriminalistične policije.

Ob inšpekcijskem pregledu pridelovalec inšpektorju predloži kot dokazili o nakupu potrjenega semena konoplje ali vrtnega maka, ki ju je posejal na podlagi dovoljenja:

- račun o nakupu semena, iz katerega morata biti razvidni količina in sorta semena ter številka deklaracije o kakovosti semena,
- deklaracijo o kakovosti semena, ki jo je izdal registrirani dodelovalec, ki je dal seme v promet. Podatki na deklaraciji se morajo glede sorte in številke deklaracije ujemati s podatki na računu.

Iz posevkov konoplje odvzame inšpektor vzorce rastlin za analizo vsebnosti THC. Vzorčenje se izvede po metodi iz priloge Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 809/2014. Inšpektor IRSKGLR pošlje vzorce v analizo pooblaščenemu laboratoriju. Če se z analizo ugotovi, da vsebnost THC presega 0,2%, se s pridelkom ravna v skladu s predpisi, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami.

Skladno z vsebino Sporazuma o posredovanju podatkov med Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: ARSKTRP) in IRSKGLR nabor nosilcev kmetijskih gospodarstev za vzorčenje naredi ARSKTRP. IRSLGLR nato ARSKTRP obvesti o rezultatih inšpekcijskega nadzora ter jim posreduje zapisnike o

vzorčenju, analizne izvide ter obvestila o vročitvi analiznih izvidov zavezancem. Poleg tega IRSKGLR opravi tudi manjši del vzorčenja tudi na podlagi lastne analize, ki jo pripravi na podlagi seznama upravičencev, ki jih posreduje MKGP. IRSKGLR izvaja vzorčenje na podlagi Pravilnika o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2023 odvzela 54 vzorcev konoplje. Vsi vzorci konoplje so bili skladni z zakonskimi predpisi, torej ni bilo ugotovljenega preseganja koncentracije THC.

Posevki maka niso bili predmet kontrole.

GENSKO SPREMENJENI ORGANIZMI

V okolju in pri pridelavi hrane lahko veliko škodo povzročijo nenadzorovano sproščanje gensko spremenjenih organizmov (v nadaljevanju: GSO). Vplivi so možni v gospodarstvu, saj se lahko zmanjša konkurenčnost slovenskega trga v primerjavi z ostalimi, zaradi česar je nujno izdelati načrte, ki bi omogočali ukrepanje v primerih sprostitve takih organizmov v okolje. Načrtovati je treba zaščito okolja, ki vključuje tudi zaščito ljudi in živali ter ustrezno odpraviti posledice. Zato so potrebni predhodni načrti za ukrepanje za zaščito ljudi, živali in okolja ter njegove sanacije.

Za prisotnost GSO v hrani, krmi, semenih se uporablja molekularne metode, pri katerih se določajo določeni genski elementi. Nekateri genski elementi so prisotni v več gensko spremenjenih organizmih, s temi se naredijo tako imenovane presejalne analize, kjer se ugotovi prisotnost-odsotnost GSO. Nekateri genski elementi so specifični za posamezne gensko spremenjene organizme. S temi lahko identificiramo, kateri GSO je prisoten v vzorcu.

IRSKGLR vzorči zelene dele rastlin soje, koruze, oljne ogrščice, krompirja in sladkorne pese, v katerih nato na Nacionalnem inštitutu za biologijo opravijo presejalne teste na prisotnost GSO.

V letu 2023 je bilo odvzetih 8 vzorcev, od tega 4 vzorci oljčne ogrščice in 4 vzorci koruze. Vsi vzorci so bili skladni.

VZORČENJE TAL NA OSTANKE FFS, NITRATE IN TEŽKE KOVINE NA VVO TER NA ONESNAŽEVALA V TLEH GNOJENIH Z DIGESTATOM

Vodovarstvena območja (v nadaljevanju: VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Takšen način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so VVO določile občine. Novi Zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve Direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, pa prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo.

VVO ureja trenutno 15 vladnih uredb, in sicer za vodno telo vodonosnikov Ruš, Urbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, za vodno telo vodonosnikov

Dravsko-ptujskega polja, za vodno telo vodonosnika Apaškega polja, za vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, za vodno telo vodonosnikov Rižane, za vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, za VVO za občini Škofja Loka in Gorenja vas – Poljane, za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, za vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, za vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter za vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in del občine Ljutomer. Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi.

Na VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij, in sicer VVOI (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmaceutskih sredstev), VVOII (ožja območja) in VVOIII (širša območja).

Poleg VVO, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinski sveti sprejeli do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija RS za vode, se VVO, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, VVO, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«. Površina vodovarstvenih območij v RS je leta 2023 znašala 352.908 ha ali 17,4 % površine celotne države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (v nadaljevanju: KZU) na teh območjih je bilo 93.973 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 76.746 ha GERK KZU. Na območjih VVOI je bilo 2.665 ha KZU oziroma 2.262 ha GERK KZU.

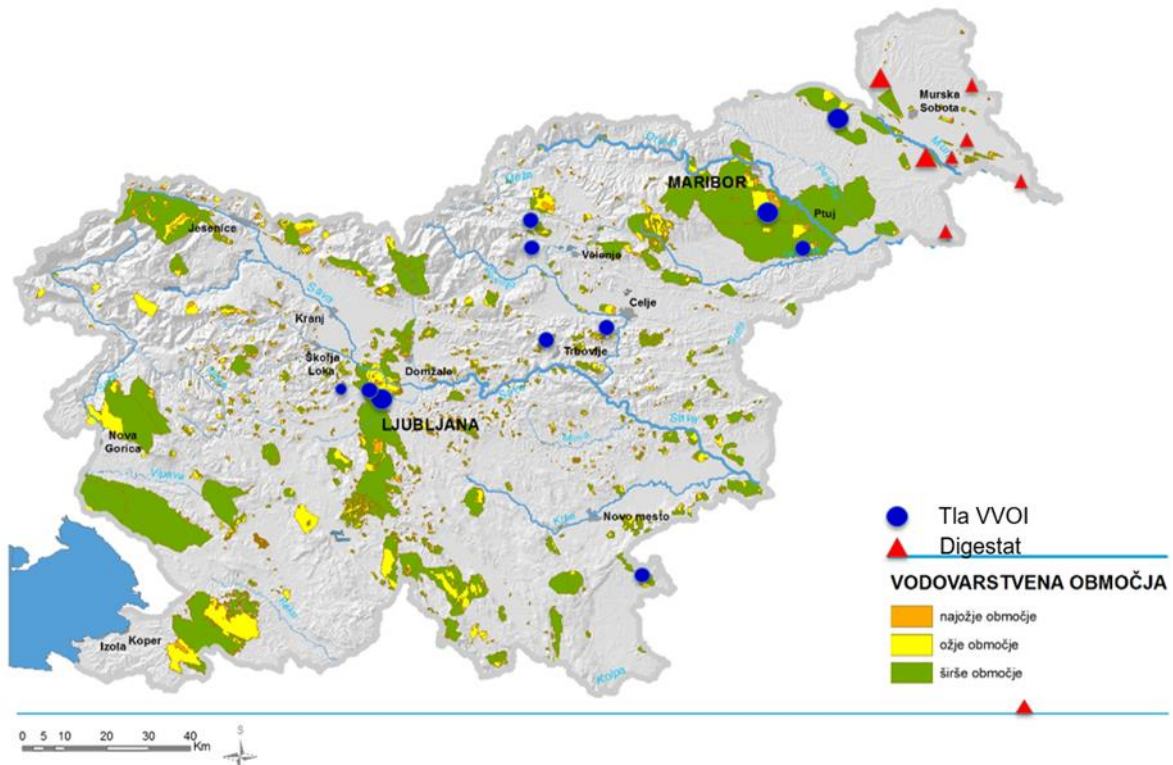
VVO, še posebej tista najožja z najstrožjim režimom varovanja so glede gradbenih posegov, industrijskih con, komunalne urejenosti in načina kmetovanja najbolj občutljiva glede ekološkega in kemičnega stanja podtalnice. Proces v podtalnici so namreč izredno dolgotrajni, če pride do onesnaževanja vodnih teles z različnimi polutanti, kontaminanti ali celo gnojili in pesticidi. Polutant lahko potuje do vodnjaka za zajem pitne vode preko talnega profila in vodnega telesa tudi več let, zato so tudi procesi očiščevanja dolgotrajni.

Zaradi vsega navedenega je pomembno, da inšpekcija za kmetijstvo izvaja nadzor dobre kmetijske prakse na vodovarstvenih območjih glede gnojenja in rabe fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju: FFS), saj na podlagi posamičnih in sporadičnih primerov dokazuje, da kmetijstvo ne more biti in ni vir pojava težkih kovin, obstojnih organskih onesnaževal, lahko pa bistveno prispeva k zmanjševanju nitratov na aluvijalnih vodonosnikih.

Vzorčenje in analiziranje nevarnih snovi v tleh inšpekcijskih vzorcev je v letu 2023 izvedel Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z Nacionalnim laboratorijem za zdravje, okolje in hrano. Oba laboratorija sta akreditirana za izvajanje analiz na podlagi odločbe o imenovanju. Vzetih je bilo 48 vzorcev na različnih lokacijah in sicer 34 na

najožjih vodovarstvenih območjih VVO I ter 14 na tleh gnojenih z digestatom iz bioplinarn. Pri vzorčenju smo zaradi olajševalnih okoliščin upoštevali tudi območja, ki so bila prizadeta zaradi poplav med 3. in 5. avgustom 2023. Pomembno pa je tudi dejstvo, da je Ustavno sodišče z odločbo prepovedalo uporabo vseh FFS na vodovarstvenem območju Ljubljanskega polja in sicer v 5 metrskem pasu okoli vodarn (VVO 0).

Prostorska razporeditev lokacij vzorčenja v letu 2023 je razvidna iz slike 21.

Slika 21: Prikaz lokacij vzorčenja v letu 2023.

Vzorčenje tal je bilo opravljeno na 34 lokacijah na območju osmih uredb o VVO, ki jih je Vlada RS sprejela na podlagi Zakona o vodah. Vzorčenje na VVO se je opravilo znotraj najožjih vodovarstvenih območij VVO I. Prav tako se je na 14. lokacijah vzorčilo tla gnojena z digestatom iz bioplinarn, pri čemer je porazdelitev lokacij vzorčenja razvidna iz preglednice 13.

Preglednica 13: Porazdelitev lokacij vzorčenja po posameznih uredbah o VVO.

Vrsta vzorčenja	Analizirani parametri	Število vzorcev	Predvideni čas vzorčenja
Tla – VVO I	FFS (162 a.s.)	34	September – oktober
	Dušik (skupni N) NH ₄ ⁺ , NO ₃ ⁺	34	September – oktober
	Težke kovine (Pb, Zn, Cd, Cu, Cr, Ni)	34	September – oktober
Gnojenje površine z digestatom	N, težke kovine, PAH (16), PCB (7)	14	September – oktober

Vzorčenje tal je bilo opravljeno med 12.09.2023 in 25.09.2023 iz zgornjega (obdelovalnega) sloja tal (do 30 cm) enakomerno po celotnem obravnavanem kmetijskem zemljišču.

Vzorci so bili analizirani na naslednje težke kovine:

- svinec (Pb),
- kadmij (Cd),
- cink (Zn),
- baker (Cu),
- krom (Cr) in
- nikelj (Ni).

V vzorcih so bile opravljene kemijske analize 162 ostankov aktivnih snovi, ki se nahajajo v FFS.

V okviru analiz PAH za digestat so bile analizirane naslednje spojine:

- Naftalen, Acenaften, Acenaftilen, Antracen, Benzo(a)antracen, Benzo(a)piren, Benzo(b)fluoranten, Benzo(ghi)perilen, Benzo(k)fluoranten, Dibenzo(a,h)antracen, Fenantren, Fluoren, Fluoranten, Indeno(1,2,3-cd)piren, Krizen, Piren.

V okviru analiz PCB so bile analizirane naslednje spojine:

- PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-118, PCB-138, PCB-153, PCB-180.

Podlago za oceno obremenitve tal z nevarnimi snovmi v RS predstavlja Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (v nadaljevanju: uredba), ki velja za celotno območje RS ne glede na sestavo ali vrsto rabe tal. Uredba onesnaženost tal opredeljuje s tremi stopnjami:

- Mejna imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni takšno obremenitev tal, da se zagotavljajo življenjske razmere za rastline in živali, in pri kateri se ne poslabšuje kakovost podzemne vode ter rodovitnost tal.

- Pri tej vrednosti so učinki ali vplivi na zdravje človeka ali okolje še sprejemljivi.
- Opozorilna imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni pri določenih vrstah rabe tal verjetnost škodljivih učinkov ali vplivov na zdravje človeka ali okolje.
 - Kritična imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, pri kateri zaradi škodljivih učinkov ali vplivov na človeka in okolje onesnažena tla niso primerna za pridelavo rastlin, namenjenih prehrani ljudi ali živali ter za zadrževanje ali filtriranje vode.

Na VVO I je poleg mejnih vrednosti nevarnih snovi, ki so določene za celotno ozemlje RS prepovedna tudi uporaba naslednjih aktivnih snovi, ki jih vsebujejo FFS:

- bentazon, s-metalaklor, terbutilazin, metamidron, izoproturon, mcpp, mcpp-p, mcpa, dimetenamid, kloridazon, tritosulfuron, nikosulfuron, rimsulfuron, flurokloridon, petoksamid, klopivalid, dikloprop-p, matalaksil-m, metazaklor, dicamba, metribuzin, flufenacet, dimetaklor, klorotalonil, klorantraniliprol in triasulfuron.

Zaradi navedenega je bilo v primerih, ko je bil vzorec tal odvzet z VVO I, preverjeno tudi ali so lastniki kmetijskih zemljišč pri uporabi FFS upoštevali prepoved uporabe zgoraj navedenih aktivnih snovi na VVO I. Rezultate analiz v digestatu so na KIS vrednotili v skladu z Uredbo o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata.

TEŽKE KOVINE

Presežene vrednosti težkih kovin so bile ugotovljene pri enajstih vzorcih. Deset od enajstih lokacij neskladnih vzorcev se nahajajo na VVO I, od tega dve na poplavljenih zemljiščih ob velikih avgustovskih poplavah. Opozorilne vrednosti niklja so bile presežene v treh vzorcih, bakra v enem vzorcu, cinka in kadmija v dveh ter svinca v enem vzorcu. Krom ni bil presežen v nobenem primeru. Na območju Celja in Šmartnega ob Paki so presežene vrednosti lahko posledica industrijskega onesnaževanja skozi desetletja te dejavnosti, pri ostalih lokacijah pa je potrebno vzroke iskati tudi v naravni prisotnosti težkih kovin v tleh zaradi geolitoške podlage zemljine. Podatki o vzorcih tal, v katerih so bile ugotovljene presežene vrednosti težkih kovin (v mg/kg suhe snovi) so predstavljene v preglednici 14.

Preglednica 14: Podatki o vzorcih tal, v katerih so bile ugotovljene presežene vrednosti težkih kovin (v mg/kg suhe snovi).

Oznaka	IRSKGLR št.	Uredba o VVO	VVO	Raba tal 2023	Cr	Ni	Cu	Zn	Cd	Pb
				MV*	100	50	60	200	1	85
				OV*	150	70	100	300	2	100
				KV*	280	210	300	720	12	530
1	10447314	Celje	I	Pšenica	37,9	37,1	24,4	302,6	3,22	65,5
2	10447321	Celje	I	Koruza	28,6	38,7	28,2	302,5	3,41	84,0
4	10459812	Šmartno ob Paki	I	Koruza	29,4	39,8	54,3	131,9	1,07	33,2
6	10407578	Slovenj Gradec	I	Trajni travnik	58,0	49,1	30,0	193,0	1,21	64,8
7	10407592	Slovenj Gradec	I	Trajni travnik	53,6	89,8	20,0	133,3	0,49	33,1
16	10441442	Škofja Loka	I	Koruza	56,8	103,7	68,9	145,4	0,86	50,7
17	10441435	Škofja Loka	I	TDM	49,5	87,7	53,5	101,5	0,60	31,9
18	10445143	Črnomelj	I	Travniški sadovnjak	91,3	44,3	34,4	86,7	1,10	70,6
19	10445181	Črnomelj	I	Vinograd	65,7	27,1	99,8	71,4	0,52	51,8
35	10447383	-	-	Ozimni ječmen	35,3	29,5	148,6	70,0	0,12	16,8
41	10441176	Ljubljansko polje	I	Lucerna	33,2	29,2	28,0	122,1	0,87	101,1

* MV - mejna imisijska vrednost

* OV - opozorilna imisijska vrednost

* KV - kritična imisijska vrednost

OSTANKI FFS

Ostanki FFS v tleh so bili ugotovljeni na 18 od skupno 34 kmetijskih zemljiščih. V 16 vzorcih tal je bila ugotovljena prisotnost petih aktivnih snovi (diflufenikan, dimetomorf, fenpropidin, pendimetalin in teflutrin), ki imajo dovoljenje za uporabo na VVO I. Pendimantalin je bil petih primerih uporabljen na Ljubljanskem polju, vendar pa na podlagi odločbe Ustavnega sodišča z dne 16.03.2023 ni bil uporabljen v petmetrskem varovalnem pasu okoli zajetja (VVO 0), za katerega velja prepoved uporabe vseh FFS.

V dveh vzorcih tal je bila ugotovljena prisotnost metalaksila in metolaklora (v sledovih), ki na VVO I nimata dovoljenja za uporabo (Preglednica 15). Zaradi prisotnosti metalaksila je bil uveden prekrškovni postopek.

Preglednica 15: Ugotovljeni ostanki FFS v vzorcih tal (v mg/kg suhe snovi)

IRSKGLR številka	Uredba o VVO	Raba tal 2023	LOQ	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,005
			Difufenikan	Dimetomorf	Fenpropidin	Metalak sil	Metalaklor	Pendimet alin	Teflutrin	
10459812	Šmartno ob Paki	Koruza						0,001		
10446577	Apaško Polje	Ječmen			0,006			0,004		
10445181	Črnomelj	Vinograd	0,001	0,031		0,005				
10447475	Dravsko-ptujsko polje	Pšenica	0,006							
10447468	Dravsko-ptujsko polje	Pšenica	0,002							
10447451	Dravsko-ptujsko polje	Koruza	0,002							
10447444	Dravsko-ptujsko polje	TDM					0,001			
10447437	Dravsko-ptujsko polje	Tritikala	0,003					0,003		
10441145	Ljubljansko polje	Šparglji						0,010		
10441084	Ljubljansko polje	Korenje, radič						0,001	0,017	
10441046	Ljubljansko polje	Solata, korenje						0,023		
10440856	Ljubljansko polje	Detelja						0,003		
10441138	Ljubljansko polje	Pšenica						0,003		

NITRATNI DUŠIK V TLEH

Sprejemljive ostanke NO₃-N v tleh (≤6 mg NO₃-N/kg) smo ugotovili na 33 % kmetijskih zemljišč. Na VVO I je bilo sprejemljivih ostankov 32 %, izven VVO pa 36 %. Zmerne ostanke NO₃-N v tleh (6–21 mg NO₃-N/kg) smo ugotovili na 52 % kmetijskih zemljišč. Na VVO I je bilo zmernih ostankov 59 %, izven VVO pa 36 %. Presežene ostanke NO₃-N v tleh (>21 mg NO₃-N/kg) smo ugotovili na 15 % kmetijskih zemljišč. Na VVO I je bilo preseženih ostankov 9 %, izven VVO pa 28 %).

Na vseh 36 obravnavanih kmetijskih zemljiščih kršitev nitratne uredbe nismo ugotovili. Lastniki zemljišč so v rastni sezoni 2023 upoštevali zahteve glede mejnih vrednosti vnosa N v tla, gnojenja z največ 250 kg N/ha iz organskih gnojil ter gnojenja izven obdobja časovnih prepovedi.

Kršitev uredb o VVO pri gnojenju smo ugotovili na 8 od 22 kmetijskih zemljiščih na VVO I (ali 36 %). Na dveh kmetijskih zemljiščih je bilo prvo dognojevanje okopavin z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo N, opravljeno brez hitrega talnega nitratnega testa (HTNT), na dveh kmetijskih zemljiščih pa je bilo gnojenje opravljeno brez obveznega gnojilnega načrta. Na enem kmetijskem zemljišču smo ugotovili prepovedano uporabo gnojevke na VVO I. Preseženega dovoljenega enkratnega vnosa N iz mineralnih gnojil nismo ugotovili (Preglednica 16). Uvedeni so bili ustrezni prekrškovni postopki zoper kršitelje.

Preglednica 16: Število ugotovljenih kršitev uredb o VVO pri gnojenju.

Opis kršitve na VVO I	Število kontrol	Število kršitev	% kršitev
Presežen dovoljen enkratni vnos N	16	3	19
Gnojenje brez gnojilnega načrta	22	2	9
Prvo dognojevanje okopavin z MG brez HTNT	5	2	40
Gnojenje z gnojevko in gnojnico	22	1	5
Presežen vnos N s hlevskim gnojem	2	0	0
Skupaj	22	8	36

VZORCI DIGESTATA IZVEN VVO

V vseh obravnavanih 14 vzorcih tal prisotnosti PAH in PCB nismo ugotovili oziroma so bili rezultati meritev pod LOQ (manj kot 0,05 mg/kg ss za vsoto PCB ter manj kot 0,1 mg/kg ss za vsoto PAH). Podrobni rezultati meritev PAH in PCB so bili ugotovljeni v skladu z Uredbo o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata. Težke kovine v digestatu prav tako niso bile presežene. Kršitev pri gnojenju z nitratnim dušikom v skladu z nitratno uredbo nismo ugotovili.

VARSTVO VODA PRED ONESNAŽEVANJEM Z NITRATI IZ KMETIJSKIH VIROV

Med največjimi izzivi sodobnega kmetovanja je zagotoviti čim bolj učinkovito kroženje dušika v kmetijstvu. V RS so najpomembnejši vir dušika živalska gnojila (približno 30.000 ton letno), sledijo mineralna gnojila (približno 27.000 ton letno). Približno 2.000 ton dušika iz zraka vežejo metuljnice, 7.000 ton pa se ga iz zraka odloži na kmetijskih zemljiščih. Z zmanjšanjem uhajanja dušikovih spojin v vode in v zrak bi bilo mogoče brez posledic za pridelek kmetijskih rastlin porabo dušika iz mineralnih gnojil zelo zmanjšati. S tem bi lahko izboljšali tudi konkurenčnost kmetovanja.

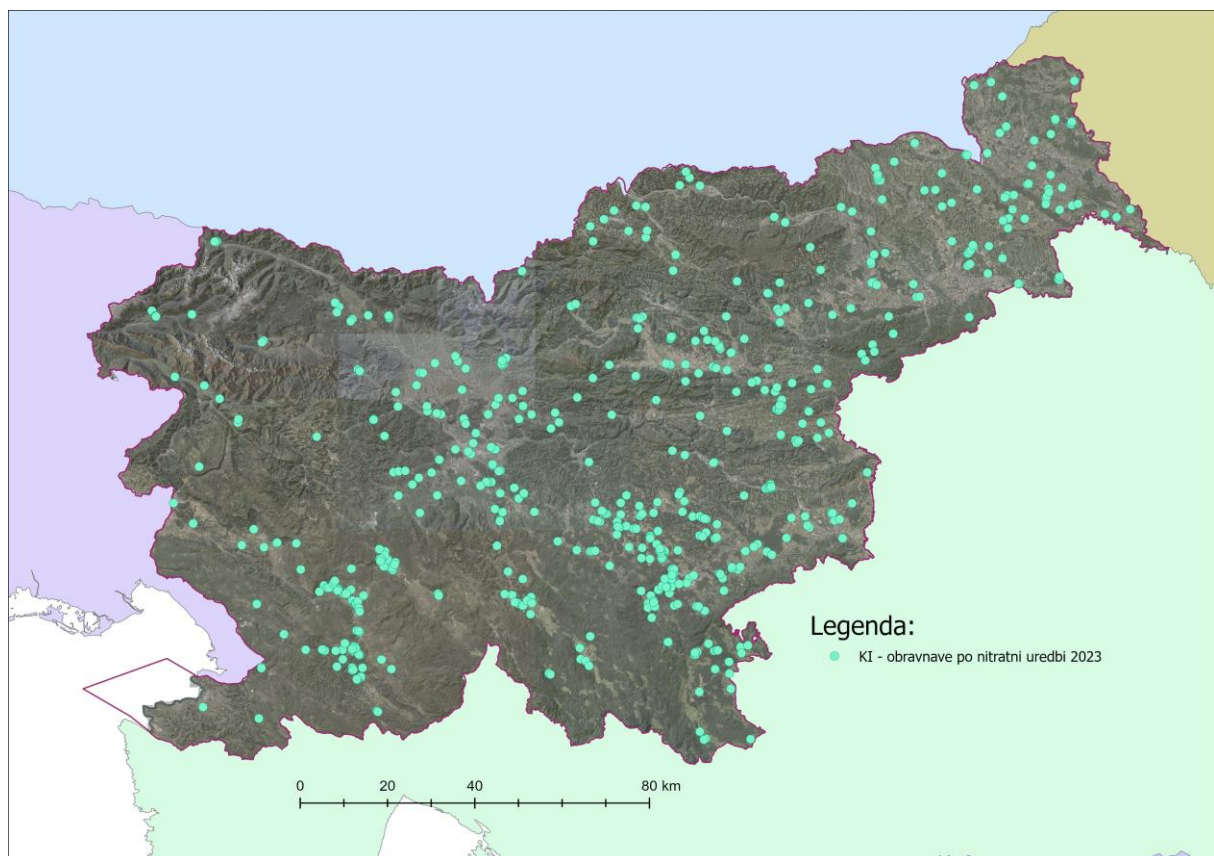
Pri tem je zelo pomembno poznavanje kroženje duška v sistemu tla-rastline-atmosfera. Hitrost mineralizacije organskega dušika v rastlinam dostopno nitratno obliko določa razmerje C:N v tleh ter aktivnost mikroorganizmov v tleh (humusni antropogeni del tal). Pri tem se poleg nitratnega dušika tvori tudi amonijski ion, ki se tako kot nitratni

dušik lahko spira v podtalnico in vodotoke, če ga je preveč ali se ga uporablja izven vegetacijske sezone. Prav tako del dušika pri gnojenju izhlapi (volatizira). Z metuljnicami se iz atmosfere veže v tleh do 40 kg N/ha letno.

Ker ima RS intenzivno živinorejsko proizvodnjo, je nadzor pravilnega gnojenja in urejenosti skladiščnih kapacitet za živalska gnojila izrednega pomena, ne samo na občutljivih varovanih območjih kot so VVO, bližina vodotokov in območja slovenskega Krasa, temveč na vseh kmetijskih površinah.

Zaradi opisanega dejstva ter tudi zaradi prej omenjenih negativnih vplivov nitratov v pitni vodi na zdravje ljudi, je na ravni EU leta 1991 nastala nitratna direktiva, katere namen je preprečevanje in zmanjševanje obremenjevanja voda z nitrati, ki izvirajo iz kmetijstva.

Na podlagi Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov inšpekcija za kmetijstvo tako opravlja nadzor nad pravilno rabo organskih in mineralnih gnojil na kmetijskih zemljiščih, s katerim se preprečuje prekomerna obremenitev tal, podtalnice in vodotokov z nitrati, ki lahko izhajajo iz kmetijske dejavnosti. Poleg tega se vrši nadzor nad uporabo organskih gnojil na vodovarstvenih območjih, preverja se vodotesnost in primerno velikost skladiščnih kapacitet za živalska gnojila na kmetijskih gospodarstvih ter omejitve gnojenja v času prepovedi. Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini nitratne uredbe v letu 2023 je razvidna iz slike 22.

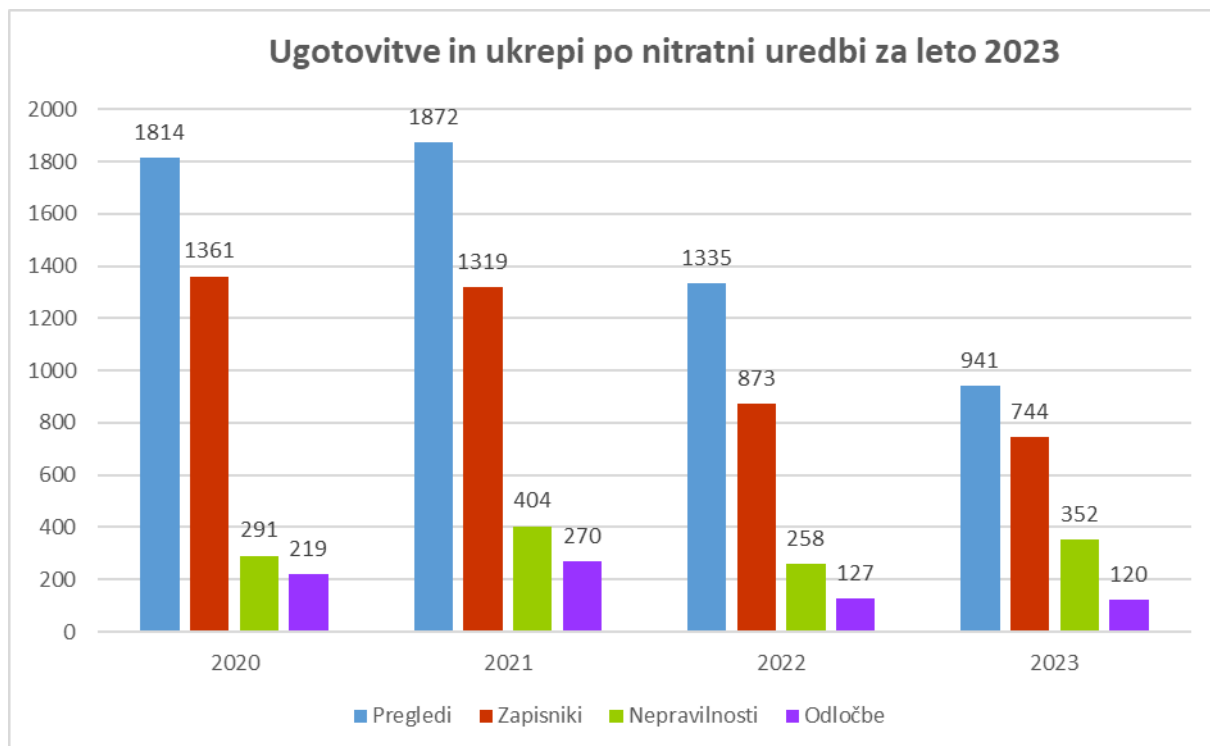
Slika 22: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini nitratne uredbe v letu 2023.

Rezultati nadzora nitratne uredbe v letu 2023 so razvidni v spodnji preglednici.

Preglednica 17: Rezultati nadzora nitratne uredbe v letu 2023.

	Pregledi	Zapisniki	Nepravilnosti	Odlöbce	Pn vpisnik	Odlöbce ZP-1	Globe, Skupaj EUR	Opomin	Opozorilo po ZP-1	Sodne takse, EUR
Letni vnos dušika iz živalskih gnoji v tla na nivoju kmetijskega gospodarstva (5.)	68	45	12	9	1		400,00		3	
Ravnanje s presežki živalskih gnojil (6.)	19	15	7	2		2	800,00	1		110,00
Časovne omejitve gnojenja z gnojivko ali gnojnico (8.)	85	58	55	2	7	3	8.000,00	10	2	540,00
Časovne omejitve gnojenja s hlevskim gnojem (8.a)	31	23	4					3		90,00
Splošne omejitve gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili (10.)	12	11	7			1	800,00	1		110,00
Splošne omejitve vnosa gnojil v tla (11.)	19	18	9		2		1.600,00	3		90,00
Omejitev gnojenja 100 m od objekta za zajem pitne vode (11./3)	8	7	15	1				1		30,00
Omejitev gnojenja ob vodotokih (11./4)	41	28	12					1		30,00
Skladišni prostori za živalska gnojila (12.)	339	292	174	65	7	12	15.200,00	12	1	1.320,00
Časovna omejitev odlaganja uležanega hlevskega gnoja (12./5)	128	95	10	25				2	1	60,00
Omejitev odlaganja uležanega hlevskega gnoja 25 m od voda (12./5)	20	14	9	2				2		60,00
Prepoved začasnega odlaganja uležanega hlevskega gnoja 100 m od objekta za zajem pitne vode (12./6)	6	6								
Pogoji skladoščenja hlevskega gnoja (12./12,13)	95	77	26	12						
Skupni vnos dušika v tla (13.)	31	28	1	1						
Evidence o presežkih dušika (13./4)	5	5	1	1						
Pisna dokazila o dokupljenih organskih gnojilih (6.a)	6	3	1							
Raztrošenje mineralnih in organskih gnojil (14.)	21	16	10							
Drugo - UR-VVONKV-1	7	3								
SKUPAJ	941	744	352	120	17	18	26.800,00	36	7	2.440,00

Iz spodnje slike je razvidna primerjava rezultatov nadzora iz nitratne Uredbe v obdobju 2020-2023.

Slika 23: Primerjava rezultatov nadzora iz nitratne Uredbe v obdobju 2020-2023.

Iz zgornje slike je razvidno, da je bilo število ugotovljenih nepravilnosti in izdanih ureditvenih odločb v letu 2023 manjše kot v preteklih letih, posledično tudi zaradi manjšega števila prijav ter deloma tudi dejstva, da kmetje upoštevajo omejitve gnojenja. Vseeno se bo v letu 2024 nadaljeval poostreni nadzor po tej uredbi, predvsem v času prepovedi gnojenja.

BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI, UPORABA KOMPOSTA ALI DIGESTATA

Pravna podlaga za izvedbo nadzora je Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata.

Inšpekcija za kmetijstvo je opravila 13 inšpekcijskih pregledov, ugotovila 11 nepravilnosti ter izdala 1 ureditveno odločbo, s katero se je zavezancem odredila odprava nepravilnosti. V letu 2023 inšpekcija za kmetijstvo ni izvedla nadzora pri vseh prejemnikih digestata, saj je večina prejemnikov v prejšnjih letih že bila predmet nadzora.

PROMOCIJA KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVIL

Dejavnosti skupne splošne promocije in promocije shem kakovosti za pospeševanje prodaje in porabe kmetijskih in živilskih proizvodov so ustaljena praksa javnih politik razvitih držav. To področje v RS ureja Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov (v nadaljevanju: ZPKŽP). Ključni cilj ZPKŽP je promocija široko zastopane nacionalne sheme kakovosti »izbrana kakovost« ter tako označenih proizvodov. S pomočjo tovrstne promocije se potrošnika informira o pomenu in prepoznavnosti proizvodov iz shem kakovosti kot tudi o različnih načinih pridelave in predelave, prehranskih koristih in priporočeni rabi ter sledljivosti in zagotavljanju varnosti kmetijskih in živilskih proizvodov. Poleg tega pa se s promocijo v širši javnosti in med potrošniki tudi ustvarja pozitivna podoba kmetijskega in živilskega sektorja.

Za učinkovito promocijo (oglaševanje, tiskani material, promocijske dogodke, itd.) je potrebno zagotoviti dovolj finančnih sredstev. V skladu z zakonskimi predpisi s področja državnih pomoči je potrebno del finančnih sredstev zagotavljati tudi s prispevkom pridelovalcev in predelovalcev iz posameznih sektorjev. ZPKŽP ureja načrtovanje in izvajanje skupne splošne promocije in promocije shem kakovosti kmetijskih in živilskih proizvodov v RS ter vzpostavlja temelje za evropsko primerljiv model izvajanja promocije in informiranja potrošnikov. Hkrati opredeljuje tudi način pobiranja prispevka za promocijo s strani zavezancev za plačilo v določenem sektorju.

Prav tako je v zakonskih predpisih opredeljen nadzor nad izvajanjem zahtev, predvsem na področju plačila prispevkov s strani zavezancev. Sektorji se preko svojih predstavnikov v Sektorskih odborih samostojno odločajo o vstopu v takšno »nacionalno« promocijo, vstopu v shemo »izbrana kakovost« kot tudi o višini prispevka za promocijo. Nato skupaj z ministrstvom pripravijo triletni Program promocije, ki opredeljuje cilje promocije in način njihovega doseganja na slovenskem trgu.

Prispevek za izvajanje promocije je obvezen za zavezance iz sektorjev, za katere se na podlagi strateškega načrta potrdi program promocije.

Zavezanec za plačilo prispevka za sadje je določen v 10. členu ZPKŽP:

- nosilec kmetijskega gospodarstva, ki se ukvarja s primarno kmetijsko proizvodnjo medu, mleka, krušnega žita, grozdja za vino, sadja, vrtnin, oljk in z rejo živali (v nadaljnjem besedilu: nosilec kmetijskega gospodarstva) in je vpisan v RKG,
- kupec - fizična in pravna oseba oziroma samostojni podjetnik posameznik, ki opravlja dejavnost predelave primarnih proizvodov iz prejšnje alineje.

Odvajanje prispevka za mleko, goveje in perutninsko meso

Obdobje plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance iz sektorja pridelave in predelave mesa za goveje in perutninsko meso ter za zavezance iz sektorja pridelave in predelave mleka je trajalo od 01.01.2016 do 31.12.2018.

Evropska komisija je dne 24.08.2020 izdala RS Sklep o združljivosti sheme državne pomoči za promocijo in informiranje v sektorju govejega in perutninskega mesa (SA.57139 (2020/N)) in Sklep o združljivosti sheme državne pomoči za promocijo in informiranje v sektorju mleka (SA.57140 (20120/N)). Naznanilo o prejetju sklepov Evropske komisije o združljivosti državne pomoči s Pogodbo o delovanju EU je bilo dne 25.09.2020 objavljeno v Uradnem listu št. 128. To pomeni, da se je prispevek v novem obračunskem obdobju za oba sektorja pričel obračunavati od 01.10.2020 in se obračunava do 31.12.2022. Prispevek se je podaljšal in se bo plačeval tudi za obdobje od 1.01.2023 do 31.12.2025.

V sektorju pridelave in predelave mleka je bilo opravljenih 7 pregledov, v sektorju pridelave in predelave mesa pa 8 pregledov.

SPOROČANJE PODATKOV V TRŽNO INFORMACIJSKI SISTEM

Tržno informacijski sistem obsega zbiranje, obdelavo in objavljanje podatkov o količinah in cenah določenih kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih zemljišč ter gozdov na reprezentativnih trgih. Tržno informacijski sistem vodi ARSKTRP. Minister je tisti, ki določi reprezentativne trge kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih zemljišč ter gozdov, fizične in pravne osebe, ki morajo posredovati podatke, in predpiše vrsto, obseg in pogostnost zbiranja podatkov.

Meso in jajca

Namen izvajanja tržno informacijskega sistema za trg govejega, prašičjega, ovčjega in perutninskega mesa ter jajc, je ugotavljanje tržne cene na reprezentativnem trgu. Tržna cena je osnova pri ukrepih intervencijskega odkupa in podpore skladiščenju.

Z letom 2021 je uvedeno je novo poročanje pakirnih centrov o obsegu proizvodnje jajc v lupini po načinih reje. Nacionalno zbiranje podatkov o obsegu proizvodnje jajc v lupini je potrebno zaradi mesečnega poročanja Evropski komisiji, ki je 01.10.2019 sprejela Izvedbeno uredbo komisije (EU) 2019/1746 in z njo predpisala mesečno poročanje pakirnih centrov.

Skladno s to uredbo in Pravilnikom o tržno informacijskem sistemu za trge prašičjega mesa, ovčjega mesa ter perutninskega mesa in jajc, so zavezanci za mesečno poročanje obsega proizvodnje jajc v lupini po načinih reje vsi pakirni centri v RS. Pakirni centri so bili s stran ARSKTRP pisno obveščeni o obveznosti novega poročanja.

V letu 2023 je inšpekcija za kmetijstvo opravila nadzor 43 pregledov pri 19 zavezancih. Pri 2 zavezancu so bile ugotovljene kršitve, zato se mu je izreklo opozorilo po ZIN.

USPOSABLJANJE ZA VARNO DELO S TRAKTORJEM IN TRAKTORSKIMI PRIKLJUČKI

Inšpekcija za kmetijstvo vrši nadzor nad usposabljanjem za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki. Za zagotovitev ustreznega usposabljanja je potrebno izvesti nadzor nad pooblaščenimi izvajalci usposabljanj tako glede izpolnjevanja predpisanih pogojev glede kadrov, opreme ter dokumentov in evidenc, kakor tudi nadzor nad

samim izvajanjem usposabljanj. Pravno podlago za nadzor predstavljata Zakon o voznikih in Pravilnik o usposabljanju za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki.

Izvajalci usposabljanja so lahko le organizacije oziroma zavodi s področja kmetijstva ali gozdarstva, ki so pooblaščen z odločbo ministra za kmetijstvo.

Pogoji za izvajanje programa usposabljanja:

- učilnica,
- prostorski in materialni pogoji: ustrezna površina za prikaz, dva traktorja, priklopnik, trije traktorski priključki,
- kadrovske pogoji.

Izvajanje programa usposabljanja:

- število udeležencev (10 do največ 30 v skupini),
- v skupini za prikaz varne uporabe največ 10 udeležencev,
- trajanje usposabljanja: najmanj 10 šolskih ur teoretičnega dela v skladu s programom usposabljanja; najmanj 4 šolske ure na skupino (10 udeležencev) za prikaz varne uporabe traktorja in traktorskih priključkov,
- preizkus znanja:
 - o ne prej kot tretji dan po končanem teoretičnem delu,
 - o obvezna predhodna udeležba pri celotnem usposabljanju.

Dokumenti in evidence:

- dnevnik dela za vsak dan usposabljanja,
- vpis usposabljanja v elektronsko evidenco usposabljanj najmanj tri dni pred začetkom usposabljanja,
- vpis v elektronsko evidenco udeležencev usposabljanja,
- dokumenti, ki jih mora voditi izvajalec (prijava udeleženca, testna pola, potrdilo o opravljenem usposabljanju).

Kmetijska inšpektorja delovne skupine za nadzor tečajev o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki (VDT) v letu 2023 opravila nadzore pri šestih izvajalcih tega usposabljanja, pri čemer je bila izdana 1 inšpekcijska odločba in sicer zato, ker je:

- bila organizirana zgolj ena skupina s 47 udeleženci,
- čas izvajanja praktičnega izobraževanja bil prekratek, zgolj dobro uro,
- niso bili predstavljeni zahtevani priključki in prikaz le-teh.

Pri kontrolnem nadzoru je bilo ugotovljeno, da odločba ni bila izvršena v celoti, zato je bil izdan tudi sklep o dovolitvi izvršbe. Pri naknadnem kontrolnem pregledu je bilo ugotovljeno, da so bile nepravilnosti v celoti odpravljene.

NADZOR OBRATOV JAVNE PREHRANE V SKLOPU NADZORA ZELENEGA JAVNEGA NAROČANJA

Pravne podlage za nadzor so določene v 58.b členu Zkme-1 v povezavi z Uredbo o zelenem javnem naročanju (v nadaljevanju: uredba) ter posredno z Zakonom o javnem naročanju. V RS imamo 448 osnovnih šol, 108 vrtcev, 24 bolnišnic, 11 klinik ter 14 porodnišnic, 38 dijaških domov, 57 domov starejših občanov, obrati javne prehrane so tudi v zaporih in Državnem zboru.

Obseg in ugotovitve nadzora v letu 2023

Inšpekcija za kmetijstvo je izvedla nadzor glede realizacije javnih naročil za živila glede deleža ekoloških živil in deleža živil iz shem kakovosti. Uredba določa delež ekoloških živil in živil iz shem kakovosti živil, ki jih je naročnik dolžan oddati v javno naročilo in hkrati delež, ki ga je potrebno realizirati pri samem naročanju:

- delež ekoloških živil mora obsegati glede na celotno predvideno količino živil, izraženo v kilogramih, najmanj 15 % (v prehodnem obdobju 12 %);
- delež živil iz shem kakovosti mora obsegati glede na celotno predvideno količino živil, izraženo v kilogramih, najmanj 20 %.

Tako je bilo v letu 2023 in sicer od 15.05. do 26.06.2023 preventivno pregledanih 87 javnih zavodov in sicer 21 vrtcev, 55 osnovnih šol in 11 drugih javnih zavodov.

Skupne ugotovitve glede doseganja deleža ekoloških živil

Skupno je osem javnih ustanov v obdobju nadzora doseglo delež ekoloških živil 12% in več, 15 javnih ustanov delež med 5% in 11%, 58 javnih ustanov delež maj kot 5%, pri šestih javnih ustanovah pa podatke o deležu ekoloških živil sploh ni bilo mogoče preveriti.

Ugotovitve na osnovnih šolah za delež živil iz shem kakovosti

Skupno je bilo pregledanih 55 osnovnih šol. Od tega so osnovne šole dosegle naslednji delež ekoloških živil:

- 4 osnovne šole delež 12% in več,
- 10 osnovnih šol med 5% in 11%,
- 38 osnovnih šol manj kot 5%,
- pri 3 osnovnih šolah ni bilo mogoče preveriti deleža.

Ugotovitve v vrtcih za delež ekoloških živil

Skupno je bilo pregledanih 21 vrtcev. Od tega so vrtci dosegli naslednji delež ekoloških živil:

- 4 vrtci delež 12% in več,
- 5 vrtcev med 5% in 11%,
- 9 vrtcev manj kot 5%,

- pri treh vrtcih ni bilo mogoče preveriti deleža.

Ugotovitve na ostalih Zavodih za delež ekoloških živil

Skupno je bilo pregledanih 11 zavodov. Od tega so zavodi dosegli naslednji delež ekoloških živil:

- 1 zavod delež 12% in več,
- 0 zavodov med 5% in 11%,
- 4 zavodi manj kot 5%,
- pri 6 zavodih ni bilo mogoče preveriti deleža.

Skupne ugotovitve glede doseganja deleža živil iz shem kakovosti

Skupno je 24 javnih ustanov v obdobju nadzora doseglo delež živil shem kakovosti 20% in več, 8 javnih ustanov delež med 5% in 19%, 49 javnih ustanov delež maj kot 5%, pri šestih javnih ustanovah pa podatka o deležu ekoloških živil ni bilo mogoče preveriti.

Ugotovitve na osnovnih šolah za delež živil iz shem kakovosti

Skupno je bilo pregledanih 55 osnovnih šol. Od tega so osnovne šole dosegle naslednji delež živil iz shem kakovosti:

- 13 osnovnih šol delež 20% in več,
- 5 osnovnih šol med 5% in 19%,
- 33 osnovnih šol manj kot 5%,
- pri 4 osnovnih šolah ni bilo mogoče preveriti deleža.

Ugotovitve v vrtcih za delež živil iz shem kakovosti

Skupno je bilo pregledanih 21 vrtcev. Od tega so osnovne šole dosegle naslednji delež živil iz shem kakovosti:

- 8 vrtcev delež 20% in več,
- 3 vrtci med 5 in 19%,
- 8 vrtcev manj kot 5%,
- 2 vrtca ni bilo mogoče preveriti deleža.

Ugotovitve v ostalih Zavodih za delež shem kakovosti

Skupno je bilo pregledanih 11 zavodov. Od tega so zavodi dosegli naslednji delež živil iz shem kakovosti:

- 3 zavodi delež 20% in več,
- 0 zavodov med 5% in 19%,
- 3 zavodi manj kot 5%,
- pri 5 zavodih ni bilo mogoče preveriti deleža.

Povzetek nadzora v letu 2023

Glede na dejstvo, da pri nobeni od pregledanih javnih ustanov javni razpis še ni zaključen, niso dolžni izpolniti zakonsko določenih deležev ekoloških živil ter živil iz sheme kakovosti. Na podlagi navedenega so bili pregledi inšpekcije za kmetijstvo

osredotočeni na preventivni nadzor in opozarjanje, da je potrebno doseči zahtevane kvote ekoloških živil in živil iz ostalih shem kakovosti.

Pri samem nadzoru se je ugotovilo, da večina javnih ustanov svoje podatke zbira v računovodskih programih, ki jih potem pretvori za potrebe nadzora in naknadno za potrebe poročanja.

Ugotovilo se je, da manjši delež ustanov še ni seznanjen z dolžnostjo zagotoviti predvidene deleže živil. To se izkazuje tudi iz pridobljenih podatkov iz nadzora, kjer pri določenih zavodih sploh ni bilo mogoče pridobiti podatka o deležih oziroma sploh ne vodijo posebne evidence o nabavljenih živilih.

Večina ustanov je seznanjena z določili Uredbe o zelenem javnem naročanju in poskušajo doseči zakonsko določen delež, vendar pri tem izpostavljajo težavo, predvsem pri doseganju deleža ekoloških živil. Iz nadzora se je ugotovilo, da je velika večina ustanov dobro seznanjenih z zakonskimi zahtevami, vendar so hkrati opozorili, da bodo težko dosegli zastavljene deleže.

Splošno

Vinogradniške površine v RS so v povprečju zadnjih let, po podatkih iz registra pridelovalcev grozdja in vina (v nadaljevanju: RPGV) pri MKGP, razporejene v naslednjem razmerju vinorodnih dežel: 40 % površin vinogradov v Podravju, 16 % v Posavju in 44 % na Primorskem.

V RKG je vpisanih 14.357 ha vinogradov, pridelek se redno prijavlja iz 13.000 ha. Iz podatkov o rabi kmetijskih zemljišč pa je razvidno, da imamo na ozemlju RS nekaj manj kot 16.430 ha vinogradov. V RPGV je vpisanih 26.400 pridelovalcev grozdja in skoraj vsi so tudi pridelovalci vina, za stekleničenje je registriranih 2.700 pridelovalcev, od tega jih je 11 s količinami preko 500.000 litrov letno.

Značilna je velika razdrobljenost vinogradov. Največja razdrobljenost pridelave (manj kot 0,5 ha) je prisotna na območju Dolenjske (95%), Prekmurja (95%) in Bele krajine (94%). Najmanjša razdrobljenost pridelave je na območju Goriških Brd, kar 64 % pridelovalcev obdeluje več kot 1 ha vinogradov. Razdrobljenost pridelave je razvidna iz spodnje preglednice.

Preglednica 18: *Razdrobljenost pridelave* (velikostni razredi glede na površino vinogradov, ki jih obdeluje posamezen pridelovalec; vir: RPGV, stanje 11. 9. 2023)

Velikostni razred	Površina vinogradov (ha)	Št. pridelovalcev
< 0,1 ha	875 (6 %)	12034 (47 %)
0,1 – 0,5 ha	2089 (15 %)	9688 (38 %)
0,5 – 1 ha	1125 (8 %)	1590 (6 %)
1 – 2 ha	1463 (10 %)	1035 (4 %)
2 – 5 ha	2390 (17 %)	760 (3 %)
> 5 ha	6371 (44 %)	453 (2 %)

Letno se obnovi ali na novo zasadi v povprečju dobrih 300 ha vinogradov, kar ne zadostuje za enostavno reprodukcijo. Posledično se slabša starostna struktura vinogradov: 16 % vinogradov je starejših od 40 let, medtem ko je bilo pred 20 leti takih le 4 %. Največji delež vinogradov (do 25 let) je na Primorskem (70 %), medtem ko jih je v Podravju in Posavju le 50 %.

Na vinorodnem območju Slovenije pridelujemo 60 sort vinske trte, zastopanost glavnih sort je prikazana v preglednici 19.

Preglednica 19: Zastopanost glavnih sort vinske trte na vinorodnem območju Slovenije (vir RPGV, januar 2020).

Sorta	%
Laški rizling	11 % (1570 ha)
Refošk	9 % (1230 ha)
Chardonnay	8 % (1120 ha)
Sauvignon	7 % (1060 ha)
Malvazija	7 % (990 ha)
Merlot	5 % (690 ha)
Žametovka	5 % (680 ha)
Rumeni muškat	5 % (670 ha)
Rebula	4 % (600 ha)
Modra frankinja	4 % (600 ha)
Sivi pinot	4 % (510 ha)
Renski rizling	3 % (470 ha)

Po prvih ocenah Kmetijskega inštituta Slovenije o stanju kmetijstva v letu 2023 so pridelavo grozdja v letu 2023 zaznamovale neugodne vremenske razmere; pogoste padavine z neurji in točo so zelo negativno vplivale na količino in kakovost pridelanega grozdja. Trgatev se je v primerjavi s preteklimi leti pričela dva tedna kasneje in je bila že tretje leto zapored pridelana podpovprečna količina grozdja. V vinogradih naj bi bilo pridelano najmanj grozdja do zdaj, približno 76 tisoč ton, kar je 93 % pridelka v letu 2022 in 24 % pod povprečjem zadnjih petih let (2018-2022). Pridetek belih sort je bil manjši za 5 %, rdečih pa za 9 % in to v vseh slovenskih vinorodnih deželah.

Skromnejše zadnje letine (2021–2023) in majhne zaloge vina kažejo ugoden vpliv na rast odkupnih cen grozdja, ki naj bi bile po ocenah na podlagi trenutno razpoložljivih odkupnih cen SURS že tretje leto zapored višje. Rast odkupne cene grozdja v letu 2023 naj bi bila vsaj 15-odstotna, na letni ravni leta 2023 pa SURS napoveduje 7-odstotno zvišanje cen vina.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2023 v povprečju zvišali za 8 %.

Napovedano zvišanje cen grozdja ne bo vplivalo bistveno na ekonomske rezultate pri pridelavi grozdja za prodajo, ki so že mnogo let zelo slabi. Večletni ekonomski rezultati, ocenjeni na podlagi modelnih kalkulacij, namreč kažejo, da odkupne cene grozdja običajno zadoščajo komaj za pokritje variabilnih stroškov in amortizacije, neto dodana vrednost (t. i. dohodek, namenjen pokritju stroškov domačega dela, prispevkov za

socialno varnost in pravic iz dela) pri pridelavi grozdja pa je zelo majhna (v letih 2015–2022 med 4 in 7 EUR na uro vloženega dela).

Po podatkih RPGV se sicer približno 70 % pridelanega grozdja predela na kmetijskih gospodarstvih in proda kot vino, kar pridelovalcem omogoča doseganje večje dodane vrednosti.

Na obseg letnega pridelka vplivajo predvsem vremenske razmere v posameznem letu. Letno se pridelala med 63 in 89 mio litri vina, pri čemer ga je približno 20 % za samooskrbo, tako je registrirane pridelave letno 45-55 mio litrov. Glavnino pridelka predstavljajo kakovostna vina z zaščitenim geografskim poreklom (70 %).

Po podatkih SURS znaša poraba vina v RS 33 litra/leto na prebivalca (2020/2021).

Stanje zalog vina se je z uvedbo ukrepa destilacije vina v letu 2020 in 2021 dokaj normaliziralo (36 mio litrov v letu 2022).

Spremenjenim razmeram na trgu grozdja in vina sledi tudi delo inšpekcije za vinarstvo, ki temelji na učinkovitosti, kakovosti in odgovornosti. Za doseg zastavljenih ciljev so bili v okviru strategije dodatno okrepljeni notranji nadzorni mehanizmi, večja pozornost pa je bila namenjena tudi učinkoviti uporabi razpoložljivih virov.

Osnova za delo inšpekcije za vinarstvo je Zakon o vinu (v nadaljevanju: ZVin), ki daje vinarškemu inšpektorju naslednje pristojnosti:

- dostopati in pregledovati: vinograde, proizvodne obrate (kleti, polnilnice ipd.), skladišča, v katerih se skladiščijo grozdje, mošt, vino ali drugi proizvodi in enološka sredstva, stanovanjske prostore, v katerih se za promet namenjeni mošt, vino in drugi proizvodi pridelujejo ter v katerih se skladiščijo enološka sredstva, carinska skladišča v prisotnosti carinske službe, objekte, v katerih se grozdje, mošt, vino ali drugi proizvodi prodajajo končnemu potrošniku,
- pregledovati opremo za pridelavo grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov ter opremo za točenje vina,
- pregledovati grozdje, mošt, vino in druge proizvode v proizvodnem obratu, prevoznem sredstvu, prometu, vključno s ponudbo končnemu potrošniku, enološka sredstva, embalažo za mošt, vino in druge proizvode,
- pregledovati označbe na embalaži, ocene mošta, vina in drugih proizvodov, poročila pooblaščenih organizacij, analizne izvide, listine in druge dokumente, ki spremljajo grozdje, mošt, vino in druge proizvode, namenjene za promet, kletarsko evidenco, podatke iz registra vinogradov in registra kmetijskih gospodarstev ter drugo dokumentacijo o grozdju, moštu, vinu in drugih proizvodih pri pridelovalcih, predelovalcih, gostincih in trgovcih, vključno s promocijskim materialom,
- nadzirati izvajanje dela pooblaščenih organizacij,
- na stroške lastnika jemati vzorce grozdja, mošta, vina, drugih proizvodov in enoloških sredstev ter jih dati v analizo,
- organoleptično preizkusiti mošt, vino in druge proizvode.

Organiziranost in kadrovska struktura inšpekcije za vinarstvo

Zaposleni

Nadzor nad izvajanjem določb ZVin in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, je v letu 2023 izvajalo devet vinarskih inšpektorjev, ki so delo opravljali na območnih enotah po RS, v zmanjšanem obsegu tudi vodja inšpekcije za vinarstvo. V začetku leta 2023 se je upokojil vinarski inšpektor, ki ga je novo zaposlena inšpektorica nadomestila šele v jeseni.

V letu 2023 je bilo na področju vinarstva opravljenih manjše število inšpekcijskih nadzorov zaradi upokojitve vinarskega inšpektorja v začetku leta 2023, dolgotrajnih bolniških odsotnosti dveh vinarskih inšpektorjev ter večjega števila nadzorov v zvezi z Zakonom o nalezljivih boleznih v gostinskih lokalih v prvih treh mesecih 2022.

Dvojna pooblastila

Vinarski inšpektorji zaradi racionalizacije dela na osnovi pooblastil opravljajo tudi nadzore na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, kamor sodijo:

- turistična kmetija z nastanitvijo,
- izletniška kmetija,
- vinotoč,
- osmica.

Vinarski inšpektorji imajo pooblastila za nadzor nad neobdelanimi vinogradi na podlagi ZKZ.

Delo izven rednega delovnega časa

Izven delovnega časa je bilo po različnih vsebinah opravljenih več vrst nadzora in sicer:

- nadzor prometa z grozdem,
- obravnavanje prijav oziroma pobud, ki jih ni mogoče obravnavati v delovnem času,
- nadzor nosilcev dopolnilnih dejavnosti – turizem na kmetiji, ki opravljajo dejavnost predvsem ob koncu tedna,
- izvajanje izobraževanj s poudarkom na vinarskih vsebinah na sedežih Kmetijsko gozdarskih zavodov Slovenije.

Glede časovne razporeditve je bil nadzor prometa z grozdem in odkupa grozdja opravljen v času trgatve od začetka septembra do sredine oktobra.

Prijave so se izven delovnega časa obravnavale celo leto oziroma po potrebi.

Izven delovnega časa so potekala predavanja za vinogradnike na kmetijsko gozdarskih zavodih in društvih. Termine za predavanja določijo organizatorji (zavodi in društva) in jih prilagodijo slušateljem. To pomeni, da je bila večina predavanj izvedena v popoldanskih in večernih urah.

Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora

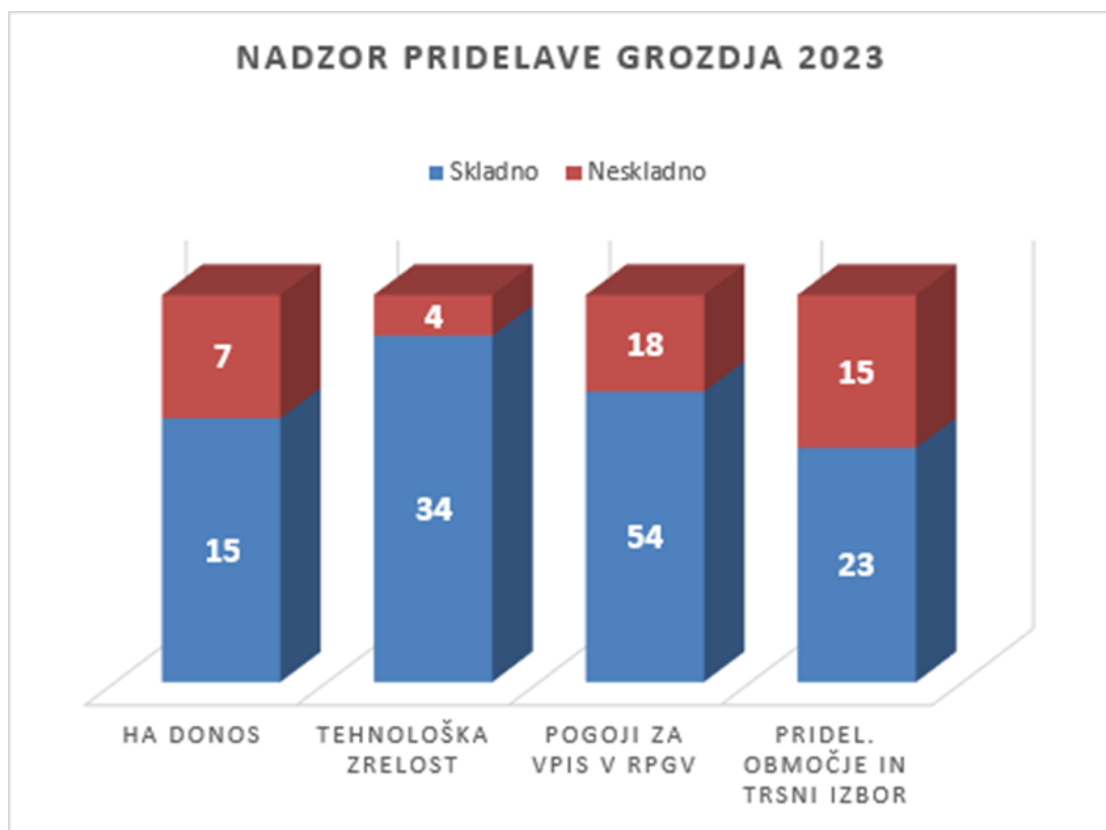
NADZOR PRIDELAVE GROZDJA IN VINA

Pridelava grozdja obsega vsa dela v vinogradu, vključno s trgatvijo grozdja.

Postopek pridelave vina se prične s pecljanjem in mletjem grozdja. Pri pridelavi rdečih vin sledi maceracija zrnatega grozdja, pri pridelavi belih vin se drozga običajno takoj stisne in razsluzi. Sledi alkoholno vrenje.

PRIDELAVA GROZDJA IN VINA

Prikaz števila opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave grozdja v letu 2023 je razviden iz slike 24.

Slika 24: Število opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave grozdja v letu 2023.

Trsni izbor in pridelava grozdja

Zakonodajalec določi meje pridelovalnih območij in jih uvrsti na seznam geografskih označb na podlagi elaborata o pridelovalnih območjih, ki ga pripravi pooblaščen organizacija. Na podlagi utemeljenega predloga pridelovalcev se lahko določijo meje vinorodnih krajev in vinorodnih leg, ki se jih uvrsti na seznam geografskih označb. Iz predloga pridelovalcev mora biti razvidno, da obstaja zanimanje za uporabo te

geografske označbe ter da agrobiološki in drugi dejavniki za območje upravičujejo uvrstitev le-tega na seznam geografskih označb.

Zakonodajalec po uradni dolžnosti črta iz seznama geografskih označb vse vinorodne kraje in vinorodne lege, za katere ugotovi, da se v zadnjem petletnem obdobju niso uporabljali pri označevanju mošta, vina in drugih proizvodov.

Na vinorodnem območju RS se lahko sadijo le tiste sorte vinske trte *Vitis vinifera*, ki jih določa trsni izbor, ki je bil dopolnjen leta 2021 in 2022. Tega določi minister na podlagi elaborata o pridelovalnih območjih. Pooblaščen organizacija v tem elaboratu ugotavlja primernost posamezne sorte vinske trte za posamezno pridelovalno območje glede na ampelografske značilnosti sorte, značaj vina, pridelanega iz te sorte in tržne zanimivosti sorte.

Vrhunec vinogradniških del je trgategv grozdja, ki se lahko izvede ob tehnološki zrelosti grozdja. Grozdje vsebuje med 150 in 250 gramov sladkorja na kilogram. Glavna sladkorja sta heksozi glukoza in fruktoza, majhen odstotek sladkorjev prispevajo pentoze (0,5 do 2,5 ^g/kg), ki ne fermentirajo. Ob zrelosti so najvažnejše sestavine grozdja sladkor, kisline (vinska, jabolčna, citronska...), mineralne, dušične in pektinske snovi, vitamini, dišeče in aromatične sestavine ter taninske snovi in barvila.

Če pridelovalec ne izpolnjuje pogojev glede trsnega izbora in pridelave grozdja, ima inšpektor pooblastilo, da:

- prepove sajenje in odredi uničenje trsov, ki niso v trsnem izboru,
- izloči iz prometa, zapleni, odredi predelavo ali odredi ustrezno označitev mošta, vina in drugih proizvodov:
 - če so pridelani iz grozdja vrst trte, ki niso *Vitis vinifera* ali ki niso križanec med *Vitis vinifera* in drugo vrsto rodu *Vitis*,
 - če so pridelani v RS iz grozdja medvrstnih križancev z vrsto *Vitis vinifera*,
 - ki ne ustrezajo predpisani kakovosti,
 - katerih dejanske lastnosti oziroma geografsko poreklo ne ustrezajo označenim,
- določi rok za ureditev stanja ali prepove opravljanje dejavnosti, če niso izpolnjeni predpisani pogoji o vpisu v register za pridelovalce in storitvene polnilce glede prostorov, opreme ali strokovne usposobljenosti pri pridelovalcih, gostincih, trgovcih, storitvenih polnilcih, pooblaščenih organizacijah in drugih.

Pri nadzoru vsebine trsnega izbora ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Pri nadzoru vinogradov, ki niso vpisani v RPGV, so bile ugotovljene površine, zasajene s samorodnico. Te površine so pridelovalci evidentirali v RKG z vrsto rabe - drugi trajni nasadi.

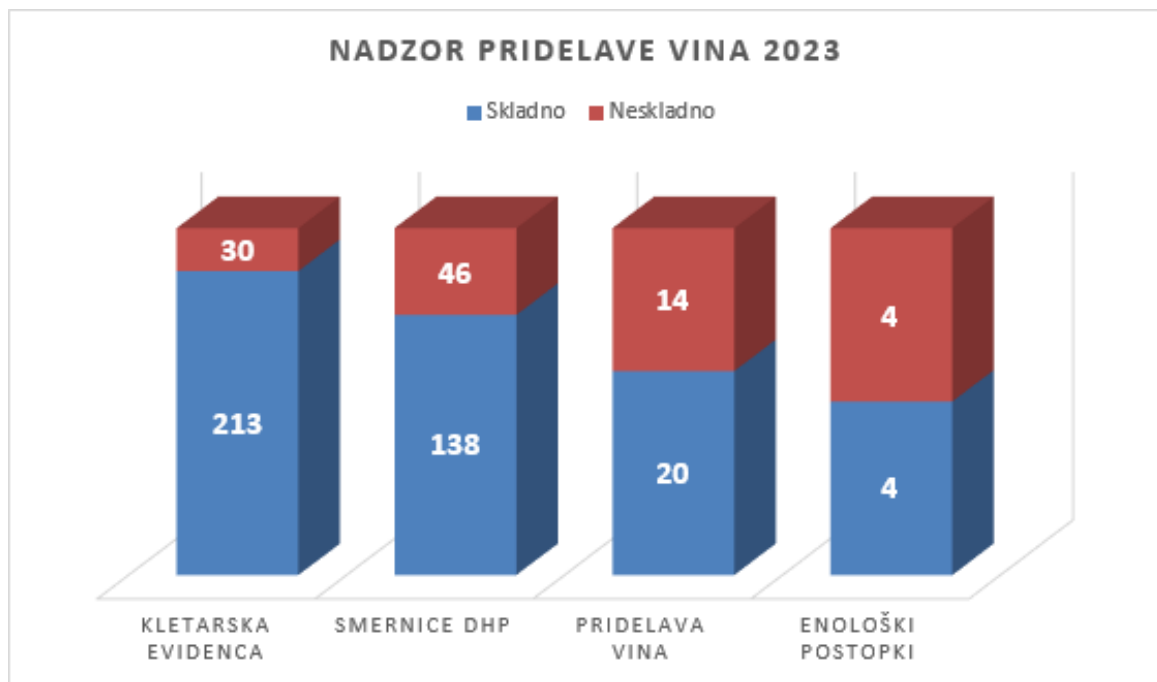
Zaradi ekološke pridelave grozdja in posledično obdelave vinogradov v smislu »permakulture« se že pojavljajo težave, ki jih navajajo obdelovalci sosednjih intenzivnih vinogradov, ki se nanašajo predvsem na širjenje bolezni in škodljivcev.

Po vsebinah pridelave grozdja je bilo opravljenih 330 pregledov in ugotovljenih 44 nepravilnosti. Vsebine nadzora pridelave grozdja so:

- omejitev največjega dovoljenega hektarskega pridelka grozdja: opravljenih je bilo 22 pregledov, ugotovljenih je bilo 7 nepravilnosti,
- tehnološka zrelost in kakovost grozdja: opravljenih je bilo 38 pregledov, ugotovljene so bile 4 nepravilnosti,
- izpolnjevanje pogojev za vpis v RPGV: opravljenih je bilo 72 pregledov, kjer je bilo ugotovljenih 18 nepravilnosti,
- pridelovalna območja in trsni izbor: opravljenih je bilo 198 pregledov, ugotovljenih je bilo 15 nepravilnosti.

Pridelava mošta, vina in drugih proizvodov ter uporaba enoloških postopkov in sredstev

Prikaz števila opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave vina v letu 2023 je razviden iz slike 25.

Slika 25: Število opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave vina v letu 2023.

Nadzor nad pridelavo in dodelavo grozdja, mošta in vina se vrši pri pridelovalcih oziroma na mestu pridelave ter obsega naslednje vrste nadzora:

- nadzor varnosti (ostanki pesticidov, onesnaževala, alergeni in druge snovi),
- preverjanje kakovosti,
- preverjanje geografskega porekla,
- ustrezna registracija pridelovalca – vpis v registre,

- sledljivost pridelave,
- sledljivost nabave enoloških sredstev, fitofarmaceutskih sredstev, čistil,
- sledljivost prodaje vina,
- nadzor vodenja evidenc (kletarska evidenca, uporaba enoloških sredstev, uporaba FFS, uporaba čistil),
- nadzor higienskih pogojev v kleti,
- nadzor tehničnih pogojev za predelavo grozdja v vino,
- obvladovanje kritičnih kontrolnih točk pri predelavi,
- umik/odpoklic nevarnega izdelka.

S ciljem, da se zajame čim širši spekter pridelovalcev, se nadzor nad pridelavo in dodelavo grozdja, mošta in vina razdeli med naslednje vrste pridelovalcev:

- *Pidelovalci, ki imajo dovoljenje za stekleničenje* in so si v zadnjem letu pridobili odločbe za ocenitev pridelanega vina.
- *Pidelovalci, ki imajo dovoljenje za stekleničenje* in si v zadnjem letu niso pridobili odločbe za ocenitev pridelanega vina. Ti pridelovalci lahko brez ocene tržijo samo vino brez geografskega porekla in navedbe sorte, ki se lahko daje v promet izključno kot originalno polnjeno vino. Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da tržijo neocenjeno originalno polnjeno vino z navedenim geografskim poreklom ali celo navedeno sorto in/ali letnik.
- *Pidelovalci, ki nimajo dovoljenja za stekleničenje* in so si v zadnjem letu pridobili odločbe za ocenitev. Ti pridelovalci lahko tržijo samo neoriginalno polnjeno vino v svojem proizvodnem obratu ali na registrirani dodatni lokaciji vinske kleti ali dajo vino služnostno stekleničiti za to dejavnost registriranemu samostojnemu podjetniku ali pravni osebi.
- *Pidelovalci, ki nimajo dovoljenja za stekleničenje* in si v zadnjem letu niso pridobili odločbe za ocenitev. Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da tržijo neocenjeno neoriginalno polnjeno vino.
- *Pidelovalci, ki so prijavili količino pridelka, ki odstopa od večletnega povprečja* (manj kot 5.000 kg grozdja na hektar ali več kot 16.000 kg grozdja na hektar). Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da niso prijavili celotne količine pridelanega grozdja oziroma so kot svoj pridelek prijavili grozdje, ki ga niso pridelali sami ali pa imajo neurejeno stanje površin v RPGV.

Postopek pridelave vina se prične s pecljanjem in mletjem grozdja. Mletje ali drozganje se izvaja s posebnimi mlinci, ki grozdnih jagod ne zmeljejo v celoti, temveč samo povzročijo, da jagodna kožica počne. Običajno se, predvsem v sodobni pridelavi vina, pri drozganju v pecljalniku ločijo jagode od pecljev. Pri pridelavi rdečih vin drozganju sledi maceracija zmletega grozdja. Maceracija omogoča podaljšan stik grozdnega soka s trdnimi deli grozdnih jagod. Pri tem je posebej pomemben stik soka s kožico jagode, saj se pri tem izvaja ekstrakcija barve, arom, taninov in drugih snovi. Dolžina maceracije je odvisna od sorte grozdja in lahko traja več dni. Pri pridelavi rdečih vin se v postopku maceracije že začne alkoholno vrenje.

Pri pridelavi belih vin se maceracija izvaja pri proizvodnji t. i. oranžnih vin. Drozga se običajno takoj stisne, mošt, ki pri tem nastane pa se pri belih sortah praviloma še predbistri oziroma razsluzi. Z razsluzevanjem se odstranijo različne snovi, ki sedimentirajo in povzročajo preveliko motnost mošta.

Mošt se nato pretoči v sode ali jeklene cisterne. Tu se običajno opravi tudi mlečnokislinska fermentacija ali razkis. S tem kletarji motečo jabolčno kislino v grozdu spremenijo v bolj prijetno mlečno, potem pa se prične končna fermentacija ali alkoholno vrenje. Ta faza predstavlja glavni del pridelave vina, v njej pa kvasovke, ki so iz grozdnih jagod prešle v drozgo in mošt ali naknadno dodane selekcionirane kvasovke pretvarjajo sladkor v alkohol. Pri tem nastaja še vrsta stranskih produktov, ki kasneje vplivajo na aromo in značilnosti vina. Po končani fermentaciji, ko je večina sladkorjev pretvorjena v alkohol, se intenzivnost vrenja zmanjša, v vinu, ki nastane, pa vedno ostane nekaj ne povretega sladkorja.

Vse faze pridelave grozdja morajo slediti smernicam dobre higienske prakse (v nadaljevanju: smernice DHP). Naknadni nadzor nad dodelavo grozdja, mošta in vina se v fazi prometa z vinom opravi na podlagi nadzora evidence o uporabi FFS in nadzora kletarske evidence, kjer morajo biti zavedeni tudi vsi enološki postopki, ki so bili izvedeni pri pridelovalcih na mestu pridelave.

ZVin dovoljuje uporabo le predpisanih enoloških postopkov in enoloških sredstev pri pridelavi vina.

Glede vodenja kletarske evidence inšpektorji ugotavljajo, da jo dosledno vodijo predvsem večji pridelovalci, pri manjših pa se opažajo pomanjkljivosti, predvsem pri evidentiranju prodaje vina. Glede na to, da so pridelovalci vina, ki so fizične osebe, obdavčeni po katastrskem dohodku in niso zavezanci za izdajo računov, je otežen nadzor količin. Nadzor nad pridelanimi in prodanimi količinami omogočajo podatki o prijavi pridelka in zalog, podatek o stanju količin v kleti, razlika med pridelanimi količinami in stanjem v kleti, ob upoštevanju lastne porabe, je prodana količina vina, ki mora biti razvidna iz kletarske evidence.

Kletarska evidenca je sestavni del smernic DHP za predelavo grozdja v vino.

Dobra higienska praksa za predelavo grozdja v vino vključuje vse faze od trgatve grozdja do prodaje vina in s tem zagotavlja visoko raven varovanja zdravja potrošnikov vina.

Z upoštevanjem Uredbe (ES) št. 178/2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje se zmanjšujejo ovire za promet z vinom znotraj EU.

Po Uredbi (ES) št. 852/2004 o higieni živil je za zagotovitev varnosti hrane potreben celovit pristop od kraja primarne proizvodnje do vključno dajanja proizvodov v promet. Vsak nosilec živilske dejavnosti v živilski verigi mora zagotoviti, da varnost hrane ni ogrožena.

Za zagotavljanje javnega zdravja je določeno, da morajo za nadzor nad dejavniki tveganja za varnost vina in hkrati vso odgovornost prevzeti vinarji sami. Smernice, ki so zasnovane na načelih HACCP, spodbujajo uporabo ustreznih higienskih praks na kmetiji, zato pridelovalcem in predelovalcem svetujemo njihovo uporabo, lahko pa si

tudi sami ustvarijo lasten sistem nadzora nad dejavniki tveganja. Nadzor pridelovalca ali predelovalca nad tveganji pa ne nadomešča uradnega nadzora.

V kolikor kakšna od tradicionalnih metod proizvodnje, predelave, distribucije ali zaradi posebnih geografskih pogojev odstopa od ustaljene prakse, se zahteve lahko prilagodijo na nacionalnem nivoju.

Nosilci živilske dejavnosti vzpostavijo, izvajajo in vzdržujejo redne postopke, ki temeljijo na načelih HACCP ter vzpostavijo vodenje evidenc, sorazmernih z vrsto in velikostjo živilske dejavnosti, kar dokazuje učinkovito uporabo ukrepov. Evidenca morajo biti sproti osvežene, hranjene skozi ustrezno obdobje in vedno na voljo pristojnemu nadzornemu organu.

Zaradi registracije obrata vsak nosilec živilske dejavnosti na način, ki ga zahteva ustrezen pristojni organ, le-tega obvesti o vsakem novem obratu pod njegovim nadzorom, ki opravlja katero koli stopnjo proizvodnje, predelave in distribucije hrane in sproti sporoča pomembne spremembe.

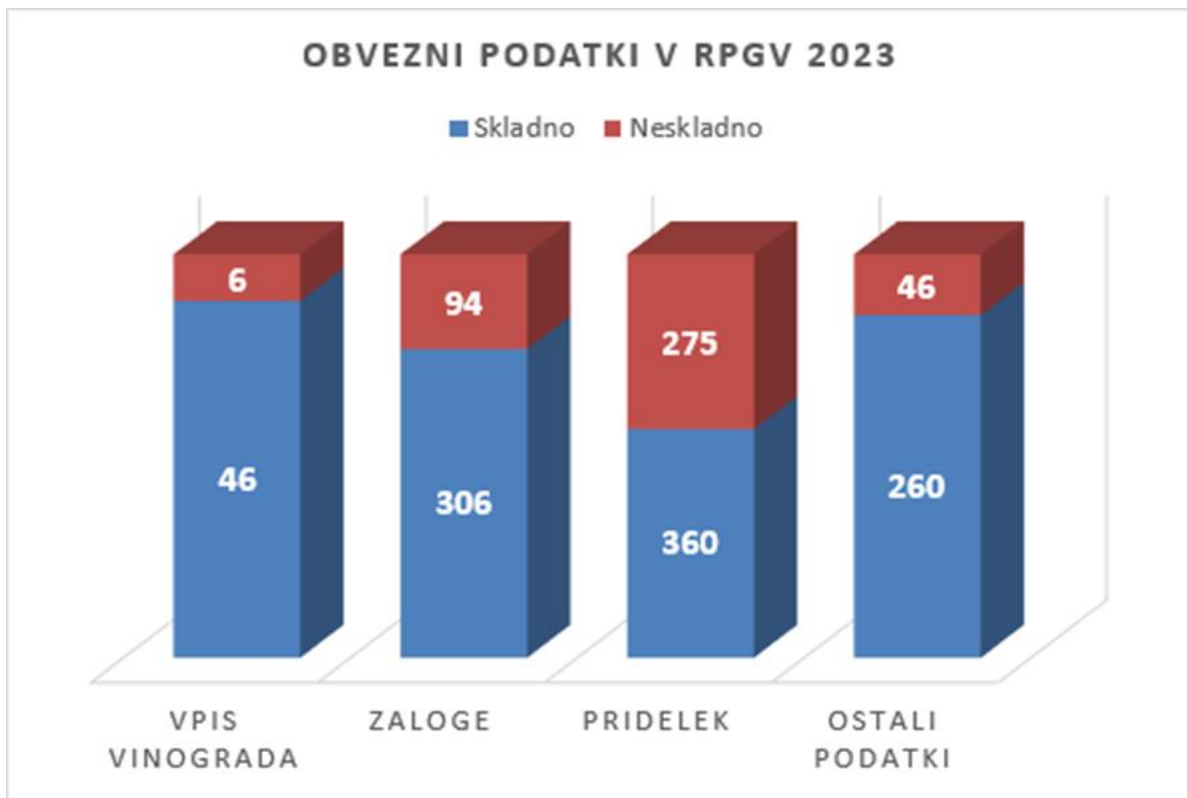
Po vsebinah pridelave grozdja, mošta in vina je bilo opravljenih 469 pregledov in ugotovljenih 94 nepravilnosti:

- vodenje kletarske evidence o pridelavi: opravljenih je bilo 243 pregledov, ugotovljenih je bilo 30 nepravilnosti,
- smernice dobre higienske prakse: opravljenih je bilo 184 pregledov in ugotovljenih 46 nepravilnosti,
- postopki pridelave mošta, vina: opravljenih je bilo 34 pregledov, ugotovljenih je bilo 14 nepravilnosti,
- nadzor uporabe enoloških postopkov in sredstev: opravljenih je bilo 8 pregledov, ugotovljene so bile 4 nepravilnosti.

REGISTER PRIDELOVALCEV GRODZJA IN VINA - RPGV

Inšpekcija za vinarstvo vrši administrativni nadzor podatkov o pridelovalcih in dodelovalcih grozdja in vina v RPGV-ju, ki ga vodi MKGP. Preverja se podatke po različnih vsebinah, in sicer vsebine izpolnjevanja pogojev za vpis pridelovalcev v register, pogojev za uporabo zaščitene geografske oznake, pogojev za pridelavo grozdja in vina, pravilnost vpisane sorte, števila trsov in sadilne razdalje, prijavljene zmanjšane količine pridelka, izvedenih enoloških postopkov in prijava obveznih podatkov v RPGV (vpis vinograda, prijava zaloga, prijava pridelka).

Skupno je bilo opravljenih 1.389 preverb podatkov v RPGV in ugotovljenih 421 nepravilnosti. Največji delež nadzora predstavlja nadzor vpisanih obveznih podatkov v registru, to je vpis vinogradniških površin nad 5 arov, vsakoletna prijava zaloga vina in prijava pridelka grozdja, mošta in vina. Prikaz števila ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah obvezne prijave površin vinogradov, pridelka grozdja, mošta in vina, zaloga vina ter ostalih obveznih podatkov v letu 2023 je razviden iz slike 26.

Slika 26: Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah obvezne prijave površin vinogradov, pridelka grozdja, mošta in vina, zalog vina ter ostalih obveznih podatkov v letu 2023.

Nadzor prijave obveznih podatkov v RPGV obsega nadzor:

- površine vinogradov, ki so večji od 5 arov in niso evidentirani v RPGV,
- prijave pridelka grozdja, mošta in vina,
- prijave zalog vina,
- hektarski pridelki letnika (nad/pod povprečjem),
- prijave enoloških postopkov,
- preverbo pogojev za uporabo geografskega porekla,
- pravilnosti prijave sorte in števila trsov.

Nadzor prijave obveznih podatkov v RPGV se vedno prične z administrativnim nadzorom. V večini primerov se lahko inšpekcijski postopek tudi konča z administrativnim pregledom. Podatke o pridelku grozdja, mošta, vina oziroma drugih proizvodov in zalog vina morajo upravni enoti sporočiti pridelovalci, ki:

- obdelujejo najmanj 0,1 ha (10 ar) vinogradov,
- del ali celoten pridelek grozdja, mošta, vina oziroma drugih proizvodov tržijo ne glede na površino.

Vpis vinogradov

V RPGV so se dolžni vpisati vsi pridelovalci, ki obdelujejo nad 0,05 ha (5 ar) površine vinogradov.

Tako je v RPGV vpisanih 26.400 pridelovalcev grozdja in skoraj vsi so tudi pridelovalci vina. Za stekleničenje je registriranih dobrih 2.700 pridelovalcev, od tega je 11 pridelovalcev s količinami preko 500.000 litrov letno.

Strmo narašča vključenost kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo grozdja - v letu 2022 je bilo v ekološko pridelavo vključenih 955 ha vinogradov, kar predstavlja skoraj trikratno povečanje v primerjavi z letom 2010.

Ocenjuje se, da je v RS nekaj manj kot 16.500 ha obdelanih vinogradov, v RPGV pa je vpisanih 14.357 ha, pri čemer se pridelek prijavlja iz 13.000 ha. Glede na te podatke je pridelek iz ostalih površin neevidentiran in lahko njegovo količino le ocenimo. Inšpekcija za vinarstvo na podlagi ZVin izvaja nadzor nad obvezo vpisa vinogradov v register. Ugotavljamo, da so vinogradi, ki niso vpisani v register, izredno majhni in razdrobljeni, zato njihovi obdelovalci niso zavezanci za vpis v RPGV. V naravi gre za vinograde, ki so manjši od 0,5 ar ter so v naravi opuščene in zaraščene terase ali manjši vinogradi z večjo medvrstno razdaljo.

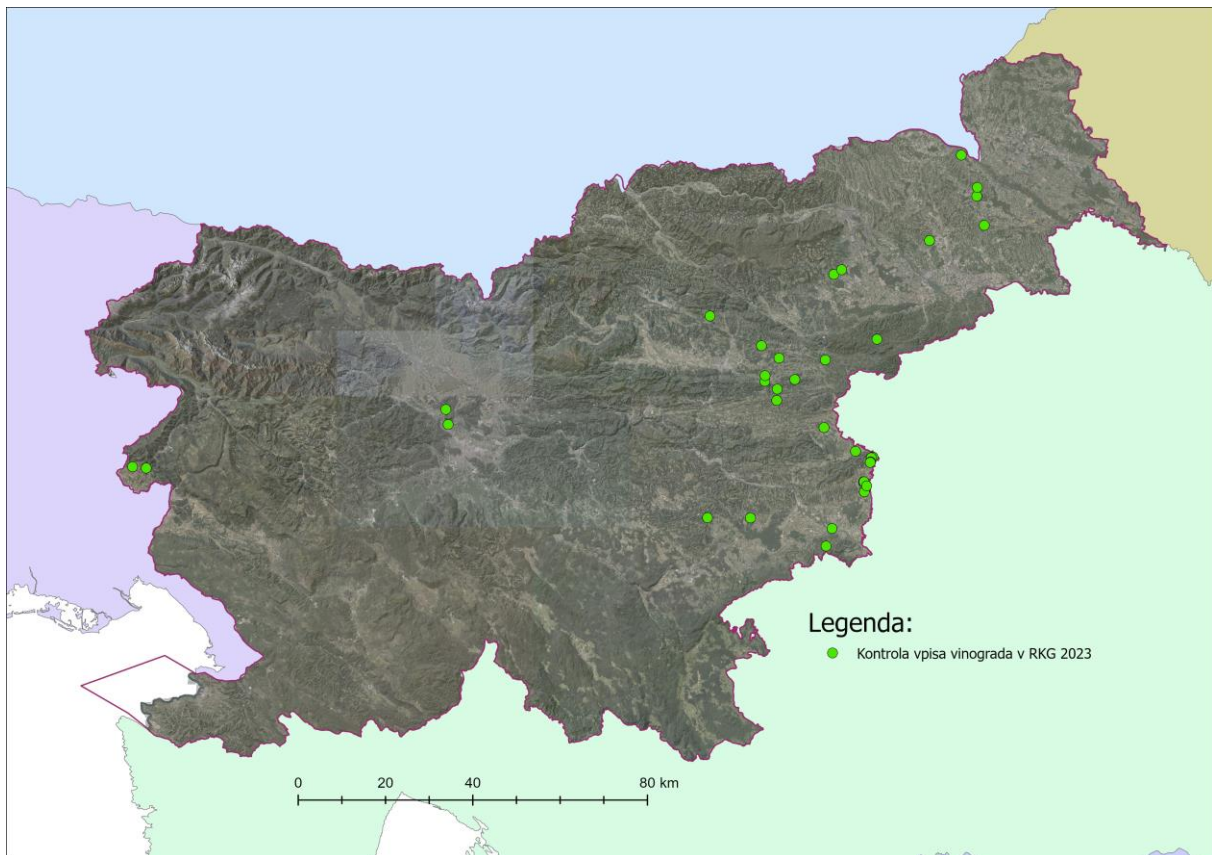
Vinarski inšpektorji pregledujejo podatke v registru na osnovi izpisov iz RKG in ortofoto posnetkov, v primeru nejasnosti glede opuščanja in zaraščanja pa se opravi tudi terenski ogled vinograda.

V Podravju se zaradi stečaja nekaj večjih vinarskih podjetij izredno povečuje obseg zapuščenih vinogradov. Neobdelani vinogradi so prav tako posledica neurejenega nasledstva gospodarjev vinogradniške kmetije in tudi zato, ker Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS težko najde novega zakupnika, ki bi obdeloval slabo vzdrževane vinograde.

Manjši vinogradniki krčijo vinograde, a ob tem pozabijo na obveznost izbrisa vinogradniških površin oziroma vinograda iz RPGV.

Po vsebini nadzora obveznosti vpisa vinogradov v RPGV je bilo opravljenih 52 nadzorov in ugotovljenih 6 nepravilnosti.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih nadzorov po vsebini vpisa vinogradov v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023 je razvidna iz slike 27.

Slika 27: Lokacije opravljenih nadzorov po vsebini vpisa vinogradov v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023.

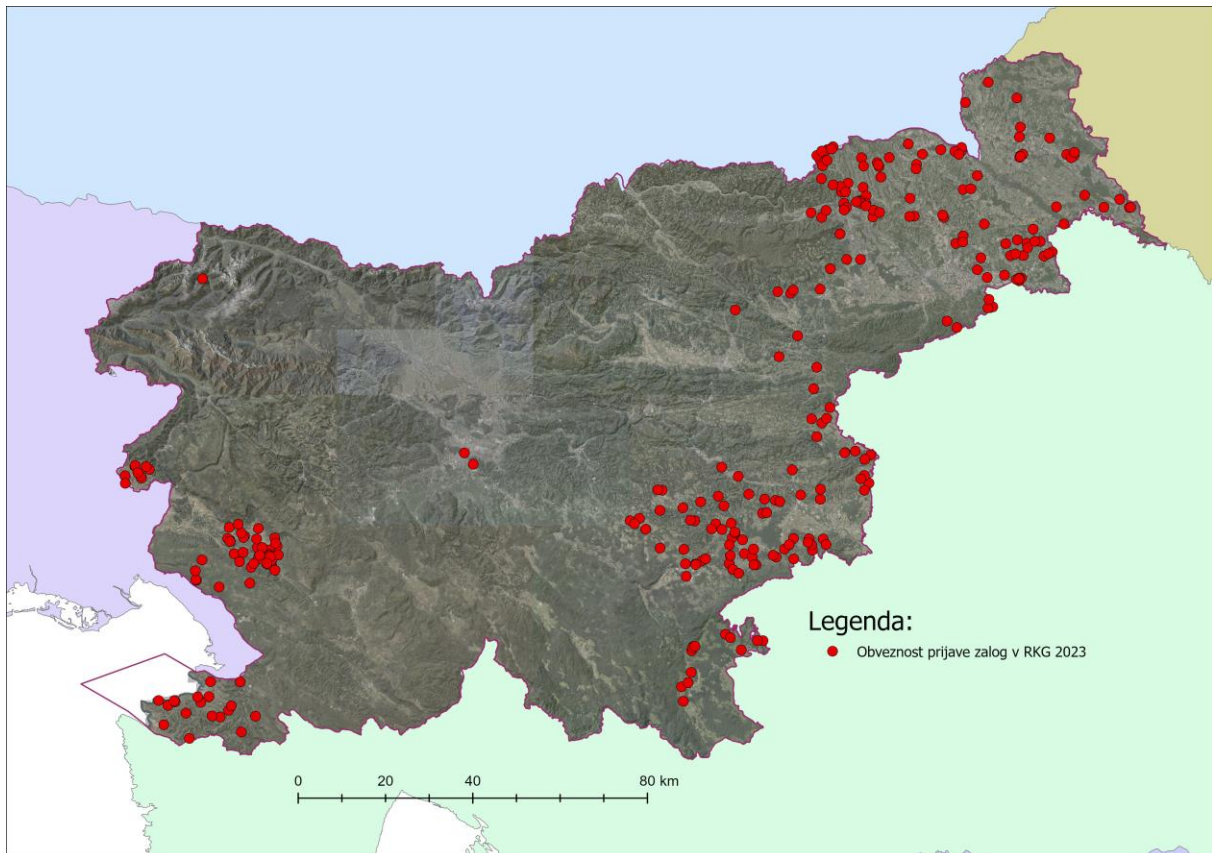
Prijava zalog vina

Namen nadzora prijave zalog vina je zmanjšati delež pridelovalcev, ki ne prijavijo zalog ter s tem preprečiti promet z grozdem in vinom brez ustreznih listih.

ZVin v 7. alineji prvega odstavka 15. člena določa, da se v RPGV vpišejo podatki o zalogah mošta, vina in drugih proizvodov. Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina v 17. členu določa, da mora pridelovalec do 7. septembra prijaviti zaloge vina na dan 31. julij v letu prijave.

Po vsebini obveznosti prijave zalog vina je bilo opravljenih 400 pregledov in ugotovljenih 94 primerov z nepravilnostmi.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave zalog vina v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023 je razvidna iz slike 28.

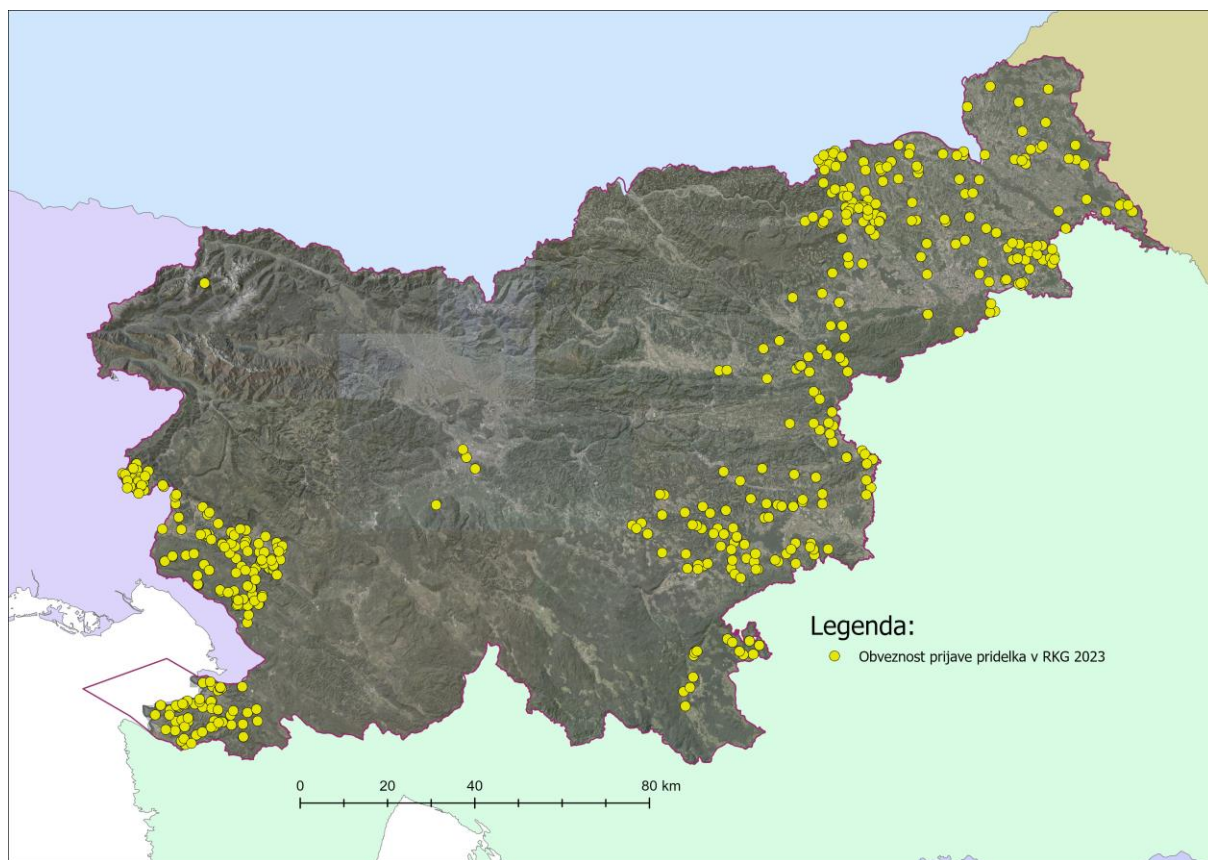
Slika 28: Lokacije opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave zalog vina v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023.

Prijava pridelka grozdja, mošta in vina

Namen nadzora je zmanjšati delež pridelovalcev, ki ne prijavijo pridelka grozdja, mošta in vina ter s tem preprečiti promet z grozdom in vinom brez ustreznih listih.

ZVin v 6. alineji prvega odstavka 15. člena določa, da se v RPGV vpišejo podatki o pridelku: količina pridelanega grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov po sortah vinske trte, geografskem poreklu, podatki o odkupljenih in prodanih količinah, o enoloških postopkih ter ocenah mošta, vina in drugih proizvodov, pri pridelavi vrhunskega vina z zaščitnim geografskim poreklom pa tudi sladkorna stopnja v grozdu ob trgatvi. Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina v 13. členu določa, da morajo pridelovalci vsako leto, najpozneje do 20. novembra prijaviti celoten pridelek grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov, vključno s pridelkom, namenjenim za lastno porabo. Pridelek grozdja iz kasnejših posebnih trgatav, ki se zgodijo po 20. novembru, pa morajo pridelovalci prigrasiti najkasneje dvajset dni po opravljeni trgatvi, ob predložitvi zapisnika o ogledu pooblaščenice organizacije.

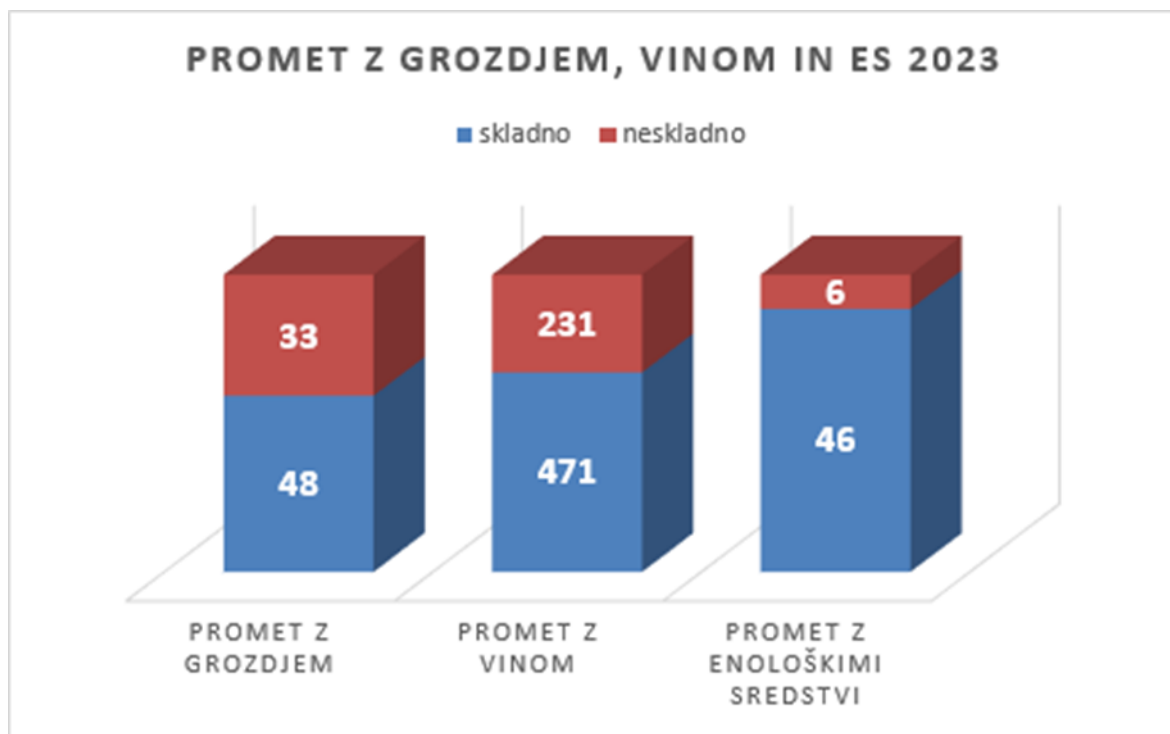
Po vsebini obveznosti prijave pridelka je bilo opravljenih 653 pregledov in v 275 primerih so bile ugotovljene nepravilnosti. Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave pridelka v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023 je razvidna iz slike 29.

Slika 29: Lokacije opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave pridelka v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2023.

PROMET Z GROZDJEM, MOŠTOM IN ENOLOŠKIMI SREDSTVI

Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah prometa z grozdzem, vinom in enološkimi sredstvi v letu 2023 je razvidno iz slike 30.

Slika 30: Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah prometa z grozdzem, vinom in enološkimi sredstvi v letu 2023.

Promet z grozdzem

Nadzor prevoza grozdja se je opravljal z namenom povečanja deleža prijavljenega pridelka grozdja in omejevanja nelojalne konkurence registrirani pridelavi vina. Pri nadzoru sodelujejo predstavniki Policije ali FURS, ki ustavijo vozilo in legitimirajo voznika, saj vinarski inšpektorji nimajo pooblastil za ustavljanje vozil v prometu.

ZVin v drugem odstavku 45. člena določa, da morajo grozdje, mošt, vino in druge proizvode iz grozdja in vina v prometu spremljati predpisane listine. Te niso potrebne v primerih iz 9. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273 - to je, če vinski proizvodi, ki se prevažajo od vinograda do prostorov za pridelavo vina, med prostoroma istega podjetja ali med prostori v lasti skupine pridelovalcev, brez spremembe lastnika, če se prevoz izvede za namene pridelave vina, predelave, skladiščenja ali stekleničenja, kadar celotna cestna razdalja ne presega 70 kilometrov in se prevoz izvede izključno na ozemlju ene same države članice ali ga odobrijo pristojni organi zadevnih držav članic. Pri razdalji nad 70 km ali če grozdje vozi kupec oziroma nekdo v njegovem imenu, pa mora prevoz grozdja obvezno spremljati spremni dokument.

Ustrezne listine določata Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/273 in Pravilnik o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom.

Spremni dokument za prevoz grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov s poreklom v Republiki Sloveniji, ki se začne in konča na ozemlju Republike Slovenije, mora vsebovati podatke iz priloge V Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273 in je lahko:

- na obrazcu, ki je priloga Pravilnika o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom,
- na obrazcu, ki je priloga Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273,
- katerikoli drug dokument z zahtevanimi podatki, iz katerih je razvidno kdo, kdaj, kam, komu in koliko grozdja prevaža, katero grozdje in kdo je grozdje pridelal.

Vsak spremni dokument mora biti izpisan v treh izvodih, v vseh primerih imata uradno izdani izpolnjeni spremni dokument in drug dokument, z vsemi zahtevanimi podatki, enako vrednost.

Spremni dokument izpolni pridelovalec sam in je sestavljen iz izvirnika in dveh kopij. Če je dokument potrjen s strani uradnega organa, služi tudi kot dokazilo o poreklu pridelka. Za namen prevoza pa imata uradno izdani izpolnjeni spremni dokument in dokument, z vsemi zahtevanimi podatki, ki ga izpolni pridelovalec sam, enako vrednost.

V primeru nakupa grozdja kopijo spremnega dokumenta obdrži pridelovalec, izvirnik kupec posreduje na upravno enoto, ki mu vpiše kupljen pridelek, drugo kopijo pa obdrži kupec.

V primeru prodaje končnemu potrošniku, kupec obdrži kopijo spremnega dokumenta, pridelovalec pa izvirnik posreduje na upravno enoto, ki mu razknjiži grozdje kot prodano končnemu potrošniku, drugo kopijo pa obdrži.

Izvod spremnega dokumenta mora imeti voznik pri sebi za vsak prevoz posebej.

Grozdje za predelavo v vino in nadaljnje trženje lahko kupijo samo samostojni podjetniki ali pravne osebe. Fizične osebe lahko kupijo grozdje le za lastno porabo in ne za nadaljnji promet z vinom. Izjema so fizične osebe, ki imajo po četrtem odstavku 13. člena ZVin zaradi naravne nesreče pridelek grozdja zmanjšan za več kot 60 % glede na triletno povprečje – ti lahko kupijo grozdje tudi za nadaljnjo prodajo vina. V tem primeru se prijava grozdja opravi na ime pridelovalca, vino pa na ime kupca. Kot naravna nesreča se šteje tudi nesreča na mikrolokaciji, ki jo takoj po nastanku nesreče evidentira strokovna organizacija (Kmetijsko gozdarski zavod Slovenije, strokovne službe občine ali Uprava RS za zaščito in reševanje).

Spremni dokument za prevoz grozdja po RS v proizvodni obrat na razdalji do 70 km ni potreben, razen v primerih, ko prevoz vrši kupec. Če razdalja presega 70 km, mora prevoz grozdja spremljati spremni dokument, tudi če prevoz grozdja vrši pridelovalec do svojega proizvodnega obrata.

Če pridelovalec grozdja proda pridelek grozdja kleti, pridelovalec grozdja za prevoz grozdja do kleti ne potrebuje spremnega dokumenta, če razdalja ne presega 70 km. Kupec (klet) v tem primeru opravi prijavo pridelka grozdja v imenu pridelovalca.

Če pa je kupec grozdja fizična oseba, ki grozdje kupuje za lastne potrebe in ga tudi prevaža sam, potrebuje spremni dokument, prijavo pridelka grozdja pa v tem primeru opravi pridelovalec sam.

Če se grozdje prodaja (npr. na tržnici), je za prevoz grozdja od vinograda do prodajnega mesta potreben spretni dokument ne glede na razdaljo, saj tržnica ni proizvodni obrat.

Pri prevozu grozdja ali vina med državami je potreben spretni dokument na podlagi a) alineje 1. odstavka 10. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273.

V letu 2023 so bili pregledi prometa z grozdom opravljene na mestu odkupa grozdja pri odkupovalcih vina, ki so praviloma večje kleti, ki izpolnjujejo pogoje za odkup grozdja za nadaljnjo predelavo.

Opravljenih je bilo 81 nadzorov pri pridelovalcih, ki so vršili promet z grozdom, ugotovljenih je bilo 33 nepravilnosti.

Pri nadzoru prometa z grozdom v času trgatve smo ugotovili, da se je nedovoljen promet z grozdom med pridelovalci, ki opravljajo dejavnost kot fizične osebe, zmanjšal. Enako velja tudi za nedovoljen promet z grozdom med različnimi vinorodnimi okoliši za pridelavo kakovostnih vin, zmanjšal se je tudi delež prometa z vinom brez predpisanih listin, k čemur je prispevala tudi sprememba zakonodaje v letu 2013, s katero se je omejil promet z neoriginalno polnjenim vinom samo pri samem pridelovalcu v njegovi kleti, na turističnih kmetijah z lastno pridelavo vina in na dodatnih lokacijah vinskih kleti.

Promet z vinom

Ob kontroli prometa z vinom se je izvajal poostren nadzor označevanja in oglaševanja, ki se je izvajal na maloprodajnih mestih (trgovine), v vinotekah, pri veleprodaji, pri uvoznikih, na spletnih straneh, pri pridelovalcih in na njihovih dodatnih lokacijah ter v kmetijskih trgovinah, v gostinskih objektih in na turističnih kmetijah.

Na registriranih dodatnih lokacijah vinskih kleti se je ob nadzoru prometa z vinom hkrati preverjal vpis in delovanje dodatnih lokacij vinskih kleti, ki so registrirane na celotnem območju RS. V njih se lahko vrši tudi promet z neoriginalno polnjenim vinom v imenu pridelovalca. Z rednimi nadzori in ureditvijo vpisov dodatnih lokacij v RPGV ter z izbrisi nedelujočih dodatnih lokacij, se bo posodobil RPGV.

V letu 2023 je bila večja pozornost namenjena nadzoru prometa z nizkocenovnim uvoženim vinom, ki se nahaja v različnih trgovskih verigah, po trgovskih centrih na območju celotne RS. Z vzorčenjem omenjenega vina se je preverjala kakovost in primernost za promet, hkrati pa tudi ustreznost označevanja vina.

Po vsebini nadzora prometa z vinom je bilo skupno opravljenih 835 nadzorov in ugotovljenih 270 nepravilnosti.

Promet z enološkimi sredstvi

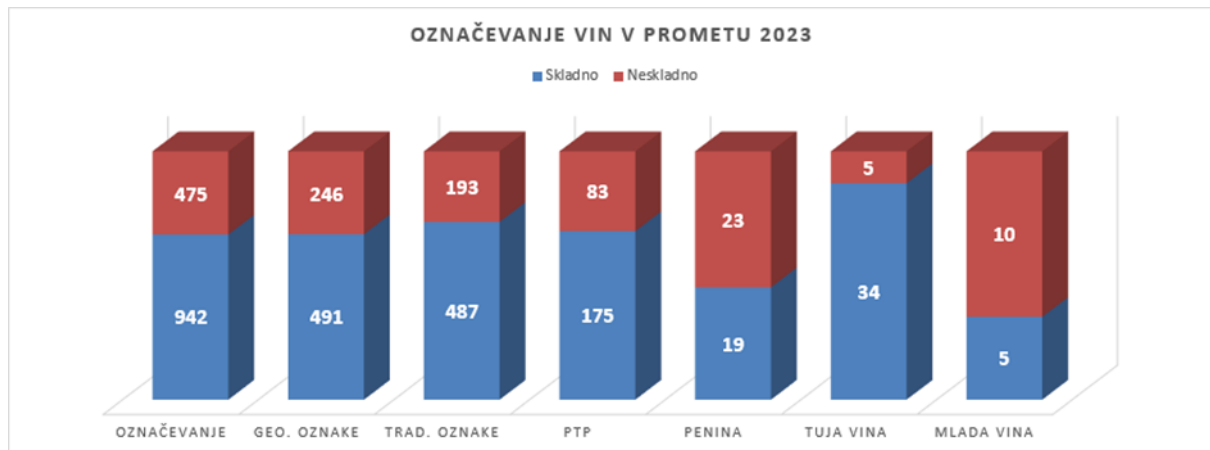
Nadzor prometa z enološkimi sredstvi se je vršil v času pred trgatvijo. Pregledovali so se pogoji za prodajo enoloških sredstev in opremljenost s predpisanimi deklaracijami, ki morajo biti izpisane v slovenščini. Opravljena so bila vzorčenja naključno izbranih

enoloških sredstev v prometu z namenom nadzora nad morebitno vsebnostjo nedovoljenih snovi.

Opravljenih je bilo 52 pregledov, ob katerih je bilo ugotovljenih 6 nepravilnosti.

Označevanje vina in enoloških sredstev

Število o podatkih nadzora in število ugotovljenih nepravilnosti po vsebinah označevanja vina v letu 2023 je razvidno iz slike 31.

Slika 31: Podatki nadzora in število ugotovljenih nepravilnosti po vsebinah označevanja vina v letu 2023: geografske označbe, tradicionalni izrazi, penine, tuja in mlada vina.

Z nadzori glede označevanja in oglaševanja vina se zagotavlja varovanje potrošnikov pred zavajajočim označevanjem in oglaševanjem (preverjanje geografskega porekla, izpisa deklaracije, prehranskih in zdravstvenih trditev, uporabo blagovnih znamk in podatkov), ki bi potrošnika zavajali ali spravili v zmotu.

Označevanje vina

ZVin določa, da se za označevanje mošta, vina in drugih proizvodov (na etiketah, embalaži, dokumentih in reklamnem gradivu, pri ponudbi končnemu potrošniku) lahko uporabljajo le predpisane označbe in embalaža. To dvoje potrošnika ne sme zavajati v zmotu glede geografskega porekla, kakovosti, sestavin, sort grozdja, morebitnih odlikovanj, pridelovalcev, posebnih postopkov pridelave ter drugih lastnosti mošta, vina in drugih proizvodov. Označevanje vina urejajo evropski predpisi o skupni ureditvi trgov kmetijskih proizvodov, med katere sodi tudi trg z vinom (Uredba (EU) št. 1308/2013 in Delegirana uredba Komisije (EU) št. 2019/33). V delih, ki niso urejeni s sektorskimi predpisi za vino, velja za označevanje vina in drugih proizvodov vinske trte horizontalna zakonodaja o označevanju živil (Uredba (EU) št. 1169/2011).

Z 8. decembrom 2023 so v veljavo stopila nova pravila označevanja v skladu z določbami Uredbe (EU) 2117/2021, ki vključujejo vse kategorije proizvodov vinske trte in aromatizirane vinske proizvode iz Uredbe (EU) št. 251/2014. Obvezna je navedba sestavin in hranilne vrednosti ter poimenovanje kategorije proizvoda vinske trte, ki ga

lahko spremlja izraz "dealkoholiziran" ali izraz "delno dealkoholiziran" in minimalni rok trajanja za dealkoholizirane ali delno dealkoholizirane proizvode vinske trte.

Opažamo, da posamezni pridelovalci še preden nudijo originalno polnjeno vino na tržišču preverijo ustreznost in pravilnost izpisa deklaracije za vino. Zaradi navedenega zaprosijo za pregled osnutka deklaracije posamezne kontrolne organizacije: Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Bureaux Veritas in tudi inšpekcijo za vinarstvo.

Posledično je na trgu manj vin z napakami v zvezi z označevanjem vina, predvsem glede uporabe geografskih označb in tradicionalnih izrazov ter glede navajanja nekaterih obveznih oznak na vinski etiketi. Napake se še vedno pojavljajo pri navajanju obveznih oznak (npr. manjka podatek o lotu in poreklu vina, nepopolna oznaka geografskega porekla, niso navedeni alergeni ali je na deklaracijo umeščena trditev, ki ne bi smela biti).

Skladno z Zakonom o javni rabi slovenščine mora biti vino, pridelano izven RS, pri prodaji na območju RS, na etiketi označeno v slovenskem jeziku, in sicer morajo biti v slovenski jezik prevedene obvezne navedbe, ki jih definira 119. člen Uredbe (EU) št. 1308/2013. Pri tem se na prodajnih policah opaža nepravilna navedba oznak kakovostnih stopenj tujih vin, saj distributerji tradicionalne izraze, ki so zaščiteni za vina pridelana v RS, uporabljajo tudi za tuja vina oziroma tradicionalne izraze na etiketah tujih vin direktno prevajajo v slovenski jezik.

Na področju označevanja vina je inšpekcija za vinarstvo opravila 3.188 pregledov in ugotovila 1.035 nepravilnosti. Od tega je bilo opravljenih 737 pregledov glede ustreznosti navajanja geografskih oznak in pri tem ugotovljenih 246 nepravilnosti. Glede uporabe tradicionalnih izrazov je bilo opravljenih 680 pregledov, ugotovljenih nepravilnosti s tega področja pa 193.

Inšpekcija za vinarstvo je pregledala 258 primerov uporabe priznanih tradicionalnih poimenovanj (PTP), in sicer CVIČEK PTP, TERAN PTP, METLIŠKA ČRNINA PTP, BELOKRANJEC PTP, BIZELJČAN PTP, RITZOZNOJČAN PTP. Ugotovljenih nepravilnosti je bilo 83.

V novoletnem času je bil poostren nadzor uporabe zaščitenega tradicionalnega izraza PENINA, ker se lahko uporablja le za proizvode iz grozdja, za slovenska peneča vina in za peneča vina višjega kakovostnega razreda (kakovostno ali vrhunsko peneče vino z zaščitenim geografskim poreklom). Opravljenih je bilo 42 pregledov in ugotovljenih je bilo 23 nepravilnosti.

Kontroliralo se je tudi označevanje TUJIH VIN, pri katerih se na deklaraciji dobesedno prevaja tradicionalne izraze, kar pa ni dovoljeno. Pregledanih deklaracij je bilo 39, ugotovljene so bile 5 nepravilnosti.

V prometu se je kontroliralo tudi MLADO VINO, ki je lahko kot tako označeno v prometu do 31.1. po letu trgatve. Število pregledov označevanja mladih vin je bilo 15, zaznanih je bilo 10 nepravilnosti.

Označevanje enoloških sredstev

Poleg označevanja vina je bil opravljen tudi nadzor označevanja enoloških sredstev. Opravljenih je bilo 52 pregledov, kjer je bilo zaznanih 6 nepravilnosti.

VZROČENJE VINA IN ENOLOŠKIH SREDSTEV

V letu 2023 je bil ob poostrenem nadzoru slovenskih vin glede varnosti, kakovosti in ustreznega označevanja ugotovljen nižji delež vin, primernih za promet. Delež primernih vin se je v primerjavi s prejšnjim letom znižal za dva odstotka. Zvišal se je delež vin, ki bi jih bilo potrebno izločiti iz prometa zaradi kakovosti (napake ali bolezni) ali povišane vsebnosti elementov, ki so v prekomerni količini škodljivi za zdravje. Znižal se je delež vin, ki je bilo izločeno iz prometa zaradi neidentičnosti, kar pomeni, da se vino v embalaži ne ujema s številko odločbe, ki je navedena na deklaraciji. V letu 2023 je bilo zaznано povečanje prometa z neocenjenim vinom, to je neocenjeno originalno polnjeno vino brez geografskega porekla in navajanja sorte.

VZORČENJE VINA NA PARAMETRE KAKOVOSTI IN PRIMERNOSTI ZA PROMET: V začetku leta 2023 smo k sodelovanju za izvajanje analiz na kakovostne parametre in ugotavljanje primernosti vina za promet povabili pet akreditiranih pooblaščenih organizacij in sicer Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Maribor, Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Kmetijski inštitut Slovenije in Fabijan Lab, Zvonko Fabijan, s.p.. Pooblaščene organizacije so se povezale in skupaj kandidirale na izboru za pogodbenega izvajalca. Nosilec pogodbe je bil Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Maribor, ki je z ostalimi štirimi podizvajalci podpisal celoletno pogodbo za analizo kakovostnih parametrov: kemijske analize in organoleptične ocene za 202 inšpekcijskih vzorcev vina.

VZORČENJE VINA NA VARNOSTNE PARAMETRE V VINU: Za analizo varnostnih parametrov v vinu je bil izbran Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (v nadaljevanju: NLZOH). NLZOH je bil s strani Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo dne 19.04.2023 z odločbo št.: 023-51/2023-8 na podlagi določb Uredbe o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev v povezavi z Uredbo 2017/625/EU imenovan za uradni laboratorij za izvajanje laboratorijskih analiz za potrebe uradnega nadzora varnosti vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, glede prisotnosti alergenov, kovin, mikotoksinov, umetnih barvil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev za obdobje petih let, pod pogojem, da so ves čas izpolnjeni predpisani pogoji za določitev uradnega laboratorija. Odvzetih je bilo 16 vzorcev tujih vin in 7 vzorcev slovenskih vin.

VZORČENJE GLEDE VSEBNOSTI SINTETIČNEGA GLICEROLA: 10 vzorcev za določanje vsebnosti sintetičnega glicerola je bilo poslanih v akreditiran laboratorij Chelab, S.r.l - Merieux NutriSciences, v Italijo.

IZOTOPSKE ANALIZE: Za analizo 10 vzorcev vina na izotopske analize je bil izbran Kmetijski inštitut Slovenije.

VZORČENJE ENOLOŠKIH SREDSTEV: Za analizo 17 vzorcev enoloških sredstev je bil izbran Kmetijski inštitut Slovenije.

IZVAJANJE URADNEGA NADZORA NA PODLAGI ANALIZE TVEGANJA: Ocena tveganja je osnovni kriterij in merilo za načrtovan odvzem vzorcev vina iz prometa ter enoloških sredstev. Namen uradnega nadzora je ugotavljanje kakovosti in primernosti za promet, varnostnih parametrov ter morebitnih goljufivih in zavajajočih praks. Sestavljajo jo naslednji parametri:

- ugotovljene nepravilnosti v preteklem obdobju,
- velikost proizvajalca ali pridelovalca (velikost vinograda, ki ga obdeluje pridelovalec oziroma količina odkupljenega grozdja pri polnilcih),
- obseg proizvodnje,
- pridelava vina z zaščitenim geografskim poreklom,
- število opravljenih nadzorov v preteklem obdobju,
- sezonsko in krajevno pojavljanje v prometu,
- nov pridelovalec, proizvajalec, polnilec ali distributer na slovenskem trgu,
- postopki ravnanja z vinom.

Pri spremljanju uvoza vina iz tretjih držav in prejema vina iz držav članic EU je ocena tveganja za odvzem vzorca sestavljena na osnovi naslednjih parametrov:

- ugotovljene nepravilnosti v preteklem obdobju,
- nov uvoznik,
- vzorčenje vsake 50 pošiljke vina iz države EU in vsake 50 iz tretjih držav, ki vsebuje več kot 1.000 litrov, ne glede na obliko pakiranja (neoriginalno polnjeno vino ali originalno polnjeno vino).

Kakovostni parametri vina, identičnost z analizo in primernosti za promet

Z namenom kontrole kakovosti, varnosti in zaščite geografskega porekla je bilo odvzetih 202 vzorcev vina. Število opravljenih analiz po parametrih kakovostih je razvidno iz spodnje preglednice.

Preglednica 20: Pregled števila opravljenih analiz po parametrih kakovosti v letu 2023.

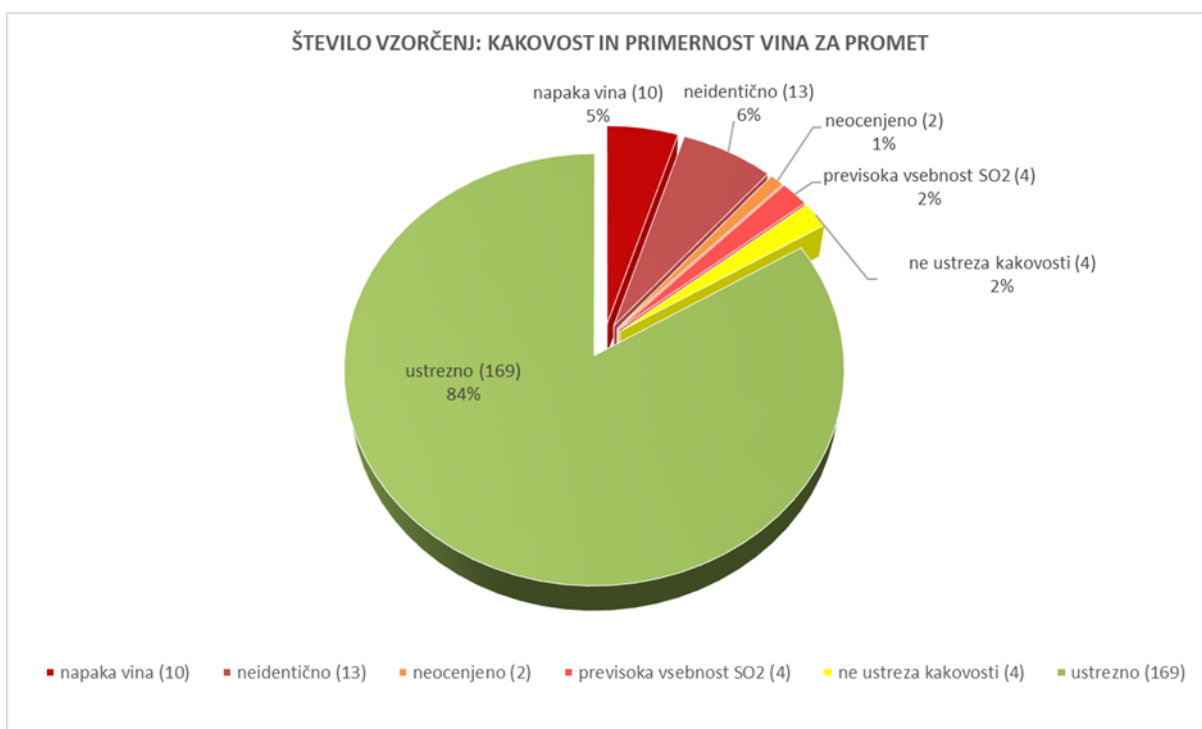
PARAMETRI ANALIZE	Št. vzorcev
alkohol v vol. %	202
relativna gostota pri 20 oC	202
reducirajoči sladkor v g/l	202
skupni ekstrakt v g/l	202
ekstrakt brez sladkorja v g/l	202
skupna kislina, računana kot vinska kislina, v g/l	202
prosta žveplasta kislina v mg/l	202

PARAMETRI ANALIZE	Št. vzorcev
skupna žveplasta kislina v mg/l	202
pH	202
baker (s pripravo vzorca na analizo kovin) v mg/l	202

Od odvzetih 202 vzorcev vina je bilo 33 izločenih iz prometa, kar predstavlja 16,3 % celotne količine. Od tega ni bilo primernih za promet 18 vzorcev: v 4 primerih je bil razlog previsoko skupno žveplo, v 4 primerih vino ni ustrezalo predpisanim kakovostnim parametrom, v 10 primerih pa je bila ugotovljena napaka vina.

13 vzorcev ni bilo identičnih z analizo pooblaščenega laboratorija, 2 vzorca pa sta bila brez predpisane odločbe pooblaščenega laboratorija. Razlog ne identičnosti je lahko, da so pridelovalci dokupili in/ali napolnili drugo vino, kot je bilo dano v osnovno analizo.

Prikaz vzorčenja vin v prometu glede na kakovostne parametre in primernost vina za promet v letu 2023 je razviden iz spodnje slike.

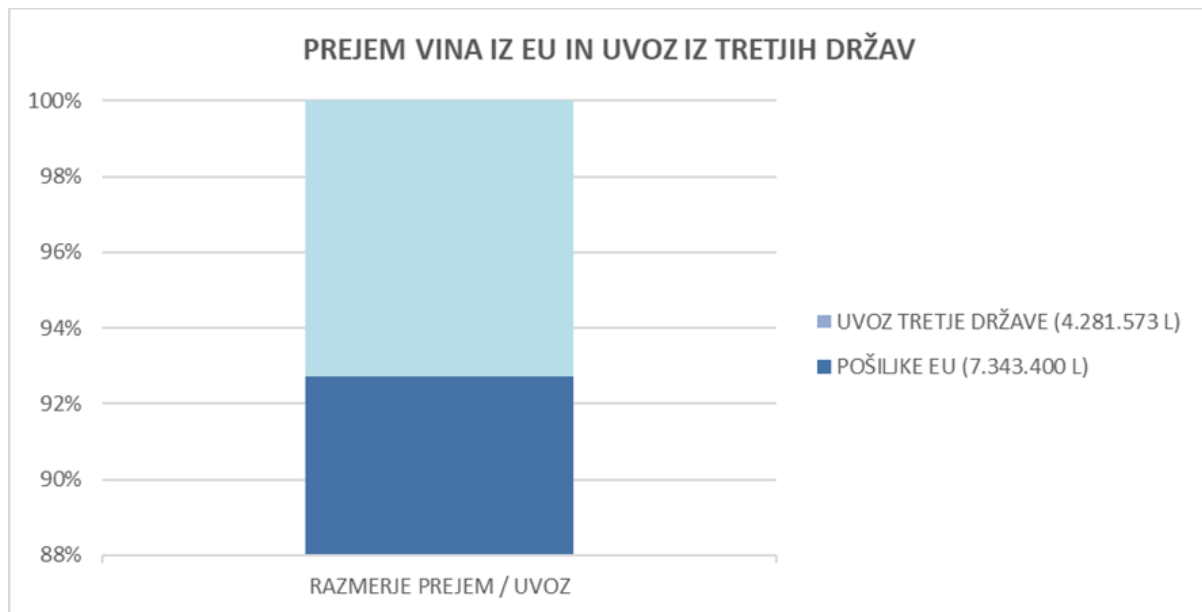
Slika 32: Prikaz vzorčenja vin v prometu glede na kakovostne parametre in primernost vina za promet v letu 2023.

Vzorčenje vina glede varnostnih parametrov v vinu

Na parametre varnosti glede prisotnosti alergenov, kovin, mikotoksinov, umetnih barvil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev je bilo analiziranih 16 vzorcev tujih vin in 7 vzorcev slovenskih vin.

Vino iz uvoza iz tretjih držav ter vnosa iz drugih držav članic

Količine pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v letu 2023 je prikazano s sliko 33.

Slika 33: Prikaz količin pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v letu 2023.

Na portalu eDavki se dnevno spremlja podatke o prispelih pošiljkah vina uvoza iz tretjih držav in iz drugih držav članic na podlagi podatkov iz carinskega (SIAS) in trošarinskega (EMCS) informacijskega sistema.

Prejmemo osnovne podatke o pošiljki iz elektronskih sistemov SICIS in EMCS in sicer s podatki o datumu prejema, identifikaciji iz evidence in prejemnika blaga v RS. Vzorčenje pošiljk se opravi na podlagi ocene tveganja.

Po podatkih poročanja o stanju na področju vinogradništva in vinarstvo v RS iz septembra 2023 od MKGP je razvidno, da je bil izvoz vina v letu 2022 količinsko na nivoju povprečja preteklih let in je znašal 6,19 mio litrov, uvoz tujega vina je znašal leta 2022 8,95 mio litrov vina, kar je 11 % manj vina kot v povprečju zadnjih petih let.

V uvozu vina količinsko prevladuje vino brez označbe porekla in geografske označbe, ki ga glede na strukturo pridelave in potrošnje primanjkuje, izvažamo pa predvsem vino z označbo porekla, ki ga tudi največ pridelamo. Glavni trgi za slovensko vino so Nemčija, ZDA, Hrvaška, Nizozemska, Bosna in Hercegovina ter v zadnjih letih Češka. Glavne države uvoznice na naš trg so Makedonija, Italija in Madžarska.

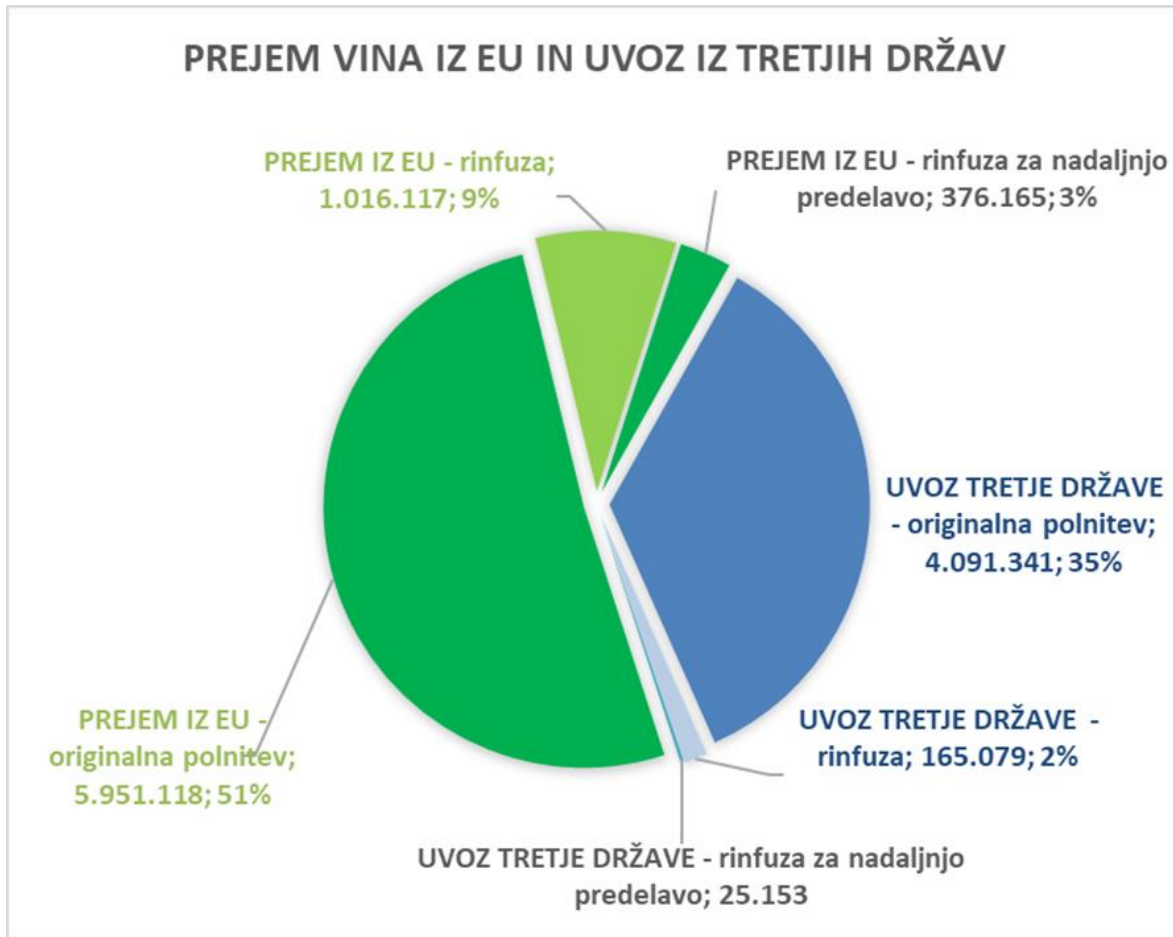
V letu 2023 je v RS prispelo 7.343.400 litrov (13.422 pošiljk) vina in proizvodov na osnovi vina iz držav članic EU in 4.281.573 litrov (1.055 pošiljk) uvoza iz tretjih dežel. Obravnavali smo le pošiljke nad 1.000 litrov, kar količinsko pomeni 6.219.738 litrov (1208 pošiljk od 117 različnih pošiljateljcev pošiljk) vina iz držav članic EU in 4.157.642 litrov (594 pošiljk od 22 različnih pošiljateljcev pošiljk) vina uvoza iz tretjih dežel.

V letu 2023 smo spremljali 538 prejemnikov vina iz držav članic EU in 71 uvoznikov vina iz tretjih dežel. Vino se prejema iz 18 držav EU, uvaža pa se iz 22 držav izven EU.

Neoriginalno polnjeno vino (večinoma 25.000 l cisterne) je bilo prejeta iz držav EU v količini 1.392.282 l (78 pošiljk) in uvoženega iz tretjih dežel pa 190.232 litrov (8 pošiljk).

Za nadaljnjo predelavo v kis je bilo uvoženega oziroma prejetega vina skupaj 401.318 litrov (18 pošiljk), vendar to vino ni bilo predmet vzorčenja.

Količine prejete vina v litrih (L) iz EU ter uvoženega vina iz tretjih držav v letu 2023 so prikazane s sliko 34.

Slika 34: Prikaz količin prejete vina v litrih (L) iz EU ter uvoženega vina iz tretjih držav v letu 2023.

V letu 2023 je bilo skupaj na varnost vzorčenih 23 vin, od tega 16 tujih vin ter 7 vin slovenskih proizvajalcev iz različnih vinorodnih deželah.

Vzorčenih je bilo 10 različnih vin iz petih držav članic EU:

- Država izvora in polnjenja Italija: 4 vzorci,
- država izvora in polnjenja Španija: 2 vzorca,
- država izvora in polnjenja Madžarska: 2 vzorca,
- država izvora in polnjenja Hrvaška: 1 vzorec in
- država izvora in polnjenja EU: 1 vzorec.

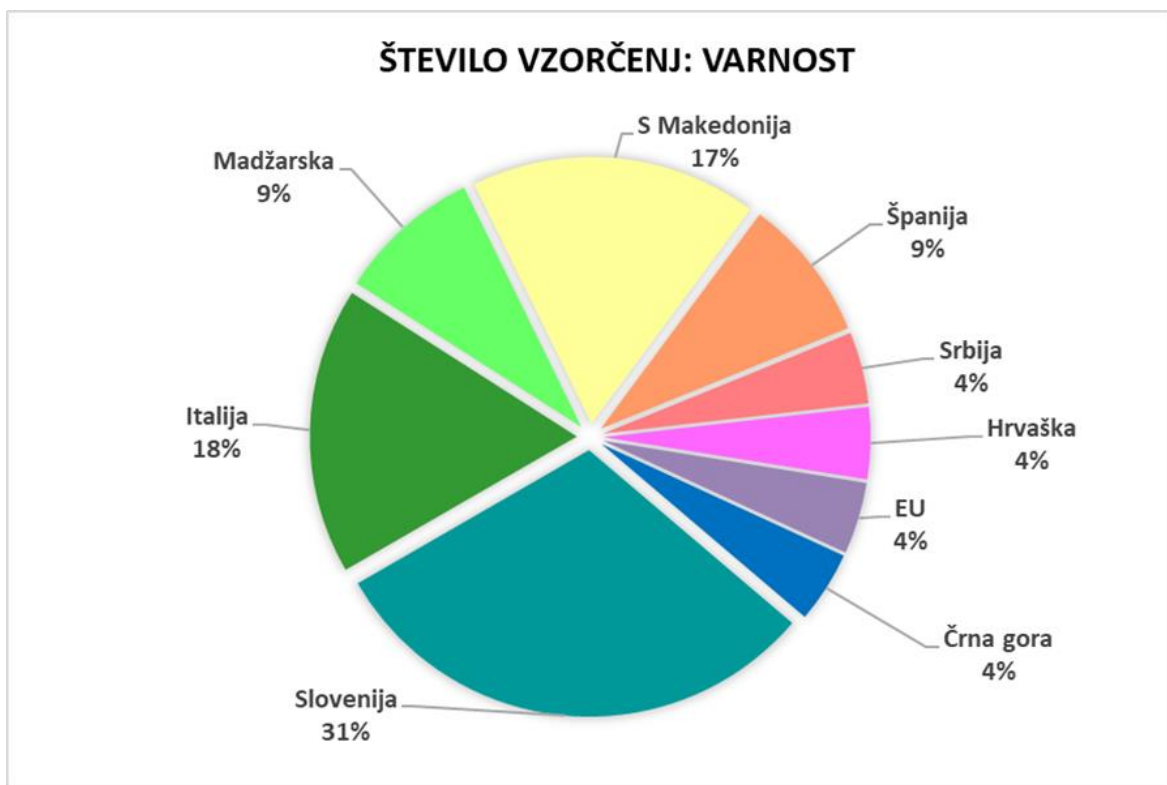
Vzorčenih je bilo 6 uvoženih vin iz šestih tretjih dežel:

- Država izvora Črna Gora: 1 vzorec,
- država izvora Srbija: 2 vzorca in
- država izvora Severna Makedonija: 4 vzorci.

Rezultati:

- 16 vzorcev tujih vin je bilo glede analiziranih onesnaževal v živilih v skladu z določili,
- 6 vzorcev slovenskih vin je bilo glede analiziranih onesnaževal v živilih ocenjenih kot varni, 1 slovenski vzorec ni bil v skladu z določili Uredbe (EU) št. 1333/2008 o aditivih za živila, in sicer je vseboval barvilo, ki ni dovoljeno za uporabo v vinu.

Število vzorčenj tujih in slovenskih vin glede na varnost in poreklo v letu 2023 je prikazano s sliko 35.

Slika 35: Prikaz vzorčenja tujih in slovenskih vin glede na varnost in poreklo v letu 2023.

Pregled analiziranih parametrov v vinu po vsebinah varnosti je razviden iz preglednice 21.

Preglednica 21: Pregled analiziranih parametrov v vinu po vsebinah varnosti.

Skupine parametrov / parameter	Metodologija
Kovine in nekovine	
Pb	ISO 17294-2:2016
Pb, Cd, Sn, Cu, Br skupni, Ag, Zn, Al, As, B (kot element bor), Na Fe	ISO 17294-2:2016
F	OIV-MA-AS321-03
Alergeni	
Mlečne beljakovine	ND-IV-NLZOH-OOZMB-LJ-110, izdaja 8
Lizocim	ND-IV- NLZOH -OOZMB-LJ-1116, izdaja 2
Beljakovine jajčnega beljaka	ND-IV- NLZOH -OOZMB-LJ-1107, izdaja 10
Umetna barvila	
Tartrazin, Kinolinsko rumeno, Oranžno, Azorubin, Amarant, Rdeče 4R, Košenil rdeče, Eritrozin, Alura rdeče, Patentno modro, indigotin, Brilljantno modro, Zeleno, črno	ND-IV_ NLZOH -OKAMB-089, izdaja 6
Skupni žveplov dioksid	Ur.I.RS št. 43-2439/2011 točka X, 20. člen ali 21. člen
Prosti žveplov dioksid	Ur.I.RS št. 43-2439/2011 točka X, 20. člen ali 21. člen
Aflatoksini: Mikotoksini	SIST EN 14133-modif.: 2019

Vzorčenje glede dodajanja sintetičnega glicerola

Z namenom ugotavljanja vsebnosti nedovoljenega enološkega sredstva in sicer sintetičnega glicerola (3-metoxi-1,2-propandiol- 3 MPD) v vinu, je inšpekcija za vinarstvo odvzela 10 vzorcev vina na slovenskem trgu, iz različnih vinorodnih dežel. Vzorci so bili odvzeti ciljano, na podlagi podatkov iz RPGV ter ocene tveganja. To so bila vina z najvišjimi vrednostmi ekstrakta brez sladkorja in s čim manjšimi vrednostmi reducirajočih sladkorjev.

Iz rezultatov analiz, ki jih je izvedel akreditiran laboratorij Chelab, S.r.L - Merieux NutriSciences, je bilo razvidno, da noben vzorec vina niti v sledih ni vseboval sintetičnega glicerola (3-metoxi-1,2-propandiol). Pridelovalci dotičnih vzorcev niso dodajali nedovoljenega enološkega sredstva, kar je v skladu s področnimi predpisi. Če je vino obdelano z nedovoljenimi enološkimi postopki in sredstvi, se prepove promet z njim.

Vzorčenje enoloških sredstev

Prikaz vzorčenja enoloških sredstev v letu 2023 je razviden iz slike 36.

Slika 36: Prikaz vzorčenja enoloških sredstev v letu 2023.

V letu 2023 je bilo odvzetih 17 vzorcev enoloških sredstev. Po trenutno veljavnih področnih predpisih se iz prometa izločijo sredstva, ki vsebujejo nedovoljene snovi, vsebnost dovoljenih snovi pa spremljamo kot monitoring.

Države proizvajalke enoloških sredstev, katere smo analizirali, so bile Nemčija (7 vzorcev), Italija (6 vzorcev) in Francija ter Slovenija s po dvema analiziranima vzorcema.

BENTONITI

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 3 vzorci bentonita različnih proizvajalcev. Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- vlaga (105°C, 4h),
- pH (bentonit/voda = 1/20 – največja dopustna vrednost za naravne kalcijeve bentonite znaša 6,5 do 8,5, za naravne natrijeve ali aktivirane kalcijeve bentonite znaša 8,5 do 10),
- kalcij,
- magnezij,
- kalcij + magnezij v mg/100g - največja dopustna vrednost znaša 100,
- natrij v g/kg - največja dopustna vrednost znaša manj kot 10g/kg za naravne bentonite in manj kot 35 g/kg za aktivirane bentonite,

- železo v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 600,
- arzen v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 2,
- svinec v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

ENOLOŠKI TANINI

V inšpekcijskih postopkih sta bila v prometu odvzeta 2 vzorca enoloških taninov različnih proizvajalcev. Vzorca sta bila analizirana na naslednje parametre:

- vlaga (%) - največja dopustna vrednost znaša 10,
- pepel (% v s.s.) - največja dopustna vrednost znaša 4,
- železo v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 50 (oz. 201 za kostanj),
- arzen v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 3,
- svinec v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

BAKROV SULFAT (ANTI BEKSER)

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 4 vzorci bakrovega pripravka (bakrov sulfat ali bakrov citrat). Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- bakrov sulfat, bakrov citrat ali bakrov sulfat, vodna raztopina - 1 % ali 2 %

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

ENOLOŠKI ENCIMI

V inšpekcijskih postopkih sta bila v prometu vzeta 2 vzorca enoloških encimov. Vzorca sta bila analizirana na naslednje parametre:

- kadmij (Cd) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 0,5,
- arzen (Ar) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 3,
- svinec (Pb) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

HRANA ZA KVASOVKE

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 3 vzorci hrane za kvasovke različnih proizvajalcev. Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- železo (Fe) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 50,
- dušik (amonijev) v % - najmanjša dopustna vrednost znaša 25,

- arzen (As) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 3,
- svinec (Pb) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: dva vzorca sta bila na zgornji meji največje dopustne vrednosti železa, vendar ob upoštevanju merilne negotovosti metode največje dopustne vrednosti nista presegla. Ostale vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

KVASOVKE

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 3 vzorci kvasovk različnih proizvajalcev. Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- vlaga v % - največja dopustna vrednost znaša 8,
- arzen v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 3,
- kadmij v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 1,
- svinec v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 2.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

Nadzor nad delom pooblaščenih organizacij

Vzorci vina, ki jih inšpekcija za vinarstvo v okviru svojih pooblastil, zakonskih določil in plana dela, vsako leto odvzame v prometu, se odda v analizo pooblaščenim organizacijam, ki je bila izbrana za izvajanje uradnih analiz in izpolnjuje pogoje akreditacije standard EN ISO/IEC 17025. Analizirajo se določeni kemijski parametri, ki jih v zapisniku o vzorčenju določi inšpektor za vinarstvo. Inšpektor vzame vzorec vina, ga odnese na pooblaščen organizacijo, ki po opravljenih analizah poda izvedeniško mnenje, na podlagi katerega inšpektor nato ustrezno ukrepa. Če se stranka z mnenjem ne strinja, lahko zahteva super analizo, kjer nato iste kemijske parametre v istem vinu analizira še druga pooblaščen organizacija, določena s strani MKPG.

V skladu z določili 10. člena Pravilnika o postopku in načinu ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina so vinarski inšpektorji na pooblaščenih organizacijah nadzirali postopek in način ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina ter tudi analitiko in vse poti njihovega dela. Preverili so k sestavo komisije (tripartitno), število vzorcev namenjenih ocenjevanju in sam potek ocenjevanja. Naknadno so preverili še sledljivost, od številke vzorca do pridelovalca samega. V RPGV se vrši tudi administrativni nadzor nad uradnimi degustatorji, ki sodelujejo v komisiji za ocenjevanje vina, če so ustrezno usposobljeni glede izobraževanja in preskusov, ki so predpisani ter ali se vrši morebitna izločitev posameznih degustatorjev, ki so vpeti v pridelavo vina, ki pridobiva odločbo za promet.

Vino se ocenjuje z namenom pridobitve odločbe za promet z vinom pod pogojem, da so skladni s predpisanimi kemičnimi parametri, ugotavljanja primernosti za promet ter potrjevanja geografskega porekla.

Nadzor dela pooblaščenih organizacij se preverja na podlagi posameznih zaznanih neskladnosti v prometu, uporabe geografskih označb, zaščiteneh tradicionalnih izrazov ter dodatnih tradicionalnih izrazov in pravilnosti izpisov odločb skladno s kategorijami vinskih proizvodov in poreklom. Nadzor se vrši tudi nad izvedbo vzorčenja vin z zaščiteno označbo porekla.

Nadzor nad pooblaščenimi organizacijami obsega tudi njihovo preverjanje pri pridelovalcih in odkupovalcih grozdja. Nadzoruje se izdaja zapisnikov o pregledu ustreznosti opreme za prevzem grozdja, ki mora biti v skladu s predpisi s področja meroslovja.

Opravljenih je bilo 35 nadzorov nad delom pooblaščenih organizacij, od tega 15 nadzorov poteka uradnega ocenjevanja vina. Zaznani sta bili dve nepravilnosti, kateri sta bili odpravljeni ob pregledu samem, za kar so bila izdana opozorila ob samem pregledu.

Obogatitve drozge in mošta

V skladu z 11. členom Pravilnika o pogojih, ki jih mora grozdje izpolnjevati za predelavo v vino, o dovoljenih tehnoloških postopkih in enoloških sredstvih za pridelavo vina in o pogojih glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov v prometu je obogatitev enološki postopek, s katerim povečamo volumenski delež alkohola v %.

Kadar klimatski pogoji in zdravstveno stanje grozdja tako zahtevajo lahko pooblaščen organizacija za spremljanje dozorevanja grozdja in ugotavljanje primernosti grozdja za vino (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen organizacija za spremljanje dozorevanja grozdja), katera je imenovana v skladu s predpisom, ki ureja kontrolo kakovosti grozdja v času trgatve, izda dovoljenje za obogatitev pod določenimi pogoji.

Obogatitev se dovoli, če je volumenski delež naravnega alkohola najmanj toliko, kolikor je zahtevan minimalni volumenski delež naravnega alkohola za posamezno kakovostno stopnjo za posamezno vinorodno območje.

Dovoljenje za obogatitev se izda za pridelovalno območje, ki je enako ali manjše od vinorodnega okoliša za posamezno sorto grozdja.

Pridelovalec, ki namerava obogatiti več kot 10.000 l pridelka ali obogatiti s postopkom z delnim zgoščevanjem, si mora predhodno pridobiti individualno dovoljenje za obogatitev pri pooblaščen organizaciji za spremljanje dozorevanja grozdja.

Po opravljenem postopku obogatitve mora vsak pridelovalec v skladu s predpisom, ki ureja RPGV in kataster vinogradov, zaprositi pooblaščen organizacijo za podajo mnenja o obogatitvi, na podlagi katere lahko pridobi dovoljenje za obogatitev. Pridelovalec mora po izvedbi enološkega postopka prijavo podati upravni enoti.

Obogatitev se sme izvajati na istem pridelku le enkrat, in sicer:

- svežemu grozdju, vinskemu moštu in novemu vinu, ki še vre, je dovoljeno dodajanje saharoze, zgoščeni grozdni mošt (v nadaljevanju: ZGM) in rektificiran grozdni koncentrat (v nadaljevanju: RKT),
- grozdnemu moštu je dovoljeno dodajanje saharoze, ZGM in RTK ali ga obogatiti

- z delnim zgoščevanjem z uporabo reverzne osmoze,
- vinskemu moštu je dovoljeno dodajanje saharoze, ZGM in RTK,
- namizno vino obogatimo z delnim zgoščevanjem s hlajenjem.

Dovoljeno je dodajanje saharoze raztopljene v moštu, ki je predmet obogatitve, ni pa dovoljeno raztapljanje saharoze v vodi.

V letih, ko so klimatski pogoji izjemno neugodni, se lahko poveča volumenski delež naravnega alkohola največ za 3,5 %, vendar samo za tista vinorodna območja, ki ne sodijo v vinorodno deželo Primorsko. V teh primerih lahko dodajanje ZGM oziroma RTK poveča volumen največ za 11 %.

Postopek obogatitve se mora izvesti do 16. marca v letu po trgatvi, razen v vinorodni deželi Primorski, kjer mora biti izveden do 1. januarja v letu po trgatvi in to samo za pridelke letnika trgatve, ki je bila neposredno pred tem datumom.

Postopek obogatitve mora potekati znotraj vinorodne cone, kjer je bilo vino pridelano.

Vino se ne sme zgoščevati, če so bili pridelki, iz katerih je vino pridobljeno, že predhodno obogateni.

Inšpekcija za vinarstvo spremlja izdajanje odločb o dovoljenju za obogatitev drozge ali mošta od različnih pooblaščenih organizacij.

Dopolnilne dejavnosti – turizem na kmetiji

Po izkušnjah nadzora, ki se je vzpostavil v času epidemije, se je administrativni del nadzora dopolnilnih dejavnosti vršil na daljavo. Nosilce dopolnilne dejavnosti - turističnih kmetij se je telefonsko, po elektronski pošti ali z navadno pošto pozvalo, da inšpektorju pošljejo svoje reklamne oglase, cenike in izpolnjene obrazce za izračun zadostnega deleža lastnih surovin.

Opravljenih je bilo 48 nadzorov po vsebini Turizem na kmetiji, od tega je bilo ugotovljenih 13 nepravilnosti.

Ob pregledih je bilo ugotovljeno, da so na dopolnilnih dejavnostih – turizem na kmetiji, evidence o lastnih in dokupljenih surovinah za pripravo obrokov pomanjkljive in je zato otežkočen izračun deleža lastnih surovin, ki mora biti zagotovljen v skladu s predpisi.

Zavajajoče označevanje z oznako kmetija za pravne osebe ni dovoljeno, zato je bilo v takem primeru stranki naloženo, da odpravi pomanjkljivosti.

Na podlagi podatkov MKGP bo opravljen administrativni pregled tistih nosilcev dopolnilne dejavnosti, ki do 30. junija za preteklo leto upravni enoti ne bodo sporočili podatka o letnem dohodku.

Ostale aktivnosti

Vinarski inšpektorji nadzirajo izvajanje področne zakonodaje, ki določa pridelavo grozdja, mošta in vina ter promet z njimi in drugimi proizvodi iz grozdja, mošta in vina na celotni poti od vinograda do kozarca. Namen nadzorov je zmanjšanje tveganja za

nepravilnosti pri pridelavi in prodaji vina ter drugih proizvodov iz grozdja, mošta in vina na področju varnosti, kakovosti, označevanja in zaščite geografskega porekla. V letu 2023 smo poosttrili nadzor v sklopu pregledov nad socialnimi mediji, spletnimi trgovinami in ostalimi spletnimi aplikacijami, ki vršijo promet ali oglaševanje z grozdom, vinom in drugimi proizvodi iz grozdja, mošta in vina ter prometa na tradicionalnih prireditvah. V okviru pooblastil so se vinarski inšpektorji v letu 2023 priključili nadzoru nad upravičenostjo zahtevkov za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč ter nadzoru nad opuščeni vinogradi z namenom zatiranja in preprečevanja zlate trsne rumenice. V letu 2023 je potekalo sodelovanje z evropskimi institucijami z namenom preprečevanja prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozdja, mošta in vina, ki bi vsebovale zdravju škodljive snovi, ki bi bila potrjena oziroma bi vršili goljufivo prakso na področju vin.

TRSNA RUMENICA: V okviru izvajanja Programa ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice za obdobje 2023 – 2025 iz Uredbe o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice so vinarski inšpektorji v okviru navodil UVHVVR skupaj s kmetijskimi inšpektorji v okviru pristojnosti sodelovali pri reševanju problematike zlate trsne rumenice. Opravili so pregled 60 lokacij vinogradov in ugotavljali ali gre za opuščene vinograde oziroma ali na njih rastejo opuščene trte, pri katerih je bilo ugotovljeno 7 nepravilnosti. Postopke, vezane na neobdelavo kmetijskih zemljišč, so v skladu s pooblastili nadaljevali kmetijski inšpektorji.

SPREMENBA ZAKONODAJE: vinarski inšpektorji so aktivno sodelovali z MKGP v smislu delitve opazanj s terena in njihovi implementaciji v pripravi predlogov sprememb nacionalnih zakonskih in podzakonskih predpisov. V letu 2023 so tekom petih medresorskih usklajevalnih sestankov s predstavniki MKGP, Gospodarske zbornice Slovenije, Kmetijsko gozdarskega zavoda Slovenije, pridelovalcev, pooblaščenih organizacij in strokovnjakov z univerz pripravljali vsebine sprememb ZVin. Sodelovali so pri pripravi izhodišč za spremembo Pravilnika o kakovosti vina in drugih proizvodov vinske trte v prometu ter dovoljenih enoloških postopkih in enoloških sredstvih. Aktivno so bili vključeni v obveščanje in implementacijo Uredbe (EU) 2021/2117, ki je stopila v veljavo 8. decembra 2023.

NADZORI V SODELOVANJU Z EU INSTITUCIJAMI: Goljufije na področju prometa z vinom so finančno motivirana kazniva dejanja, ki imajo lahko resne posledice za zdravje potrošnikov in tudi za gospodarstvo (pridelovalci in potrošniki). Ponarejena vina ali vina slabe kakovosti lahko vplivajo na zdravje in varnost potrošnikov. V EU je vzpostavljena učinkovita pravna podlaga, ki zagotavlja varnost, kakovost in avtentičnost hrane, kar pa je močno odvisno od učinkovitega izvrševanja predpisanih norm. Primarna odgovornost za zagotavljanje skladnosti in varnosti živil je na strani odgovornih izvajalcev dejavnosti, naloga inšpekcijskih služb pa je preverjanje izpolnjevanja zahtev zakonskih predpisov. Goljufive in zavajajoče prakse se lahko zgodijo na katerikoli stopnji proizvodnje, predelave in trgovine, kupec, ki je žrtev goljufivih in zavajajočih praks, pa je lahko izvajalec dejavnosti in/ali končni potrošnik.

Vinarski inšpektorji aktivno sodelujejo z naslednjimi evropskimi delovnimi telesi:

- RASFF, dnevno spremljamo živila, ki vsebujejo zdravju škodljive snovi (zavajanje potrošnikov in zdravstvenega stanja vina),
- FOOD FRAUD: tedensko spremljanje in obveščanje o potvorjenih živilih in goljufijah pri prometu z žvili na portalu Food Fraud, sodelovanje na štirih sejah Medresorske delovne skupine (IRSKGLR, UVHVVR, ZIRS, TIRS in FURS) za preprečevanje goljufivih in zavajajočih praks v RS na področju agroživilske verige,
- OPSON operacija: ciljane akcije na področju goljufij z vinom in alkoholnimi pijačami, usmerjene s strani Delovne skupine Komisije za goljufije s hrano v sodelovanju z Interpolom.

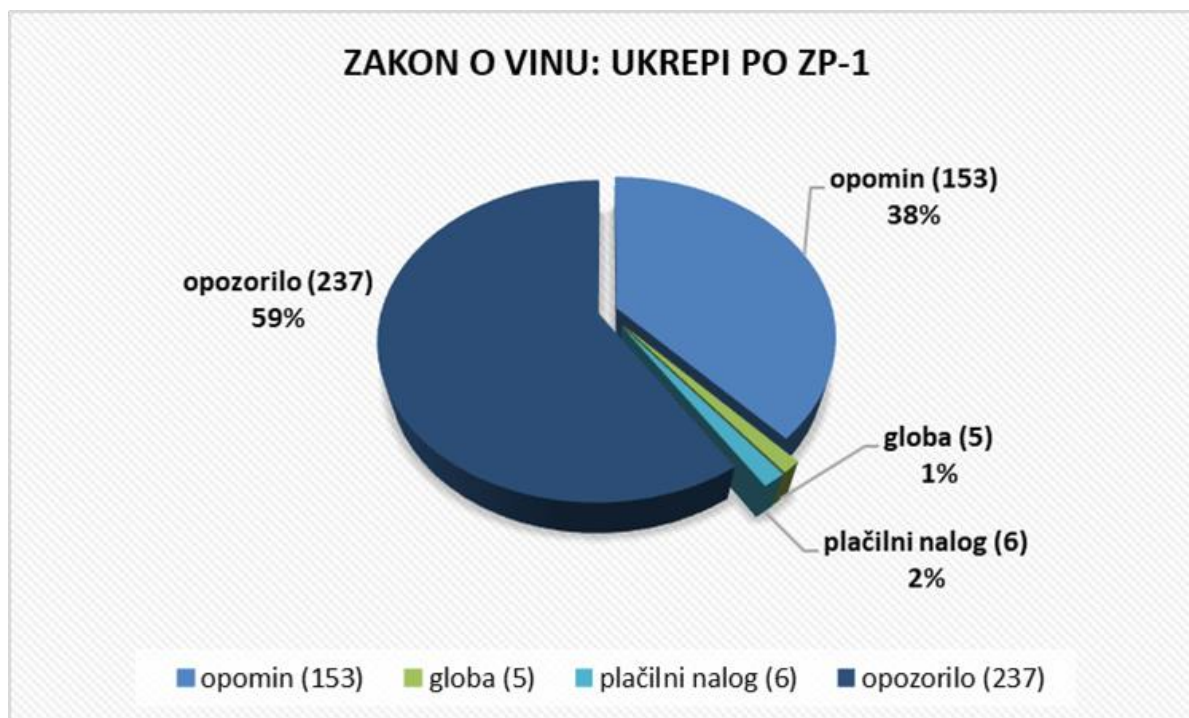
SUŠA: V skladu z dogovorom med IRSKGLR in Upravo RS za zaščito in reševanje se je v letu 2023 pri vinogradnikih vršil nadzor upravičenosti zahtevkov za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč (pozeba, suša, poplave...). Nadzor se je izvajal na način, da se je v RPGV administrativno preverilo podatke o prijavi pridelka grozdja, mošta in vina, katerega morajo pridelovalci prijaviti do 20. novembra v tekočem letu. Primerjali so se podatki RPGV za zadnja tri leta s podatki o prijavi naravne nesreče. O ugotovljenih neskladjih prijavljenih količin grozdja in vina se je seznanilo pridelovalce ter jih pozvalo k podaji izjave o ugotovljenih neskladjih.

NADZOR PRIREDITEV: Vinarski inšpektorji so v letu 2023 spremljali promet z vinom na sejnih, tradicionalnih prireditvah (martinovanje, božično-novoletni sejmi) in tržnicah. Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti smo izvedli natančnejše preglede pri pridelovalcih v kleti ter pri organizatorjih prireditev.

NADZOR MEDMREŽJA: Z letom 2023 so vinarski inšpektorji sistematično pristopili k poostrenem nadzoru promocije in oglaševanja vina na socialnih omrežjih ter prometa z vinom preko različnih aplikacij v medmrežju (npr. spletna trgovina).

Izrečeni ukrepi v skladu z določili Zakona o prekrških

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebine ZVin so prikazani s sliko 37.

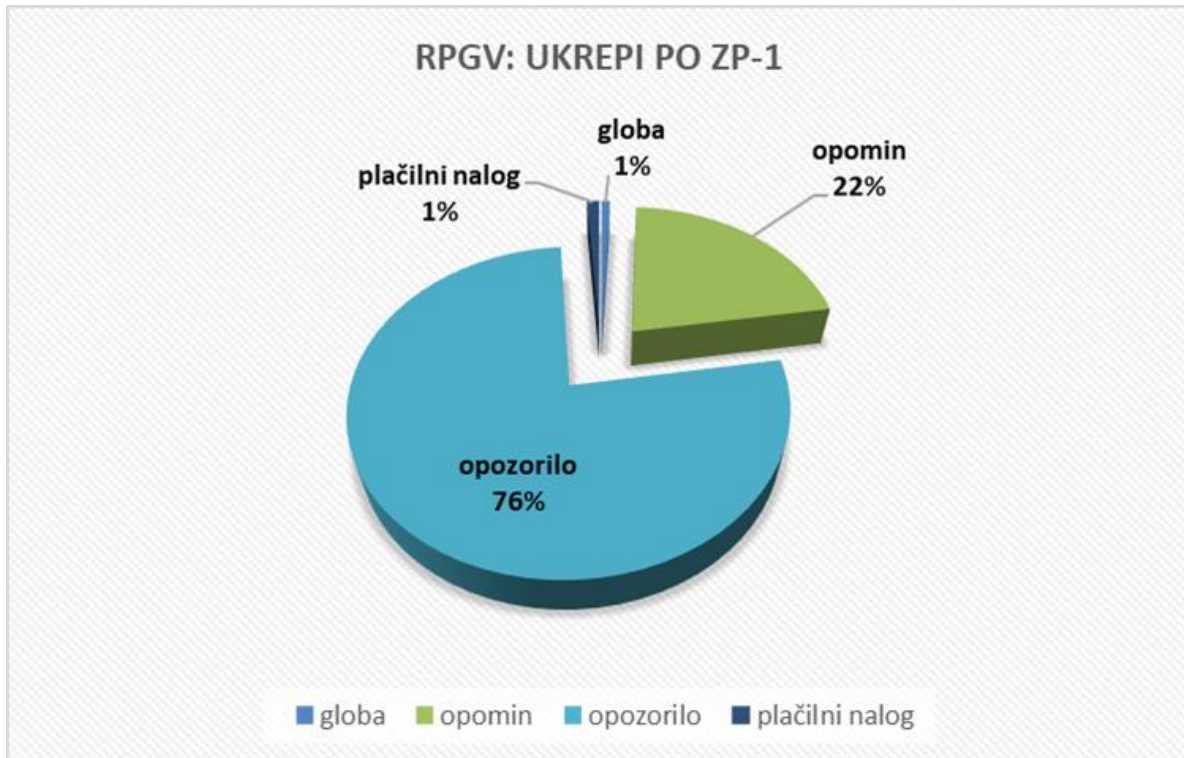
Slika 37: Prikaz vseh izdanih ukrepov po ZP-1 glede na vsebine Zakona o vinu v letu 2023.

Ukrepi so bili izrečeni po 34 različnih področjih nadzora, in sicer po vsebinah RPGV; pridelave in prometa z grozdem, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozdja; kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu; označevanja mošta, vina in drugih proizvodov ter označevanja in prometa z enološkimi sredstvi. Skupno je bilo po teh vsebinah izrečenih 273 ukrepov po ZP-1, od tega 18 odločb z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 130 odločb z opominom po ZP-1, 10 plačilnih nalogov z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1 in 115 opozoril po ZP-1.

Skupna višina izrečenih glob je znašala 8.079 €.

Register pridelovalcev grozdja in vina

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebine RPGV so prikazani s sliko 38.

Slika 38: Prikaz izdanih ukrepov po ZP-1 glede na vsebine Registra pridelovalcev grozdja in vina (RPGV) v letu 2023.

Po vsebini RPGV je bilo skupno ugotovljenih 421 kršitev. Izdani sta bili 2 odločbi z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 59 odločb z opominom po ZP-1, 208 opozoril po ZP-1 in 3 plačilni nalogi z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec ni priglasil prijave zalog v RPGV,
- pridelovalec ni priglasil prijave pridelka v RPGV,
- izpolnjevanje pogojev za vpis pridelovalca v RPGV,
- pravilnost prijave sorte v RPGV.

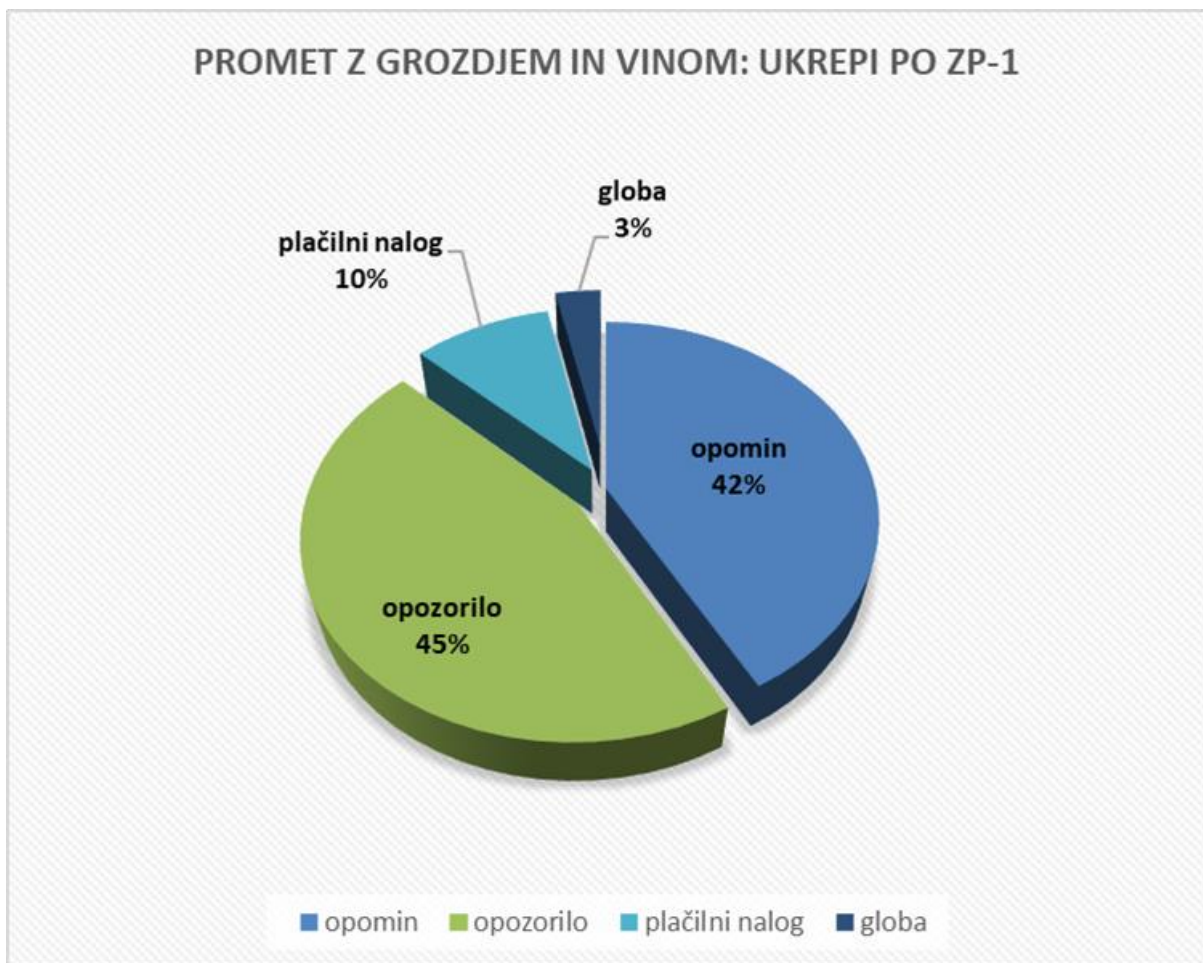
Pridelava mošta, vina in drugih proizvodov

Po vsebini pridelave mošta, vina in drugih proizvodov je bilo ugotovljenih skupaj 37 kršitve. Izdani sta bili 2 odločbi z opominom po ZP-1 in 2 opozorili po ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- vodenje predpisane kletarske evidence o pridelavi in prometu z grozdem, moštom, vinom in ostalimi proizvodi,
- omejitve hektarskega pridelka.

Promet z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda in vina

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebino prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda v letu 2023 so prikazani s sliko 39.

Slika 39: Prikaz izdanih ukrepov po ZP-1 glede na vsebino prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda v letu 2023.

Po vsebini prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda je bilo skupno ugotovljenih 122 kršitev. Izdana je bila 1 odločba z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 13 odločb z opominom po ZP-1, 14 opozoril po ZP-1 in 3 plačilni nalogi z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, ki za to niso primerni ali niso istovetni z listinami, ki ga spremljajo,
- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, za katere se zahteva obvezna ocenitev pred oddajo v promet, a niso ocenjeni,
- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, ki ne bi smeli biti v prometu (napaka, so pomanjkljivi, ne ustrezajo predpisani kakovosti),
- pridelovalec je izven svojega proizvodnega obrata dal v promet vino, ki ni originalno polnjeno.

Kakovost mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebino kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu v letu 2023 so prikazani s sliko 40.

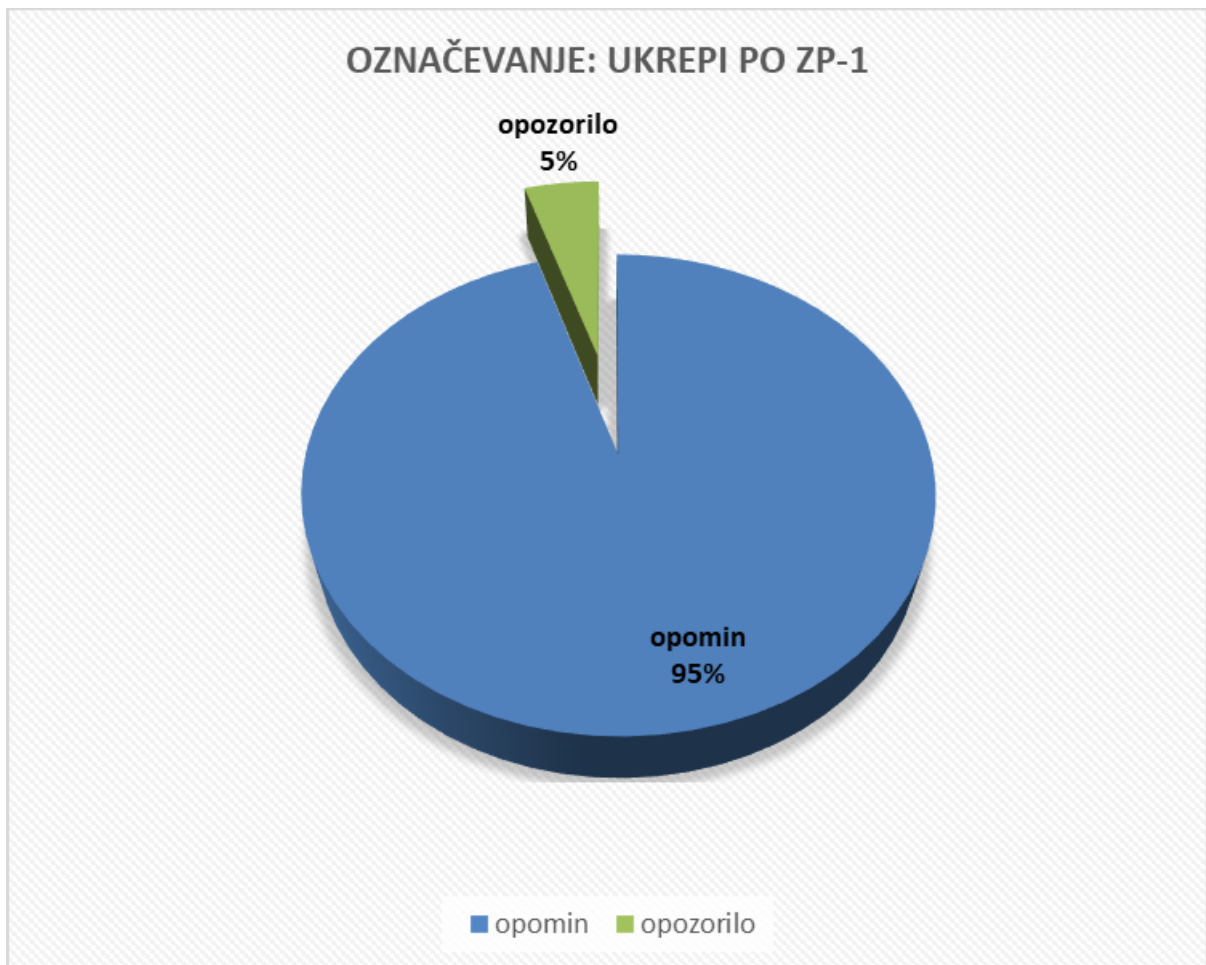
Slika 40: Prikaz izdanih ukrepov po ZP-1 glede na vsebino kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu v letu 2023.

Po vsebini kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov je bilo skupno ugotovljenih 36 kršitev. Izdanih je bilo 6 odločb z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 1 plačilni nalog z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 28 odločb z opominom po ZP-1 in 2 opozorili po ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- mošt, vino in drugi proizvodi niso vsebovali predpisane vsebnosti snovi,
- proizvod je vseboval napako (zaradi fizikalno-kemičnih procesov ali sprejema tujih snovi),
- proizvod je bil pomanjkljiv (prenizka ali previsoka vsebnost sestavin),
- proizvod ni ustrezal predpisani kakovosti.

Označevanje mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebino označevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu v letu 2023 so prikazani s sliko 41.

Slika 41: Prikaz izdanih ukrepov po vsebini označevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu v letu 2023.

Po vsebini označevanja mošta, vina in drugih proizvodov je bilo ugotovljenih 305 kršitev. Izdanih je bilo 60 odločb z opominom po ZP-1 in 3 opozorila po ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec je uporabil geografsko označbo, tradicionalni izraz in dodatni tradicionalni izraz, čeprav ne izpolnjuje predpisanih pogojev,
- pridelovalec je v nasprotju z veljavno zakonodajo uporabil geografsko označbo, tradicionalni izraz ali dodatni tradicionalni izraz na proizvodih,
- pridelovalec je v nasprotju z veljavno zakonodajo uporabil označbo vino PTP,
- pridelovalec je nepravilno označil izvor mošta, vina in drugih proizvodov,
- pridelovalec je opremil ali dal v promet mošt, vino in druge proizvode z označbami, ki niso predpisane.

Označevanje in promet z enološkimi sredstvi

Po vsebini označevanja in prometa z enološkimi sredstvi je bilo skupno ugotovljenih 6 kršitev. Izdani sta bili 2 odločbi z opominom po ZP-1 in 1 opozorilo po ZP-1 po vsebinah:

- prometa z originalno pakiranimi enološkimi sredstvi ter
- prometa z enološkimi sredstvi, ki jim niso priložena ustrezna in jasna navodila za uporabo v slovenskem jeziku.

Predlogi za izboljšanje dela

Pri ocenjevanju oranžnih vin, penečih vin pet-nat, vin iz ekološke ter biodinamične pridelave se ugotavlja, da so ta vina kot osnovni vzorec ocenjena kot primerna za promet, kot inšpekcijski vzorec pa jih pooblaščen organizacije pogosto izločijo iz prometa. Menimo, da bi se glede na dejstvo, da je takih vin vedno več v prometu, morali zakonski predpisi čimprej uskladiti z dejanskim stanjem.

V bazi podatkov GERK bi bilo potrebno ažurirati površine z vrsto rabe. Te površine na podlagi izsledkov inšpekcijskih pregledov ne izkazujejo dejanskega stanja v naravi.

Predlagamo, da se v zvezi s tretjim odstavkom 13. člena ZVin, dvigne spodnja meja površine za obvezen vpis vinograda v RPGV s 5 ar na 10 ar, kar velja tudi ob registraciji oljčnikov.

Predlagamo posodobitev RPGV, ki bi vseboval ažurirane podatke, usklajene z evropskimi predpisi, da ne bi prihajalo do nepravilnosti pri izpisu odločb pooblaščenih organizacij glede navajanja tradicionalnih izrazov. Pooblaščen organizacije težko preverijo usklajenost vina s proizvodno specifikacijo, ker pridelovalci ne prijavljajo pridelka ločeno po sortah, temveč ga prijavijo kot mešano belo, mešano rdeče ali mešano belo in rdeče (primer RITZOZNOJČAN PTP, BELI in RDEČI BIZELJČAN PTP ter CVIČEK PTP).

Zakonodajalec bi moral poiskati način, da tudi v vinarskih predpisih normira lastno porabo vina za kmetijska gospodarstva. Za vino so normativi sicer določeni v trošarinskih predpisih.

Nadzore prevoza grozdja v času trgatve bi bilo smotrno združiti z nadzorom poteka prevzema grozdja pri pridelovalcih, ki odkupujejo grozdje, ter s kontrolo izpolnjevanja pogojev za odkup grozdja za pridelavo vrhunskega vina pri odkupovalcih. Nadzor spremnih dokumentov za prevoz grozdja in neoriginalno polnjenega vina v prometu lahko opravi Policija ter v primeru ugotovljenih nepravilnosti zadevo odstopi inšpekciji za vinarstvo.

S spremembo ZVin predlagamo znižanje glob, ker so previsoke in jih težko izrekamo predvsem manjšim pridelovalcem, saj bi njihovo izrekanje pomenilo še hitrejše ukinjanje vinogradniške proizvodnje in posledično zaraščanje površin ter spreminjanje kulturne krajine. S porastom pridelave vin brez geografskega porekla si pridelovalci znižujejo tržno vrednost vin in ne nazadnje tudi izgubljajo zaupanje potrošnikov, zato se na drugi strani povečujejo zavajajoče prakse označevanja.

Splošno

RS je deželna gozdov, saj pokrivajo 58,2 % naše domovine. Po gozdnatosti smo na tretjem mestu v EU, za Švedsko in Finsko. V RS je 76 % gozdov v zasebni lasti, 21 % gozdov je v lasti države ter 3 % v lasti občin. Večje in strnjene gozdne posesti omogočajo lažje, kakovostno, strokovno in ekonomično gospodarjenje z gozdom. Zasebna gozdna posest je zelo razdrobljena, saj povprečna posest obsega okoli 2,9 ha in še ta je nadalje razdeljena na več med seboj ločenih parcel. Za veliko večino teh lastnikov gozdovi niso gospodarsko pomembni. Velika razdrobljenost in veliko število lastnikov in solastnikov gozdov otežuje strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih. Slovenske gozdove je v zadnjih letih prizadelo več naravnih ujm. Gozdove prizadete z žledom in vetrolomi nato ogrožajo še smrekovi podlubniki. Prav zato je v zadnjih letih prva prioriteta dela inšpekcije za gozdarstvo nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del.

Organiziranost in delovanje inšpekcije za gozdarstvo

Inšpekcija za gozdarstvo, ki deluje v IRSKGLR, je v letu 2023 štela 16 gozdarskih inšpektorice in inšpektorjev (v nadaljevanju: inšpektorjev) vključno z direktorjem inšpekcije za gozdarstvo. Do 01.06.2023 je delo direktorja opravljal Andrej Drašler, v drugi polovici leta pa je vodenje prevzela Urška Ahačič Pogačnik. Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami gozdnogospodarskega območja, vendar se zaradi pomanjkanja kadra občasno spreminjajo. Tako imajo inšpektorji celosten pregled gozdarstva v določenem gozdnogospodarskem območju. Če inšpektorji nadzirajo samo posamezno gozdnogospodarsko enoto, imajo tako celosten pregled nad gozdarstvom v določenem gozdnogospodarskem območju. V kolikor občasno prestopajo meje enote, lahko dobijo širši pogled na problematiko slovenskih gozdov in gozdarstva.

Inšpekcijski postopki zahtevajo od inšpektorjev poleg strokovnega znanja tudi veščine obvladovanja konfliktnih situacij, ki so sestavni del inšpekcijskega nadzora. Povsem izogniti se jim ni mogoče in vsako leto beležimo prikrita grožnje, grožnje po telefonu, nadlegovanja po telefonu in podobno. Inšpektorji vsako tako grožnjo zabeležijo, v nekaterih primerih o tem obvestijo tudi Policijo.

Delo izven rednega delovnega časa

Inšpekcija za gozdarstvo vsako leto opravlja delo izven rednega delovnega časa. Na tak način gozdarski inšpektorji sledimo cilju, da je potrebno v času pričakovanih kršitev pooprstiti nadzor, ne glede na to ali je to v delovnem času ali izven njega.

V obravnavanem letu so inšpektorji izven rednega delovnega časa večinoma opravljali nadzor vožnje z vozili v naravnem okolju, nabiranja gob, nadzor izvajalcev del v gozdovih, prevozov lesa. Skupaj so v 33 vikendih opravili 243 ur nadzora.

Sestanki in izpopolnjevanje

Inšpekcija za gozdarstvo je imela v letu 2023 4 sestanke, ki so bili namenjeni pregledu opravljenega dela, usmeritvam dela za naslednje razdobje, novo sprejetim predpisom in aktualnim informacijam. Iz preglednice 22 je razviden pregled pomembnejših izpopolnjevanj in usposabljanj v letu 2023.

Preglednica 22: Pregled pomembnejših izpopolnjevanj in usposabljanj v letu 2023.

Tema – vrsta izobraževanja	Udeleženci / število	Skupno število ur
Asian insect pests threatening tree health in Europe, predavanje, 18.01.2023	2	3
Izpit iz varnosti in zdravja pri delu, 30.01.2023	8	2
Tečaj prve pomoči, 03.02.2023	5	5
Izpit iz varstva pred požarom, 15.02.2023	10	2
BTSF tečaj - Plant disease outbreaks-contingency planning for priority pests – Ljubljana, 21.03. - 24.03.2023	2	24
Izobraževanje IRSKGLR na Igu, 09.05. - 10.05.2023	14	12
E-gozd Elektronsko poslovanje kmetijskih gospodarstev, 19.05.2023	1	8
Lesni objekti, žičnice in gozdni rob – inovacije v SGLZŠ, predavanje 24.05.2023	1	3
Teden gozdov (SGLŠ Postojna), 24.05.2023	1	3
Predstavitev rezultatov projektov na SGLZŠ, 25.05.2023	1	4
Delavnica JGS za dobavitelje gozdnega reprodukcijskega materiala, 30.05.2023	1	8
ZOOM delavnica (UVHVVR): Načrt izrednih ukrepov za kitajskega in azijskega kozlička, 15.06.2023	6	2
Prenos znanja in sodobne tehnologije, predavanje 06.09.2023	1	7,5
ZOOM delavnica (UVHVVR): Afriška prašičja kuga, 20.09.2023	6	2

Gozdarski študijski dnevi, 28. in 29.09.2023	1	16
Usposabljanje vodij za uporabo kompetenčnega modela, predavanje in delavnica, 03.10.2023	3	3,5
Ustvarjam, komuniciram in sodelujem v digitalnem svetu, 03. in 10.10.2023	1	13
Metulji v gozdu, predavanje, 24.10.2023	1	2
Posvet – Vožnje v naravnem okolju, Ljubljana, 26.10.2023	4	6
Sečnja in spravilo v zasebnih gozdovih v Kamniški Bistrici, 09.11.2023	2	4
Usposabljanje vodij za uporabo inf. sistema za upravljanje in razvoj zaposlenih, 10.11.2023	2	5
Angleška konverzacija	1	20
Usposabljanje za imenovanje v naziv	1	40
Delavnica Life bober	1	6
IS MUZA Usposabljanje vodij za uporabo inf. sistema za upravljanje in razvoj zaposlenih	2	4
Izobraževanje IRSKGLR v Gotenici, 19.12. - 20.12.2023	13	12

Na Igu so bila v maju izvedena izobraževanja na temo Uporaba materialno pravnih določb Zakona o prekrških, Pomen gibanja za zdravje in Zdrava hrbtenica ter Obvladovanje zahtevnih situacij v komuniciranju. V Gotenici v mesecu decembru pa so bila izvedena izobraževanja na temo Upravno inšpekcijski postopki, Primeri dobre prakse, Motivacijsko predavanje, Uravnotežena prehrana in predstavitev najpogostejših vprašanj s terena.

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi službami in izvajanje 32. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru - odstopi zadev drugim inšpekcijskim organom

V inšpekciji za gozdarstvo se zavedajo, da je za učinkovito delo zelo pomembno sodelovanje znotraj inšpekcije, takoj za tem pa sodelovanje z drugimi organi nadzora. Pri tem je mišljeno sodelovanje z vsemi inšpekcijskimi in drugimi službami, ki delujejo v gozdu in gozdnem prostoru oziroma so zadolženi za upravljanje ali nadzor

gospodarjenja z gozdovi v najširšem smislu. Zato so gozdarski inšpektorji pogosto pobudniki takega sodelovanja ali pa se na pobude za sodelovanje od drugod takoj odzovejo. Še posebej so zadovoljni, ko inšpekcijske službe sodelujejo pri obravnavanju konkretnih zadev. Na terenu vzpostavljeno sodelovanje se je pokazalo za učinkovito. Ugotavljamo tudi, da je sodelovanje boljše v tistih predelih in med tistimi inšpekcijami, ki imajo prostore na isti ali sosednji lokaciji, saj se inšpektorji med seboj osebno poznajo in se lažje dogovorijo za sodelovanje in si medsebojno pomagajo.

Tako kot preteklo leto je bila tudi v letu 2023 izvedena poostrena akcija nadzora nad izvajalci del v gozdovih skupaj z Inšpektoratom Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: IRSD). V 23 terenskih dneh je bilo nadzorovanih 36 izdajalcev del, kjer je bil sklenjen dogovor, da se akcija ponovi tudi v prihodnjem letu. Pri nadzoru izvajalcev del v gozdovih, prevozih lesa in nadzoru Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, po katerem opravlja posredni nadzor tudi inšpekcija za gozdarstvo, se je vzpostavilo zelo dobro sodelovanje s FURS.

Tradicionalno dobro je sodelovanje s Policijo pri nadzoru voženj z vozili v naravnem okolju, pri nabiranju gozdnih sadežev in gob in kot pomoč pri nadzoru drugih kršiteljev v gozdu, kjer inšpektorji pričakujejo odpor. Policisti k učinkovitejšemu delu inšpektorjev pripomorejo že s svojo prisotnostjo v uniformi in tako predstavljajo tudi dodatno varnost za inšpektorje na terenu.

Kot dobro lahko ocenimo tudi sodelovanje z ZGS. Ob nepravilnostih, ki jih ob svojem delu ugotovi ZGS, nam ob terenskih ogledih nudijo vso potrebno podporo. Na vprašanja in zahteve po podatkih, ki jih potrebujemo v inšpekcijskih postopkih, se odzivajo. Posamezni inšpektorji so vodstvom območnih enot ZGS v začetku leta predstavili ugotovitve in ukrepe v inšpekcijskih postopkih v predhodnem letu.

V letu 2023 je ZGS intenzivno izvajal tudi gozdni nadzor. V okviru gozdnega nadzora smo z njihove strani prejeli predloge za uvedbo prekrškovnih postopkov, ki so se v večini nanašale na vožnjo v naravnem okolju in nespoštovanje režima uporabe gozdnih prometnic.

Poleti 2023 smo državnemu sekretarju in predstavnikom MKGP na terenu predstavili delo in ukrepanje inšpekcije za gozdarstvo, jeseni pa predstavnikom gozdarske inšpekcije iz Avstrije predstavili naše delo in si ogledali tudi požarišče na Krasu.

Iz preglednice 23 je številčno razvidno sodelovanje z drugimi organi in inšpekcijskimi službami.

Preglednica 23: Sodelovanje z drugimi organi in inšpekcijskimi službami.

Organ sodelovanja	Število akcij - predmet
IRSD	23 x izvajanja del v gozdovih
Inšpekcija za kmetijstvo	1 x dopolnilna dejavnost na kmetiji 2 x krčitev gozda 1 x poseg v gozd in na kmetijsko zemljišče 2 x ZKZ 1x poseganje na kmetijsko in gozdno zemljišče 2 x sanacija kamnoloma 1 x navažanje naplavin
Inšpekcija za lovstvo	1 x vožnja v naravnem okolju
Policija	5 x vožnja v naravnem okolju, gobe, uporaba GC 1 x poseg v gozd 1 x motokros proge 6 x vožnja v naravnem okolju 2 x prevoz lesa 1 x vožnja in kontrola izvajalcev 1 x kraja lesa in posek dreves
IRSNVP	3 x kampiranje v naravnem okolju 1 x izvršitev odločbe 1x poseg odstranjevanja proda 1 x nadzor gradnje skladišča
Medobčinski inšpektorati in redarstva	1 x kršenje občinskega odloka 1 x odlaganje komunalnih odpadkov 2 x nadzor voženj 2 x poseg v gozd
FURS	2 x nadzor knjigovodskih listin pri prevozu lesa
TIRS	1 x kampiranje v gozdu
ZGS	3 x gozdni nadzor

Inšpekcija za gozdarstvo mora v skladu s 23. členom ZUP ves čas postopka paziti na stvarno pristojnost in če spozna, da ni pristojna za določeno upravno zadevo, jo mora v skladu s 65. členom ZUP odstopiti pristojnemu organu. V tretjem odstavku 32. člena ZIN je določeno, da mora inšpektor, ki ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa, za katerega ni stvarno pristojen, ugotoviti dejansko stanje, sestaviti zapisnik in ga posredovati pristojni inšpekciji. V odstopih drugim, pristojnim organom, gozdarski inšpektorji tudi zapišejo, da prosijo za odgovor v zvezi z izvedenimi ukrepi. V mnogih postopkih je namreč po tem, ko drugi organ že opravi svoje delo, naloga inšpekcije za gozdarstvo ali ZGS, da ukrepa še v skladu z ZG. V letu 2023 je inšpekcija za gozdarstvo odstopila 86 primerov 16 različnim institucijam. Največ odstopov se je nanašalo na neposredno na terenu zaznane primere nelegalno odloženih odpadkov v gozdu, na nezakonite gradnje, na nenamensko rabo kmetijskega zemljišča, na neusposobljenost izvajalcev del na področju usposobljenosti za varno in zdravo delo delavca, delovne

opreme in osebne varovalne opreme ter na nepravilnosti pri namestitvah hišnih predalčnikov.

Preventivno delovanje inšpekcije za gozdarstvo

Dolžnost preventivnega delovanja inšpekcijskim službam določa 6. in 33. členu ZIN. S preventivnim delovanjem inšpektorji opozarjajo potencialne kršitelje na posledice ravnanja v nasprotju s predpisi. V inšpekciji za gozdarstvo se preventivno delovanje uresničuje na več načinov: z obveščanjem javnosti preko medijev in spletne strani inšpektorata, z odgovori na vprašanja in z obveščanjem javnosti o predpisih, o dovoljenem pravnem ravnanju, o najpogostejših kršitvah predpisov in o načrtovanih akcijah nadzora. V praksi se najpogosteje odgovarja na vprašanja posameznikov po telefonu in elektronski pošti, pošilja dopise potencialnim kršiteljem, odgovarja na vprašanja medijev ter pripravlja predavanja za ciljne skupine. V akcijah nadzora voženj v naravnem okolju in voženj v nasprotju z režimom uporabe smo razdelili več sto zgibank o gozdnem bontonu in obvestil o pravilih vožnje v naravnem okolju. Na tak način obiskovalce gozdov opozarjamo na pravilno vedenje v gozdnem prostoru in hkrati opozarjamo na prisotnost nadzora.

Inšpekcija za gozdarstvo se preko Službe za odnose z javnostmi in promocijo odziva na različna vprašanja novinarjev. Pisni odgovori so bili posredovani 21 različnim medijem, tako lokalnim kot tudi nacionalnim. Medije so zanimali predvsem predpisi in ukrepi ter nadzori s področja nabiranja gob in drugih gozdnih sadežev, gozdnega bontona in izvajanja sečenj, nekaj vprašanj pa se je nanašalo na konkretne inšpekcijske postopke.

Na sejmu AGRA je direktorica inšpekcije za gozdarstvo sodelovala na okrogli mizi z naslovom: Gozdovi so naš skupen prostor – pa se v njih obnašamo dovolj spoštljivo? Gozdarska inšpektorica je v organizaciji Centra za poklicno izobraževanje izvedla predavanje za srednješolske učitelje gozdarskih predmetov in dijake na temo izpolnjevanja pogojev za izvajanje del v gozdovih. Konec oktobra smo v okviru medresorskega posveta, ki ga je organizirala Uprava uniformirane policije, predstavili svoje delo na področju nadzora voženj v naravnem okolju.

S preventivnimi dopisi poskušamo potencialne kršitelje odvrniti od protipravnih dejanj. V letu 2023 je bilo teh preventivnih dejanj 952, kar je razvidno iz preglednice 24.

Preglednica 24: Preventivno delovanje s potencialnimi kršitelji.

Tema dopisa	število
Sanitarna sečnja - lubadar	596
Poseg v gozd brez soglasja ZGS	4
Nedovoljene sečnje	150
Opremljenost skladišč gls z lovniimi pastmi	109
Raba gozda	10
Vožnja v naravnem okolju	36
Drugo	47

Ocenjujemo, da je preventivno delovanje inšpekcije za gozdarstvo dobro sprejeto in učinkovito. Vseh teh aktivnosti ni mogoče zabeležiti, zato so zgornje številke zgolj informativne.

Sanitarna sečnja v letu 2023

Prenamnožitev podlubnikov v letu 2023 je posledica naravnih ujm predhodnih let, zlasti pa izredno sušnega in vročega poletja 2022. Dodatno so pozimi gozdove poškodovali in oslabili tudi močni vetrovi in težek sneg, ki predstavljajo zelo primerne pogoje za prenamnožitev populacije podlubnikov na poškodovanem območju. Poletni vetrolomi v mesecu juliju in avgustovske poplave so v gozdovih povzročili neverjetno škodo. Napad podlubnikov je bil tako kot v preteklih letih najbolj izrazit v GGO Bled, Kranj, Nazarje, Slovenj Gradec, Kočevje in Novo mesto. Prenamnožitev podlubnikov se bo zagotovo nadaljevala tudi v letu 2024.

Iz preglednice 25 je razviden obseg sanitarne sečnje po žledolomu v letih.

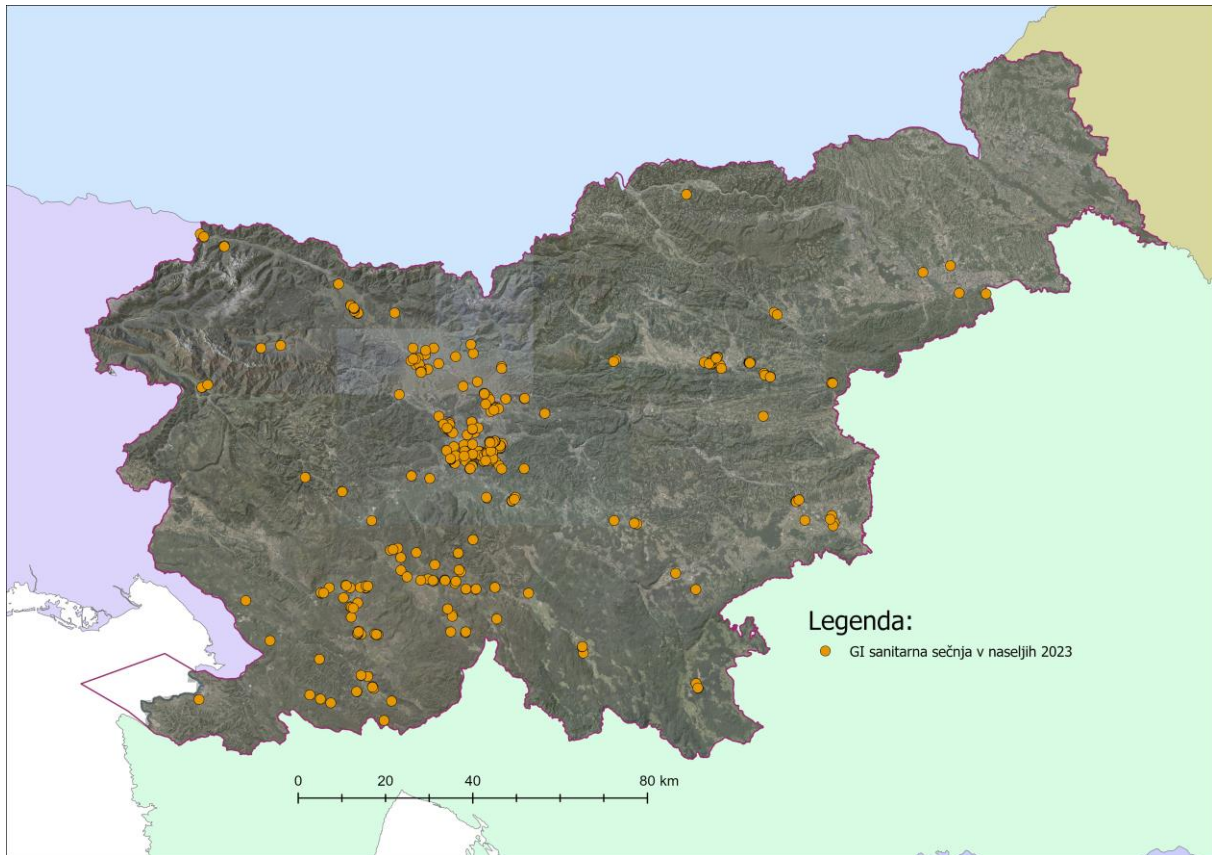
Preglednica 25: Obseg sanitarne sečnje v letih po žledolomu – vir ZGS.

Vrsta sečnje	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sanitarna sečnja(m ³)	4.207.376	3.941.808	3.768.894	2.505.729	4.043.917	2.788.002	1.757.167	1.041.582	1.398.221	1.815.231
Druga sečnja (m ³)	2.142.360	2.089.234	2.333.736	2.478.906	2.017.042	2.499.860	2.470.308	3.033.86	3.172.756	2.485.429
SKUPAJ (m ³)	6.349.736	6.031.042	6.102.630	4.984.635	6.060.959	5.287.862	4.227.475	4.075.451	4.570.977	4.300.660

Inšpekcija za gozdarstvo je v letih po žledolomu vse svoje sile usmerila v to, da bi s svojimi ukrepi pospešila sanacijo v ujmah poškodovanih gozdov. Zakon o gozdovih (v nadaljevanju: ZG) določa, da mora lastnik gozda izvesti oziroma zagotoviti izvedbo sanitarne sečnje in preventivna varstvena dela v roku, ki jih z odločbo določi ZGS. V kolikor sanacija ni opravljena v določenem roku mora ZGS zagotoviti tudi izvršbo. Neizvršitev odločbe v postavljenem roku je po določbah ZG prekršek, ki se kaznuje z globo. ZGS je tisti, ki v upravnih postopkih zagotovi, da se sanitarne sečnje izvedejo, inšpekcija za gozdarstvo pa vodi prekrškovne postopke zoper tiste lastnike gozdov, ki sanacije ne izvedejo pravočasno.

ZG določa, da na posamičnem gozdnem drevju v naseljih inšpekcija za gozdarstvo zagotavlja izvajanje varstvenih del. Tako je bilo v letu 2023 izdanih 233 inšpekcijskih odločb za posek s podlubniki napadenih dreves v naseljih, kar je 2,5 krat več kot leto poprej. V 7 primerih je bilo ugotovljeno, da zavezanci v inšpekcijskih postopkih svojih obveznosti niso realizirali v roku, zato so inšpektorji uvedli izvršilne postopke, v 2 primerih pa je bila izvršba tudi izvršena.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih obravnav sanitarnih sečenj v naseljih v letu 2023 je razvidna iz slike 42.

Slika 42: Prostorski pregled inšpekcijskih obravnav sanitarnih sečenj v naseljih v letu 2023.

Zaradi težav, ki jih podlubniki povzročajo v gozdovih, je nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del že nekaj let v programu dela inšpekcije za gozdarstvo prva prioriteta. Inšpekcija za gozdarstvo deluje tako preventivno, z opozarjanjem lastnikov gozdov na spoštovanje rokov za izvedbo sanitarne sečnje s preventivnimi dopisi, kot tudi represivno in sicer z vodenjem prekrškovnih postopkov proti lastnikom, ki po preteku roka določenega v odločbi ZGS še niso pričeli z delom ali pa so z izvršitvijo odločb močno zamujali.

Ker v poletnem času, ko je problematika sanitarnih sečenj najbolj žgoča in izvajalcev del v gozdovih močno primanjkuje, ima inšpekcija za gozdarstvo kot pomoč pri iskanju usposobljenih izvajalcev del v gozdovih javno objavljen seznam izvajalcev, ki so v času inšpekcijskega nadzora izpolnjevali pogoje strokovne usposobljenosti ter upoštevajo predpise, ki urejajo varnost in zdravje pri delu za delavce, delovno opremo in osebno varovalno opremo. Dostopen pa je tudi seznam izvajalcev, ki jim je inšpekcija za gozdarstvo zaradi neizpolnjevanja pogojev glede strokovne usposobljenosti opravljanje dela v gozdu prepovedala.

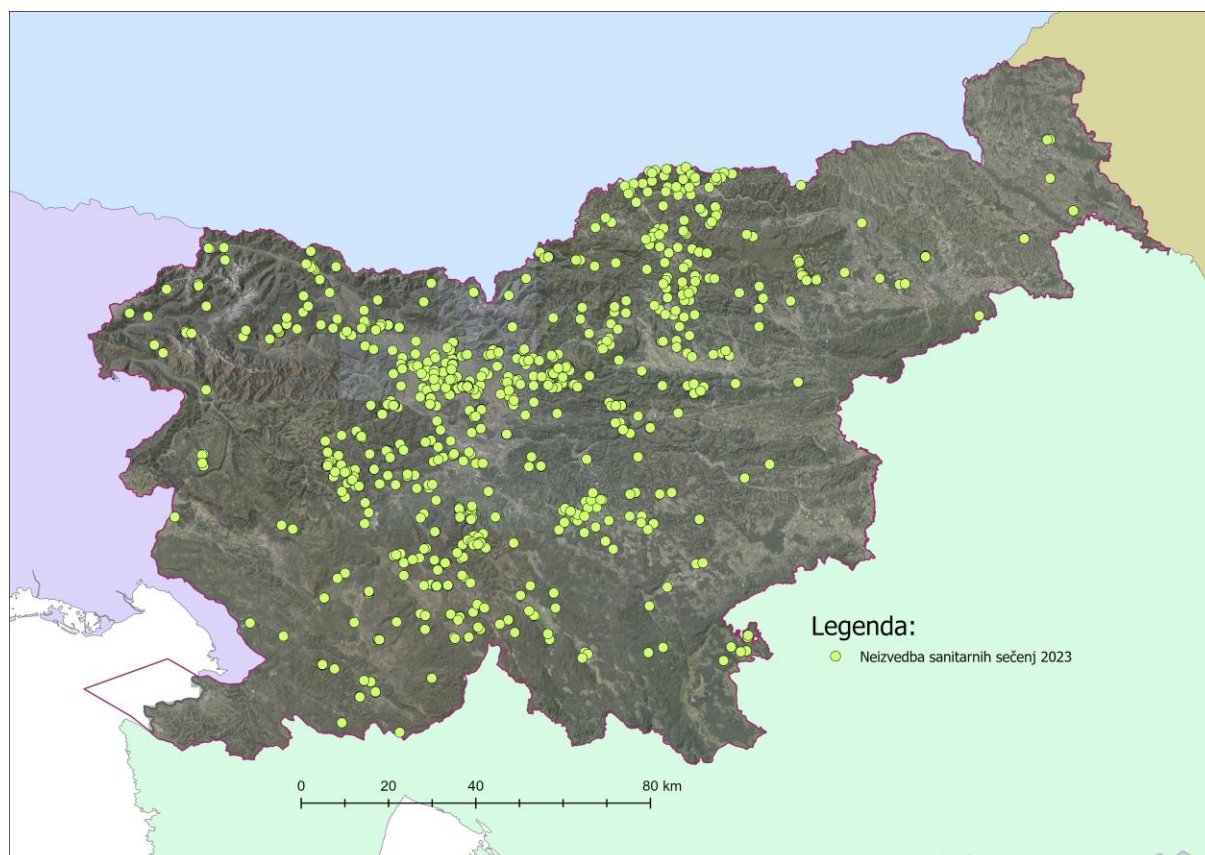
V preglednici 26 je vsebovan prikaz prekrškovnih ukrepov, sprejetih zaradi neizvedenih sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Preglednica 26: Prekrškovni ukrepi zaradi neizvedbe sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Leto	Št. uvedenih prekrškovnih postopkov	Št. izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih			Skupaj izrečeni prekrškovni ukrepi	Poslani preventivni dopisi
		opozorilo	opomin	globa		
2015	364	56	162	77	295	507
2016	1.363	260	646	271	1.177	2.200
2017	524	92	352	191	635 *	566
2018	563	45	262	178	485	755
2019	327	69	202	76	347*	281
2020	329	47	158	86	291	494
2021	108	75	34	29	138*	62
2022	283	95	140	71	306*	99
2023	532	96	301	165	562*	596

* Opomba: število izrečenih ukrepov v letu je večje od števila uvedenih postopkov, ker se ukrepi nanašajo tudi na postopke, ki so bili začeti v predhodnem letu.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih obravnav neizvajanja sanitarnih sečenj v letu 2023 je razvidna iz slike 43.

Slika 43: Prostorski pregled inšpekcijskih obravnav neizvajanja sanitarnih sečenj v letu 2023.

Za učinkovitejše spopadanje z nepravočasnimi sanacijami lubadarskih žarišč bi bilo potrebno učinkovitejše delo ZGS, saj se le z represivnimi ukrepi te problematike ne da rešiti. Na nekaterih območnih enotah ZGS še vedno, glede na število kršitev, izdajo zelo malo sklepov o izvršbi. Izvršilni postopki se ne dokončajo z izvršbo, kot je to zakonsko določeno.

Ker tudi v prihodnjem letu ni pričakovati izboljšanja razmer na tem področju, bo nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del ostal prioriteta v programu dela inšpekcije za gozdarstvo, saj menimo, da njeni ukrepi pripomorejo k hitrejšemu odzivu lastnikov gozdov, ki jim je ZGS izdal odločbo o izvedbi sanitarne sečnje.

Inšpekcijski postopek

V inšpekcijskem postopku, določenem v ZIN in subsidiarno ZUP, opravljajo inšpektorji temeljno poslanstvo svojega poklica. Inšpekcijski postopek je tisti, v katerem je moč z odločbami doseči vzpostavitev zakonitega stanja s prepovedjo ali zapovedjo. Glavno poslanstvo inšpekcijskih služb je, da v primerih kršitev z inšpekcijskimi postopki zagotovijo izvrševanje predpisov. Poleg tega inšpekcijske službe s svojimi poročili, pobudami in predlogi sporočajo izvršilni veji oblasti o stopnji izvrševanja posameznih predpisov in predlagajo njihove spremembe. Na ta način so pripravljavci predpisov seznanjeni z učinkovitostjo predpisov in stopnjo njihovega uresničevanja.

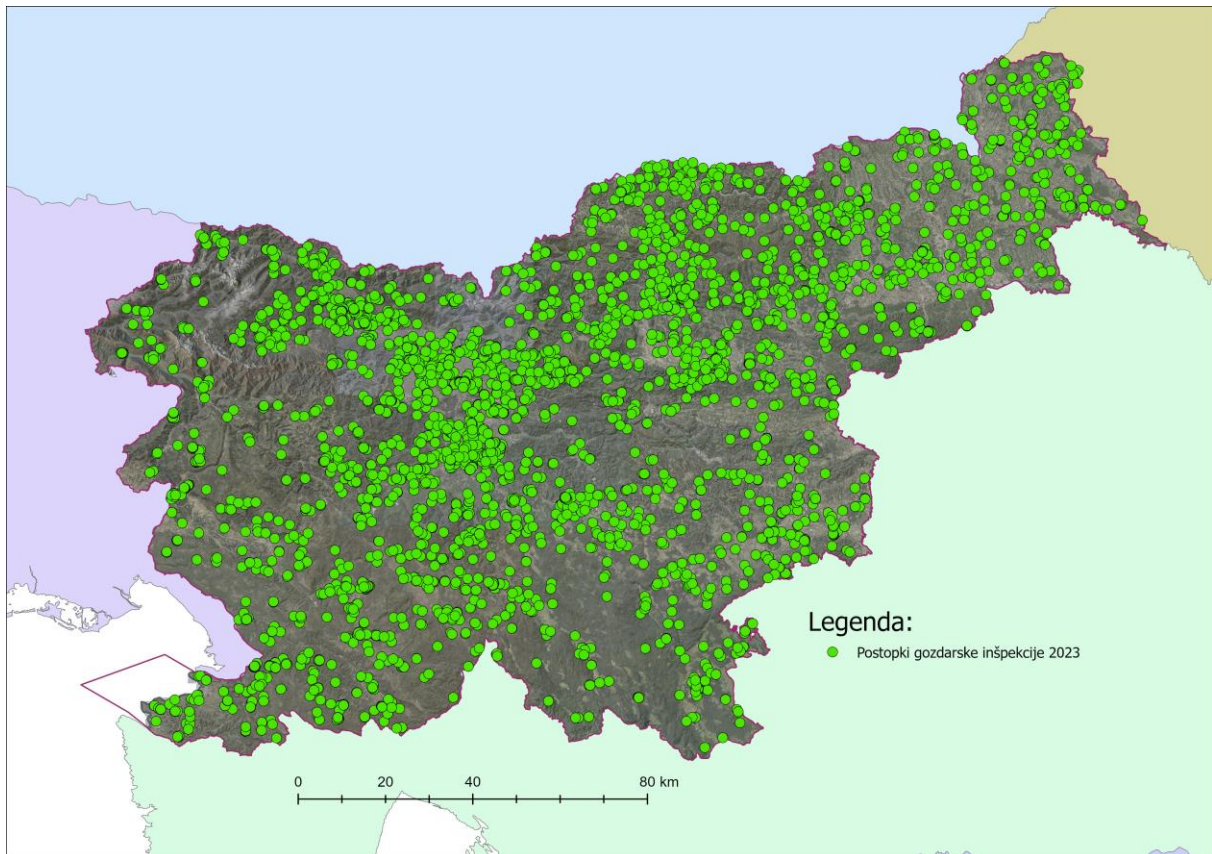
V preteklem letu so gozdarski inšpektorji opravili 2256 pregledov, izdali so 366 odločb v inšpekcijskem postopku, 158 sklepov v zvezi s temi postopki in 35 sklepov v izvršilnih postopkih. V 18 izvršilnih postopkih je bila zavezancem za neizvršitev inšpekcijske odločbe večinoma zagrožena izvršba z denarno prisilitvijo. Ta način izvršbe odrejenih obveznosti se uporablja zaradi tega, ker je ta način v večini primerov ustrežnejši, saj je cenejši, hitrejši in predstavlja manjši pritisk na zavezanca. Včasih pa izvršba po drugi osebi tudi ni mogoča. Izdanih je bilo tudi 132 opozoril po 33. členu ZIN, s katerimi se ob ugotovljenih manjših nepravilnostih zavezanca opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo.

Gozdarski inšpektorji so na izdane inšpekcijske odločbe prejeli 11 pritožb. Zaznali so, da je pritožbeni organ v letošnjem letu pritožbe reševal hitreje, kot v preteklih letih, kar pripomore k hitrejšemu reševanju zadev. Prejeli so 16 odločb drugostopenjskega organa, ki v nobenem primeru pritožbi zavezancev ni ugodil. Vsi inšpekcijski postopki se vodijo po uradni dolžnosti. Pričnejo se na osnovi lastnih ugotovitev, ugotovljenih nepravilnosti, ki jih pri svojem delu zazna ZGS in na osnovi drugih podatkov o nepravilnostih, ki jih bodisi prejmemo od kvalificiranih prijaviteljev bodisi iz drugih prijav. V tem letu je inšpekcija za gozdarstvo prejela 521 prijav. Vedno več je prijaviteljev, ki svoje medosebne spore skuša namesto v pravnem postopku, reševati preko inšpekcijskih služb in težko sprejmejo dejstvo, da se inšpekcijski postopki vodijo po uradni dolžnosti in v javno korist, ter da prijavitelj nima položaja stranke. Vedno manj postopkov se prične na osnovi letnega načrta dela, ki predvideva tudi nadzor načrtovanja, gojenja gozdov ter v zvezi z njim obseg financiranja in sofinanciranja del. Inšpekcijski postopki niso enostavni in hitri, saj ugotavljanje kršitev in odgovornosti

zanje običajno zahtevajo terenski ogled, zaslišanje zavezancev in prič, izrekanje ukrepov in spremljanje izvršitve le teh.

Podrobnejši pregled opravljenega dela po posameznem predpisu je razčlenjen v nadaljevanju.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za gozdarstvo v letu 2023 je razvidna iz slike 44.

Slika 44: Prostorski pregled inšpekcijskih postopkov inšpekcije za gozdarstvo v letu 2023.

ZAKON O GOZDOVIH (ZG)

Splošno

ZG ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov ter razpolaganje z gozdovi kot naravnim bogastvom s ciljem, da se zagotovijo trajnostno, sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter uresničevanje njihovih funkcij. To je tudi zakon, na podlagi katerega gozdarski inšpektorji opravijo največ inšpekcijskih nadzorov.

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS. Zakon o gozdovih namreč določa, da ZGS lastniku gozda na podlagi gozdnogojitvenega načrta po predhodnem svetovanju in skupni izbiri dreves za možni posek izda odločbo v upravnem postopku. ZGS evidentira količino in strukturo drevja,

ki je posekan brez ali v nasprotju z izdano odločbo in o tem obvesti inšpekcijo za gozdarstvo.

Nadzor nad izvajanjem sečnje pa je nemalokrat otežen zaradi nepravilnega označevanja izbranih dreves. Gozdarski inšpektorji opažajo, da revirni gozdarji izbrana drevesa označijo le z barvno piko na drevesu in ne dodajo žiga na koreničniku. S takim načinom označitve drevja za posek se oteži ali pa celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS. V skladu s pravilnikom o izvajanju sečnje se mora sečnja dreves izvesti tako, da ostane oznaka vidna na panju tudi po poseku drevesa.

Inšpekcija za gozdarstvo prejme obvestila o poseku brez odločbe od ZGS oziroma si podatke o nedovoljenih sečnjah pridobi z neposrednim vpogledom v njihove evidence, vendar vseh kršitev zaradi velikega števila ne more obravnavati. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves, inšpekcija za gozdarstvo običajno pošlje lastniku gozda opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. Lani je bilo poslano 150 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez odkazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. Proti kršiteljem, ki so posek izvedli brez ali v nasprotju z izdano odločbo je inšpekcija za gozdarstvo prekrškovno ukrepala.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Sem po vsebini sodijo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Gozdarski inšpektorji so opravili 46 pregledov zaradi suma kršitev krčitve gozdov v kmetijske namene. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov, pogostokrat tudi za to, da kršitelji te površine uporabljajo za različne druge namene, kot na primer motokros poligon, kolesarski poligon, poligon za paintball, prostor za parkiranje ali kampiranje. Problem postaja iz leta v leto večji. Kadar gre za gradnje objektov v gozdu ali za navažanje odpadnega materiala v gozd in gozdni prostor, so ukrepi inšpekcije za gozdarstvo odvisni tudi od tega ali bosta gradbena in okoljska inšpekcija opravili svoj del inšpekcijskih postopkov. Problem pri teh kršitvah so izjemno dolgotrajni postopki, v katerih zavezanci uporabijo vsa pravna sredstva, da bi lahko čim dlje časa obdržali in uporabljali stanje v nasprotju s predpisi. Posegi v gozd in gozdni prostor so tudi težko popravljivi, če sploh so in zahtevajo znatna finančna sredstva, običajno precej večja, kot so bila potrebna za sam poseg.

Inšpekcija za gozdarstvo je v preteklem letu, podobno kot v zadnjih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb ZG s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prenamnoženih populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih. V primeru neizvedbe sanitarne sečnje v gozdovih so bili vodeni predvsem prekrškovni postopki na podlagi podatkov ZGS. Posebno pozornost so gozdarski inšpektorji v letu 2023 namenili izvajanju varstvenih del na posamičnem gozdnem drevju v naseljih. Za odstranitev predvsem s podlubniki napadenih dreves v naseljih je bilo izdanih kar 233 inšpekcijskih odločb.

V preteklem letu je bilo izvedeno 151 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil prvega odstavka 18. člena ZG, to je zmanjševanje ravnosti in rodovitnosti

rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Običajno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Pojavljati pa so se začeli tudi obsežni navozi izkopskega materiala pri gradnji večjih objektov v gozd.

Precej inšpekcijskega dela se je nanašalo tudi na nepravilnosti, ki se nanašajo na gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic. Lastnikom gozdov, ki so gradili gozdne vlake brez ustreznih elaboratov, ki jih pripravi ZGS, je inšpekcija za gozdarstvo z inšpekcijsko odločbo odredila odpravo nepravilnosti.

ZG omogoča, da ZGS skupaj z lastniki gozdov gozdnim cestam določi režim uporabe. Nadzor nad spoštovanjem režima uporabe gozdnih cest je poostreno nadzirala tako inšpekcija za gozdarstvo kot tudi ZGS v okviru gozdnega nadzora. Redkejši so primeri obravnavanja prekomerne uporabe gozdnih cest, zaradi česar na gozdni cesti ostanejo posledice take uporabe.

19 inšpekcijskih nadzorov se je nanašalo na ograditve posameznih delov gozda v nasprotju s predpisi. Gre za primere ograjevanja svoje lastnine, pogosto se gozdna površina stika z gradbeno ali pa gre za ograditev gozda ob pašniku, pa tudi za ograje obor za rejo divjadi. V inšpekcijskem postopku se zavezance seznanijo z možnostjo pridobitve soglasja za postavitve ograje, če to ni možno, se odredi odstranitev.

Paša v gozdu je v splošnem prepovedana. Izjemoma je na podlagi kriterijev, določenih v predpisu o varstvu gozdov, paša lahko dovoljena z gozdnogojitvenim načrtom. 7 pregledov je se je nanašalo na nadzor nedovoljene paše v gozdu. Prav tako so bili na nedovoljeno pašo pozorni gozdarji ZGS, ki so nepravilnosti opazili v okviru gozdnega nadzora.

Nadzor porabe proračunskih sredstev, namenjenih subvencioniranju gojitvenih in varstvenih del

Inšpekcija za gozdarstvo ima v skladu z ZG pristojnost nadzirati porabo proračunskih sredstev, ki so namenjena financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove in gozdarstvo. V letu 2023 je bilo pregledanih 70 obračunov gojitvenih del. Pregledana gojitvena dela so bila izvedena na površini 57 ha, skupna obračunana vrednost je znašala 71.667 €.

Inšpekcija za gozdarstvo ugotavlja, da se gojitvena in varstvena dela pogojena s pripravljenostjo lastnika gozda, ne pa glede nujnosti izvedbe samih del. Opaženi so bili razkoraki med gojitvenimi deli, ki so določeni z odločbami in načrtovanimi gojitvenimi deli v gozdnogospodarskih načrtih. Ponekod načrtovana dela niso izvedena, ponekod pa so izvedena tam, kjer niso bila načrtovana. V večini primerov je nadzor pokazal, da so gojitvena in varstvena dela izvedena kakovostno.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi nadzoru sadnje. Ugotovilo se je, da so v odločbe za sadnjo, ki jih izdaja ZGS, zapisani roki, v koliko dneh po prejetju sadik, mora lastnik le te tudi posaditi. V preteklosti se je namreč vse prevečkrat dogajalo, da so lastniki zamujali s sajenjem prejetih sadik in posledično je bil uspeh sadnje slabši. Uspešnost spomladanske sadnje je bila v večini primerov velika. Hkrati je bilo zaznati

izvedbo sadnje tudi tam, kjer to ni nujno potrebno oz. je neustrezno (npr. pod zastorom, oz. tam kjer je bilo že prisotno naravno mladje).

Nadzor porabe proračunskih sredstev – vzdrževanje gozdnih cest

V skladu z ZG je predmet nadzora inšpekcije za gozdarstvo vzdrževanje gozdnih cest, ki spada med dela, ki se sofinancirajo iz sredstev proračuna RS v skladu s Pravilnikom o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest zagotavljajo lokalne skupnosti iz lastnih sredstev, pristojbin lastnikov gozdov in sredstev proračuna RS.

Na vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2023 na večjem predelu RS močno vplivale poletne poplave in vetrolomi. Načrtovane izvedbe del je bilo zato marsikje potrebno spreminjati, saj so poplave in plazovi gozdne ceste močno poškodovali, ponekod so bile ceste popolnoma uničene. Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2023 izvedla kontrolo vzdrževanja 45 odsekov gozdnih cest, na katerih je bilo obračunano vzdrževanje v skupnem znesku 177.810,45€. V večini nadzornih pregledov je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je bilo vzdrževanje gozdnih cest opravljeno skladno s programom vzdrževanja, kvalitetno, ob dobrem sodelovanju ZGS z naročniki in izvajalci izvedenih del. V večini primerov nadzora inšpekcije za gozdarstvo nepravilnosti torej niso bile ugotovljene, vendar pa inšpektorji poudarjajo, da:

- je nadzor količine nasutega materiala na konkretno gozdno cesto težko izvedljiv, saj na dokumentih, ki spremljajo tovor ni natančno zabeleženo, kam oz. na katero gozdno cesto je bil material peljan. Inšpekcija za gozdarstvo je zato ZGS opozorila, naj občine izvajalca k temu zaveže že v pogodbi. Dobavnice za pripeljan material se ZGS predložijo šele po končanju del, zato se poraja sum glede izvora mineralne surovine, saj se dobavnice na ta način lahko prirejajo.
- Je problematičen tudi čas izvedbe vzdrževalnih del, saj tako inšpekcija za gozdarstvo kot tudi ZGS ugotavljata, da se tripartitne pogodbe podpisujejo prepozno, prav tako pa tudi pogodbe naročnikov z izvajalci. Posledično izvajalci dela izvajajo v jesenskem času, kjer je kakovostna izvedba zaradi slabega vremena težja. Izvedba je v večini primerov prepozna, nujnega spomladanskega vzdrževanja gozdnih cest z odpravljanjem zimskih poškodb na gozdnih cestah pa niso izvedena.
- Gozdne ceste ponekod opravljajo funkcijo odpiranja zaselkov, kmetij in vasi, kjer je prometa zaradi gospodarjenja z gozdom relativno malo. ZGS bi moral lokalnim skupnostim predlagati, da se bodo te gozdne ceste izbrisale iz katastra gozdnih cest in da bodo te prometnice vzdrževane iz drugih proračunskih postavk.

Spremljanje izvajanja gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov

Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2023 na podlagi Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo izvedla 12 pregledov načrtov gozdnogospodarskih enot glede izpolnjevanja evidenc in vodenja gozdne kronike. V 1 primeru je bil izveden le nadzor vodenja gozdne kronike. Posamezni inšpektorji so pripravili pripombe na

osnutke gozdnogospodarskih načrtov ali pa so svoje pripombe podali na javnih razgrnitvah. Gozdnogojitvene načrte gozdarski inšpektorji pregledujejo ob nadzoru gojitvenih in varstvenih del in kadar ugotovijo nepravilnosti pri gradnji gozdnih vlak. Elaborat gozdnih vlak je namreč predpogoj za izdelavo gozdnih vlak in je del gozdnogojitvenega načrta. Gozdarski inšpektorji gotavljajo, da so gozdnogojitveni načrti velikokrat zastareli in pomanjkljivi, na kar redno opozarjajo tudi ZGS.

Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo v 56. členu določa, da je preseganje možnega poseka za 30 odstotkov na ravni oddelka mogoče na podlagi komisijskega ogleda, pri katerem mora biti navzoč tudi pooblaščen predstavnik ministrstva. Gozdarski inšpektorji so kot pooblaščen predstavniki ministrstva na komisijskih ogledih sodelovali 5 krat.

Nadzor izvajalcev glede izpolnjevanja pogojev za opravljanje del v gozdovih

Inšpekcija za gozdarstvo se zaveda pomembnosti usposobljenih izvajalcev del v gozdovih, ki tam izvajajo dela (v nadaljevanju: izvajalci), saj gre za izjemno nevarno delo. Napake se pogosto odražajo v izjemno hudih poškodbah, celo smrtnih žrtvah. Prav zato so poklici v gozdarstvu uvrščeni med regulirane poklice, poklice za katere je predhodno potrebno pridobiti določena znanja. Izvajalci slednje dokazujejo s predložitvijo dokumentacije, ki jo predpisuje Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih.

Inšpekcija za gozdarstvo opravlja nadzor izvajalcev skladno s pooblastilom na osnovi 7. alineje prvega odstavka 77. člena ZG ter Pravilnika o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih. ZKme-1 pooblašča inšpekcijo za gozdarstvo za nadzor nad dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji, ki se nanašajo na gozdarske dejavnosti in izvajanjem storitev z gozdarsko mehanizacijo v okviru strojnih krožkov.

Poleg dokazil o strokovni usposobljenosti ob pregledu gozdarski inšpektorji preverijo tudi ali ima izvajalec urejeno dokumentacijo s področja Zakona o varnosti in zdravju pri delu:

- izdelano Izjavo o varnosti z oceno tveganja,
- opravljen zdravniški pregled pri pooblaščenem zdravniku specialistu medicine dela,
- izdelano zdravstveno oceno delovnega mesta,
- opravljen teoretičen in praktičen preizkus iz varnosti in zdravja pri delu,
- pregledano in preizkušeno delovno opremo in
- vodeno evidenco osebne varovalne opreme, ki jo uporablja pri delu.

S tem se doseže, da izvajalci tudi v primeru, da potrebne dokumentacije s področja varnosti in zdravja pri delu (v nadaljevanju: VZD) v začetku postopka še nimajo ali je pomanjkljiva, le-to v času poteka inšpekcijskega postopka pridobijo. Kadar izvajalci nepravilnosti v zvezi z VZD ne odpravijo v roku določenem z opozorilom po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, inšpekcija za gozdarstvo zadevo odstopi inšpektorjem za nadzor varnosti in zdravja pri delu.

Inšpekcija za gozdarstvo že nekaj let pregleda dokumentacijo približno 300 izvajalcem letno, v letu 2023 smo jih našli 359.

Obseg dela inšpekcije za gozdarstvo v preteklem letu je v številkah prikazan v spodnji preglednici.

Preglednica 27: Ugotovitve nadzora usposobljenosti izvajalcev del v gozdovih v letu 2023.

Skupaj		Število pregledanih subjektov		Ukrepi inšpekcije za gozdarstvo (število)			
		Ne-registrirani *	Registrirani	Opozorilo ZIN	Odločba prepoved dela	Odstop **	Postopek o prekršku
Število	359	17	342	279	54	13	28
Delež (%)	100	4,7	95,3	77,7	15,0	3,6	7,8

*Neregistrirani = delo na črno + medsosedska pomoč + strojni krožki + delo v lastnem gozdu

**Število odstopljenih zadev: IRSD – 5, FURS – 2, TIRS – 1

Nadzor izpolnjevanja pogojev za opravljanje del v gozdu, je tudi v letu 2023 potekal v okviru:

a. rednih inšpekcijskih pregledov, ki jih je največ

in so določeni z letnim planom dela, kamor spadajo pregledi dokumentacije pred začetkom obratovanja. Seznam izvajalcev, ki so na novo registrirali eno izmed gozdarskih dejavnosti (02.100 Gojenje gozdov idr. gozdarske dej., 02.200 Sečnja in 02.400 Storitve za gozdarstvo) in jih še ni na seznamu pregledanih izvajalcev, ki je objavljen na spletni strani IRSKGLR, vsako leto oblikujejo na Uradu glavnega inšpektorja).

b. izrednih pregledov,

ki potekajo na sečiščih v državnih in zasebnih gozdovih. Nadzori potekajo v obliki samostojnih nenapovedanih inšpekcijskih pregledov ali v obliki skupnih nadzorov v sodelovanju z IRSD in FURS. Izredne nadzore izvajalcev združujemo z drugim nadzori ali jih opravimo ciljno, če gre za prijavo nepravilnosti.

Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2023 na IRSD podala pobudo za ponovitev vseslovenske skupne akcije nadzora nad izvajanjem del v gozdovih, ki je bila prvič izvedena v letu 2022. V tokratni akciji je sodelovalo 13 gozdarskih inšpektorice in inšpektorjev, ki so v 23 delovnih dneh na terenu pregledali 35 izvajalcev del. Na področju zagotavljanja strokovne usposobljenosti izvajalcev del v gozdovih v večini ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Vsekakor je podatek, da je bila večina delavcev, ki so v gozdu izvajali dela, ustrezno strokovno usposobljeni, razveseljujoč. Inšpekcija za gozdarstvo je v okviru te akcije, zaradi opravljanja dela v gozdu, čeprav delavec ni izpolnjeval predpisanih pogojev glede strokovne usposobljenosti za delo v gozdu in je s tem kršil drugi odstavek 19. člena ZG, uvedla 4 prekrškovne postopke. IRSD je imel

več dela. V oči bode dejstvo, da so izvajalci del na deloviščih pogosto sami in ne upoštevajo določbe 4. člena Pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu, ki določa, da morata biti pri opravljanju del v gozdu z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare, na delovišču vsaj dva delavca v vidni ali slišni oddaljenosti.

Žal še vedno ugotavljamo, da v državnih gozdovih SiDG d.o.o. nima pregleda kdo po sklenitvi pogodbe dejansko izvaja dela v gozdovih. Kako bi si sicer pojasnili dejstvo, da smo naleteli na primer delavcev, ki so neusposobljeni, neopremljeni in neregistrirani izvajala sečnjo v državnih gozdovih? Kot podizvajalci so delali za podjetnika, ki je pridobil delo v državnem gozdu, kot najugodnejši ponudnik na razpisu. V državnih gozdovih so podizvajalci na razpisih izbranih izvajalcev prej pravilo kot izjema. To so pretežno manjši samostojni podjetniki in nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Njihovo sodelovanje z izvajalcem, ki je dobil delo na razpisu, ima pogosto vse elemente delovnega razmerja, torej gre za prekarne oblike zaposlitve. Na ta problem inšpekcija za gozdarstvo opozarja že nekaj let. Posledice prekarosti presegajo posameznika in so širše družbeno nesprejemljive, saj vplivajo na najbolj ranljive dele družbe, kamor sodijo tudi nižje izobraženi gozdni delavci in tuji delavci ter njihove družine.

Kadar zavezanec ne izpolnjuje pogojev strokovne usposobljenosti, mu pristojni gozdarski inšpektor izda inšpekcijsko odločbo o prepovedi dela. V letu 2023 je bilo izdanih 54 takih odločb (15 % pregledanih izvajalcev). Inšpekcija za gozdarstvo je pri izvajanju nadzorov zaznala, da prihaja do nepoštene uporabe ali celo zlorabe Pravilnika o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih. Formalno izvajalci izpolnjujejo predpisane pogoje, če ima vsaj en zaposlen ustrezna dokazila o strokovni usposobljenosti. Dogaja pa se, da dejansko sečnjo in spravilo opravljajo v njihovem imenu in na njihov račun tudi neusposobljeni delavci z izgovorom, da na sečišču opravlja zgolj pomožna dela za katera strokovna usposobljenost ni potrebna (npr. zlagajo veje).

V ZG je za opravljanje dela v gozdu za izvajalce, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev glede strokovne usposobljenosti za delo v gozdu, predpisana globa. Večina (27) prekrškovnih postopkov, navedeni v preglednici 27, je potekalo zaradi kršenja 19. člena ZG in storitve prekrška po 6.a točki prvega odstavka. 79. člena ZG. En postopek se je vodil zaradi neodzivnosti, ki predstavlja kršitev 29. člena ZIN.

Opozorila, ki smo jih zapisali v letnih poročilih za pretekla leta ostajajo aktualna. Ob tem dodajamo, da zaradi številnih prijav nepravilnosti in obsega obveznih rednih nadzorov, kar je potrebno obravnavati prednostno, inšpekciji za gozdarstvo pogosto zmanjkuje časa za opravljanje terenskih nadzorov delovišč. Po mnenju inšpekcije za gozdarstvo bi preglede dokumentacije pred začetkom obratovanja posameznega izvajalca, ob ustrezni spremembi predpisov, lahko učinkovito izvajal drug neodvisni organ. Na ta način bi razbremenili kadrovsko šibko in preobremenjeno inšpekcijo za gozdarstvo, ki bi težišče nadzora izvajalcev lahko preusmerila v nadzore na terenu, tudi izven rednega delovnega časa.

Nadzor otežkoča dejstvo, da zakonski predpisi ne sledijo tehnološkim spremembam v gozdni proizvodnji.

Inšpekcija za gozdarstvo bo na MKGP podala pobudo za pojasnilo kakšno strokovno usposobljenost potrebujejo:

- upravljalci traktorske prikolice, ki ima običajno nameščen hidravlični nakladalnik in izvaja sprava gozdno lesnih sortimentov (v nadaljevanju: GLS) z izvozom po gozdni vlaki in
- delavci, ki opravljajo strojno zbiranje sečnih ostankov z bagrom s hidravličnim nakladalnikom.

Nadzor je pokazal tudi, da prihaja do nejasnosti pri razumevanju Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ki za dejavnost predelava gozdnih lesnih sortimentov v 5.točki prvega odstavka 11.člena predvideva registracijo dejavnosti 02.200 Sečnja. Ker predelava gozdnih lesnih sortimentov poteka izven gozda – v predelovalnem obratu, bi bila pravilna registracija 16.100 - žaganje, skobljanje in impregniranje lesa in predelovalci GLS v tem primeru nedvoumno ne bi potrebovali nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) gozdarski sekač.

Terenski nadzor izvajanja gozdne proizvodnje je težaven, gozdni prostor je obsežen in nepregleden, sečišča so lahko aktivna le krajši čas. Predpriprava nadzora je zahtevna, saj se inšpekcija za gozdarstvo sooča tudi z odtekanjem informacij o kraju in času nadzora, kadar informacije o aktivnih deloviščih pridobivamo s poizvedovanjem. Pričakovali bi aktivnejše sodelovanje ostalih akterjev, predvsem zaposlenih na ZGS in SiDG d.o.o. ter registriranih izvajalcev, ki izpolnjujejo vse pogoje, saj so prav njim delavci na črno in neusposobljeni delavci nelegalna konkurenca.

Cilj, ki si ga je inšpekcija za gozdarstvo zastavila za leto 2023, da bi več nadzora nad izvajalci del opravila neposredno na terenu, ni bil dosežen v pričakovani meri in ostaja aktualen tudi v letu 2024.

Nadzor knjigovodskih listin

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih iz leta 2016 morajo GLS, ki so naloženi na vozilo ali se prevažajo po cesti, zaradi spremljanja sledljivosti prometa z GLS in izvajanja nadzora v skladu s tem zakonom, spremljati knjigovodska listina. Le ta vsebuje podatke o lastniku gozdnega drevja ali gozdnih lesnih sortimentov, pošiljatelju, prevozniku, prejemniku, vrsti in količini gozdnih lesnih sortimentov ter času in kraju nakladanja in razkladanja. Za nadzor knjigovodskih listin sta poleg gozdarskih inšpektorjev pristojni tudi FURS in Policija. Inšpekcija za gozdarstvo ne more ustavljati vozil v prometu, zato nadzor običajno vrši ob nalaganju GLS ter ob pregledovanju dokumentacije pri pošiljateljih, prevoznikih in prejemnikih lesa, običajno skupaj z nadzorom sistema potrebne skrbnosti po določbah Uredbe (EU) 995/2010.

Iz preglednice 28 je razvidno število nadzorov knjigovodskih listin v letu 2023.

Preglednica 28: Število nadzorov knjigovodskih listin v letu 2023.

Št. nadzorov KL	
Pri prevozniku GLS	50
Pri prejemniku GLS	0
Pri pošiljatelju	8

Pri večini nadzorov knjigovodskih listin gozdarski inšpektorji niso ugotovili nepravilnosti. V letu 2023 je bilo izdanih 11 odločb z izrekom globe, 2 odločbi z izrekom opomina in 2 opozorili.

Inšpektorji so nadzor opravljali tudi ob sodelovanju s Policijo in predstavniki FURS. Na območju Sežane se je nadzor izvajal hkrati s tehtanjem kamionov, ki so prevažali GLS. Inšpekcija za gozdarstvo je vodila prekrškovne postopke tudi na podlagi predlogov za uvedbo prekrškovnih postopkov, ki jih je posredovala Policija.

Ugotavljamo, da so prevozniki lesa seznanjeni z zahtevami področnih zakonskih predpisov, vendar pri izpolnjevanju knjigovodskih listin niso dovolj natančni. Še vedno pa jim razlikovanje med pojmi pošiljatelj in prejemnik ter pošiljatelj in lastnik dreves povzroča nemalo težav.

Nadzor prevoza in prodaje okrasnih dreves

ZGS vsako leto v začetku decembra javnost obvesti o pravilih pridobivanja, prevoza in prodaje okrasnih drevesc. Okrasna drevesa, ki so pridobljena v slovenskih gozdovih, morajo biti pri prevozu in prodaji opremljena s plombo, ki je vsako leto drugačne barve. Inšpekcija za gozdarstvo ob koncu vsakega leta izvede nadzor predvsem nad prodajo okrasnih dreves. Nadzor se opravlja na standardnih lokacijah (kmetijske zadruge, vrtnarije, tržnice in večji trgovski centri), kjer okrasna drevesca že vrsto let prodajajo isti prodajalci, ki so s predpisi na tem področju že dodobra seznanjeni. Opravljenih je bilo 26 nadzorov, nepravilnosti niso bile ugotovljene. Gozdarski inšpektorji ugotavljajo, da je prodaja domačih okrasnih drevesc v upadu. Vse več se ljudje odločajo za nakup gojenih, predvsem tujerodnih okrasnih drevesc (npr. kavkaška jelka), opažajo tudi uvoz na plantažah pridobljenih smrečic iz Hrvaške in Madžarske, ki jih z nalepkami ni potrebno opremiti in prodajo okrasnih drevesc v loncih. Največ prodajnih mest se beleži v obmorskih krajih, kjer poleg okrasnih drevesc v tem času prodajajo še mah in bela omela.

NADZOR DOLOČB UREDBE (EU) 995/2010

Uredba (EU) št. 995/2010 določa, da je dajanje nezakonito pridobljenega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg prepovedano. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (v nadaljevanju: SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov.

V preglednici 29 so razvidni izrečeni ukrepi pri nadzoru subjektov, ki dajejo les prvič na trg po posameznem zavezancu.

Preglednica 29: Izrečeni ukrepi pri nadzoru subjektov, ki dajejo les prvič na trg po posameznem zavezancu.

	Vrsta kršitve	Opozorilo ZIN	Inšp. odločba	Opozorilo ZP-1	Opomin	Globa
1	Nima SPS	1		2	7	7
2	Neustrezen SPS	1			0	1
3	Ne ravna v skladu s SPS				0	1
4	Dajanje nezakonito posekanega lesa na trg	3		2	5	14

Nadzor subjektov, ki dajejo na trg gozdne lesne sortimente, se opravlja po sprejetem načrtu pregledov. Naključno se po posameznem GGO izbere 5 lastnikov, ki so v preteklem letu izvedli sečnjo. Po pregledu njihovih SPS se opravi še pregled 1 trgovca, ki so mu les prodali. Pri pregledu trgovca se izbere še 10 lastnikov, ki so trgovcu prodali les v tekočem letu in se jih pozove k predložitvi SPS. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb ZG. Nadzor je bil opravljen pri 165 subjektih, od tega je bilo pregledano 144 fizičnih in 21 pravnih oseb.

Pri nadzoru SPS je bilo izdano 2 opozorili po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti, v prekrškovnih postopkih sta bili kršiteljem izrečeni, ker niso imeli vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti ali pa je bil ta pomanjkljiv ali pa so ravnali v nasprotju z njim, 2 opozorili po ZP-1, 7 opominov in 9 glob. Predloženi SPS so bili pomanjkljivi, ker ni bila narejena ocena tveganja ali pa je bilo tveganje napačno ocenjeno, ni bila zagotovljena sledljivost lesa do odločbe ZGS, ker so bili predloženi podatki o prodaji lesa skupni za več odločb, manjkali so datumi odvozov lesa, podatki o kupcih lesa so bili nepopolni ipd..

Lastniki gozdov ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves, kar je bilo opaženo ob razkoraku med podatki, ki so navedeni na dovoljenju za posek in količino prodanih gozdnih lesnih sortimentov.

Uredba (EU) št. 995/2010 prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. V preteklem letu je inšpekcija za gozdarstvo ukrepala tudi na tem področju, kjer večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena. Poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez ali v nasprotju z določbo ZGS sta zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg bili izrečeni 2 opozorili po ZP-1, 5 opominov in 14 glob.

Pregledano je bilo tudi 25 trgovcev z lesom. Ob ugotovljenih nepravilnostih je bilo izrečeno 1 opozorilo po ZP-1, 3 opomini in 3 globe.

ZAKON O GOZDNEM REPRODUKCIJSKEM MATERIALU

Gozdarski inšpektorji opravljajo redni nadzor izvajanja določb Zakona o gozdnem reprodukcijskem materialu (v nadaljevanju: ZGRM) in pravilnikov, izdanih na njegovi podlagi. Z dnem 09.10.2021 je začel veljati Pravilnik o pogojih za vpis v register dobaviteljev in drugih obveznostih dobaviteljev ter zahtevah za trženje gozdnega reprodukcijskega materiala. Strokovni in zdravstveni nadzor gozdnega reprodukcijskega materiala se opravi na zemljiščih in objektih v sodelovanju z dobaviteljem oziroma njegovo odgovorno strokovno osebo. Obsega pregled listin, istovetnosti, vizualni pregled, vzorčenje in preverjanje skladnosti reprodukcijskega materiala in 100 metrskega pasu okrog objekta. S tem se ugotavlja navzočnost gospodarsko škodljivih organizmov, katerih navzočnost ni dovoljena v odstotku, večjem od dopustnega, kakor je določeno na seznamu gospodarskih škodljivih organizmov. Dodatno se ugotavlja tudi prisotnost škodljivih organizmov, ki jih urejajo predpisi, ki urejajo zdravstveno varstvo rastlin. Gozdarski inštitut Slovenije (v nadaljevanju: GIS) pripravi in posodablja seznam gospodarsko škodljivih organizmov in njihov prisotni dopustni odstotek ter ga objavlja na svojih spletnih straneh. Seznam je inštitut objavil 03.10.2022. GIS izda potrdilo o zdravstveni ustreznosti gozdnega reprodukcijskega materiala. Potrdilo vsebuje seznam in količino rastlin, ki jih je dovoljeno tržiti ter seznam in količino rastlin, ki jih ni dovoljeno tržiti. V Letu 2023 je bil sklenjen dogovor med GIS in inšpekcijo za gozdarstvo glede učinkovitosti nadzora. Po opravljenem zdravstvenem pregledu GIS pripravi osnutek zapisnika, ki ga posreduje v pregled in dopolnitev pristojnemu inšpektorju. Gozdni reprodukcijski material, ki se trži, mora, med drugim biti »ustrezne kakovosti, zlasti glede velikosti, zdravstvenega stanja in drugih splošnih značilnosti reprodukcijskega materiala«. Za slednje ni izdelanih kriterijev, kar onemogoča izdajo odločb za prepoved uporabe »neustreznih« sadik v gozdarstvu. Ugotovljeno je, da ukrepanje inšpekcije za gozdarstvo (v gozdnem delu drevesnice) in ukrepanje fitosanitarne inšpekcije (v okrasnem delu drevesnice) ni poenoteno.

V RS so v register dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem ali uvozom gozdnega reprodukcijskega materiala vpisane naslednje drevesnice: Omorika d.o.o., Drevesnica Štivan d.o.o., Gozdarstvo Turnišče d.o.o., BLS Gozd d.o.o., Kapca ter Franc Kreft, Smolinci.

V letu 2023 je bilo opravljeno 16 pregledov s področja nadziranja ZGRM, kar prikazuje preglednica 30.

Preglednica 30: Nadzor izvajanja Zakona o gozdnem reprodukcijskem materialu.

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica ali ZGS)	Število pregledov	Ugotovitve
Nadzor pridobivanja potaknjencev klonov topole	Gozdarstvo Turnišče gozdarske storitve d.o.o. Drevesnica Ižakovci	1	Ni nepravilnosti
Nadzor izločanja poškodovanih sadik ob izkopu	Gozdarstvo Turnišče gozdarske storitve d.o.o. Drevesnica Ižakovci	1	Ni nepravilnosti.
Nadzor izločanja poškodovanih sadik ob izkopu	Gozdarstvo Turnišče gozdarske storitve d.o.o. Drevesnica Ižakovci	1	Drevesničar je uresničil določbe izreka odločbe gozdarske inšpekcije številka 0613-724/2022-12, z dne 24. 11. 2022 – postopek se ustavi.
Nadzor uporabe sadik ob izkopu	BLS Gozd – Drevesnica Mala Polana (stara in nova drevesnica)	1	Reprodukcijski material je lastnik gozda pridobil iz lastnega gozda in ga je uporabil v lastnem gozdu.
Nadzor izpolnjevanja pogojev za novega dobavitelja GRM – za vpis v register MKGP	CORNUS d.o.o., Logarovci.	1	Izpolnjevanje pogojev za dobavitelja GRM glede zemljišč, objektov, strojev, oz. opreme. Stranka izpolnjuje pogoje.
Nadzor dobave sadilnega materiala ZGS – končni uporabnik (razdelitev sadik po 2 odločbah ZGS)	ZGS KE Ilirska Bistrica	1	Ni nepravilnosti.
Nadzor dobave sadilnega materiala za sajenje na požarišču ZGS – končni uporabnik (razdelitev semen – želoda Quercus cerris in Quercus pubescens po odločbi ZGS)	ZGS KE Sežana drevesnica Bilje	1	Ni nepravilnosti.
Nadzor dobave sadilnega materiala ZGS – končni uporabnik	ZGS KE Ilirska Bistrica	1	Ni nepravilnosti.
Nadzor dobave sadilnega materiala	ZGS KE Kozina V vasi Javorje	1	Ni nepravilnosti.

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica ali ZGS)	Število pregledov	Ugotovitve
ZGS – končni uporabnik			
Nadzor dobave sadilnega materiala ZGS – končni uporabnik	V vasi Kodreti pri lastniku gozda (ZGS KE Sežana)	1	Ni nepravilnosti. (op.: sadike češnje niso bile dobavljene)
Nadzor dobave sadilnega materiala	Drevesnica Štivan	4	Ni nepravilnosti.
Odstranjevanje posušenih sadik in lesnega odpada in njihovo uničenje s kurjenjem	Drevesnica Štivan	2	Na podlagi 62. člena ZGRM sta bili izdani dve odločbi gozdarske inšpekcije.

Inšpekcija za gozdarstvo je odredila, da je potrebno poškodovane, suhe in sušene rastline uničiti. Odrejeno je v skladu s 62. členom ZGRM in v skladu s strokovnimi priporočili GIS, ki predvidevajo tudi uničenje odstranjenih delov rastlin in odstranjenih celotnih rastlin s kurjenjem, ki je najbolj učinkovit način za preprečevanje širjenja in za zatiranje škodljivih organizmov.

Problematičen je nadzor sadnje, kadar lastnik ali upravljalec prevzame sadike po sistemu: drevesnica – končni uporabnik (na dobavnici ni številke odločbe ZGS - izrek odločb je pomanjkljiv).

ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU RASTLIN

Zdravstvene preglede drevesnic, ki proizvajajo sadike za uporabo v gozdovih, opravlja GIS s svojimi pooblaščenimi pregledniki. Ob teh pregledih je praviloma prisoten tudi gozdarski inšpektor, ki v primeru nepravilnosti oziroma ob odkriti prisotnosti škodljivih organizmov ali sumu nanje, odredi ukrepe za njihovo odpravo. V letu 2023 so pooblaščen pregledniki in gozdarski inšpektorji v času od junija do septembra opravili 10 pregledov. Po potrebi se pri pregledih odvzamejo vzorci napadenih rastlin. Pri pregledih so bili odkriti nekateri škodljivi organizmi.

V drevesnicah so bile sadike okužene in napadene po:

- *Andricus foecundatrix* - hrastova žolčna osa,
- *Sciapterion tabaniformis* – mali topolov steklokrilec,
- *Thecabius affinis* – topolova žolčna uš,
- *Diplodia pinea* – sušica najmlajših borovih poganjkov,
- *Meria laricis* – merijski osip macesnovih iglic,
- *Cristulariella depraedans* - javorova bela pegavost na gorskem javorju,

- *Erysiphe alphitoides* - hrastova pepelovka,
- *Sawadaea tulasnei* - javorova pepelovka,
- *Erysiphe arcuata* – gabrova pepelovka,
- *Melampsorium sp.* - rja na č. jelši,
- *Blumeriella jaapii* – češnjeva listna pegavost,
- *Cynips divisa* - šiškotvorne žuželke.

Druge ugotovitve:

- sadike č. jelše in č. topola poškodovane po defolijatorjih,
- pri sadikah smreke prisotna padavica kalčkov,
- na evropskem macesnu prisotna bolezen iglic,
- na bukovih listov prisotna rjava pegavost,
- na hrastovih sadikah prisotna hrastova čipkarka,
- suhe sadike bele vrbe,
- odmiranje brstov na jelki ter poganjkov na bukvi ter glavnih poganjkov na češnji,
- ožig/osip iglica na duglaziji.

V primeru, da so posamezni škodljivci razširjeni v mejah, ki presega predpisano višino, inšpekcija za gozdarstvo na podlagi 32. člena ZIN odredi, da drevesničarji ne smejo dati v promet sadike, za katere niso pridobili zdravstvenega spričevala.

Podatki o nadzoru izvajanja Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin so razvidni iz preglednice 31.

Preglednica 31: Nadzor izvajanja Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin.

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica)	Število in čas pregledov	Ugotovitve
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Gozdarstvo Turnišče – Drevesnica Ižakovci	1x / 29.6.	<p>Napadeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z <i>Andricus foecundatrix</i> - hrastova žolčna osa <1%; - z <i>Sciapteron tabaniformis</i> – mali topolov; steklokrilec; - z <i>Thecabius affinis</i> – topolova žolčna uš. <p>Sadike č. jelše in č. topola poškodovane po defolijatorjih <1%. Prisotne suhe sadike bele vrbe <1%.</p> <p>Ukrepi: redno škropiti s fungicidi proti hrastovi pepelovki, odstraniti liste doba s šiškami, odstraniti liste č. topola z ušmi.</p>
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	BLS Gozd – Drevesnica Mala Polana (stara in nova drevesnica)	1x / 29.6.	<p>Napadeno s <i>Andricus foecundatrix</i> <1% hrastova žolčna osa.</p> <p>Poškodovane rastline hrasta zaradi sonca <1%</p> <p>Ukrepi: spremljanje zdravstvenega stanja in po potrebi tretirati s FFS.</p>
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Gozdarstvo Turnišče – Drevesnica Ižakovci	1x / 27.9.	<p>Sadike niso napadene oz. okužene s škodljivimi organizmi.</p>
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	BLS Gozd – Drevesnica Mala Polana (stara in nova drevesnica)	1x / 27.9.	<p>Sadike niso napadene oz. okužene s škodljivimi organizmi.</p>
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Omorika	1x / 7.6.	<p>Okuženo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s padavico kalčkov na smreki; - z <i>Diplodia pinea</i> – sušica najmlajših borovih poganjkov <1%; - z <i>Meria laricis</i> – merijski osip macesnovih iglic 25%; - z <i>Cristulariella depraedans</i> - javorjeva bela pegavost na gorskem javorju <5%;

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica)	Število in čas pregledov	Ugotovitve
			<p>- z <i>Erysiphe alphitoides</i> - hrastova pepelovka <2%.</p> <p>Odmiranje brstov na jelki</p> <p>Ožig/osip iglica na duglaziji</p> <p>Odmiranje poganjkov na bukvi,</p> <p>Sušenje sadik/glavnih poganjkov pri bukvi</p> <p>Sušenje glavnih poganjkov na češnji,</p> <p>Ukrepi: redno odstranjevati in uničiti okužene in napadene sadike, tretirati sadik po potrebi.</p>
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Omorika	1X/ 12.9.	<p>Okuženo:</p> <p>- z <i>Cristulariella depraedans</i> - javorjeva bela pegavost na gorskem javorju <5%;</p> <p>- z <i>Sawadaea tulasnei</i> - javorova pepelovka <5%;</p> <p>- s <i>Erysiphe alphitoides</i> - hrastova pepelovka <5%;</p> <p>- z <i>Erysiphe arcuata</i> – gabrova pepelovka <5%;</p> <p>- z <i>melampsorium sp.</i> - rja na č. jelši <2%.</p> <p>Bolezen iglic na e. macesnu</p> <p>Odmiranje brstov na jelki</p> <p>Ožig/osip iglica na duglaziji</p> <p>Rjava pegavost bukovih listov,</p> <p>Ukrepi: redno odstranjevanje in uničenje sadik borov, ki jih je poškodovala sušica najmlajših borovih poganjkov, oz. odstranjevanje okuženih poganjkov z obrezovanjem v živo. V primeru obrezovanja se naj vrtno škarje redno razkužujejo. Odstraniti posekane smreke v 100 m pasu okoli drevesnice.</p> <p>Tretiranje sadik po potrebi</p>

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica)	Število in čas pregledov	Ugotovitve
Sanitarna sečnja smrek	Naselje Štivan v neposredni bližini drevesnice Štivan	1x / 22.6.	Ustna odločba lastniku parcele (Drevesnica Štivan) za sanitarni posek 3 odraslih dreves smreke z vidnimi znaki napada malega smrekovega lubadarja. Pisni odpravek ustne odločbe.
Kontrolni pregled izvajanja z odločbo predpisanih ukrepov	Drevesnica Štivan	1x / 6.7.	Delno realizirano, rok še ni potekel.
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Drevesnica Štivan	1x / 22.6.	<p>Napadeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z <i>Cynips divisa</i> 15%, - šiškotvorne žuželke; - z <i>Pityogenes chalcographus</i> – šesterezobi smrekov lubadar,(100 m pas). <p>Okuženo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z <i>Erysiphe alphitoides</i> - hrastova pepelovka <2%; - z <i>Blumeriella jaapii</i> – češnjeva listna pegavost 10%; - z <i>Cristulariella depraedans</i> - javorjeva bela pegavost na gorsk. javorju <1%. <p>Suhe sadike smreke <1%,</p> <p>Ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odstranjevanje posušenih sadik, - odstranjevanje lesnega odpada in njihovo uničenje s kurjenjem, - posek napadenih smrek v varovalnem pasu (odločba GI), - odstranjevanje hrastovih listov s šiškami, - tretiranje hrastovih sadik proti pepelovki, - češnje proti listni pegavosti
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Drevesnica Štivan	1 x / 27.9.	<p>Napadeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - po šiškotvornih žuželkah <1%, - po hrastovi čipkarki (100 m pas) <p>Okuženo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z <i>Blumeriella jaapii</i> – češnjeva listna pegavost (10%);

Tema pregleda	Lokacija (drevesnica)	Število in čas pregledov	Ugotovitve
			- z <i>Cristulariella depraedans</i> - javorjeva bela pegavost na gorskem javorju (10%). Ukrepi: spremljanje zdravstvenega stanja in po potrebi tretirati s FFS.
Kontrola prisotnosti škodljivih organizmov po ZZVR v drevesnici	Gozdarstvo Turnišče - Drevesnica Ižakovci	1x/ 29. 6.	Napadeno: - z <i>Andricus foecundatrix</i> - hrastova žolčna osa <1%; - z <i>Sciapteron tabaniformis</i> – mali topolov; steklokrilec; - z <i>Thecabius affinis</i> – topolova žolčna uš. Sadike č. jelše in č. topola poškodovane po defoliatorjih <1%. Prisotne suhe sadike bele vrbe <1%. Ukrepi: redno škropiti s fungicidi proti hrastovi pepelovki, odstraniti liste doba s šiškami, odstraniti liste č. topola z ušmi.

ZGS OE Postojna je na pobudo inšpekcije za gozdarstvo izdal štiri odločbe za sanitarni posek spravilo in odvoz okuženega ali z insekti napadenega, močno poškodovanega ali podrtega drevja iz gozda v varovalnem pasu Drevesnice Štivan. Gozdarska inšpektorica je spremljala njihovo realizacijo. Odločbe so bile realizirane v predpisanem roku.

Ob jesenskem zdravstvenem pregledu 2023 GIS ni izdal potrdil o zdravstveni ustreznosti za gozdni reprodukcijski material za leto 2023, kot izhaja iz spodnje tabele 32. Teh sadik ni dovoljeno premeščati, ker zanje dobavitelj ne more izdati RPL, torej dokumenta, ki dokazuje, da rastline oziroma proizvodi izpolnjujejo vse zahteve glede zdravstvenega varstva rastlin.

Preglednica 32: Število sadik za katere ni bilo izdano potrdilo o zdravstveni ustreznosti za gozdni reprodukcijski material za leto 2023.

Drevesnica	Vrsta in vzgojna oblika	število
Štivan d.o.o.	Češnja 1+3	20.000
	Gorski javor 1+3	4.000
Omorika d.o.o.	Jelka 3/1	3.000
	Duglazija 2/1	250
Skupaj		27.250

UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV

Število kršiteljev je odvisno od gobarske sezone, saj se gobarji ob intenzivni rasti gob težko držijo količinske omejitve, kljub temu, da so z njo seznanjeni. Kršitve ostalih določb Uredbe o varstvu samoniklih gliv in Uredbe o zavarovanih prostoživečih glivah pa so redke. Letošnjo gobarsko sezono bi težko označili kot dobro. Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2023 izvedla 46 nadzorov nabiranja gob in pri tem zaradi kršitev določb Uredbe o varstvu samoniklih gliv izrekla 3 opozorila in 2 globi.

Nadzor nabiranja gob je težaven, saj je potrebno kršitelja ujeti pri samem dejanju, običajno v gozdu, daleč od poti. Prepričani smo, da ob dobrih pogojih za rast gob odkrijemo le manjši del kršiteljev. Do kršitev predpisov o nabiranju samoniklih gliv prihaja predvsem v času njihove intenzivne rasti, ki je sezonska ter časovno in krajevno nepredvidljiva.

Pomembnejša od kaznovalne je preventivna nota takšnih nadzorov. Gre za razgovore z nabiralci in širjenje informacij s pomočjo opozorilnih dopisov glede rabe gozda in vožnje v gozdu ter zloženek o gozdnem nadzoru, ki jih puščamo na vetrobranskih steklih parkiranih vozil.

NADZOR VOŽENJ V NARAVNEM OKOLJU

Nadzor tega področja, ki ga urejata tako Zakon o ohranjanju narave (v nadaljevanju: ZON) kot ZG, je po izkušnjah učinkovit le takrat, kadar se izvaja ob pomoči Policije in takrat, kadar je pričakovati največ kršitev. To pa je izven rednega delovnega časa in ob koncu tedna. Gozdarski inšpektorji nadzor vožnje v naravnem okolju običajno vršijo hkrati z nadzorom nabiranja gozdnih sadež in plodov. Problem nedovoljene vožnje je tudi področje, ki javnost in medije zelo zanima. Kršitelja je potrebno zalotiti ob dejanju prekrška, kar predstavlja kar nekaj težav. Vsa vozila, ki kršijo pravila vožnje namreč niso registrirana. Izkušnje učijo, da je zavest kršiteljev zelo nizka in da včasih ne zadošča niti prisotnost Policije, saj se kršitelji, opremljeni z zaščitnimi čeladami in z neregistriranimi vozili, nočejo ustaviti. Že skoraj desetletje opozarjamo, da je ZON leta 2014 predvidel, da morajo biti vozila na motorni pogon, ki niso registrirana v skladu s predpisi, ki urejajo motorna vozila, ker niso namenjena vožnji po cestah (motorne sani, štirikolesniki, motorna kolesa in druga vozila) z namenom opravljanja učinkovitejšega nadzora nad vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, vpisana v evidenco vozil na motorni pogon in označena na način, ki omogoča identifikacijo vozila. Ta evidenca vozil še ni vzpostavljena in onemogoča učinkovit nadzor na terenu.

V želji, da bi se področje vožnje v naravnem okolju ponovno pričelo celoviteje urejati, smo se gozdarski inšpektorji odzvali vabilu Uprave uniformirane policije in 26. oktobra 2023 sodelovali na medresorskem posvetu na temo nadzora vožnje v naravnem okolju.

V letu 2023 je inšpekcija za gozdarstvo izvedla 66 nadzorov vožnje v naravnem okolju. Nadzori so potekali tudi izven rednega delovnega časa konec tedna ali v poznih popoldnevih med tednom. Nadzori so potekali tudi v sodelovanju s Policijo in nadzorniki Triglavskega narodnega parka. Od Policije, občinskih redarstev in ZGS je inšpekcija za gozdarstvo prejela tudi 43 predlogov za uvedbo prekrškovnih postopkov. Zaradi kršitev

določb ZON je bilo izrečeno 1 opozorilo po ZP-1 in izrečene 3 globe. Po ZG je bilo zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z določenim režimom uporabe izdanih 7 opozorila po ZP-1, izrečena 2 opomina in 49 glob ter zaradi vožnje izven gozdnih cest razen za namene gospodarjenja z gozdovi in reševanja izdanih še 13 opozoril po ZP-izrečenih 13 opominov in 5 glob. Zaradi nedovoljene vožnje s kolesom izven gozdnih cest je bil izdan 1 opomin in v 3 primerih izdana odločba z globo.

UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA SPREMEMBE

Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2023 delala pretežno na področju izvajanja sanitarnih sečenj, nedovoljene sečnje, nedovoljenih posegov v gozdove, nadzora izvajalcev del v gozdovih, sledljivosti lesa, nedovoljene vožnje v gozdovih in obravnave prijav, za katere je ocenila, da so nujne.

Navajamo še zmeraj aktualne pripombe iz prejšnjih let:

- Ker Uredba o varovalnih gozdovih nima nadzornega in prekrškovnega dela, ni podlaga za ukrepanje v primeru kršitev določb omenjene uredbe, je potrebna njena dopolnitev.
- Če je les nezakonito posekanega drevja še v gozdu, inšpekcija za gozdarstvo z odločbo prepove dajanje tega lesa na trg. Problem nastane kadar gre za poskus kraje. V tem primeru je lastnik dvojno kaznovan, les so mu posekali in ga ne sme prodati. Poiskati je potrebno ustrezno zakonsko podprto rešitev, ki bo lastniku omogočala prosto razpolaganje s takim lesom.
- Prenoviti je potrebno Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih.
- Petnajst let je preteklo odkar je bil ZGS določen kot prekrškovni organ, z delom pa še vedno niso pričeli.
- Pogoji za skladiščenje posekanega lesa v predpisih niso dovolj jasno opredeljeni. Ni določeno, kje so lahko taka skladišča in kako morajo biti urejena.
- V izobraževalne programe dodiplomskega izobraževanja gozdarstva je nujno potrebno uvesti osnove ZUP, prav tako je potrebno zagotoviti nenehno izpopolnjevanje o splošnem upravnem postopku zaposlenih v ZGS.

Delo inšpekcije za gozdarstvo kot prekrškovnega organa

Pregled izrečenih ukrepov

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih je bilo v letu 2023 za 11 % večje kot v predhodnem letu. Od skupno 1088 ukrepov je bilo izrečenih 225 opozoril, 71 glob s plačilnim nalogom, 452 odločb z izrekom opomina ter 340 odločb z izrekom globe.

Skupaj je bilo v letu 2023 podanih 26 zahtev za sodno varstvo. Podane so bile tudi 4 zahteve za sodno varstvo zoper odločbe o prekršku z izrečenim opominom.

Podanih je bilo 148 predlogov za prisilno izterjavo neplačanih terjatev (tako glob kot stroškov postopka).

Iz preglednice 33 je razvidno število ukrepov v prekrškovnih postopkih.

Preglednica 33: Število ukrepov v prekrškovnih postopkih.

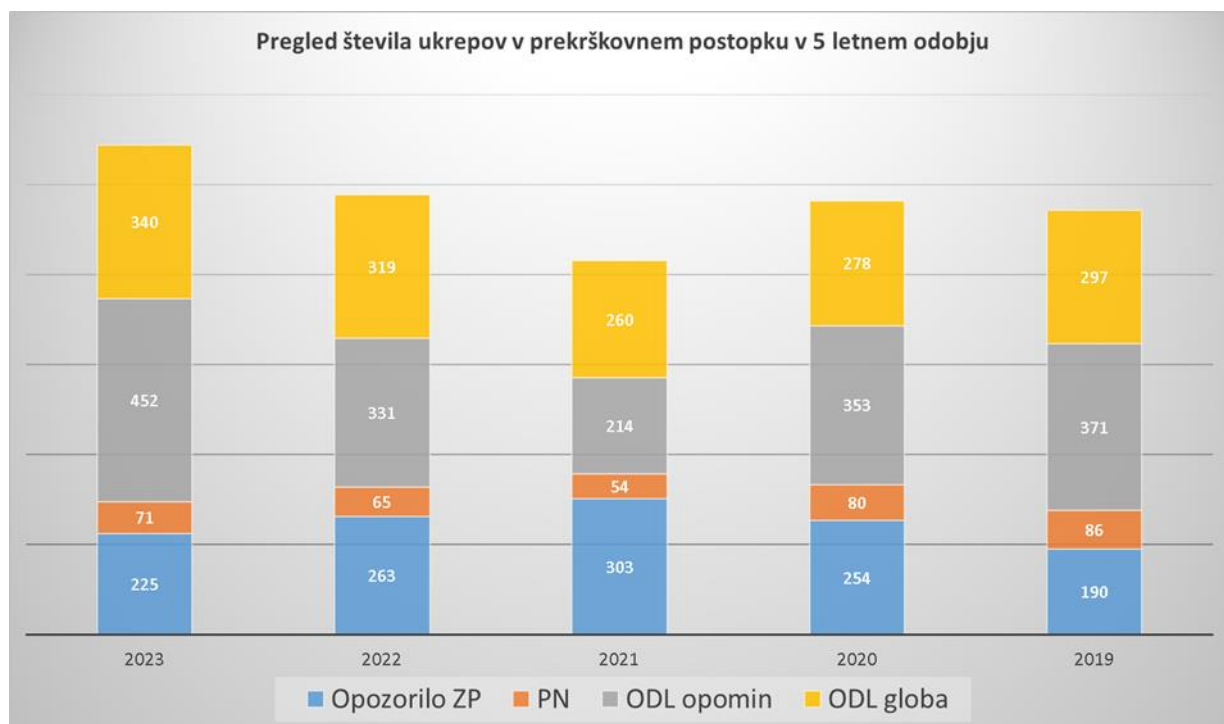
	Število	Globa €		Stroški postopka €		Zahteva za sodno varstvo		Predlogi za izterjavo	
		izrečeno	plačano	izrečeno	plačano	število	delež	število	Delež
Skupaj	1088	216.504	171.854	33.163	28.023	26	3,3	148	18,7

Opomba: Plačani zneski so nižji kot izrečeni zaradi izterjav, pri globah pa lahko storilci v 8 dneh po pravnomočnosti plačajo polovico izrečene globe.

Inšpekcija za gozdarstvo je s strani sodišč prejela 12 sodb, ki so se nanašale na vložene zahteve za sodno varstvo v preteklih letih. 4 odločbe so bile odpravljene, 1 zahteva za sodno varstvo je bila zavržena, 3 zahteve za sodno varstvo so bile zavrnjene, v 4 primerih pa so pristojna sodišča spremenila odločbo in izrek globe spremenilo v opomin.

Velika večina zadev v inšpekciji za gozdarstvo je na prvi stopnji zaključena. V zadnjem letu je bil obseg zahtev za sodno varstvo zoper izdane odločbe o prekršku le 3,3 % prekrškovnih sankcij, povprečje od leta 2005 pa je nekoliko pod 10 %. Število zahtev za sodno varstvo in pregled odločitev sodišč, ki so odločale v zahtevah za sodno varstvo pokaže, da je kakovost pripravljenih ukrepov inšpekcije za gozdarstvo na visoki strokovni ravni in da je le nekaj primerov, ko so sodišča odpravila odločbe prekrškovnega organa. Seveda bi si želeli, da se postopki na sodiščih hitro rešijo in da se s tem postopki zaključijo.

Prikaz števila ukrepov inšpekcije za gozdarstvo v prekrškovnih postopkih po vrsti izrečenega ukrepa v pet letnem obdobju je razviden iz slike 45.

Slika 45: Pregled števila ukrepov v prekrškovnem postopku po vrsti izrečenega ukrepa.

V večini izrečenih prekrškovnih ukrepov so storilci z dejanjem storili en prekršek. V 60 primerih so gozdarski inšpektorji izdajali odločbe v steku in sicer v večini za dva prekrška hkrati, v 8 primerih celo za tri prekrške. V največji meri so se v steku izdane odločbe nanašale na posek dreves brez odločbe in kršitev Uredbe o lesu in v primerih več nepravčasno izvedenih sanitranih sečenj.

V letu 2023 je bilo izdanih tudi 10 odločb o prekršku z izrekom globe v razponu, kot oteževalna okoliščina je bilo predvsem upoštevano, da je šlo za povratnike.

V letu 2023 je inšpekcija za gozdarstvo Okrožnemu državnemu tožilstvu v Kranju podala 2 predloga ovadbe zaradi suma storitve kaznivega dejanja in sicer uničenja gozda po 340. členu Kazenskega zakonika. V enem primeru je bilo ugotovljeno uničenje gozda zaradi črpanja mineralnih surovin v gozdu na območju Triglavskega narodnega parka, v drugem primeru pa za nasutje gradbenih odpadkov v gozd.

Ugotovitve o izvajanju Zakona o prekrških

ZIN določa, da če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis, katerega izvajanje nadzoruje, ima poleg pravice in dolžnosti, da odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti tudi dolžnost, da izvede postopke v skladu z ZP-1.

Število prekrškovnih postopkov, ki jih vodi inšpekcija za gozdarstvo, je zelo visoko. Ob spremembi zakonskih predpisov je potrebno razmisliti, če so vsi danes opredeljeni prekrški v zakonih, ki jih nadzira inšpekcija za gozdarstvo tako družbeno in ekosistemsko škodljivi, da jih je potrebno sankcionirati. Kljub temu, da ZP-1 navaja, da se o prekrških odloča po hitrem postopku, prekrškovne postopke na prvi stopnji težko imenujemo hitri. Postopki so dolgotrajni, vse več kršiteljev v postopkih zastopajo odvetniki. Še zlasti so zahtevni in dolgotrajni prekrškovni postopki zoper pravne in njihove odgovorne osebe. V prekrškovnem postopku je potrebno dokazati, da je konkretna oseba s svojim dejanjem (storitvijo ali opustitvijo) pri opravljanju dejavnosti pravne osebe kršila določbe materialnega predpisa. ZP-1 bi bilo potrebno spremeniti tako, da je za prekršek vedno odgovorna oseba zakoniti zastopnik pravne osebe, saj je za zakonitost poslovanja pravne osebe prvi odgovoren. Na tak način bi olajšali delo prekrškovnih organov, ki navsezadnje po svoji profesiji niso pravniki, temveč univerzitetno diplomirani gozdarski inženirji.

Splošno

Pestrost avtohtonih prostoživečih vrst, njihova številčnost in raznolika življenjska okolja so izjemna vrednota in pomembno naravno bogastvo RS. Zato je upravljanje z divjadjo izjemno pomembno področje. Upravljanje z divjadjo obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi. To zagotavlja ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega okolja. Nosilci trajnostnega gospodarjenja z divjadjo pa so upravljavci lovišč s podeljeno koncesijo in upravljavci lovišč s posebnim namenom. Upravljavci lovišč so organizirani v lovskih družinah in so člani Lovske zveze Slovenije, takih upravljavcev lovišč je v RS več kot štiristo, lovišč s posebnim namenom je v RS dvanajst, z desetimi gospodari ZGS, ki je tudi nosilec načrtovanja na področju lovstva, eno lovišče s posebnim namenom je v sestavi Triglavskega narodnega parka in eno lovišča v sestavi protokolarnega objekta Brdo.

Ribištvo je pomembna tradicionalna dejavnost v RS, ki je še posebej na obalnem območju močno prepletena z drugimi sektorji, zlasti turizmom.

Slovensko ribiško floto sestavljajo pretežno stara plovila dolžine do 6 metrov oziroma 6 do 12 metrov. Leta 2023 je bilo v RS registriranih 135 ribiških plovil, ki so imeli dovoljenje za izvajanje gospodarskega ribolova, skupni ulov rib v letu 2023 je bil nekaj več kot 100 ton. Plovila se uporabljajo predvsem za mali priobalni ribolov na pridnene (bele) ribe. Najpogostejša ribiška oprema so stoječe mreže, ki se uporabljajo predvsem za lov pridnenih rib.

Športni ribolov ribiči izvajajo s predpisano ribiško opremo na podlagi letnega dovoljenja za športni ribolov do dovoljene količine dnevnega ulova.

Z vidika ribiškega upravljanja so celinske vode v RS razdeljene na 12 ribiških območij, ta pa na 67 ribiških okolišev. V ribiških okoliših izvajajo ribiško upravljanje izvajalci, ki so na podlagi javnega razpisa dobili koncesijo za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznem ribiškem okolišu. Upravljavci so organizirani v ribiških družinah, ki so članice Ribiške zveze Slovenije.

V vodah posebnega pomena ribiško upravljanje izvaja Zavod za ribištvo Slovenije.

Organiziranost in kadrovska sestava

Inšpekcijski nadzor na področju lovstva in ribištva je v letu 2023 poleg vodje inšpekcije za lovstvo in ribištvo opravljalo 14 inšpektorice in inšpektorjev (v nadaljevanju: inšpektorjev), ki so organizirani v petih enotah inšpektorata.

Neposredni nadzor na področju lovstva je poleg vodje lovske in ribiške inšpekcije opravljalo 7 inšpektorjev, dva inšpektorja sta poleg inšpekcije za lovstvo opravljala tudi dela na področju inšpekcije za gozdarstvo.

Na področju sladkovodnega ribištva sta opravljala nadzor 2 inšpektorja, od tega je bila ena inšpektorica na porodniškem dopustu skozi celotno leto.

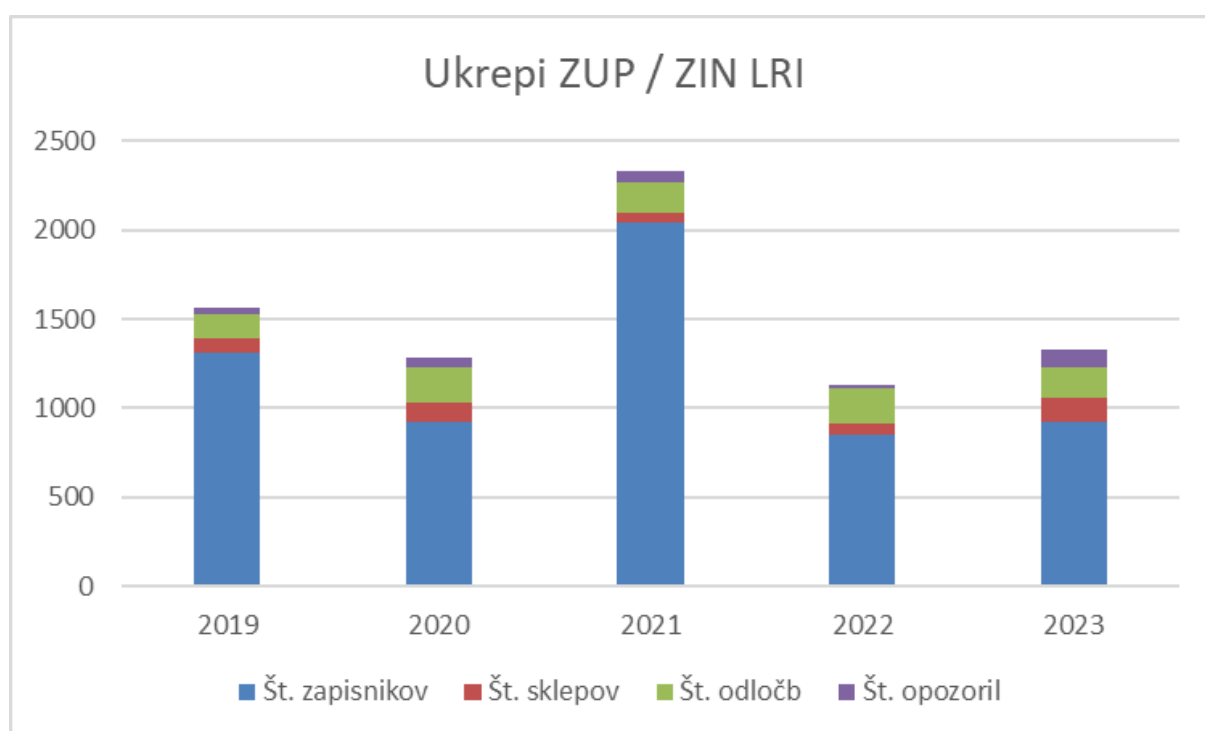
Na področju nadzora morskega ribištva je nadzor vse leto opravljalo pet inšpektorjev, dve inšpektorici sta do konca meseca oktobra delali v Centru za spremljanje ribištva.

Zaradi značilnosti dela inšpekcije za lovstvo in ribištvo je obseg dela izven običajnega delovnega časa zelo visok, inšpektorji ga opravijo pretežno s prerazporeditvijo delovnih ur, delno pa tudi z opravljanjem plačanih nadur (ponoči, čez vikend), kadar prerazporeditev ur ni več mogoča.

Pregled opravljenega dela

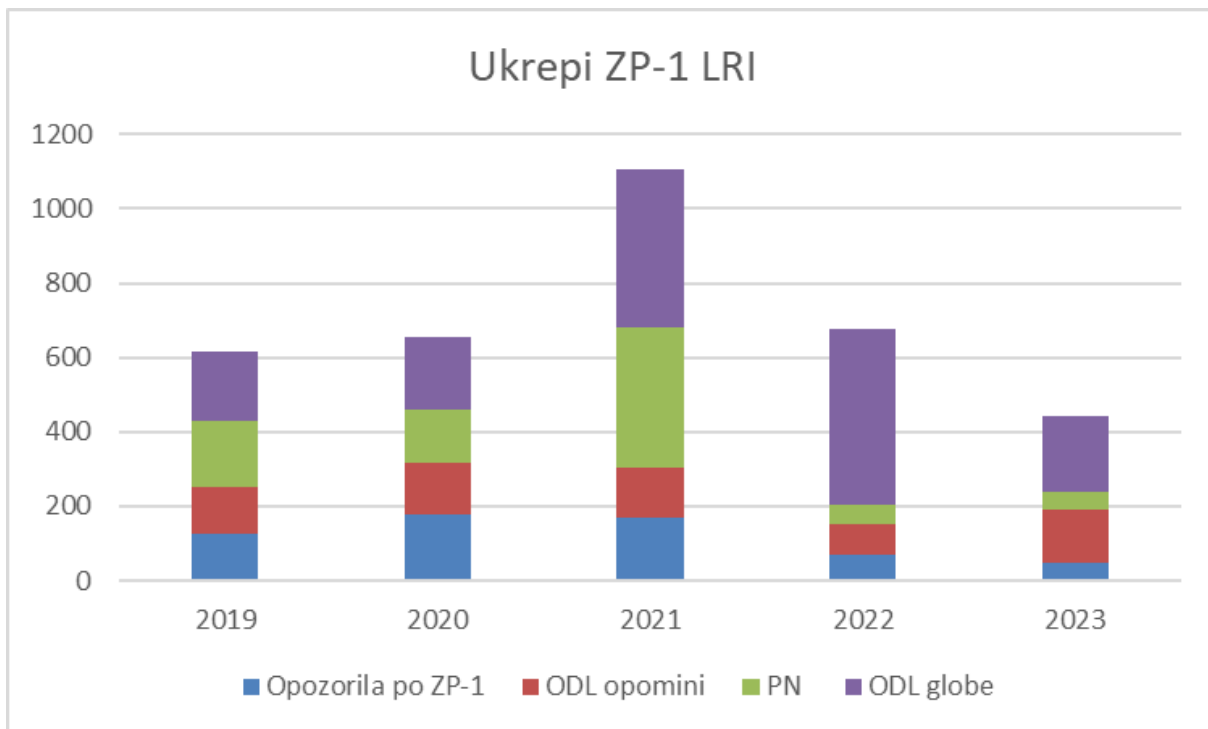
Delo inšpekcije za lovstvo in ribištvo v letu 2023 je bilo izvedeno v skladu z letnim programom dela.

Obseg dela po ZIN in ZUP je razviden iz slike 46.

Slika 46: Grafični prikaz upravnih ukrepov inšpekcije za lovstvo in ribištvo v pet letnem obdobju.

Inšpekcija za lovstvo in ribištvo je v letu 2023, v skladu z ZP-1 izrekla 442 ukrepov, kar je tretjino manj kot prejšnje leto. Obseg izrečenih ukrepov prikazujeta sliki 47 in 48 v nadaljevanju.

Slika 47: Grafični prikaz prekrškovnih ukrepov inšpekcije za lovstvo in ribištvo v pet letnem obdobju.

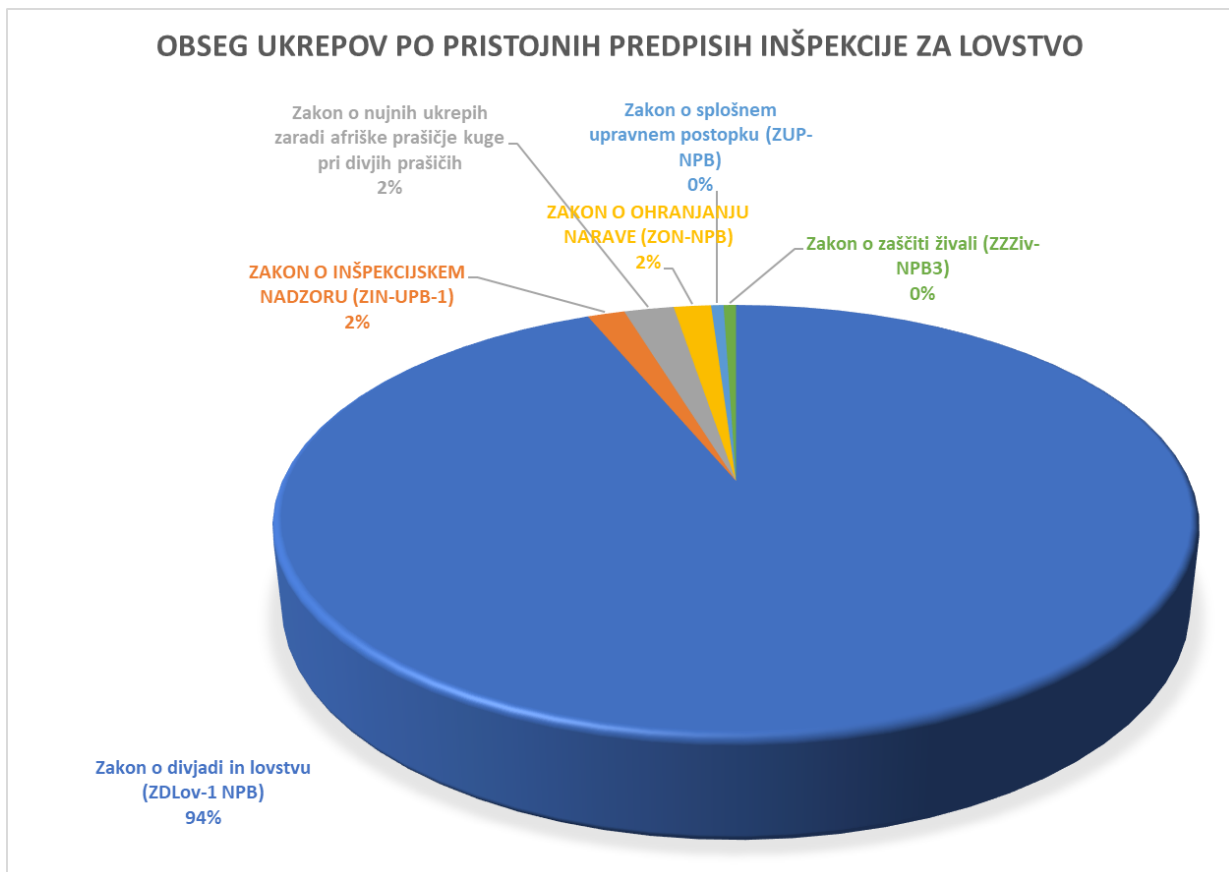
Slika 48: Pregled izrečenih glob v prekrškovnih postopkih inšpekcije za lovstvo in ribištvo.

Inšpekcija za lovstvo

Pregled kršitev posameznih zakonskih določil

Pri nadzoru izvajanja materialnih predpisov je bilo v skladu z ZUP in ZIN izvedenih 788 inšpekcijskih pregledov (zapisniki in uradni zaznamki o pregledih), kar je na nivoju prejšnjih let.

Obseg ukrepov po pristojnih predpisih inšpekcije za lovstvo je razviden iz slike 49.

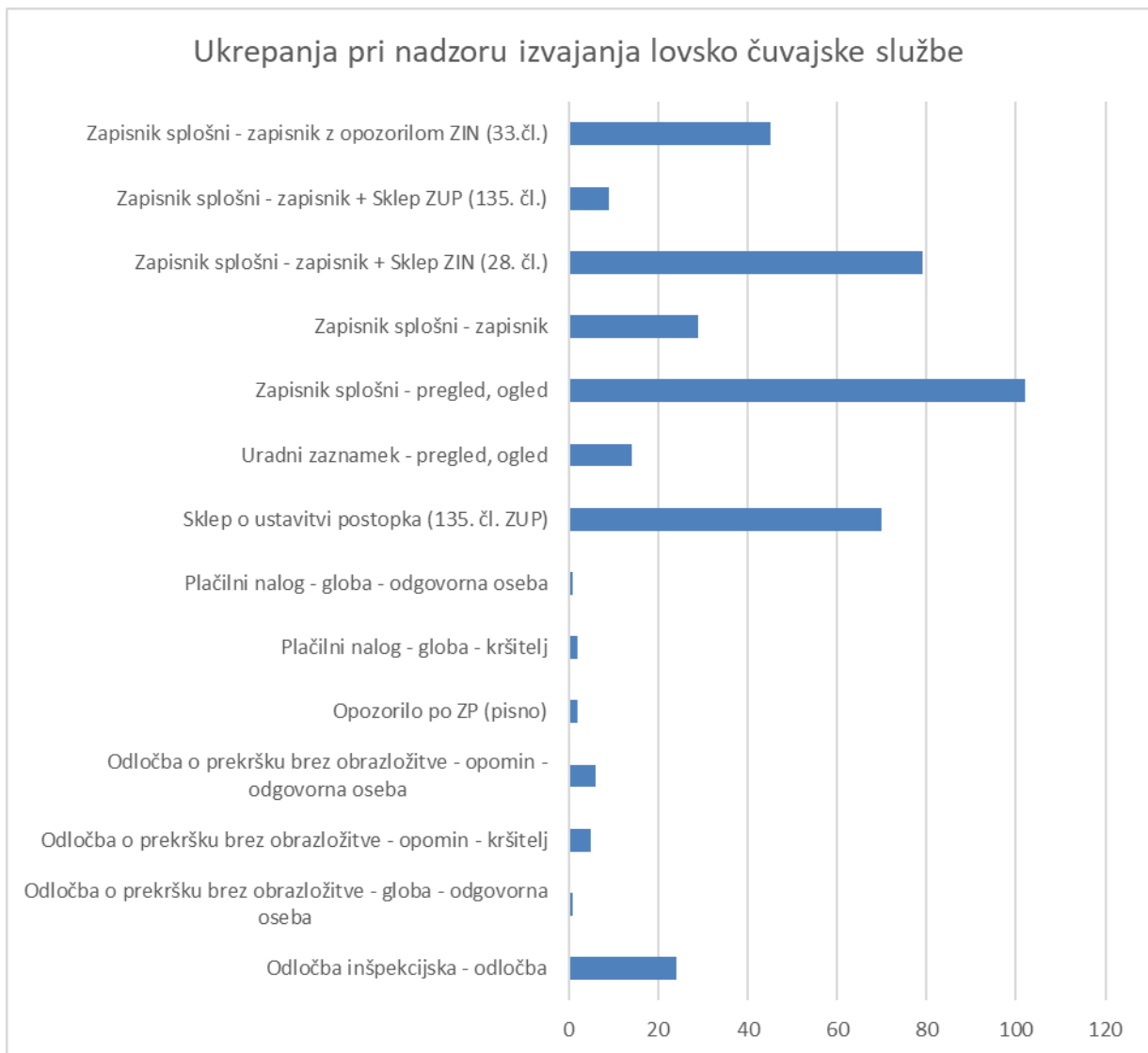

Slika 49: Delež obsega dela inšpekcije za lovstvo glede na materialni predpis.

Leto nadzora čuvajske službe

Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti v prejšnjih letih je bila posebna pozornost posvečena nadzoru lovsko čuvajske službe na območju celotne RS. Pregledani so bili vsi upravljavci in izveden nadzor v vseh loviščih in loviščih s posebnim namenom. Poostren nadzor je bil v planu dela za leto 2023 poimenovan »leto nadzora čuvajske službe«.

Pregled izdanih dokumentov inšpekcije za lovstvo pri nadzoru izvajanja lovsko čuvajske službe sledi v sliki 50.

Slika 50: Pregled izdanih dokumentov inšpekcije za lovstvo pri nadzoru izvajanja lovsko čuvajske službe.

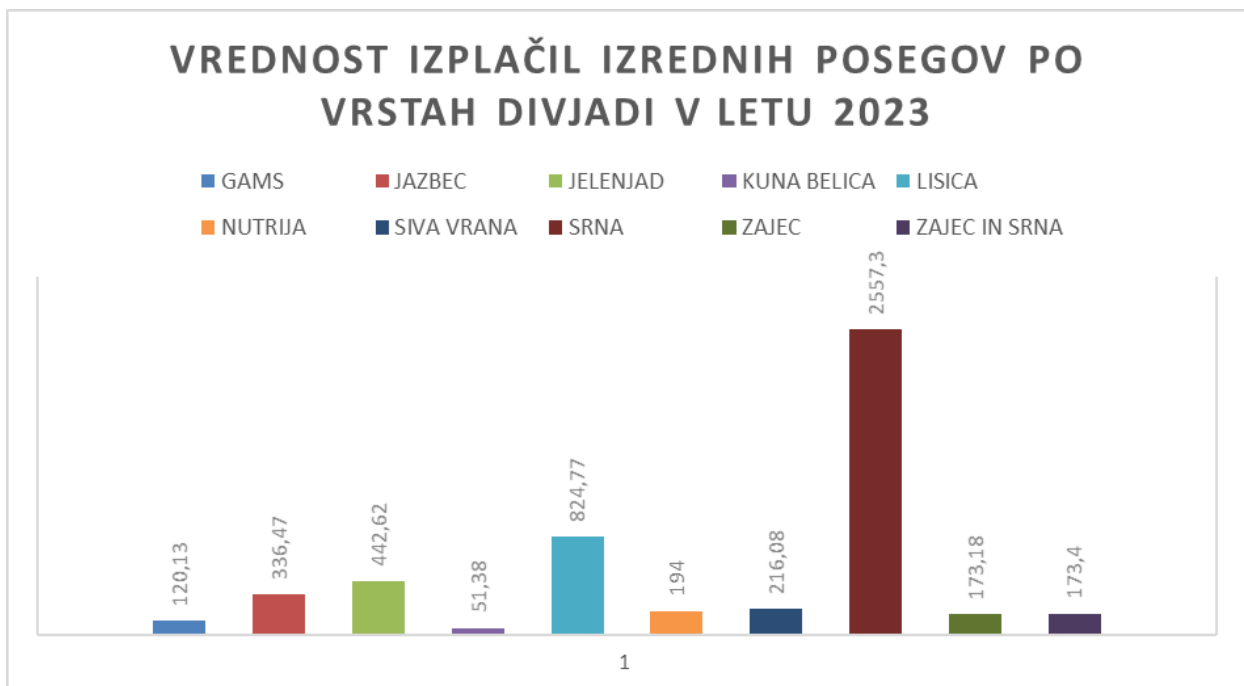
Namen nadzora je bil predvsem opomniti upravljavce lovišč in čuvaje na zakonske dolžnosti, ureditev stanja na terenu, povečanje sodelovanja med inšpekcija in čuvaji ter ureditev lovsko čuvajske službe na splošno. Delo je sovpadalo s časom poteka petletnega obdobja imenovanja večine lovskih čuvajev, pri katerem so upravljavci pozabili na ponovna imenovanja, ugotovljeno je bilo, da je prišlo do večjega števila formalnih kršitev zakona (čuvaji so službo opravljali v skladu z zakonskimi določili, čeprav jim je mandat formalno potekel), kar so inšpektorji urejali z ureditvenimi odločbami (24) in opozorili na zapisnike (45). Upravljavci so v večini primerov, po samem pregledu in ugotovitvenem zapisniku, uredili zadeve in odpravili nepravilnosti. Izdana so bila opozorila šestim upravljavcem lovišč in odgovornim osebam, enemu upravljavcu z odgovorno osebo pa globa z odločbo in plačilnim nalogom zaradi hujših kršitev. V razrešitev smo ministru, zaradi kršenja zakonskih določil ali ne opravljanja nalog, predlagali v razrešitev 2 lovsko čuvaja, minister je z odločbo v letu 2023 razrešil

8 lovskih čuvajev (predlog za razrešitev je bil s strani inšpekcije za lovstvo podan v letu 2022).

Divjad na ne lovni površinah / izredni posegi

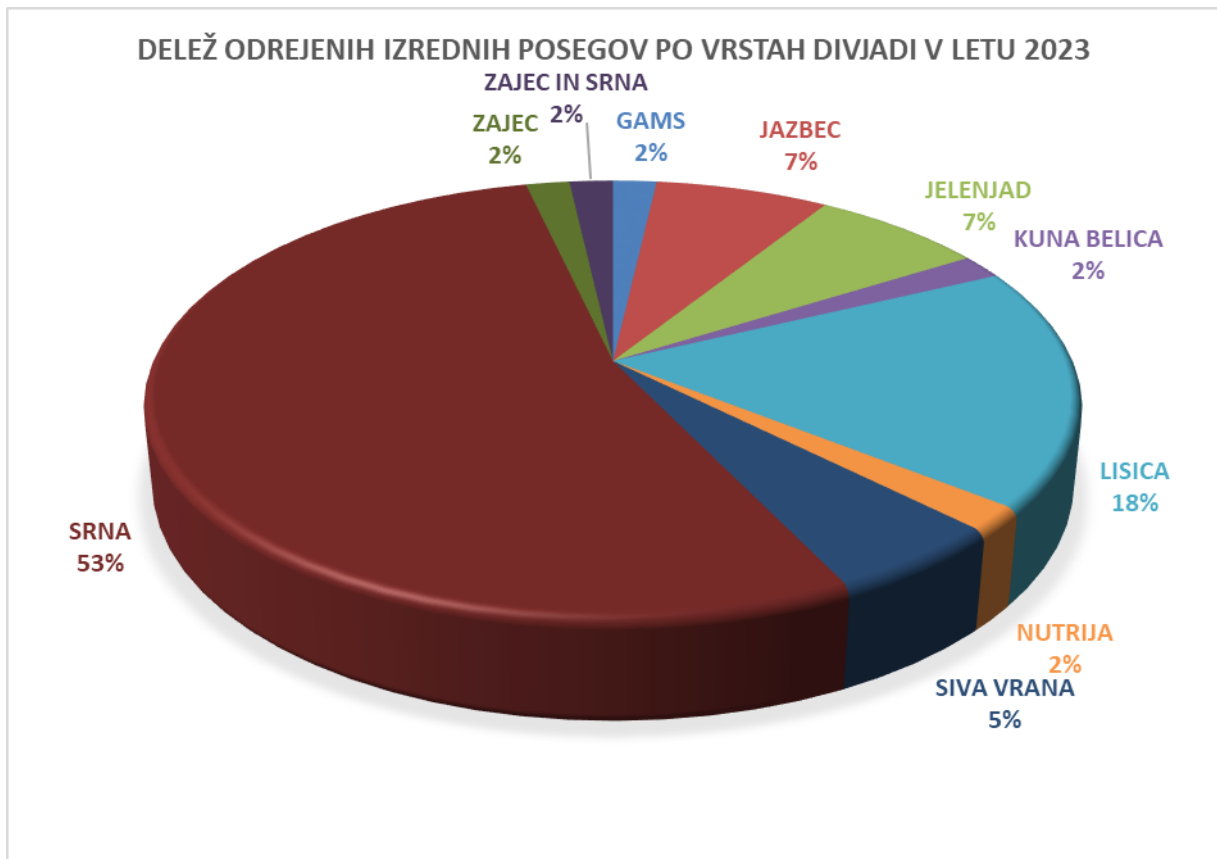
Večletno opozarjanje inšpekcije za lovstvo, lovcev in javnosti na težave pojavljanja divjadi v urbanem okolju oziroma na ne lovni površinah je v letu 2023 pokazalo prve korake pristopa k reševanju te problematike. MKGP je zagotovilo sredstva v višini 6.000 evrov za pokritje stroškov intervencij članov upravljavcev lovišč v takšnih primerih.

Vrednost izplačil izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2023 je razviden iz slike 51.

Slika 51: Vrednost izplačil izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2023.

Delež odrejenih izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2023 je razviden iz slike 52.

Slika 52: Delež odrejenih izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2023.

Lovski inšpektorji so izdali 56 ureditvenih odločb za ureditev konkretnih situacij v skupno 23 loviščih, vse situacije so bile strokovno in učinkovito rešene, izplačanih pa je bilo skupaj 5.090 evrov sredstev za povračilo stroškov intervencije upravljavcem lovišč.

Skupaj je bilo sicer izdanih 94 odločb z dovoljenjem pa izredne posege, pri 38 odločbah stroški intervencije niso nastali, poleg odstrela ranjenih in poškodovanih živali na ne lovni površini podatek vključuje še ukrepe za preprečevanje škod od divjadi.

Nadzor vodenja evidenc

Konec leta 2023 so inšpektorji izvedli pregled vodenja evidenc v elektronski in fizični obliki v zakonsko predpisanih rokih za vsa lovišča v RS. Ugotovili so nepričakovano izredno veliko kršitev, največ zaradi opustitve pravočasnega vpisa male divjadi v evidence v elektronski obliki, pri čemer je bilo skupni izdanih kar 32 prekrškovnih odločb.

Opustitev izvajanja načrtovanih ukrepov

Po zaključku prvega obdobja dvoletnih načrtov je inšpekcija za lovstvo ugotovila odstopanja od načrtov in izrekla ustrezne ukrepe v 20 primerih. Šlo je predvsem za prekoračitve planov v posamezni kategoriji ali nedoseganje plana.

Lov v lovopustu

Kršitve zaradi lova izven lovne dobe (odstreli v lovopustu) je inšpekcija za lovstvo obravnavala v petnajstih postopkih in izdala tudi 15 odločb oziroma plačilnih nalogov. Do napak je prihajalo predvsem pri zamenjavi kategorij (srna/mladica, srna/mulast srnjak, košuta/junica).

Spuščanje psov brez nadzora

Spuščanje psov brez nadzora v prosto naravo predstavlja stalne kršitve, stanje pa se, po obdobju COVID-19 in množičnem »posvajanju«
zapuščenih psov umirja, za kar ima zasluge tudi čuvajska služba. V leti 2023 je bilo izdanih 12 prekrškovnih odločb zaradi kršitev na tem področju.

Lov brez veljavne lovske izkaznice, uporaba nedovoljenega orožja

Nadzoru izvajanja skupnih lovov, ki vključuje nadzor lova brez izkaznic in nadzor uporabe pravilnega orožja se je inšpekcija za lovstvo posvetila na nadzorih skupnih lovov, vsak inšpektor je opravil najmanj po en nadzor, dvakrat pa je bila izvedena skupna akcija nadzora, ki je obsegala nadzor od 10 do 12 lovskih družin hkrati. V 11 primerih so bile izdane odločbe o prekršku in plačilni nalogi zaradi opustitve posedovanja lovske izkaznice pri izvajanju lova, v 3 primerih pa plačilni nalogi zaradi uporabe polavtomatskega orožja, katerega nabojnik je mogoče napolniti z več kot dvema nabojema.

Kategorizacije

Inšpekcija za lovstvo je tudi v letu 2023 izvedla nadzor dela komisij za ocenitev odvzema divjadi v loviščih in nadzor upravljavcev lovišč v zvezi s posredovanjem materialnih dokazov o odstrelu in izgubah za preteklo leto. Inšpektorji ocenjujejo, da je delo komisij za ocenitev odvzema dobra, delo poteka tekoče, utečeno in na strokovno visoki ravni. Poudarek dela inšpektorjev se je nanašal na kontrolo posredovanja materialnih dokazov komisijam za ocenitev odvzema divjadi. Nepravilnosti pri vodenju evidenc niso bile zaznane. Uničenje materialnih dokazov je potekalo na kraju samem, razen v nekaj primerih, kjer je bilo zaradi izredno velikega števila čeljustnic uničevanje na kraju samem praktično nemogoče, v tem primeru so se materialni dokazi shranili v zapečatenih vrečah do komisijskega uničenja, ki ga je naknadno izvedla posamezna komisija v prisotnosti lovskega inšpektorja.

Mednarodno sodelovanje

Inšpekcija za lovstvo je že šesto leto sodelovala v IMPEL (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law), tokrat le preko videokonferenc zaradi ukrepov zavezitve širjenja Covid-19. Namesto enega so od letos

dalje v tej organizaciji kar tri predstavniki. Prvič smo izvedli tudi mednarodno akcijo ugotavljanja in preprečevanja morebitnega krivolova, v katero smo bili vključeni poleg Nizozemskih in Malteških nadzornih organov. Pri nadzoru je bilo ugotovljeno, da je bila divjad, ki so jo posedovali malteški lovski turisti ob prihodu domov, uplenjena legalno v naših loviščih.

Lovska inšpektorica se je aktivno vključila v preprečevanje nelegalnega lovskega turizma pri nas, koordinirana akcija je vključevala sodelovanje policistov PU Nova Gorica in italijanskih gozdarskih organov pregona, Inspektorato forestale di Udine.

Ostalo

V skladu z letnim načrtom je bilo opravljen pregled izpolnjevanja koncesijskih pogojev pri 10% vseh upravljavcev lovišč. Večjih odstopanj ni bilo ugotovljenih.

Glede vznemirjanja divjadi v mirnih conah, na pasiščih, polegališčih in krmiščih je bil v letu 2023 izveden ponovni poostren nadzor, tudi izven rednega delovnega časa ter v času odpadanja rogovja pri samcih navadnega jelena (v mesecu marcu). Učinkovit nadzor in akcije s Policijo ter čuvajsko službo v prejšnjih letih se odražajo v upadu tovrstnih kršitev (4 odločbe, kar je v primerjavi s preteklim letom manj kot polovica).

Problematika črnih krmišč je v upadanju, kar rezultira tudi v le dveh prekrškovnih postopkih v letu 2023.

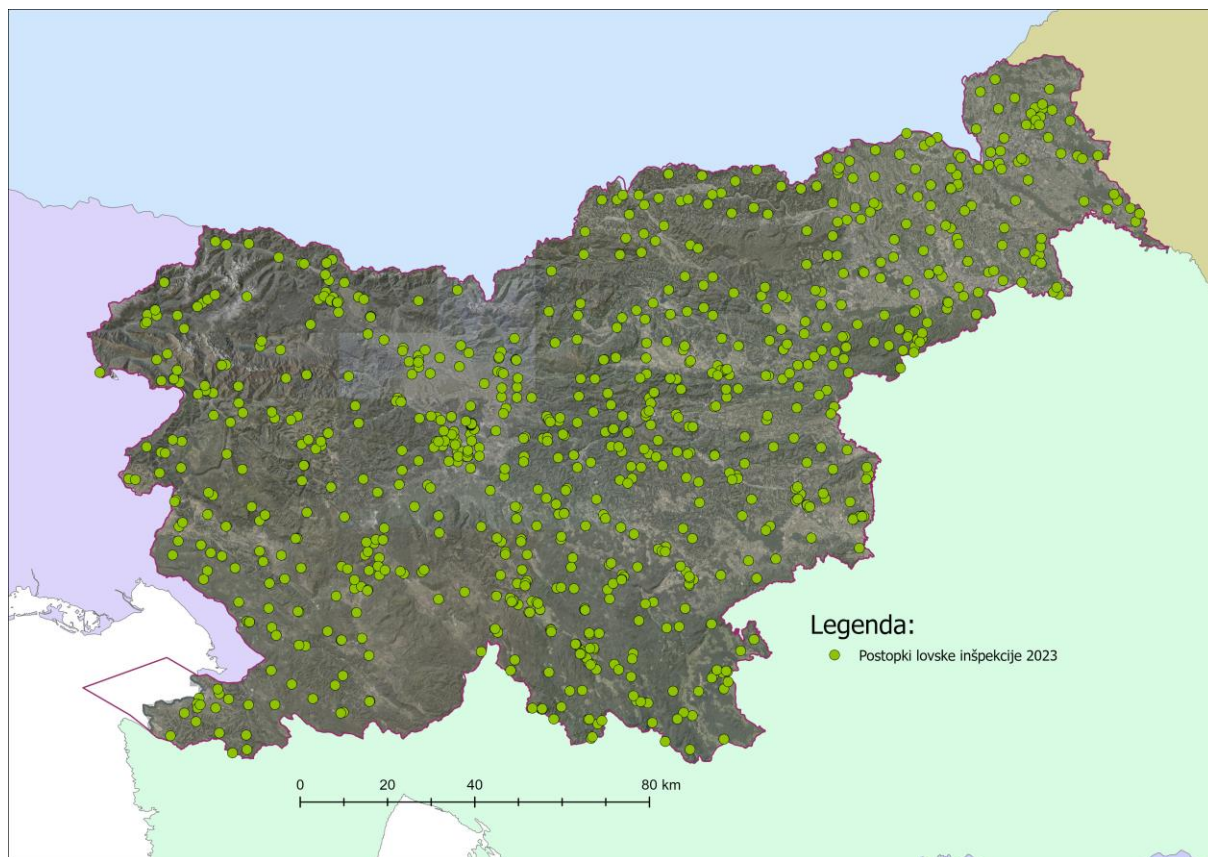
Inšpekcija za lovstvo je ponovno izvajala nadzor socialnih omrežij, na ta način je bilo v letu 2023 odkritih in sankcioniranih več kršitev (vožnja v naravnem okolju, vznemirjanje divjadi, lov s pomočjo umetnih virov svetlobe, lov ponoči, lov v lovopustu, itd.).

Spoštovanje določil Zakona o preprečevanju afriške prašičje kuge je inšpekcija za lovstvo pregledovala pri rednih nadzorih upravljavcev in pri nadzorih skupnih lovov. Delovanje je bilo predvsem preventivno/svetovalno.

Lovski inšpektorji so pripravili izobraževanje za lovske čuvaje, sodelujejo pa tudi pri izobraževanjih pripravnikov in javnosti. Udeležili so se delavnice Life Lynx, okroglih miz na temo preprečevanja škod od divjadi, posveta za preprečevanje postavljanja začasnih taborov v Zgornjem Posočju, posveta o upravljanju z velikimi zvermi, ipd..

Inšpektorji opažajo porast vabil inšpektorjev na sodišča, tako v prekrškovnih kot v civilno pravnih postopkih, ki so posledica trendov delovanja pravosodnega sistema. Slednje predstavlja dodatno obremenitev za lovske inšpektorje.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za lovstvo v letu 2023 je razvidna iz slike 53.

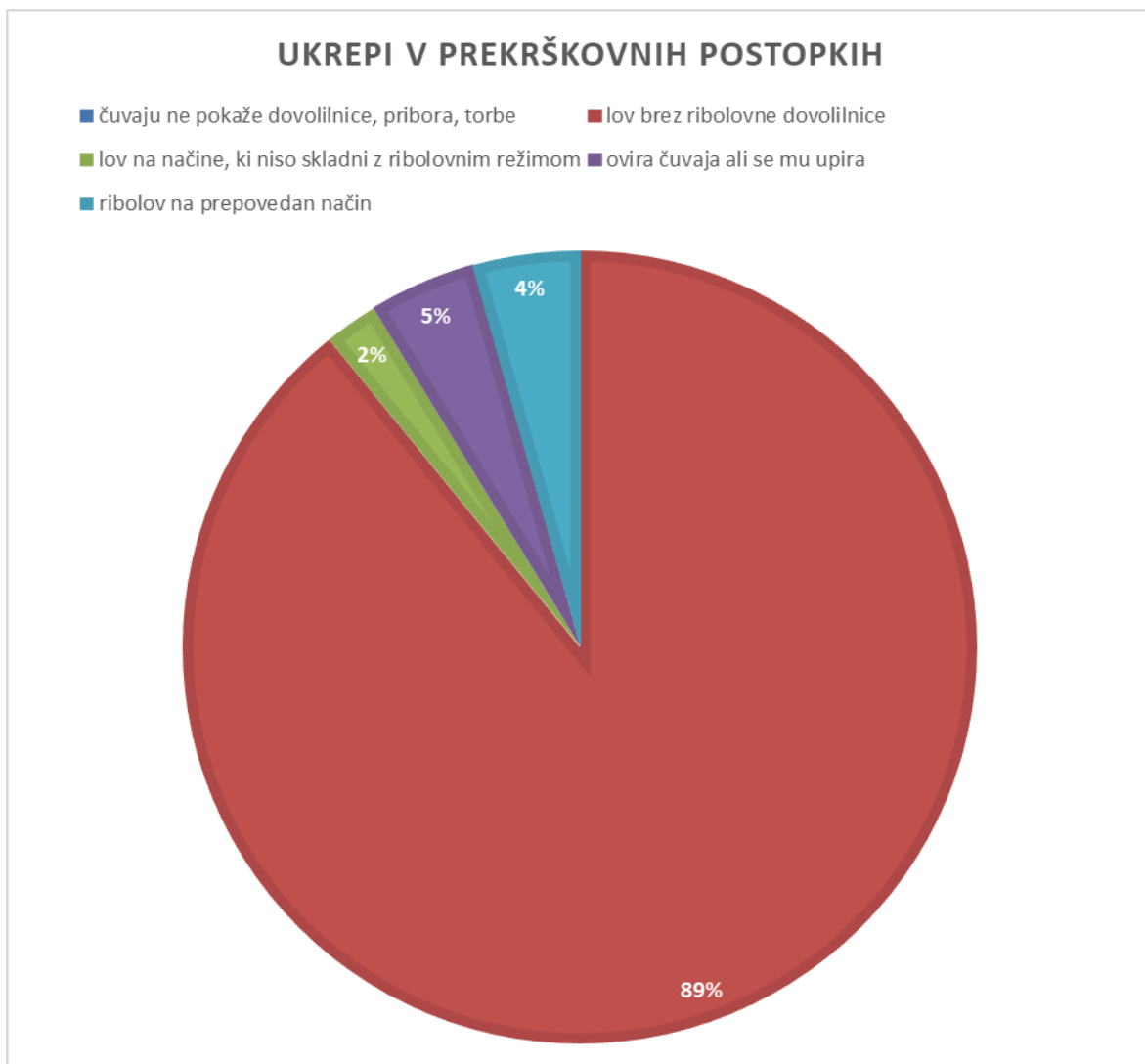

Slika 53: Pregledna karta z lokacijami nadzora in ukrepov inšpekcije za lovstvo v letu 2023.

Inšpekcija za ribištvo - sladkovodno ribištvo

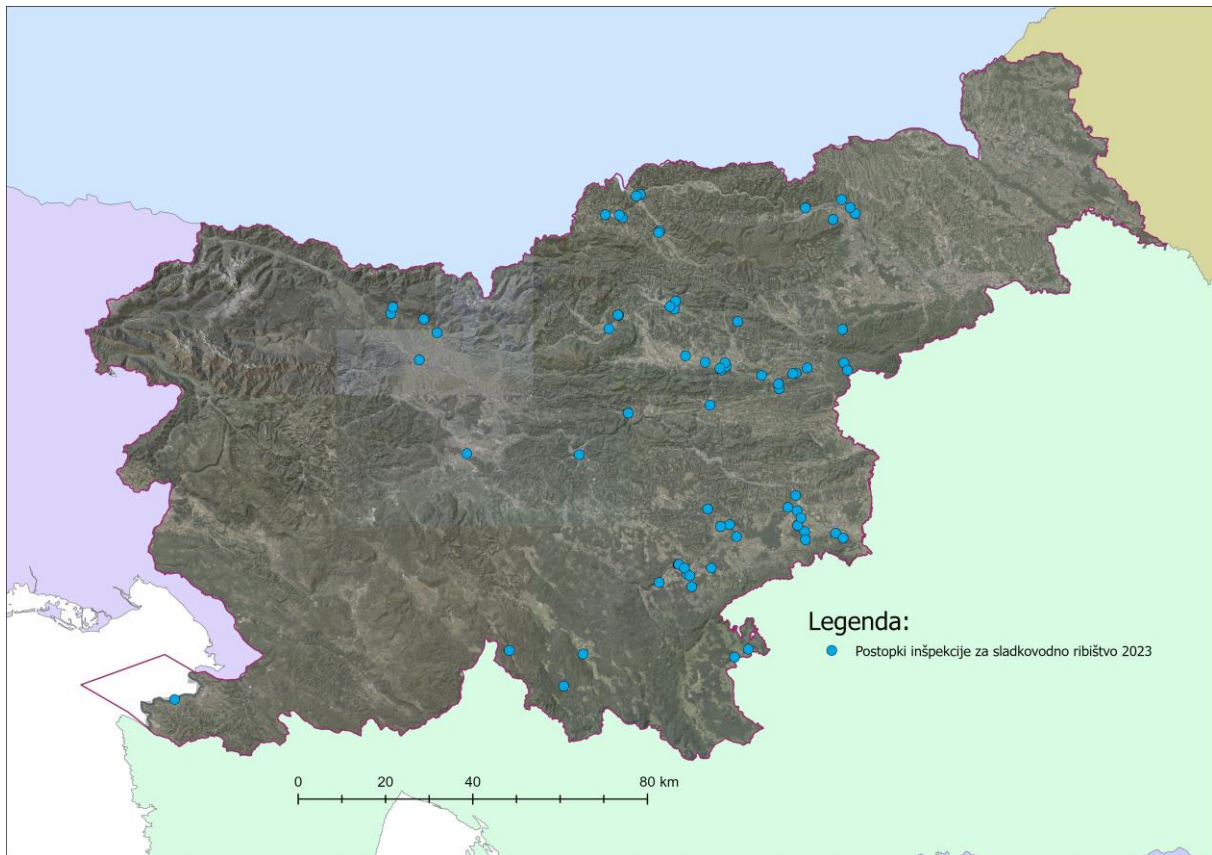
Delo na področju inšpekcije za sladkovodno ribištvo je v letu 2023 opravljal zgolj en ribiški inšpektor, saj je bila ribiška inšpektorica skozi celotno leto odsotna zaradi porodniškega dopusta. Delo na področju sladkovodnega ribištva zajema preglede izpolnjevanja programov ribiških družin, koncesijskih pogodb, posegov v vodotoke, ki imajo status varstvenih revirjev, vodenje prekrškovnih postopkov, ki so uvedeni na podlagi predlogov ribiških čuvajev ter prodajo rib in ribiških proizvodov.

Ukrepi inšpekcije za sladkovodno ribištvo v prekrškovnih postopkih v letu 2023 so razvidni v sliki 54.

Slika 54: Ukrepi inšpekcije za sladkovodno ribištvo v prekrškovnih postopkih v letu 2023.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za sladkovodno ribištvo v letu 2023 je razvidna iz slike 55.

Slika 55: Pregledna karta inšpekcijskih postopkov inšpekcije za sladkovodno ribištvo v letu 2023.

Nepравilnosti, ki jih pri izvajanju upravljanja storijo ribiške družine so, da v program Ribiškega katastra Rib-Kat ne zabeležijo ustreznega števila ribolovnih dni oziroma ustrezno prilagodijo predvidene ribolovne dni s številom izrabljenih dni. Nekatere ribiške družine imajo probleme z dobavo določene vrste rib, vendar to vse ustrezno nadoknadijo v sezoni, ko imajo omogočen nakup določene vrste, ki je predvidena v programu za vlaganje v posamezne revirje.

V letu 2023 ni bilo izdanih ureditvenih odločb ob nadzorih ribiških družin. Inšpekcijski pregledi izpolnjevanja letnih programov, letnih poročil in koncesijske pogodbe za leto 2022 še vedno potekajo.

Zaradi rednega sodelovanja z ribiškimi družinami je ukrepov manj, probleme inšpekcija za ribištvo rešuje sproti, saj dobi veliko telefonskih klicev in elektronskih sporočil z vprašanji. Na inšpekcijo se obrnejo funkcionarji ribiških družin kot tudi posamezni ribiški čuvaji. Na tak način se usmerja ribiške družine, da imajo ustrezno pripravljene Pravilnike za športni ribolov, ki morajo seveda vključevati zakonske predpise na področju sladkovodnega ribištva, ki veljajo v RS. Inšpekcija za ribištvo sodeluje tudi z Ribiško zvezo Slovenije pri obnovitvenih tečajih in tečajih za nove ribiške čuvaje ter jih

tako usmerja k delovanju v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi in ustrezni pripravi predlogov za uvedbo postopkov o prekrških.

Delo čuvajskih služb v ribiških družinah je zgledno. Ribiški čuvaji so nenehno v kontaktu z ribiškimi inšpektorji, kar je zelo pomembno pri podajanju predlogov za uvedbo postopka o prekršku.

Prekrškovni postopki na področju sladkovodnega ribištva so še vedno v večini primerov uvedeni na podlagi predloga za uvedbo postopka, ki ga poda ribiški čuvaj. Največ kršitev je na področju ribolova brez veljavne ribolovne dovolilnice in na načine, ki so prepovedani. Kršitelji so v veliko primerih socialni problemi, saj imajo prebivališče na centrih za socialno delo, kar inšpektorjem otežuje vročanje pošte. Prekrškovni postopki se posledično v veliko primerih zaključijo z izterjavo. Opaža se porast primerov kršitev mladoletnih oseb. Obdolžilne predloge in ribiško opremo, s katero je bila storjena kršitev mladoletnikov, se preda na pristojno okrajno sodišče. V skladu z zakonskimi predpisi je bila v štirih primerih (primerjano s kršitvami preteklega leta le 25%) izrečena tudi stranska sankcija odvzema predmetov, ki so bili uporabljeni pri prekršku, nekateri postopki pa niso še zaključeni. Odvzeti predmeti so bili po pravnomočnosti odločb predani FURS.

Skrben nadzor se izvaja tudi na področju posegov v vodotoke, ki niso skladni s soglasjem oziroma mnenjem Zavoda za ribištvo Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZZRS) ali ga sploh nimajo. Sodelovanje z ZZRS je bilo okrepljeno s posredovanimi pozitivnimi soglasji oziroma mnenji o posegih, ki jih sprotno pregledujejo ribiški inšpektorji. Inšpekcija za sladkovodno ribištvo je obveščena tudi o morebitnih kršitvah pri delih v vodotokih, ki niso v skladu s podanimi smernicami. V okviru navedenega je bil obravnavan in sankcioniran poseg v strugo potoka Jablanica na območju Ribiški družini Litija, zaradi malomarnosti pri vzdrževanju infrastrukture pa tudi na ribniku ribogojnice Rakitovec, Ribiške družine Voglajna, kjer je stanje prostovoljno uredila ribiška družina.

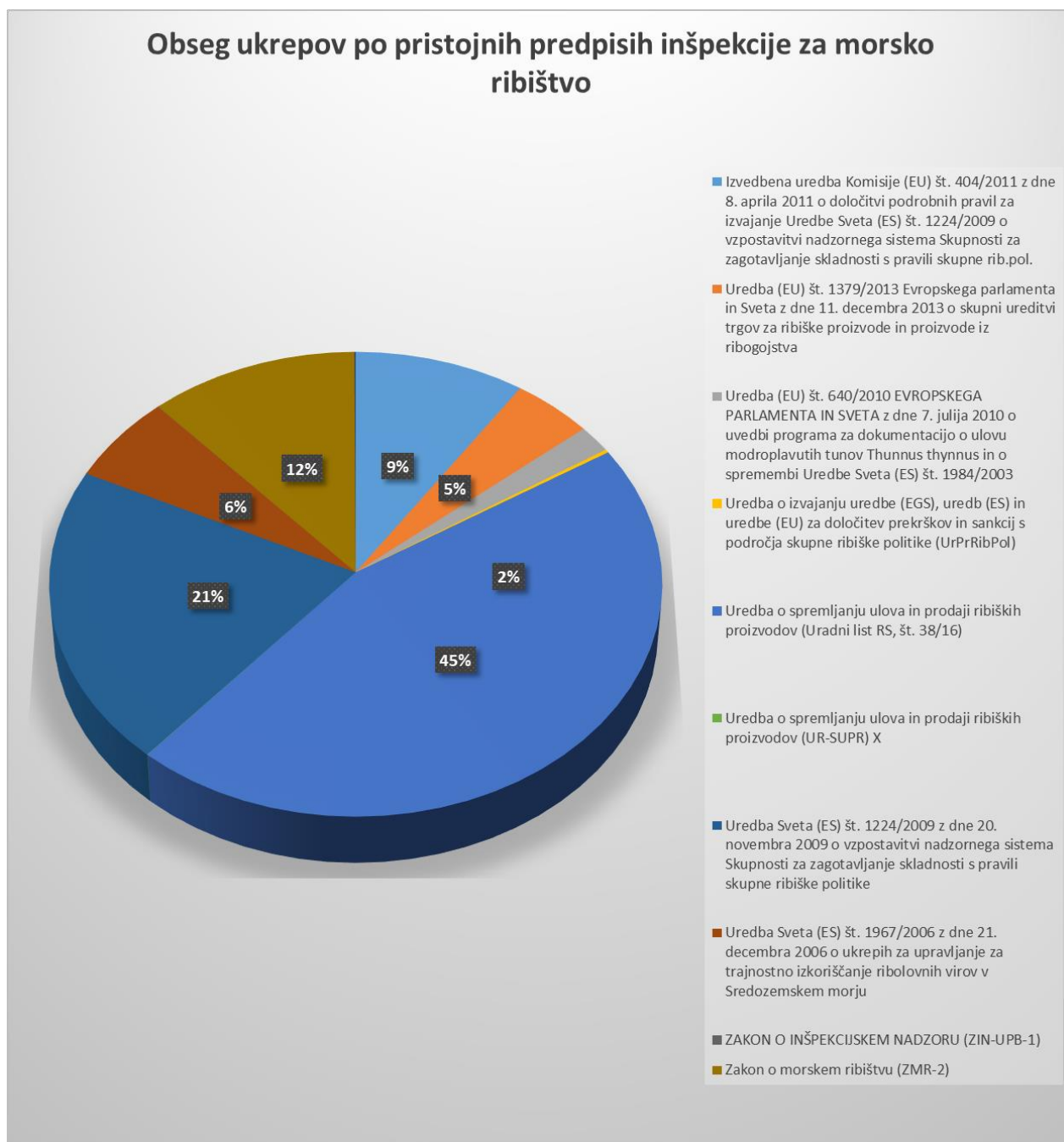
Leto 2023 so zaznamovale velike poplave v mesecu avgustu. Vlada RS je sprejela odredbo, po kateri izvajalci del na vodotokih niso potrebovali soglasja ZZRS. Slednje so ponekod izkoristili tudi upravljavci vodotokov, ki niso bili poškodovani v poplavah, za izvedbo del, pri katerih so imeli težave s pridobivanjem mnenja ZZRS.

Obravnavan je bil primer oviranja postopka (kršitelj v postopku ni hotel sodelovati in je s kraja pobegnil), zadeva je bila s pomočjo Policije, na podlagi registrske številke, raziskana, kršitelj pa ustrezno sankcioniran.

Opaženo je pomanjkanje spoštovanja avtoritete uradne osebe na splošno, kar je odraz dogajanj v družbi. V letu 2023 je bilo na žalost obravnavan celo napad na uradno osebo – ribiškega čuvaja.

Inšpekcija za ribištvo – morsko ribištvo

Obseg dela inšpekcije za morsko ribištvo po vrsti predpisa in številu izdanih dokumentov je razviden iz slike 56.

Slika 56: Pregled obsega dela inšpekcije za morsko ribištvo po vrsti predpisa, po številu izdanih dokumentov.

Opravljeni inšpekcijski pregledi

V letu 2023 so se skladno z letnim planom opravili pregledi, in sicer:

- v ribarnicah (1x/leto),
- v ribjih restavracijah na obali (1x/leto),
- pri grosistih na obali (1x/leto),
- iztovor plovil s stoječimi mrežami v pristaniščih Koper, Izola, Piran (naključno),
- kontrola vseh ribičev z globinsko vlečno mrežo (najmanj enkrat letno, nekateri tudi večkrat) ter naključna ribičev s stoječimi mrežami,
- CSR: navzkrižno preverjanje podatkov VMS, ribolovnih ladijskih dnevnikov in deklaracij o iztovarjanju, dovoljenj za gospodarski ribolov, oddanih trgovskih dokumentov, evidenc oddaj ribolovnih ladijskih dnevnikov in trgovskih dokumentov (naključno do 31.10.2023)
- CSR: iztovor plovil opremljenih z VMS signalom.

Iztovor

Na podlagi ugotovitev DG MARE inšpektorjev, ki so v RS od 18.03.2020 do 20.03.2020 in od 03.06.2020 do 05.06.2020 opravili inšpekcijski nadzor registracije podatkov o ulovu in pri tem ugotovili, da ribiči v RS svoj ulov tehtajo na umerjenih ali overjenih tehtnicah, je Evropska Komisija pisno obvestila RS, da ni potrebe po izvajanju odobrenega načrta vzorčenja, ki ga je RS skladno s 60. in 61. členom Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 pred leti predložila Evropski Komisiji, ki ga je odobrila. Naveden načrt vzorčenja je predvideval minimalno 1 kontrolo (vzorčenje) iztovora na mesec.

V letu 2021 je bilo v povprečju pregledanih 2,25 plovil / mesec, v letu 2022 sta bili v povprečju pregledani 2 plovili / mesec, v letu 2023 pa le še 1,3 plovila / mesec.

Razlogov za padec števila pregledov je več in sicer:

- padec števila ribolovnih potovanj med ribiči, ki lovijo s stoječimi mrežami,
- v Izoli 3 večji ribiči v poletni turistični sezoni (začetek maja – do polovice oktobra) s plovili opravljajo turistične usluge in ne lovijo,
- v letu 2022/2023 se je opravljala rekonstrukcija ribiškega pristanišča v Izoli, ki je bilo nedostopno, kontrole pa praktično onemogočene.

V letu 2022 se je v področje tehtanja ribiških proizvodov vključil Urad za meroslovje RS, ki je ugotovil, da Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških v členu, ki predpisuje tehtanje ribiških proizvodov, ni v skladu z Zakonom o meroslovju. Na MKGP je stekel postopek o uskladitvi uredbe z zakonom ter razpis za nabavo overjenih tehtnic za potrebe ribičev. Tehtnice so bile v letu 2023 s strani MKGP kupljene in kasneje tudi razdeljene ribičem. MKGP je pogojeval dodelitev tehtnice posameznemu ribiču z zadostnim številom izdanih obvestil o prodaji ribiških proizvodov.

Transport

V letu 2023 se je v sodelovanju z mobilno enota FURS opravilo 6 skupnih mejnih kontrol transporta ribiških proizvodov, in sicer na mednarodnem mejnem prehodu (v

nadaljevanju: MMP) Dragonja, MMP Sečovlje, MMP Jelšane in MMP Starod. Skupno je bilo preverjenih 17 vozil, pri tem je bila ugotovljena 1 kršitve s strani hrvaškega nosilca dejavnosti, ki je bila sankcionirana. Znotraj države sta bili v letu 2023 opravljeni 2 kontroli. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Tudi na tem področju je zaznati padec skupnih kontrol s FURS čemur botrujeta 2 razloga in sicer:

- FURS ima vedno več zadolžitev in vedno manj ljudi,
- s strani inšpekcije za ribištvo je vedno več pisarniškega dela (redna elektronska komunikacija in izmenjava dokumentacije z EFC, redni mesečni VC sestanki TGDJ TJD skupine z EFC in izdelava Actrep poročil, organizacija za potrebe JDP izmenjav ter sama izvedba le-teh – 5 tednov na leto, mesečno zbiranje in pošiljanje Actrep, izdelava SCIP poročila za Komisijo 1 x letno, 1 x letno sestanek v Vigu, sodelovanje z za MKGP.....), kar posledično pomeni tudi manj časa za opravo terenskega dela.

Kontrola na morju

Kontrola gospodarskega ribištva na morju je bila usmerjena na nespoštovanje arbitražne odločitve s strani hrvaških gospodarskih ribičev in kontrolo slovenskih gospodarskih in športnih ribičev. Hrvaški ribiči ribolov še vedno izvajajo do namišljene sredinske črte. Pri tem je potrebno opozoriti, da slovenski ribiči s stoječimi mrežami ribolova v tem območju ne izvajajo in sicer zaradi pritiska hrvaške policije in bojazni, da jim bodo mreže s strani hrvaških koč uničene. Izjema so le ribiči z globinsko vlečno mrežo, vendar se tudi slednji v določeni meri ob manjši pojavi rib temu področju izogibajo.

Še naprej se je delo na področju arbitražne rzsodbe vršilo tudi preko prispelih prijav s strani Policije. Administrativno delo na področju arbitražne rzsodbre se ni zmanjšalo, saj so določeni postopki pripeljani do točke, ko se pripravljajo dopisi in potrdila za izterjavo glob, ki so postale pravnomočne.

V letu 2023 je prišlo tudi do zastaranja zadev, ki je v večji meri posledica spremembe ZP-1, ki dovoljuje pritožbo na sodbo sodišča prve stopnje. Tako so se že zaključene zadeve ponovno reaktivirale in postopki nadaljevali. Posledica zastaranja je sedaj povračilo stroškov odvetniku hrvaških ribičev.

Pri kontroli gospodarskih ribičev z globinsko vlečno mrežo in tudi pri ribičih s stoječimi mrežami, se je v skladu z »landing obligation« pozornost posvečala pri izpolnjevanju obrazca »Last Haul« in poročanju Evropski agenciji za nadzor ribištva. S tem se je število pregledov z vodenjem obrazca »Last Haul« povečalo. V letu 2023 se je opustilo vodenje obrazca »Last Haul« za ribiče s stoječimi mrežami, ker je bila RS edina država članica, ki je to počela, prav tako pa ni bilo nikjer pisno regulirano.

Ob vsakem izplutju s službenim plovilom so se preverila zavarovana območja. Prostočasni ribolov v rezervatih ne odstopa od predhodnih let kar pomeni, da se omenjene kršitve nadaljujejo. Ugotovljeno je bilo, da gre večinoma za povratnike. Iz

tega je moč razbrati, da je ribolov v zavarovanih območjih donosen, saj kršitelji tudi redno poravnajo globe in z dejanji nadaljujejo. Ribolov gospodarskih ribičev v zavarovanih območjih ni bil zaznan.

Iz slike 57 je razviden prikaz izrečenih ukrepov inšpekcije za morsko ribištvo zaradi kršitve razsodbe arbitražnega sodišča.

Slika 57: Prikaz izrečenih ukrepov inšpekcije za morsko ribištvo zaradi kršitve razsodbe arbitražnega sodišča.

Center za spremljanje ribištva

V decembru 2020 je bil Evropski komisiji predložen seznam strojne in programske opreme za potrebe delovanja Centra za spremljanje ribištva (v nadaljevanju: CSR), vendar v letu 2023 še ni bil realiziran.

V začetku novembra 2020 je bil odprt tudi skupni poštni predal fmc@gov.si, ki bo služil avtomatskemu generiranju opozoril ob zaznavi nepravilnosti pri obdelavi prejetih podatkov v informacijskem sistemu, obveščanju pristojnih organov in ostali komunikaciji CSR. V celoti bo poštni predal uporaben po razvoju programske opreme in nabavi strojne opreme.

V letu 2023 so bili zaključeni standardni operativni postopki za inšpekcijski nadzor na področju morskega ribištva za (1) promet z modroplavutim tunom in mečarico, (2) nezakonit, neprijavljen in nereguliran ribolov, (3) plovila in iztovor ribiških proizvodov v pristanišču, (4) gospodarski in pristočasni ribolov na morju, (5) sistem zagotavljanja kakovosti merilne opreme. Prav tako je bil zaključen vodnik o sodelovanju s službami, ki delujejo na morju. Posodobljenja je bila tudi analiza tveganja.

Zaposleni v CSR in ostali inšpektorji so aktivno sodelovali pri opravljanju nalog, potrebnih za zagotovitev povezave med razvojem informacijske tehnologije in poslovnimi praksami, v smeri odprave nepravilnosti v sistemu ribištva v RS.

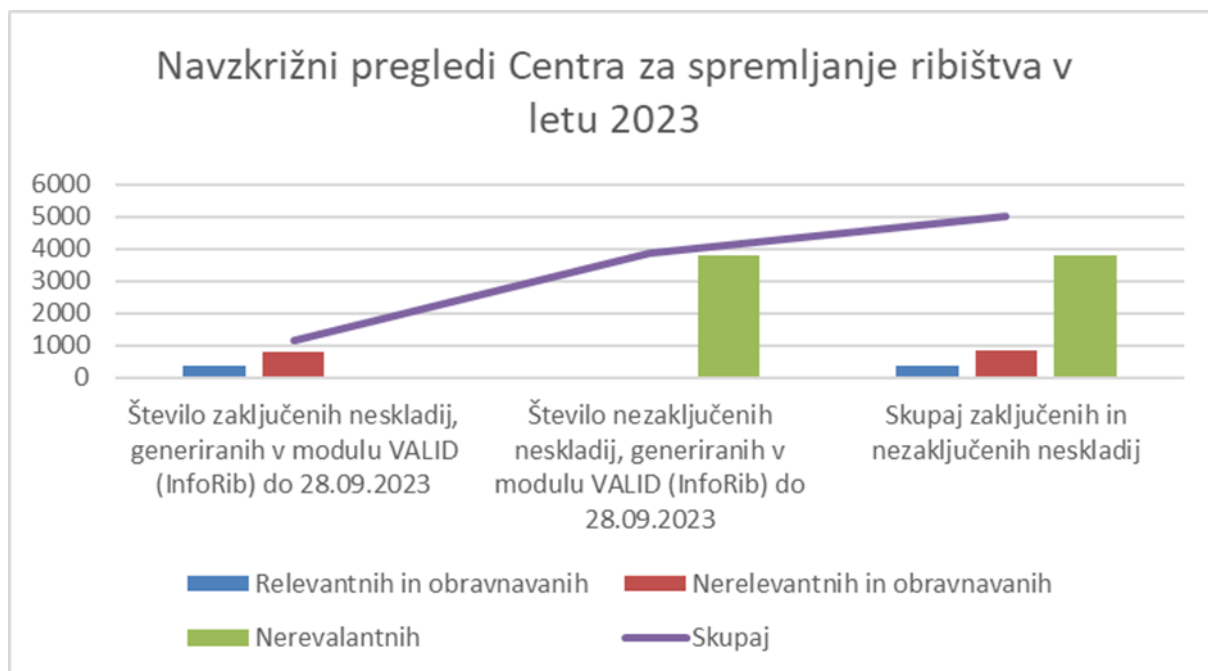
Konec Oktobra 2023 je zaposlenim v Centru za spremljanje ribištva (v nadaljevanju: CSR) potekla pogodba o zaposlitvi, zaradi česar je bil v oktobru 2023 objavljen javni natečaj. Iz naslova dveh vloženih tožb na pristojnem sodišču, se javni natečaj ni mogel zaključiti pred zaključkom postopkov pred sodiščem. Zaradi kadrovskega primanjkljaja je bil v CSR opravljen manjši obseg dela.

Skupno število inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov CSR je razvidno iz slike 58.

Slika 58: Skupno število inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov Centra za spremljanje ribištva.

Iz slike 59 so razvidni podatki o izvedenih navzkrižnih pregledih CSR v letu 2023.

Slika 59: Ugotavljanje neskladij med dokumenti.

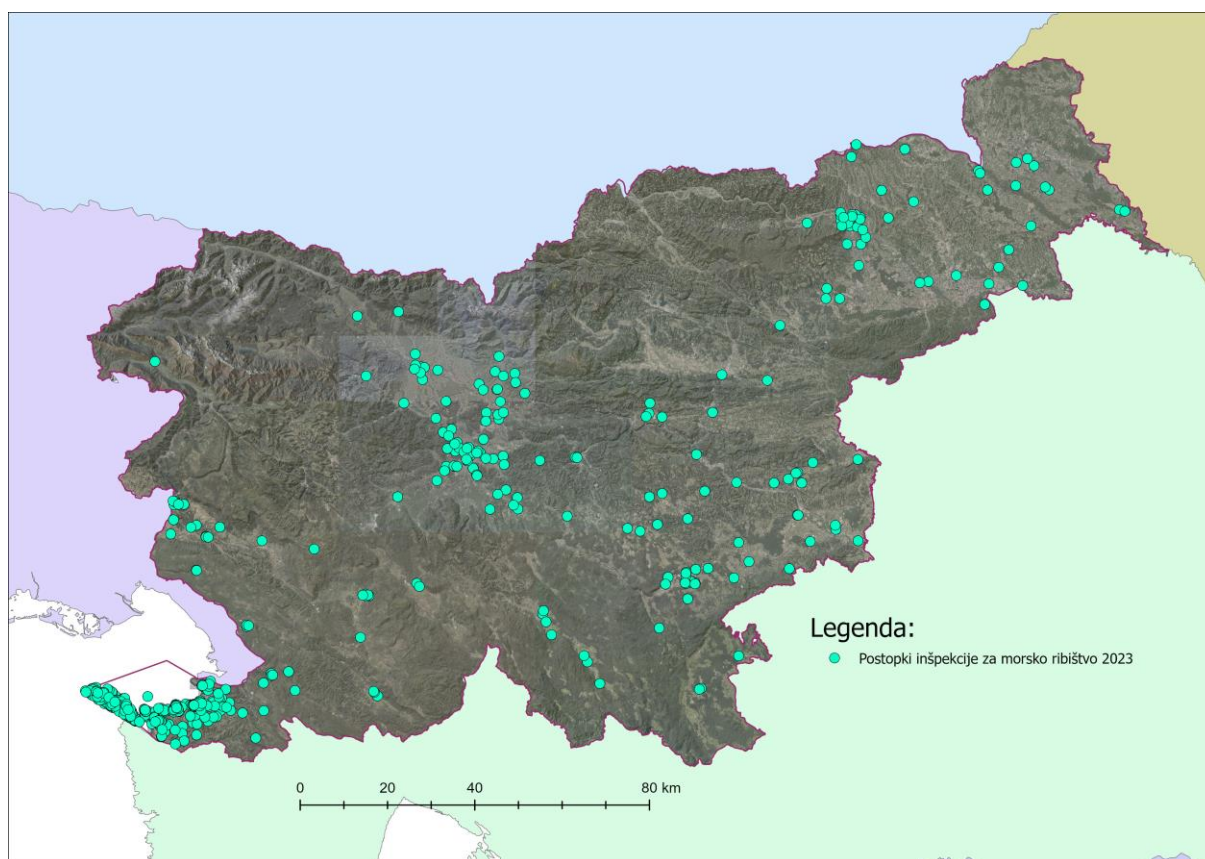
JDP

Skladno s Sklepom izvršnega direktorja Evropske agencije za nadzor ribištva št. 2022/32 z dne 13.12.2022, se je tudi v letu 2023 izvajal skupni JDP program (Joint Deployment Plan) tj. nadzori z izmenjavo inšpektorjev med Hrvaško, Italijo in Slovenijo. Poleg 5 tednov izmenjav je sklep predpisal še 2 tedensko posebno kampanjo MSC5 »Jaran«, kar pomeni, da se je v letu 2023 organiziralo in izvedlo 5 tednov nadzora, ki je bil koordiniran s strani Evropske agencije za nadzor ribištva (v nadaljevanju: EFCA). Sama organizacija izvajanja JDP, dnevno poročanje ter redni sestanki tehnične skupine vzamejo vedno več časa.

Bilateralni sporazum z Italijo

Skladno z bilateralnim protokolom o skupnem sodelovanju med IRSKGLR in italijansko obalno stražo v Trstu, podpisanim 17.04.2015 se tako kot v letu 2019, 2020, 2021 in 2022 kot tudi v letu 2023 ni opravila nobena skupna mešana kontrola z inšpekcijskimi organi Italije. Sodelovanje na podlagi bilateralnega sporazuma je zaradi razmer med COVID – 19 zastalo in ga dejansko nismo obnovili v letu 2023 po prenehanju epidemije, kar naj bi bila naloga v letu 2024.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za morsko ribištvo v letu 2023 je razvidna iz slike 60.

Slika 60: Pregledna karta s prikazom lokacij pregledov in drugih postopkov inšpekcije za morsko ribištvo v letu 2023.

Ocena stanja pri spoštovanju posameznih predpisov

Zakonski predpisi na področju ribištva z vso svojo specifikjo glede označevanja, sledljivosti, prvo prodajo ter specifičnimi trgovskimi dokumenti, se je med nosilci dejavnosti, ki opravljajo promet z ribami in ribiškimi proizvodi ter samimi ribiči že dodobra udomačila. Stanje na terenu, predvsem na obali, je bolj ali manj stabilno. Bistvenih odstopanj glede na pretekla leta se ne beleži.

Označevanje in sledljivost ribiških proizvodov pri grosistih in v maloprodaji je z občasnimi izjemami skladna z veljavnimi zakonskimi predpisi. V letu 2023 ni bilo zaznanih večjih kršitev navedenih zakonskih predpisov.

Ocenjujemo, da je sledljivost ribiških proizvodov v obalnih restavracijah na ustreznem nivoju kljub temu, da 100% sledljivosti ribiških proizvodov v gostinstvu ni mogoče zagotoviti zaradi slovenske posebnosti zamrzovanja svežih ribiških proizvodov, ki ga lahko izvajajo sami gostinci za lastne potrebe. V gostinstvu je potrebna redna in stalna kontrola, da se vzdržuje dosežen nivo sledljivosti. V praksi to pomeni inšpekcijske preglede vsaj enkrat letno (skladno z analizo tveganja) razen v primeru kršitev, ko se pregled ponovi.

KLJUČNI PROBLEMI UGOTOVLJENI PRI NADZORU

Zakonodaja

Zaradi sprememb evropskih predpisov na področju ribištva (velika večina evropskih uredb se je z leti spremenila in dopolnila, nekatere ne veljajo več) je postala »prekrškovna uredba« tj. Uredba o izvajanju uredbe (EGS), uredbe (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike praktično neuporabna, saj zakonodajalec ne sledi spremembam in »prekrškovne uredbe« ne spreminja oziroma dopolnjuje. Njena neusklajenost z veljavno evropskimi ribiškimi predpisi v praksi povzroča velike težave pri sankcioniranju prekrškov. Nujno potrebna je uskladitev Uredbe o izvajanju uredbe (EGS), uredbe (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike s spremenjenimi in dopolnjenimi evropskimi uredbami.

Ker v RS ni urejenega borznega odkupa ulova, Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov pa dovoljuje različne poti prodaje ulovljenih rib in ribiških proizvodov, je nadzor nad prvo prodajo otežen, predvsem pa razdrobljen. Zaradi zagotavljanja sledljivosti nacionalna uredba sicer predvideva oddajanje dokumentacije o prvi prodaji tako za ribiča kot za kupca (grosista, ribarnico ali gostinca) vendar sistem beleženja oddaje, ki je trenutno v veljavi in ga vodi Zavoda za ribištvo Slovenije, ne evidentira neoddane ali pomanjkljivo izpolnjene trgovske dokumente. Tako so na eni strani ribiči, ki oddajajo trgovske dokumente skupaj z ladijskimi dnevnik, na drugi strani pa kupec, za katerega inšpekcija ne ve ali je skladno z veljavnimi zakonskimi predpisi oddal trgovski dokument. Ta problem je bil začasno rešen z vzpostavitvijo CSR.

Na podlagi akcijskega načrta, ki je bil sprejet na nivoju Evropske unije, po opravljenih nadzorih inšpektorjev DG MARE v RS, je MKGP nadgradil računalniški program, namenjen prejemanju in nadzoru oddanih trgovskih dokumentov, avtomatskemu navzkrižnemu preverjanju signala VMS, podatkov iz ribolovnih ladijskih dnevnikov in deklaracij o iztovarjanju, dovoljenj za gospodarski ribolov, trgovskih dokumentov, evidenc oddaj ribolovnih ladijskih dnevnikov in trgovskih dokumentov, seznama ribiških proizvodov in 3-črkovnih kod ter generiranju obvestil ob ugotovljenih neskladjih (InfoRib – VALID).

V letu 2013 je bila sprejeta Uredba o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa za dokumentacijo o ulovu modro plavutih tunov *Thunnus thynnus*, ki ne regulira tudi pristočnega ribolova modro plavutih tunov. Trend povečanja prisotnosti modro plavutega tuna v slovenskem morju in s tem problematike pristočnega ribolova na modro plavutega tuna še vedno ostaja.

V letu 2016 je ICCAT vzpostavil eBCD – elektronsko potrdilo o ulovu, ki mora spremljati vsako transakcijo modro plavutega tuna v prometu, pri čemer RS ni izjema. Navedeno predstavlja dodatek pri delu inšpekcije za ribištvo, saj je potrebno pregledati vsako vlogo in jo pred kakršnokoli morebitno nadaljnjo transakcijo tudi potrditi oziroma opraviti inšpekcijski pregled.

Vprašanje, ki se je z vzpostavitvijo elektronskega eBCD-ja pred leti postavilo je bilo povezano z vzpostavitvijo morebitnega dežurstva v primeru povečanega obsega

transakcij z modro plavutim tunom v popoldanskem času oziroma med konci tedna. Ta potreba se do sedaj ni pokazala predvsem zaradi tega, ker so kupci v RS v 95% tudi končni kupci in ni potrebe po potrjevanje eBCD-jev. Iz prispelih eBCD vlog v obdobju od leta 2018 do leta 2023 je razvidno, da so najpogostejši kupci modro plavutega tuna restavracije v Ljubljani in njeni okolici ter nekaj malega tudi grosisti. Potreba po nadzoru restavracij v notranjosti Slovenije predvsem v Ljubljani in njeni okolici ostaja.

Ker se v praksi pojavlja problem zavajanja potrošnika pri prodaji ribjih filejev, brez možnosti odvzema vzorcev na DNK analizo, ni možnosti učinkovitega nadzora in nadaljnjega ukrepanja. Da bi se učinkovito spopadli s problematiko zavajanja potrošnika, bi bilo potrebno sprejeti ustrezno nacionalno zakonodajo v zvezi z vzorčenjem rib in ribiških proizvodov na DNK analizo.

Zakon o morskem ribištvi v svoji osnova obravnava le morsko ribištvo čeprav se zavedamo, da evropski predpisi na področju ribištva obsegajo poleg tega tudi iztovor, transport, prvo prodajo in promet (trženje) ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva. Možnosti zaplembe ribiških proizvodov v prodaji oziroma trženju ne obravnava in ne omogoča. Tudi pregledovanja vpisnih listov ribiškega plovila nacionalnih predpisih nimamo pooblastil kljub temu, da ga evropski inšpekcijski zapisniki po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 404/2011 zahtevajo. Zakonodajalec bi moral novelirati Zakon o morskem ribištvi. Zadnja sprememba predmetnega, ki je bila izvedena, je razveljavila Odlok o morskem ribištvi. Slednji je določal meje rezervatov Strunjan-Portorož ter tudi zavarovano območje Ruda-Molet. Z razveljavitvijo tega odloka praktično rezervatov v slovenskem morju ni več. Prav tako je bilo z preklicem odloka odpravljena omejitev plašenja ribi med lovom. Tudi to se bo v prihodnosti moralo novelirati oziroma urediti.

Kakor v letu 2022 se tudi v letu 2023 nadaljuje problematika pri nabiranju školjk s strani oseb, ki ne posedujejo dovoljenja za gospodarski ribolov. Nujno je treba spremeniti Zakon o morskem ribištvi v delu, ki obravnava nabiranje školjk, kar bi olajšalo izvajanje nalog v smislu omogočanja sankcioniranja kršitev fizičnih oseb. Fizične osebe za nabiranje školjk se praktično ne more sankcionirati zaradi pomanjkljivih nacionalnih zakonskih predpisov. Prav tako bi bilo potrebno v predpise uvesti obvezen zaseg morskih sadežev.

Informacijska problematika

V letu 2023 je inšpekcija za ribištvo za potrebe kontrole prometa, iztovora in transporta še vedno uporabljala zapisnike iz Uredbe (EU) 404/2011, čeprav so bili le ti z izvedbeno Uredbo (EU) 2015/1962 že spremenjeni. V mesecu decembru 2023 se je pričelo z deli v zvezi s posodobitvijo in prenosom eNIS2 v eNIS1 tako, da pričakujemo, da bodo novi zapisniki vključeni v to prenovo.

Ponovno je potrebno poudariti, da inšpekcija za ribištvo, ki je močno vpeta v EU okolje, poleg poročil, ki jih potrebuje Urad glavnega inšpektorja IRSKGLR, pripravlja tudi mesečna Actrep poročila za EFCO ter letna SCIP poročila za Komisijo kakor tudi poročila Last Haul ob kontroli plovil z vlečno mrežo. V času JDP izmenjav se Actrep poročila pišejo in posredujejo EFCI na dnevni bazi. Vodenje evidenc za potrebe teh poročil ter

sama izvedba navedenih poročil zahteva ogromno časa. Evidence potrebne za zgoraj navedena poročila in samo generiranje le-teh je potrebno vključiti v samo nadgradnjo informacijskega sistema IRSKGLR - eNIS.

Kontrola iztovora

Na podlagi ugotovitev DG MARE inšpektorjev, da ribiči v RS svoj ulov tehtajo na umerjenih tehtnicah, je Evropska Komisija pisno obvestila RS, da ni potrebe po izvajanju odobrenega načrta vzorčenja, ki ga je RS skladno s 60. in 61. členom Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 pred leti predložila Evropski Komisiji, ki ga je odobrila. Naveden načrt vzorčenja je predvideval minimalno 1 kontrolo (vzorčenje) iztovora na mesec.

Kljub navedenemu je potrebno opravljati inšpekcijske preglede iztovora v skladu z letno Analizo tveganja ter pri tem beležiti vrste in količine iztovorjenega ulova, saj Evropska Komisija zahteva enkrat letno poročilo o tovrstnem nadzoru. Po vzoru Hrvaške bi bilo smiselno razmisliti o namestiti mobilne aplikacije za sledenje malega priobalnega lova. Po vzoru HRV bi bilo smiselno razmisliti o namestiti mobilne aplikacije za sledenje malega priobalnega lova.

Sodelovanje v regijskih organizacijah – pozitivne in negativne izkušnje

V letu 2023 so se opravili tudi nadzori transporta ribiških proizvodov na MMP in sicer v sodelovanju z mobilno enota FURS opravilo 6 kontrol, in sicer:

- 31.03.2023 in 05.10.2023 MMP Jelšane,
- 31.03.2023 in 05.10.2023 MMP Starod,
- 26.04.2022 in 05.10.2023 MMP Dragonja.

Skupno je bilo preverjenih 17 vozil, pri tem se je ugotovila ena kršitev s strani hrvaškega nosilca dejavnosti, ki je bila sankcionirana.

V času, ko pomorski policiji plovila niso delovala, je IRSKGLR z lastnim plovilom priskočil na pomoč in sicer so dela izvajali skupaj z ribiški inšpektorji na službenem plovilu. V letu 2023 je inšpekcija za ribištvo tako nudila pomoč osemnajstkrat, pretvorjeno v ure dela je to 171 ur.